

SERXWEBÛN

JI SERXWEBÛN Û AZADIYÊ BI RÛMETTIR TIŞTEK NÎNE

Yıl: 22 / Sayı: 259 / Temmuz 2003

ONURLU MÜCADELEMİZ
14 Temmuz ruhuyla devam edecek

Demokrasiyi ve özgürlüğü mücadeleyle yaratan Apocu hareket gerici statükolara müdahale gücüdür

Halkların daha fazla sistem değiştirme güçleri yoktur, ancak daha büyük askeri güçler, daha küçük olanları çözebilir" gibi bir eğilim giderek görülüyor. Bu, kesinlikle devrimci bir zihniyet değildir. Bundan güce tapınma çıkar. "Değiştirici bir güç olabilmek için büyük ekonomik ve askeri kaynaklara sahip olmak gerekir" demek; halklar durdukları yerde öyle bir kaynağa sahip olamayacaklarına göre, "halklar, devrimci demokratik güçler hiçbir şey yapamazlar. Ancak en büyük devlet her şeyi yapar" demektir. Amerika, biraz bu zihniyeti yaymaya çalışıyor. Eğer biz de buna katılırsak, ABD zihniyetine teslim olmuş oluruz.

Devamı 5'te

Sevginin, adaletin ve güzelliklerin yaşanacağı bir dünya özgürleşen ve öncüleşen kadınla yaratılacaktır

Kampanya sürecinde kadın, toplumun diğer kesimlerini etkileme ve kendi gündemini yaratarak bunu yaygınlaştırmada belli bir düzeyi yarattığını bir kez daha ortaya çıkarmıştır. Bunun en güzel ifadesi "Özgürleşen kadının fedaisiyiz" şiarıyla eylemliliklere kalkan gençliğin, kadınla arkadaşlık mücadelesi olmuştur. Gençlik toplumun motor gücüdür, kadın da toplumun temel dinamiğidir. Kadın ve gençliğin böyle benzer yönleri vardır. Biri temel diğeri motor, yani çakılan özgürlük ateşinin alevidir. Bu bir nevi kadının eylemlilikleriyle ortaya koyduğu yoldaşlık ölçülerinin genç zihniyetlerce, toplum tarafından benimsenmesi anlamını da taşımaktadır. Kadın bir kez daha ölçü koyucu olabilmenin olanaklarını yakalamıştır.

Devamı 3'te

ORTADOĞU'NUN DEMOKRATİK UYGARLIK ÇIKIŞINI ONUR VE ÖZGÜRLÜK SAVAŞIYLA GERÇEKLEŞTİRİYORUZ

İnsanlık için ileri bir hamle yapmanın tarihsel bir dönemeci yaşanıyor. Bu hamlenin nasıl olacağı yönünde arayışlar, büyük çabalar sürüyor. Böyle bir dönemeçte görevlerimizi doğru tespit etmek ve onları doğru, yeterli, bizi başarıya götürecek bir ruhla, anlayışla, tarzla ele alıp yürütmek açısından 14 Temmuz bize yol gösterici. Önderliğin hem savunmada hem de ona paralel görüşmelerde ortaya koyduğu yeni yaklaşımlar; bizim için bu tarihsel dönemeci başarıyla aşabilmek açısından izlememiz gereken yol, yapmamız gereken görevler çerçevesinde yeni taktik çıkış arayışında verilmiş bir karar, geçerliliğini koruyan bir emir olma durumunu sürdürüyor. Buna göre ne yapmamız gerektiğini, bu yeni süreçte 14 Temmuz'un anlamının pratikte nasıl yerine getirilebileceğini, 14 Temmuz karar ve emrinin, hayata doğru bir biçimde hangi yol, yöntem ve araçlarla geçirileceğini tartışıyoruz. Yeni kararlara ulaşmak değil de, çok sağlam bir bilinç ve öngörü, çok cesur ve fedakar bir yaklaşım, müthiş bir inanç ve iradeyle verilmiş bir kararın her zaman için geçerliliğini sürdürdüğü açık. 14 Temmuz gerçeği bu kadar yalın bir gerçek.

Devamı 8'de

Erkek aklının somutlaşmış ifadesi devletse Kadının duygu yüklü zekasının ifadesi Demokratik Ekolojik Toplumdur

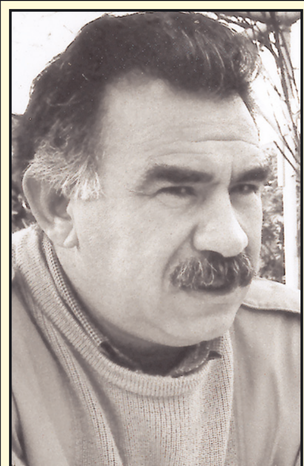
Kadın, Demokratik Ekolojik Toplum Koordinasyonu'nun gelişmesinde de en temel dinamik güçtür. Çünkü toplum olgusunu geliştiren kadına alternatif öne çıkarılan bireycilik olgusu, erkek aklının yarattığı sisteminin temel ruh özelliğinin en güzel yansımasıdır. Kendi çıkarlarını en kutsal değer olarak gören bu ruh, kadın toplumsallaşmasıyla yoğun bir çatışma içerisindedir. Günümüz kapitalist dünyasında her şeyi parayla özdeşleştiren bu sistemin yarattığı birey, parayı tanrısallaştırarak kadın ruhundan uzaklığın en bariz göstergesi olan bireyciliği adeta şaha kaldırmıştır. Toplumu bireyden, bireyi toplumdan koparan bu paradigmanın içerisinde olduğu girdaptan kurtulabilmesi için ancak birey toplum arasında optimal bir dengenin sağlanmasıyla gerçekleşecektir.

Devamı 11'de

TÜRKİYE'NİN YAKLAŞIMI YENİ KOŞULLARDA DA ÇÖZÜMSÜZLÜK POLİTİKALARININ SÜRDÜRÜLMESİDİR

Nereden bakılırsa bakılsın Türkiye'nin Güney Kürdistan'daki varlığı provokasyondan ibarettir. Yapacağı her girişim, Kürt sorununa çözüm yaklaşımını içermediği için provokatif duruma düşmekten kurtulamayacaktır. Artık Türkiye'nin sorunu sadece KADEK değildir. Başta ABD olmak üzere mevcut politikaları ile herkese sorun yaratacaktır. Varlığının nedenini KADEK tehlikesine dayandırması, varlığını meşru kılmaya yetmeyecektir. Ciddi sorunlara kaynaklık etmek istemiyorsa ya çekilecek ya da Kürt politikasını köklü biçimde değiştirecektir. Güney Kürdistan'dan çekilmesi geçici bir rahatlama getirecektir. Tek çıkar yol Türkiye'nin Kürt politikasını köklü biçimde değiştirerek çözüme evet demesidir.

Serxwebûn'dan 2'de

ÖZGÜR İNSAN SAVUNMASI -II-

ABDULLAH ÖCALAN

Benim basit bir kukla olarak kullanılmayacak durumda olmam, her odağı kendi çıkarlarına göre bir PKK ve Kürt politikası geliştirmeye itti. Bu politikaların da önünde en büyük engel olduğum anlaşılınca, beni dışlamaya ve giderek tasfiye etmeye niyetlendiler. Asgari temel insan hakları ve demokratik yaklaşımlar esirgendi. Kendi Kürt işbirlikçilerine alan açmak için açık veya gizli işbirliğine yöneldiler. Özellikle Iraklı Kürt işbirlikçilerle Türk, ABD ve İngiliz yetkilileri Ankara-Londra-Washington hattında işi resmi bir antlaşmaya kadar vardırdılar. Bunun başarısı için AB nötralize edilirken, Atina oligarşisi maşa olarak kullanılmaya çalışıldı.

16'da

İçindekiler

EĞİTİM YAŞAMIN KENDİSİDİR
12'de

Güçlü sanat ve edebiyat hamlesi inkarcılığa karşı mücadele ile gelişir
15'te

SU SORUNU ORTADOĞU VE TÜRKİYE
Metin Ayçiçek
27'de

"Yüzünü göremem ama sadeliğin aramızdaki sınırları kaldırır"
31'de

BÊZAR'A YAKARIŞ
33'te

TÜRKİYE'NİN YAKLAŞIMI YENİ KOŞULLARDA DA ÇÖZÜMSÜZLÜK POLİTİKALARININ SÜRDÜRÜLMESİDİR

> "Demokratikleşmenin Türkiye'nin gündemine girmediğini, Ortadoğu'daki rejimlerle ilişkilerinde de görebiliriz. Onun hiçbir zaman bölge ülkelerinin demokratikleştirilmesi diye bir derdi olmamıştır. Çoğu zaman en gerici güçlerle ittifak yapmıştır. Demokratikleşme alanında proje ve çaba sahibi değildir. Çıkar sağlaması halinde en katı, gerici güçlerle ittifaklar kurmaktan çekinmemiştir."

Türkiye'nin Güney Kürdistan'daki varlığı kadar etkinliği de, aşılanı yaşatma çabasıdır. Herhangi bir politika veya uygulaması söz konusu değildir. Bütün çabaları kendisiyle birlikte yıkılma sürecine giren bölge statükosunu yaşatmaya yöneliktir. Bu nedenle gerek açık, gerek örtülü biçimde Saddam rejiminin dayandığı yapıya cesaret verirken, müdahale tehdidi altında bulunan rejimlerle de ittifak içinde hareket etmektedir. ABD'nin müdahalesini önlemek için çok yönlü bir manevrayı uyguladı. Buna rağmen müdahalenin gerçekleşip, askeri başarı sağlamasının ardından çabalarını müdahalenin boşa çıkarılması noktasında yoğunlaştırdı. ABD ile çelişki ve çatışma içine girmesinin altında bu gerçeklik yatmaktadır. Diyebiliriz ki, müdahaleye karşı en çok direnen güç Türkiye rejimidir. Ancak karşıtlığını yaparken stratejik dost diye ifade ettiği ABD ile ilişkilerini koparmayı göze alamamaktadır. ABD durumu netleştirmek isterken, onun izlediği yol durumu muğlaklığa mahkum etmektir.

Konunun anlaşılması için Türkiye'nin içte ve dışta değişimden ne anladığını görmek gerekiyor. Oligarşik rejim pek değişimden yana değildir. Tüm çabasını nasıl ayakta kalabileceği yaklaşımı belirlemektedir. Eğer başarabilirse en küçük bir değişimi bile kabule yanaşmayacaktır. Sürecin dayatmaları sonucu köklü olmayan, rejimin özüne dokunmayan ve pratik uygulama alanı bulmayan sınırlı yasal değişikliklere gitmektedir. Geriye dönüp bakıldığında iddialı diye lanse ettiği adımlar pratik değer ifade etmemiştir. Seçilen yol, dışta ve içteki zorlanmaları dengelemek için "son noktaya kadar diren, direnme olanağı kalmadığında ise sınırlı yasal değişiklikler yap, ama pratikte reddet" biçiminde formüle edilebilir. Hangi yönden bakılırsa bakılsın yapılan yasal değişikliklere başka bir anlam yüklemek mümkün değildir.

Türkiye'nin dışa yönelik tutumu da benzeri özellikler taşımaktadır. Çok rol yüklenilmek istenen AB ile uyum yasalarını yönlendiren felsefe demokratik açılım değildir. Birliğe girmek için pratik değeri olmayan düzenlemelere gidilmektedir. Öyle ki, her çıkardığı yasayı Avrupa'ya verilmiş bir taviz olarak görmekte ve karşılık beklemektedir. Gücü yetse AB'nin ölçülerini değiştirecek dayatmalarda bulunacaktır. Deyim yerindeyse, "eğer sizin kriterleriniz varsa, bizim de, Ankara kriterlerimiz" vardır diyerek Avrupa'nın ortaya çıkardığı gelişme düzeyini geriletmek isteyecektir. Dolayısıyla uyum yasaları ciddiyetten uzaktır. Çağdaş ölçülerle ilişkisi olmayan bir sahtekarlık örneğidir.

Demokratikleşmenin Türkiye'nin gündemine girmediğini, Ortadoğu'daki rejimlerle ilişkilerinde de görebiliriz. Onun hiçbir zaman bölge ülkelerinin demokratikleştirilmesi diye bir derdi olmamıştır. Çoğu zaman en gerici güçlerle ittifak yapmıştır. Demokratikleşme alanında proje ve çaba sahibi değildir. Çıkar sağlaması halinde en katı, gerici güçlerle ittifaklar kurmaktan çekinmemiştir. PKK'nin önderlik ettiği diriliş devriminde Türkiye'nin Kürdistan'daki müttefikleri Kuzey'de "Hizbullah" Güney Kürdistan'da ise feodal aşiretçi özellikleri ağır basan KDP olmuştur. İran, Suriye, Suudi Arabistan vs ülkelerle ilişkilerinde rejimlerin karakteri onu ilgilendirmemiştir. Türkiye'nin bölge güçleriyle ilişkiler tarihinde demokrasiye bağlılık sorun yaratmamıştır. İran İslam Cumhuriyeti'yle zaman zaman yaşanan gerginlikler rejim sorunundan daha çok İran'dan kaynaklanan içişlerine müdahaledir. Tabii ki Kürt sorunu da İran ve Suriye ile gerginlikler yaşamasına yol açmıştır. Dikkat edildiğinde görülecektir ki gerginliklerin hiçbirinin rejimlerin karakteriyle bağlantısı bulunmamaktadır. Ne zaman ki söz konusu güçler direkt veya endirekt müdahalelerini kesmişlerse çok geçmeden sıkı müttefik olarak değer görmüşlerdir.

Ortadoğu'nun "tek demokratik müslüman ülkesiyiz" iddiasının bir değeri varsa, o da, ABD ve Avrupa'nın desteğini almak içindir. İç ve dış politikada demokratik bir şalı örtünmek kesinkes ekonomik, ticari ve siyasal rant sağlama amacından kaynaklanıyor. Halkın mücadelesi sonucu sağlanan zayıf demokratik gelişmenin rejimi zorladığı durumlarda rafa kaldırılması bu gerçekliğin ifadesidir. Ordunun yaptığı müdahalelerin yarattığı sonuçlar ortadadır. Demokratik gelişmenin rejimi sıkıntıya soktuğu an, yok edilmesi her zaman bir hak olarak görülmüştür. Bu hak yasalarla güvence altına alınmıştır. Ordunun rejimin koruyucusu ve kollayıcısı olmasının altında bu gerçeklik yatmaktadır.

Türkiye'nin değişen dünya koşullarında yaptığı yeni şey yukarıda belirttiğimiz sahte demokratikleşme manevrasını yoğunlaştırmasıdır. Nasıl uygulanacağı tartışmalı, neyi içerdiği belirsiz, ihtiyaç duyduğunda rafa kaldırdığı yasalar gerçek anlamda demokratik bir değer taşımıyorlar. Bu nedenle yasal düzenlemeler halk nezdinde heyecan yaratmıyor. Güdümlü hale getirilen basın ve toplumun dar bir kesimi dışında hiç kimse bu yasalara anlam yüklemiyor. Kendi kendisine gelin güvey olma misali yasalar sadece rejimin sahiplerini ilgilendirmektedir. Kaldı ki rejimin sahipleri toplumsal kesimlerin katılımlarına ihtiyaç duymayarak yasal düzenlemeler yapıyorlar. Ordu, devlet ve hükümet yetkilileri yasaların nasıl olmasını belirleyen güçlerdir. Topluma atfettikleri rol ise denileni kabul etmektir. Kim ki katılımcı rol oynamaya kalkışsa şöyle veya böyle baskılarla sindirilmektedir. Halka rağmen çıkarılan yasalar çok geçmeden unutulmaya mahkum olmaktadır. Yaşamsal değeri olmayan çabaların başka sonuç vermesi de beklenemez.

Demokratikleşme konusunda böylesi bir aldatmayı esas alan Türkiye, Kürt sorununun çözümünde de aynı yaklaşımın sahibidir. Kürt sorununun çözümü adına çıkarılan yasalar ciddi pratik bir değer ifade etmemiştir. Kürt halkının siyasal yaşama katılımı kaba ve ince politikalarla engellenmektedir. Eğitim, kültür vb alanlarda ilerleme sağlanmamıştır. KADEK ve Önderliği'nin yoğun toplumsal barış girişimleri hep karşılıksız bırakılmıştır. Kürt ulusal özgürlük hareketine dayatılan politika tasfiyedir. En son çıkarılan "Eve Dönüş Yasası"na yüklenilen rol, kendilerinin deyimiyle "terörizmi çökertmektir." Söz konusu yasayla Kürt halkına ve onun öncü güçlerine ihanet dayatılmaktadır. Kürt sorununun çözümü konusunda Türkiye'nin hala inkar ve imha politikasını esas aldığını belirtmek mümkündür.

İşte Türkiye bu gerçeğiyle Güney Kürdistan'da bulunmaktadır. Hem Güney Kürdistan hem de Irak'ta değişime karşı direnmektedir. Irak'ın demokratik bir ülke haline gelmesini ve buna paralel olarak Kürt halkının özgürlüklerini elde etmesini hazmetmemektedir. Bu doğrultudaki gelişmeleri "kırmızı çizgiler" söylemiyle tehlike algılaması içindedir. Hiç kimse kendisini istememesine rağmen Güney Kürdistan'da tutunmaya çalışmaktadır. Gelişmeler karşısında sağduyusunu yitirmekte, kendisini zorlayacak çabalara yönelmektedir. Gerillanın varlığını bahane ederek, varlığını ve yıkıcı faaliyetlerini sürdürme pozisyonundadır.

Gelişmeler Güney Kürdistan'da Kürt sorununun çözümünü gündemleştirirken, ilgili tüm güçlerin politikalarını yeniden düzenleyip, gözden geçirme gereği vardır. Gelinen noktanın ortaya çıkan koşulu, her bakımdan Kürt sorununun çözümü için yeni politikalara ihtiyaç duymaktadır. Ne var ki, Türkiye ne kendisi politika değişikliğine gidiyor ne de Kürdistan'ı egemenlik altında bulunduran diğer ülkelerin politika değiştirmelerine fırsat tanıyor. Üzerinde hareket ettiği yaklaşım, yeni koşullarda da çözümsüzlük politikalarının sürdürülmesidir. Geçmiş yıllarda Güney Kürdistan'a duyduğu ilginin içinde çözümü taşımadığını yaşadığımız gerçekler çok netçe göstermektedir. KDP ile çok sağlam görülen ilişkilerin tamamen Kürt hareketini çatıştırmaya dönük olduğu netçe açığa çıkmıştır. Zaman zaman YNK ile kurulan ilişkiler de aynı nitelikte olmuştur. '90'lardan bu yana sürdürülen ilişkiler Kürtler arası iç çatışma amacını taşımıştır. Kürt ulusal hareketinin iç çatışma içerisinde tutulmasıyla hem Kuzey hem de Güney Kürdistan'da çözümün gelişmesi önlenmiştir. Bu anlamda Türkiye'nin Kürtler arası çatışmanın mimarı olduğu kesindir. Politikaları, bundan kaynaklanan ilişkilerin çözümü izlerini taşımamıştır. Özellikle KDP'nin iç çatışmanın temel bir unsuru olması kesinkes Türkiye'nin yaklaşımından kaynaklanmıştır. Bu ilişkilerde elde ettiği rant, çözüme hizmet etmekten çok çözümün gelişmesini önlemiştir.

Kuzey ve Güney Kürdistan'da ortaya çıkan fırsatların çözüm doğrultusunda değerlendirilmemesi, İran, Suriye ve devrilen Irak rejiminin çözümsüzlükte ısrar etmelerinin altında da Türkiye'nin söz konusu yaklaşımı yatmaktadır. Ortaya çıkan sonuç ikili tarafların çözümsüzlüğe mahkum edilmesidir. '90'lı yıllarda Kürt sorununun çözümü için olumlu adımlar Türkiye'nin müdahalesi ile etkisizleştirilmiştir. Böylece Türkiye çözümsüzlüğü hem kendisinin hem de diğer egemen ülkelerin politikası haline getirmiştir. Benzeri bir durumu uluslararası güçlere de dayatmış, ABD, AB, Rusya vd güçlerin Kürt sorununda olumlu bir yaklaşıma yönelmeleri engellenmiştir. Eğer, Türkiye Kürtler için neyin adresidir denilirse, verilecek cevap hiçbir tereddüde düşmeden, çözümsüzlük adresi olacaktır.

Türkiye'nin Kürt sorunu karşısında yaşadığı tıkanıklık, Irak'a müdahale sonrasında da aşılamamıştır. Ortaya çıkan durumun yarattığı zorlamalara rağmen çözümsüzlük Türkiye'nin politikalarına damgasını vurmaktadır. ABD'nin belli bir çözüm istediği netlik kazanırken, Türkiye aşılmış politikalarda ısrarı sonucunda provokatif bir konuma düşmüştür. ABD'nin Irak ve Güney Kürdistan'da başarısızlığa uğramasını beklemektedir. Bütün çabalarını bu doğrultuda yoğunlaştırmaktadır ve Güney Kürdistan'ın istikrarsızlaştırılması çalışmaları içerisindedir. Süleymaniye olayı, Türkiye'nin istikrarsızlık yaratma çabalarına darbe vurmuştur. Türkmenlere dayanılarak komplo faaliyetleriyle ortamı provoke etme hazırlıkları tamamlanmış, harekete geçileceği sırada ABD devreye girerek onu durdurmuştur. Alınan istihbaratlara göre Türkiye'nin kontra faaliyetleri YNK, KADEK ve bağımsız şahsiyetleri hedefleyecekti, yine halka yönelik saldırılar gerçekleştirilip, ortam provoke edilecekti. İktidar olma hesaplarını gerçekleştiremeyen ve ABD tarafından sınırlandırılan KDP'nin rahatsızlığını fırsat bilen Türkiye, kapsamlı provokatif eylemlerle Güney Kürdistan'ı istikrarsızlaştırırken Kürdistan'da çözüm olanaklarını darbeleyeceği gibi ABD'yi de zorlayacaktı. Böylece aşılan çözümsüzlük politikalarına yaşam şansı yaratmış olacaktı.

Nereden bakılırsa bakılsın Türkiye'nin Güney Kürdistan'daki varlığı provokasyondan ibarettir. Yapacağı her girişim, Kürt sorununa çözüm yaklaşımını içermediği için provokatif duruma düşmekten kurtulamayacaktır. Artık Türkiye'nin sorunu sadece KADEK değildir. Başta ABD olmak üzere mevcut politikaları ile herkese sorun yaratacaktır. Varlığının nedenini KADEK tehlikesine dayandırması, varlığını meşru kılmaya yetmeyecektir. Ciddi sorunlara kaynaklık etmek istemiyorsa ya çekilecek ya da Kürt politikasını köklü biçimde değiştirecektir. Güney Kürdistan'dan çekilmesi geçici bir rahatlama getirecektir. Tek çıkar yol Türkiye'nin Kürt politikasını köklü biçimde değiştirerek çözüme evet demesidir. Bunu yapmadığı sürece Güney Kürdistan'daki gelişmeler onu giderek daha fazla zorlayacaktır. Ne Türkiye'nin, ne diğer egemen ülkelerin politikalarında ısrar edip başarıya ulaşma şansları kalmamıştır. Aşılmış olan politikalarda ısrar, yıkıcı sonuçlar doğuracaktır. Bu anlamda değişimin, yeni politikalar oluşturmanın zamanıdır. Tarihin çarkı ne kadar direnç gösterilirse gösterilsin eskinin aşılması, yeninin gelişmesi temelinde işleyecektir.

Türkiye dahil birçok gücün içinde bulunduğu çıkmazın nedeni aşılan politikaların gündemde tutulmasıdır. Bu durum Güney Kürdistan'daki güçler için de geçerlidir. KDP, müdahalede daha geniş ve güçlü iktidar olacağını beklemiştir. ABD'nin Irak rejimini devirmesinin kendisine böyle bir fırsat yaratacağı hesabıyla hareket etmiştir. ABD'nin Saddam rejimi yerine muhalefet konumunda bulunan güçleri iktidar yapması, en fazla KDP'yi hayal kırıklığına uğrattı. Yeni iktidarın kuruluşunun belirsizlik içerisinde bırakılması ve demokratik ölçülerin istenmesi mevcut konumunu sürdürmesini bile zorlamaya başlamıştır. ABD'nin Irak genelinde olduğu gibi Güney Kürdistan'da da aldığı önlemler KDP ve YNK'nin yerel iktidarlarını büyük ölçüde zayıflatmıştır. Kontrol noktalarının kaldırılması, gümrüklere el konulması ve yerel hükümet çalışmalarının denetlenmesi bu güçlerin konumunu derinden sarsmıştır. KDP ve YNK'nin güç kaybetmeleri söz konusudur, halkın birikmiş tepkilerini onlara karşı harekete geçirmiş durumdadır. Tüm halk kesimleri daha yeni yeni demokrasi taleplerini dile getirmekte, ister Kürdistan'da, isterse Irak'ta olsun demokratik bir rejimin kurulmasını istemektedirler. Dolayısıyla peşmerge güçlerinin denetimine dayalı başka rejimleri reddediyorlar.

KDP gelişmelerin kendisini olumsuz etkilemesi karşısında şii muhalefeti, Türkiye ve İran'la ittifak içinde, alttan altta ABD'ye muhalefet ederken; YNK ABD'nin uyguladığı politikalara tabi olmayı esas almakta, bu politikalar temelinde gücünü koruyup, geliştirme hesapları yapmaktadır. Görülen odur ki, KDP ve YNK ya kendilerini köklü demokratik değişim ve dönüşüme tabi tutup yeni duruma adapte olacaklar ya da gelişmeler karşısında aşılacaklardır. Onlara bağlı küçük gruplar ise büyük ölçüde tarihe karışacaklardır. Her halükarda Güney Kürdistan'daki siyasi yapının dağılması ve yeniden yapılanması yaşanacaktır. Halkın demokrasi istemi güçlenecek, buna yanıt verecek yapılara katılım sağlayacaktır. Buradan hareketle demokratik uygarlık çizgisi gelişme olanağını daha fazla elde edecektir. Daha şimdiden böylesi bir gelişmenin fırsatı ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla PÇDK'nin gelişip, etkili olmasının ortamı olgunlaşmıştır. Ancak koşullar ve olanaklar demokratik gelişmenin yaratılması için yetmez. Önem kazanan PÇDK'nin demokratik uygarlık çizgisini özümsemesidir. Ne varki PÇDK demokratik gelişme yaratmayı yeterince özümsememiştir. Yerel iktidar konumunda bulunan siyasal yapıların klasik iktidar mantığı, PÇDK'yi olumsuz yönde etkilemekte ve demokratik gelişmenin motor gücü olmasını sınırlandırmaktadır.

Demokratik gelişmeye dayanan bir iktidarlaşmanın önündeki en büyük engel, salt iktidar mantığıdır. KDP ve YNK buna mahkum olduklarından halkın özgürlük taleplerine yanıt veremez konuma düşmüşlerdir. Burada diretmeleri halinde tükenmeleri kaçınılmazdır. PÇDK'nin ise halk nezdinde demokratik alternatif haline gelmesinin tek yolu, klasik iktidar mantığından uzaklaşarak, demokratik gelişmeyi esas almasıdır. Bunu başardığında Güney Kürdistan'ın yanı sıra Irak'ta da, PÇDK demokratik gelişmenin motor gücü olacaktır. Bugün sınırlı olan gelişmesi dev boyutlara ulaşacak, Irak halklarının demokratik bir yaşama kavuşmasının öncüsü olarak rolünü oynayacaktır.

Irak'ta Saddam rejimine bağlı güçlerin direndiği bir sırada salt iktidar anlayışı ile demokratik gelişmeye dayalı iktidar anlayışı arasında ciddi bir mücadele başlamıştır. ABD, demokratik içerikten yoksun iktidar arayışlarını sınırlandırmaya çalışırken, demokratik gelişmeyi teşvik etmektedir. Saddam rejimine bağlı güçlerin direnişi iktidar arayışı içinde olan muhalefet güçlerinin pozisyonunu güçlendirmekte, ABD'nin iktidarı kendilerine vermesi dayatmalarına fırsat sunmaktadır. Diğer taraftan PÇDK başta olmak üzere demokratik güçlerin klasik iktidar hastalığından kurtularak demokratik gelişme yaratmaları hayati önem kazanmaktadır. Irak ve Güney Kürdistan'ın geleceğini, Saddam'a bağlı güçlerin direnişi değil; salt iktidar peşinde olan güçlerle demokratik iktidar mücadelesini yürüten güçlerin mücadelesi belirleyecektir.

Serxwebûn internet adresi:
www.Serxwebun.com
E-mail adresi:
Serxwebun@Serxwebun.com

Serxwebûn'dan

Sevginin, adaletin ve güzelliklerin yaşanacağı bir dünya

ÖZGÜRLEŞEN VE ÖNCÜLEŞEN KADINLA YARATILACAKTIR

Derin tarihsel ve kültürel zemini üzerinde dinamik, dönüştürücü bir güç olarak doğrulan Kürt halkı; kadını, yaşlısı, çocuğu ve genciyle tarihsel özgürlük ve demokrasi kıvılcımını çakma misyonunu yüklenmiş olarak bugün bir kez daha ayaktadır. Görevlerimiz zor, tarihsel bilinç kadar güncel aktivite ve yüksek coşku isteyen görevlerdir. Halk olarak tarihin bizi karşı karşıya bıraktığı bu misyon, Atina Savunması'nda Başkan Apo'nun çarpıcı ifadesiyle ortaya konmaktadır, *"bize düşen, yeni Gılgameş ve İskenderlere kul olmadan, bu sefer uygarlığa halkların efendisiz katılımlarının umut kaynağı olabilmektir. Evrensel özellikleri bağrında taşıyan, halkların demokratik ve ekolojik uygarlığının şafak vaktinde, aydınlığın ilk ışıklarını bu kez de ilk olarak çakabilmektir."* Bugün bunun en çarpıcı, bir o kadar gerçek boyutlarını Ortadoğu'nun merkezi Irak'ta, eski Mezopotamya topraklarında yaşıyoruz. Başkan Apo'nun Atina Savunması'nda ifade ettiği *"Nasıl ki, Kürdistan halkı ilk Sümer sınıflı ve devletli toplum uygarlığının gelişmesinde ana (neolitik) kaynak rolünü oynayıp tarihe dev bir katkıda bulunduysa, günümüzde de aynı alanda, gelişmiş son 'ABD vahşi uygarlık' güçleriyle kendi öz demokrasi deneyimlerini ilişki ve çelişki içinde geliştirmeye çalışmaktadır"* gerçekliği; güncel olarak da yakıcılığını, somutluğunu, ağırlığını, zorluklarını, ama bir o kadar da heyecanını, coşkusunu yaşadığımız bir gerçeklik olarak, görevlerin ve sorumlulukların ne kadar yüksek bir tempo gerektirdiğini ortaya koyuyor. Tabii bu tempo her şeyden önce ve tüm başarıların ön koşulu olarak zihniyet değişiminde gereklidir. Bu genel perspektiften baktığımızda özelde Irak, ama genelde Ortadoğu coğrafyası, belli bir dönem daha bu değişimi ağır bir tempoyla yaşamanın acısını ve zorluklarını yaşayacaktır.

ABD 20 Mart-9 Nisan arasında kısa sayılabilecek bir süreçte, son on yıldır bütün dünyanın da gündeme koyduğu Saddam rejimini askeri açıdan yıkmayı başardı. Ancak tarihten günümüze kadar Irak'ta insan hak ve özgürlükleri, yaşamın sosyal, kültürel, ahlaki, ekonomik vb birçok boyutu, günlük yaşamın en temel gereklilikleri, yaşam güvencesi, tutarlı ve köklü bir demokratik rejime geçişin aşamaları vb daha birçok açıdan vaat ettiği değişimleri başarabilmiş değildir. Mevcut durumda başarması da pek kolay görünmüyor. En azından uzun, sancılı ve bedelli olacağı açıktır. Yine yaşanan sürecin Irak'ta yaşayan halklar açısından son derece zorlu, çelişkili ve acılı olduğu gerçeği söz konusudur. Eski sistemin –rejimin– uyguladığı soykırımlar, katliamlar, bireyin ve toplumun tüm özgürlüklerini, haklarını tüketen, pervasız saldırganlığının en somut ifadesi, Bağdat'ın düşüşünden sonra Irak'ın birçok yerinde ve değişik halklardan insanlara ait toplu mezarların çıkması oldu. Halklar yaşadıkları eski acılarla bile yeniden yüz yüze geliyor. Yarattığı tahribatlar çok ağırdır. Halkın kendi iradesi ve isteğiyle olmasa da, kendisini 'özgürlük ve barış!' temsilcisi görüp, Irak rejiminin yaşattığı acılardan kurtarma vaadiyle Irak'a giren ABD de, henüz yaşamın en somut ihtiyaçlarını, sosyal hizmetlerini düzenleyebilmekten uzaktır. Halk, bunun da yarattığı derin bir belirsizlik, güvensizlik, kaos ve zorluklar içerisinde yaşamaktadır. Yaşam garantisi bile kalmamıştır. Özellikle kadınlar, radikal İslamcı güçler tarafından sokağa çıktığı, başını açtığı, çalıştığı gibi nedenlerden dolayı ölümle tehdit edilmekte hatta öldürülmektedir. Özcesi onlarca yıldır oligarşik diktatörlükler altında yaşayan halkların acısı, sorunları ve en temel ihtiyaçlarının karşılanması, ABD'nin "başarılı" askeri operasyonuyla çözümlenmiş gözükmüyor. Halklar da, demokrasi, barış ve özgürlük mücadelesi gibi konularda derin bir inançsızlığa, savrulmaya ve bıkkınlığa yol açabilecek, yine etnik köken farklılıkları nedeniyle birbirine karşı kışkırtılacak son derece karmaşık bir süreç yaşanmaktadır.

"Kaos aralığı" en çok ve derinlikli bu topraklarda yaşanıyor

Irak, sadece Ortadoğulu halkları, Irak'a komşu olan ülkeleri ilgilendiren bir alan değildir. Irak'a müdahale özünde halkların öz gücüne dayalı dinamiklerle müdahale edilemeyen, aşılıp, değiştirilemeyen sistemin, kendi iç dinamikleriyle kendisine bir müdahalesidir. Kendi sistemsel, hayati çıkarları yeni bir düzenlenişe, yeni stratejik ilişkilenmelere, yapılanmalara, araç ve coğrafyalara kavuşturma girişimi ve mücadelesidir. Bu nedenle başarılı olup olamayacağı ya da kendisine göre hangi yöntemlerle başarılı olacağı son derece önemlidir. Buna göre bölgenin, insanlığın ve bizlerin de konumu değişecektir. Irak'a müdahale, mevcut durumda açığa çıkan sonuçlara terk edilip gidilirse farklı, bir on yıl sonra düzenlenmiş, "demokratikleşmiş" bir Irak'la sonuçlandırılıp gidilirse farklı olacaktır. Yine ABD'nin Irak'ta düzeni oturtmak için, diğer ülkelerden yapacağı askeri, ekonomik, siyasi güç takviyesiyle alanda kalması ve başarması farklı sonuçlar doğuracaktır. Mevcut durumuyla netleştiğini belirtmek zordur. ABD'ye giderek artan askeri saldırılar, direniş hangi kaynaktan ya da kaynaklardan besleniyor? Amaçları, güçleri nedir? ABD, Irak'tan çıkmazsa mücadele araç ve yöntemleri nasıl değişecek, ne kadar ısrarlı ve sürekli olabilecekler? Saldırıları çok artsa bile ABD'yi bu alandan çıkarabilirler mi? Bu durumda Irak'ı, Irak halklarını, Ortadoğu'yu ve dünyayı neler bekliyor? Aksi durumda ABD, orta ve uzun vadede neleri getirebilir? Gerçekten neyi, nasıl değiştirebilir ve ne kadar başarılı olabilir? Bu temelde yapacağı değişiklikler ne kadar halkların lehine olacak? Halkların, Ortadoğu ve Mezopotamya'nın insanlığın doğuş toprakları olmasının gücü mü ABD'yi değiştirecek, yoksa ABD'nin beş bin yıllık egemenlikli sistem gerçeğinin mirası mı bu toprakları değiştirecek? Tarih boyunca tüm çelişkilerin, savaşların en derin yaşandığı bu topraklar, tarihle, kültürle yine cüceleşmiş de olsalar bu toprakların insanlarıyla ABD arasındaki mücadele, sadece günde birkaç ABD askerinin ölümüyle sonuçlanan boyutlarda mıdır yoksa şimdilik fazla görünmeyen, içten içe kaynayan, sessiz ve derinden tarihsel hesaplaşmasına hazırlanan daha farklı güçlerin değişik biçimlerde yürüttüğü bir mücadele midir?

"Türkiye'nin 80 yıllık gerçeği sallanıyor. Onlarca yıldır yürüttüğü ilişkiler, ittifaklar değişiyor. "Kırmızı çizgileri" tek tek aşıldı, anlamsızlaştı. Kendisince yeni kırmızı çizgiler çizse de, bunu başta Türkiye içinde uyanan halk ve demokrasi cephesi olmak üzere dış politikada da kimse fazla ciddiye almıyor diyebiliriz. Türkiye yıllardır Kürt sorununu çözümsüz bırakmasının, inkar ve imha konseptinin, saldırganlığının ve yok saymanın hesabını ödüyor."

"Bölgede konumlanan ve Kürt fobisinden dolayı son derece hassas yaklaşan Türk ordu güçlerinin on yıllık boşluktan dolayı alanda kurduğu otorite, bazılarının deyimiyle "Güney Kürdistan'ı kendi arka bahçesi olarak görme" durumu sona ermiş bulunmaktadır. Yaşanan gelişmeler, krizler, bunalımlar ortaya çıkan genel bir sonuç olarak Türkiye ve ABD ilişkilerinin yeniden tanımlanmasını, her iki ülkenin çıkarlarının ve yollarının ayrıldığını, önceliklerinin ve politika yürütme esaslarının değiştiğini gösteriyor."

Cevap bekleyen sayısız soru söz konusudur. "Kaos aralığı" en çok ve en derinlikli bu topraklarda yaşanıyor. İşte böylesi bir süreç ve coğrafyada bizim hareket olarak rolümüz çok belirleyicidir ve süreç giderek yükselen bir tempoyla bu rolü oynamamızı dayatmaktadır. Irak'taki konumumuz, bunun yeniden yapılandırılmak istenen Irak'taki dengelere etki düzeyi, mevcut pozisyonumuzun Kürt sorunu ve çözümüyle bağlantısı, bunun Türkiye'nin dış politikada yıllarca sürdürdüğü çizgisiyle ilişkisi ve buna etki düzeyi, İran-Türkiye-Suriye ilişkileri yine Türkiye-AB, Türkiye-ABD ve daha birçok ilişki nereden bakılırsa bakılsın bizimle yakından ilgilidir ve bugün daha güçlü bir etkileşim içindedir. Bu nedenle herkesten daha fazla Irak'taki genel durumu, son yaşanan Süleymaniye krizini en doğru okuması gereken güçlerden birisi biz oluyoruz.

"Türkiye ya Kürt sorununu çözer ya da bu sorun etrafında çözülür"

Neresinden bakılırsa bakılsın gelişmeler, ABD'nin bu bölgede yaşadığı sıkıntıların ve sürece kendi düşündüğü tarzda ivme kazandırmak istediğinin işaretleriyle doludur. Bu gelişmeler bizi de son derece etkiliyor elbette. Bölgede konumlanan ve Kürt fobisinden dolayı son derece hassas yaklaşan Türk ordu güçlerinin on yıllık boşluktan dolayı alanda kurduğu otorite, bazılarının deyimiyle "Güney Kürdistan'ı kendi arka bahçesi olarak görme" durumu sona ermiş bulunmaktadır. Yaşanan gelişmeler, krizler, bunalımlar ortaya çıkan genel bir sonuç olarak Türkiye ve ABD ilişkilerinin yeniden tanımlanmasını, her iki ülkenin çıkarlarının ve yollarının ayrıldığını, önceliklerinin ve politika yürütme esaslarının değiştiğini gösteriyor. Bu elbette mücadelemizin, Başkan Apo'nun son beş yıldır İmralı'da yürüttüğü mücadelenin etkilerinden bağımsız ele alınamaz, onun direkt sonuçlarından biri oluyor. Türkiye devleti *"ya Kürt sorununu çözer ya da bu sorun etrafında çözülür"* gerçeği günümüzde çok hızlı işliyor ve birçok şeyi değiştiriyor. Tabi yeni olan boyutları var, belli bir dönemdir yaşanan boyutları var, ileride daha farklı gelişecek, belirginleşip, netleşecek boyutları var. Ancak hangi açıdan bakılırsa bakılsın özellikle Türkiye'nin Kürt sorununun çözümünü gündeme almaktan, Kürt kimliğini, halkını tanımaktan, bir gerçeği olarak görmekten başka bir çözümü olmadığı, çağla uyuşmayan zihniyetini, siyasal yapı ve kurumlaşmalarını köklü bir gözden geçirme temelinde yeniden yapılandırması zorunluluğu kendisini her geçen gün daha da dayatıyor. Bu gerçekliğin Türkiye gibi geri zihniyet hastalığını en derinden yaşayan bir ülkenin devlet yapılanmasında ortaya çıkaracağı sarsılma, yıkım, gel gitler öyle basit olmayacaktır. Özellikle belli kesimlerin –rantçı, çeteci güçler, şoven milliyetçi kesimler ve şahin kanadının– mevcut ortamdan yararlanıp yeniden siyasette kurumlaşma, kendini oturtma gibi tehlikeli ve kirli hesaplarını da canlandıracaktır.

Türkiye'nin 80 yıllık gerçeği sallanıyor. Onlarca yıldır yürüttüğü ilişkiler, ittifaklar değişiyor. "Kırmızı çizgileri" tek tek aşıldı, anlamsızlaştı. Kendisince yeni kırmızı çizgiler çizse de, bunu başta Türkiye içinde uyanan halk ve demokrasi cephesi olmak üzere dış politikada da kimse fazla ciddiye almıyor diyebiliriz. Türkiye yıllardır Kürt sorununu çözümsüz bırakmasının, inkar ve imha konseptinin, saldırganlığının ve yok saymanın hesabını ödüyor. Bedellerini sancılarını yaşıyor. Yıllarca çözümsüzlüğün merkezi, kalesi gibi durduğu için şimdi çözülüşün ve çözümün gelişmesinde de en fazla yüklenilen zorlanan halka olması doğaldır. Aslında 2003 yılı başından itibaren hızlanan gelişmeler, bizim açımızdan çok net olan ve Başkan Apo'nun yıllarca çözümlediği bir gerçeği bütün dünya kamuoyuna ve özellikle Türkiyeli birçok kesime çok daha net ve anlaşılır bir biçimde göstermiştir. Türkiye cumhuriyetinin yetmiş seksen yıllık politikalarının, siyasal yapılanmalarının çok sakat bir zihniyete, onun yapılanma ve kurumlaşmalarına dayandığı; özellikle Kürt sorunu başta olmak üzere birçok temel siyasal-sosyal olguya yaklaşımda yanlış politikalar belirlendiği, uzun ve önemli yılların kaybedildiği –ki bunu en çarpıcı *"bir yüz yılı boşa geçirdik"* diyerek ifade ettiler– bölgenin lider gücü olabilecekken, çok etkisiz ve olumsuz bir konuma sürüklendiği inkar edilemez gerçeklerdir. Başkan Apo'nun *"elli yıl, yüz yıl sonra da olsa aynı noktaya geleceğiz"* tespitinin doğrulandığı aşikardır. Aslında 70-80 yıldır Türkiye, birçok gücün de oyun ve yönlendirmeleriyle derinleştirilen korkunç bir öngörüsüzlüğe, perspektifsizliğe ve lidersizliğe mahkum kılınmıştır. Türkiye her şeyden önce, siyasal rejimine karar kılmak ve bunun gerektirdiği zihniyet, kurumlaşma değişimini, yenilenmesini yaratmak zorundadır. Türkiye artık bu zorunlulukla ertelenemez bir biçimde karşı karşıyadır. Ya bu zorunluluğu kabul edip, yaşamın, doğanın ve siyasetin diyalektik yasalarına göre yürüyecek, yenilenecek ve gecikmeli de olsa kazanacaktır; ya da dogmaların, korkuların, tabuların hakim olduğu ve bu nedenle de 'düğmesine basanın' çok olduğu bir gerçeklik içinde sürüklenip, kaybedişin uçurumlarına düşecektir. Şimdi Türkiye'de kızışan, şiddetlenen ve değişimin temposunu kıran da, bu derinden yaşanan zorlu kararlaşma aşamasıdır.

Bu noktada kilit sorun, Kürt sorunudur. Köklü değişim için aşılması mutlak gereken eşik, Kürt sorununun çözümüdür. Yürüttüğümüz özgürlük mücadelesi bu gerçeğin tüm çıplaklığıyla tanınmasını, giderek artan bir düzeyde tartışılmasını, kabulünü, aşılmasını ve çözümünün gerekliliğini gündeme getirmiştir.

Bir toplumun gelişkinlik düzeyi kadının özgürlük düzeyiyle bağlantılıdır

Ancak özellikle son beş yıllık süreç açısından demokrasi, özgürlük, barış adına çalışma yürüten güçlerin, öncülük misyonu gereği KADEK ve PJA olarak bizlerin vermemiz gereken özeleştirilerin çerçevesi Başkan Apo'nun görüşme notlarında mevcuttur. Bu, önemli ve yaşamsaldır. "Değiştirmek istediğin gerçeklikte değişimi somut olarak yaratmak istiyorsan, değişimi önce kendinde başlatacak-

"sın" kuralı genel bir doğrudur, bizi de fazlasıyla ilgilendirmektedir. Bu beş yıllık süreçte verdiğimiz amansız mücadeleyi, halkımızın yürüttüğü kararlı, iddialı mücadeleyi, fedakarlığı reddetme anlamında değildir. Değiştirecek kadar değişmediğimiz, değişimin hızını kişiliklerimizde, çalışma tarzımızda, yöntemlerimizde yakalayamadığımız, özellikle günlük bir yaşam gerçeği olarak yakıcı hissetmediğimiz biçiminde anlaşılmalıdır. Misyonumuz, değişimin öncülüğüdür, fakat ulaşılması gereken değişim düzeyine göre yetersizliğimiz ve değiştirmede gereken baskıyı, demokratik kuşatmayı sağlayamadığımız da açıktır. Başkan Apo, "Sistemin küresel taarruzuna karşı küresel demokrasi" dedi. Bu da sistemin zihniyete, günlük yaşama, siyasete, kültüre, sosyal gerçekliğe dayattığı her türlü kuşatmaya karşı demokratik kuşatmayı, zihniyet yenilenmesini ve açılımını geliştirmekle olur. Bu anlamda yaşanılan bu genel sorun; başta Ortadoğu toplumu olmak üzere, Kürdistan ve Anadolu topraklarında yaşayan toplumlar açısından son derece elverişli maddi zeminlere, eldeki çok önemli birikimlere, imkanlara, güçlü tecrübe ve deneyimlere denk düşecek, halkımızın hak ettiği ve hazır olduğu düzeyde bir aktiviteyi yaratmama sonucunu getiriyor. Özünde "zihniyet krizi" olan bu sorun önü alınamadığında veya bu konuda yaşanan kriz aşılmadığında en başta yaşam krizine dönüşüyor; örgütlenememe, ortak mücadele alanlarını doğru kullanamama, değişim dönüşümü gerçekleştirememe krizine dönüşüyor. Üretememe, yenilenememe ve büyümeme krizine dönüşüyor.

Bu noktada tıkanmış sistemin krizini çözmek Kürt halkına düştüğü kadar, özelde de kadına düşmektedir. Elbette mücadelemiz sadece Türkiye ile sınırlı değildir; kadın ve erkek karakterinin sistemler üzerindeki çarpışması sonucu doğacak çağdaş neolitik devrimi yaşamsallaştırarak, evrenselleştirme boyutundadır. Bu anlamda yürütülen mücadelenin aynı zamanda kadının ve halkların özgürlük mücadelesi olduğu unutulmamalıdır. Böyle baktığımızda yürütülen kampanya, Türkiye toplumunda ve rejiminde yaşanan krizin çözülmesini daha acil gerçekleştirmek gerektiğinin önemini daha açık ortaya çıkarmaktadır. Bu kampanyanın genel esprisini "tıkanan sistem krizinin çözümünde kadının öncülük misyonu" biçiminde ele alıp değerlendirmek, çözümün en temel halkasından başlamak olur.

Kadın baharlaşmasının yaşandığı bugünlerde, kampanyada gösterilen performans, öncüleşme ve birlik ruhu gelecek günler için umutları büyüterek, moral kaynağı oluşturmuş, yakalanan örgütlülükle önemli bir güç açığa çıkarılmıştır. Aynı zamanda örgütlülük, yaşanan krizin çözümünde bir tedbirdir. Bu vesileyle kampanyada aktif yer alan her kadını gösterdiği performans, verdiği emek ve özgür yaşamdaki ısrarından dolayı kutluyor, sevgiyle selamlıyoruz.

Kampanyayı bir bütün ele aldığımızda; kadının sahiplenme düzeyi, rengini bir bütün olmasa da eylemliliklerdeki çeşitliliklerde ortaya çıkarması, tüm saldırılara rağmen sergilenen kararlılık ve özellikle Gülbahar Gündüz şahsında tüm kadınların kimlik arayışına, düşünsel dünyasına ve bedenine uygulanan işgal-istila yaklaşımına son verme çabası son derece değerlidir. Ve aslında kadınların Gülbahar Gündüz olayı etrafında gelişen direnişi ve çığlığı 'Topluma Kazandırma Yasası'na verilen en görkemli yanıttır. Evinde beşiğini sallayan kadının, ucuz iş gücü olarak çalıştırılan kadının, Mardin'de 13 yaşındaki bir çocuğa 28 zihniyet özürlünün gerçekleştirdiği tecavüz işgalinin acılarına cevap olma temelinde, ortak yürekte buluşma ruhunun, bu uğurda yükseltilen çabanın, kadının özgür yaşam isteminde ısrarının kampanyası oluyor. Türkiye toplumunun geri zihniyetinin, toplumsal ayıbının kadın şahsında teşhir edilmesi oluyor.

"Misyonumuz, değişimin öncülüğüdür fakat ulaşılması gereken değişim düzeyine göre yetersizliğimiz ve değiştirmede gereken baskıyı, demokratik kuşatmayı sağlayamadığımız da açıktır. Başkan Apo, "Sistemin küresel taarruzuna karşı küresel demokrasi" dedi. Bu da sistemin zihniyete, günlük yaşama, siyasete, kültüre, sosyal gerçekliğe dayattığı her türlü kuşatmaya karşı demokratik kuşatmayı, zihniyet yenilenmesini ve açılımını geliştirmekle olur."

Gülbahar Gündüz'e yapılan saldırı, kadının örgütlülüğüne ve öncülüğüne karşı geliştirilmiştir. Bu saldırıyla bir kez daha görülmüştür ki, sistemin kadının örgütlü gücüne tahammülü yoktur. Çünkü örgütlü yaşam kadının tek temel mirası ve yaşam garantisidir. Bir anlamda kadının her türlü geriliğe karşı kendisini savunabileceği tek savunma refleksidir. Bu olay kadının özgürleşmesine karşı 21. yüzyılın usta "siyasetçilerinin", çağın en modern yöntemleriyle uyguladıkları en son ayıbıdır.

Örgütlü yaşam kadının tek temel mirası ve yaşam garantisidir

Bir toplumun gelişkinlik düzeyi, kadının özgürlük haklarını kullanmasıyla örtüşür. Özgürlüğe karşı yapılan saldırılara cevap olarak yürütülen bu kampanyayla, kadının önemli bir örgütlülük düzeyi açığa çıkmış, özellikle Gülbahar Gündüz olayından sonra kadınlar arası duygu ve düşüncede birlik ruhu sağlanmıştır. "Kadının sınıf ve ulus sınırları yoktur" esprisiyle farklı kesimlere açılım yetersiz de olsa gerçekleşmiştir. Kampanya sırasında Gülbahar Gündüz'e yapılan saldırı, kadının örgütlülüğüne ve öncülüğüne karşı geliştirilmiştir. Bu saldırıyla bir kez daha görülmüştür ki, sistemin kadının öncülüğüne, örgütlü gücüne tahammülü yoktur. Çünkü örgütlü yaşam kadının tek temel mirası ve yaşam garantisidir. Bir anlamda kadının her türlü geriliğe karşı kendisini savunabileceği tek savunma refleksidir. Dolayısıyla sokaklarda taleplerini haykıran genç kadına Gülbahar şahsında "dur" mesajı verilmiştir. Elbette olay sadece bir Kürt kadınının demokratik haklarını talep etmesine duyulan tepki değildir. Kadının özgürleşmesine karşı 21. yüzyılın usta "siyasetçilerinin", çağın en modern yöntemleriyle uyguladıkları en son ayıbıdır. Kadın şahsında erkek egemenlikli sistemin zihniyetinin en geri gerçekleşmesidir. Geri zihniyetli sistemlerin ve toplumların en tehlikeli yanı, ideolojik olarak egemenlik şalını tüm dünya insanlığının üzerine örtmesidir. Çağdaş insanlığın üzerine örttüğü beş bin yıllık ideolojilerle yaşamın her sahasında erkek yasalarını yapılandırarak, kadını dayanaksız bırakmıştır. Hücrelerine kadar ulaşılan kurumlaşma karşısında kadın örgütsüz bırakılmış, yaşamdan koparılmıştır. Yaşadığı dünyayı değerlendiremeyen, karar gücü olamayan, horlanan, kullanılan bir cins konumuna düşürülmüştür ve günümüz açısından baktığımızda kadın tüm bu olumsuzlukları tersyüz edeceği bir sürece girmiştir. Bu temelde başarının tek yolu örgütlülükten geçmektedir. Hücrelerimize kadar yer etmiş bir sistemin karşısında ancak örgütlenerek güç olabiliriz. Örgütlü hareket etme özgürlüğün teminatıdır. Bunun dışında bireysel özgürlük eğilimleri ile elde edilmek istenilen kazanımlar sağlanamayacak, zihniyet krizi çözümlenerek cins kazanımına dönüştürülemeyecek, kadının hak ve özgürlükleri yaratılamayacak ve istenen yeni yaşam ütopya olarak kalacaktır. Böylesi bir evrensel pencereden bakılıp hareket edildiğinde yürütülen kampanya esnasında ve sonrasında kadının sergilediği mücadele, gösterdiği tavır, bu uğurda ödediği bedel ile özgürleşmedeki ısrarını ve yaşam garantisi olduğunu bir kez daha ortaya koymuştur. Gerici tüm zihniyet yapılanmalarına karşı, usta "siyasetçilerin" kadını tüm karalama çabalarına karşı, gücünden korkmalarının en somut ifadesi olarak gerçekleştirdikleri istila çabalarına rağmen İstanbul'da, Bingöl'de barış masaları açılmış, barış için demokratik ve meşru talepler dile getirilmeye devam edilmiştir. "Önce kadınları vurun" diyerek saldıran devlet güçlerine karşı, Ankara'da bir araya gelen binlerce kadının ortak duygu ve taleplerini haykırarak kampanyayı zirveleştirmesi, hem erkek egemenliğine hem de onun en üst temsili olan devlete karşı gösterilen güçlü bir tavır olmuştur. Ayrıca kampanya esnasında eylemliliklerin sadece Türkiye boyutuyla sınırlı kalmayıp; Avrupa'da, Rusya'da, Suriye'de, Lübnan'da sergilenmesi, geliştirilen tavrın etkileme gücünü artırmış, kadının birlikteliğinin ifadesi olmuştur. Bu kampanya en fazla da bu yönüyle kadının pratik öncülüğü geliştirmesinde bugüne kadar yaratılan birikimlere önemli bir düzey kazandırmıştır.

"Özgürleşen kadının fedaisiyiz"

Kadının ırk, sınıf, ulus kimliğini aşan bir cins kimliği vardır ve bu kimlik örgütlülük zeminini de güçlendirmektedir. Mücadeleyle sağlanan kazanımlar örgüt zeminini geliştirdiği sürece sistem karşısında başarmaya devam edecektir. Bu espri temelinde yaklaştığımızda kampanyanın bir diğer önemli hedefi olan farklı kesimlere açılımın önemli düzeyde sağlandığı rahatlıkla belirtilebilir. Açılımın en somut ifadesini Ankara mitingindeki çok renkli düşüncelerin, felsefelerin, toplumsal ve kültürel yapılanmaların iç içe geçerek ortak bir noktada buluşmasında, yine alanlarda özgürlük istemlerini en görkemlice ve korkusuzca haykıran ve zengin bir yelpaze oluşturan birçok kadın kesiminin, çağdaş kadın kimliğini yaratma uğruna katılımında görmek mümkündür. Kadın, kampanyada sürükleyici, eyleme kaldıran ve çözümü dayatan olmanın meşruluğunu kısmi de olsa ortaya koymuş, fakat bu kadın boyutuyla sınırlı bırakılmıştır. Kampanyayı başlatan ve öncülüğünü üstlenen kadın, genel örgütlü kitleyi önemli oranda sürükleyebilmiş, ancak yakalanılan birlikteliğin genelde sağlanmasında yetersiz kalınmıştır.

Kampanya sürecinde kadın, toplumun diğer kesimlerini etkileme ve kendi gündemini yaratarak bunu yaygınlaştırmada belli bir düzeyi yarattığını bir kez daha ortaya çıkarmıştır. Bunun en güzel ifadesi "Özgürleşen kadının fedaisiyiz" şiarıyla eylemliliklere kalkan gençliğin, kadınla arkadaşlık mücadelesi olmuştur. Gençlik toplumun motor gücüdür, kadın da toplumun temel dinamiğidir. Kadın ve gençliğin böyle benzer yönleri vardır. Biri temel diğeri motor, yani çakılan özgürlük ateşinin alevidir. Bu bir nevi kadının eylemlilikleriyle ortaya koyduğu yoldaşlık ölçülerinin genç zihniyetlerce, toplum tarafından benimsenmesi anlamını da taşımaktadır. Kadın bir kez daha ölçü koyucu olabilmenin olanaklarını yakalamıştır. Yakalanan birliktelik, önemli anlamları içermekle birlikte daha güçlü ortak eylemlilikleri kendisiyle getirebilirdi. Özellikle kadın öncülüğüne yönelik gerçekleştirilen saldırılara karşı gençliğin tavrı daha güçlü ve keskin olabilmeliydi. Öncüleşen kadınla yoldaşlık, ancak mücadele ateşi paylaşıldıkça güçlenecek ve güzelleşecektir.

Diğer bir açıdan ise, kampanya boyunca gerçekleştirilen mitinglerde birçok kadın kurumunun adı geçmesine rağmen, katılımların eksik kalması dikkat çekici bir durum olmaktadır. Kampanyayı her kadın kurumu ve değişik kurumlarda çalışan tüm kadınların ortak üstlenmesinde yetersizlikler yaşanmıştır. Örgütlü kadın gücünün kitleselleşmesi ve taleplerini her fırsatta, ortak zeminlerde dile getirmeleri sistem karşısında kadını bir muhatap düzeyine getirecektir. Bu anlamda çalışmaları birbirinden kopuk ele almamak, ortak örgütlü gücü oluşturmak önemlidir. Kadın çalışmalarını birbirinden kopuk ele alan yanlış yaklaşımlara girilmemesi ve erkek zihniyeti tarafından bütünlüklü hedeflenen kadının, bunun karşısında kendini anlayışta kurum ve kuruluşlara bölmeden, ideolojik yaklaşımı esas alarak, örgüt zeminini geniş tutması gerekmektedir. Ayrıca bu örgütlülük sadece kadınla sınırlı kalmayıp gençlik ve demokratik güçleri de kapsamalıdır.

Önümüzdeki süreçte çok daha sıcak günler bizi beklemektedir. 1 Eylül'e kadar kitlemizin çok daha aktif kılınması ve yeni açılımların sağlanması gerekmektedir. Parti Önderliğimizin belirttiği yol haritası çerçevesinde eylemliliklerin tırmandırılması ve yaratılan kitle baskısıyla Türkiye'nin demokratik çözüm çizgisine gelmesini sağlamak önemlidir. Parti Önderliğimize karşı yürütülen tecrit, halk ve KADEK'ten koparma politikalarına daha güçlü eylemliliklerle karşılık verebiliriz. Kürt sorununa yönelik, tartışma zeminleri yaratılarak, ortak platformlar ve seminerlerle daha güçlü birliktelikler oluşturulabilir. Sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel, çevre vb her alana yönelik projeler olmadığı sürece, salt cins ya da ulusal kimlikle her kesime ulaşılamayacağından yola çıkarak; daha renkli, yaratıcı, her kesime seslenebilecek, somut plan, projelerin geliştirilmesi kadının sistem karşısında konumlanmasını güçlendirecektir. Zamanın akış hızı seri örgütlenmeleri zorunlu kılmaktadır.

Sürecin hassasiyeti göz önünde bulundurulduğunda alışılagelmiş tarzların aşılması ve yeni alanlara açılmanın hayati önemi ortadadır. Bu noktada sürece karşı günübirlik politikalarla değil, stratejik boyutta ve ideolojik doğrultuda yaklaşılması hayatidir. Bu da ancak klasik zihniyetin aşılmasıyla olabilir. Dar, varolanla yetinen, aktifleşmeyen ve aktifleştirmeyen yaklaşımlar aşılarak, sadece kendi içinde değil, geneli de sürükleyen bir tarz yakalanarak kadın rengi hakim kılınabilir.

Kampanyayla açığa çıkan birçok fırsatın değerlendirilmesi, kısa vadeli yaklaşımların aşılarak uzun vadeli kazanımlara çevrilmesi, kadının kendi emeğine sahip çıkması açısından son derece önemlidir. Kazanımların süreklileşmesi ise, ancak kadın örgütlenmesinin güçlü olması ve sürece stratejik yaklaşımlarla mümkün olacaktır. Karşımızdaki gücün sadece oligarşik Türk devleti olmadığı, asıl aşılması gerekenin beş bin yıllık erkek egemenlikli zihniyet olduğu bilinciyle mücadeleye yüklenerek kazanımlar kalıcılaştırılabilir. Kampanyayı bir bütün ele aldığımızda kadın boyutunda önemli bir öncüleşme düzeyi yakalanmış olsa da, bunun sürekli bir kazanıma dönüştürülmesi daha büyük bir önem arz etmektedir. Özellikle kampanyayla ulaşılan yeni kesimlerle diyalogun kesilmemesi, diğer parçalardaki kadınlarla birlikteliklerin güçlendirilmesi, demokrasi mücadelemizin yaşamsallaştırılmasında hayati önem arz eden yol haritasına sahip çıkılarak, öncülüğünün üstlenilmesi yaratılan değerlerin kalıcılaşması anlamına gelecektir. Ortak tavırlar ortak gücü doğurur. Bundan hareketle dört parça, Avrupa, Rusya ve diğer dış ülkelerle geliştirilecek eş zamanlı eylemlilikler, Kürt sorunuyla beraber halkların ve kadının özgürlük mücadelesinin evrenselleşmesi ve çözümün bu temelde kendisini dayatması anlamına gelecektir. Kadın, demokrasi mücadelesinde öncüleşip bunun örgütlü gücüne ulaştıkça sevginin, adaletin ve güzelliklerinin yaşanacağı bir dünya yaratılacaktır.

Demokrasiyi ve özgürlüğü mücadeleyle yaratan APOCU HAREKET gerici statükolara müdahale gücüdür

Irak rejiminin çözülmesi, 20. yüzyıl statükosunun parçalanmasını ifade ediyordu, bunun aşılmasını başlatmış bulunuyordu. Yeniden yapılanmanın nasıl olacağı, yeni Ortadoğu'nun nasıl şekilleneceği konusunda bir belirsizlik, düşünce açıklığından uzaklık yaşanıyordu. Herkesin kafasında, Ortadoğu'da neler yaşanacak, ne tür gelişmeler olacak, soruları vardı. Çoğu çevre cevap verecek konumda bile değildi.

Önderliğin Atina Mahkemesi'ne yönelik geliştirdiği savunma, tümüyle bu sürece cevap oluşturacak bir taktik yaklaşımla birlikte, örgütsel yapılanmayı da içeriyordu. Yine, sürece daha aktif, inisiyatifli ve daha yönlendirici bir pratik müdahalenin nasıl olacağı konusunda somut kararlar, planlar, projeler önerdi. Önderliğin süreç üzerine bu kadar yoğunlaşması, daha kapsamlı yaklaşmamız gerektiğini gösteriyor. Önderlik, savunmanın tümüyle bu sürecin teorik çözümlemesi olduğunu ifade etti. Bu temelde Özgürlük hareketi olarak savunmaları yeniden okuma, inceleme, tartışma çalışması başlattık. Bütün alanlarda inceleniyor, tartışılıyor. Bir yandan savunmaların özünü, içeriğini özümsemeye çalışırken; diğer yandan da günlük yaşanan olaylara bu çerçevede anlam kazandırılmaya çalışılıyor. Bu temelde yapmamız gereken; bunu esas alarak günlük olarak yaşanan olayları anlamlandırmamız, birbiriyle bağlamamız, derinliğine bu olayların ilişki ve mücadele biçimlerini bilince çıkarıp buna göre özgürlük ve demokrasi mücadelesini ilerletmek için neler yapmamız gerektiği hususlarını netleştirmemizdir.

20. yüzyıl sistemi parçalanmıştır

Yönetim kurulu toplantımızda ABD'nin Irak'a müdahalesi ve Saddam Hüseyin rejiminin çözülüşü temelinde Ortadoğu'da başlayan yeni sürecin tanımlanmasını, değerlendirmesini yaptık. Bu aynı zamanda sürece bir siyasal müdahaleyi de ifade etti. Demokrasi ve özgürlük çizgisi açısından yeni sürecin nasıl tanımlandığı, anlaşıldığı, nasıl bir geleceğin öngörüldüğü konusunda önemli bir açıklık da bu toplantımızla ortaya çıkmıştır. Böyle bir ortama kapsamlı bildirilerle, çözüm projeleriyle müdahalede bulunmamız; muğlak, netleşmemiş ve geleceği göremeyenler açısından oldukça etkileyici oldu. Newroz'da başlayan, savaş sürecinde oluşan ilişkiler yeniden değerlendirildi. Şimdi herkesin ne yapmak istediği, bunu nasıl yapmayı öngördüğü hususları daha çok açığa çıkmış, belirginleşmiş durumdadır. Bu durum da yeniden değerlendirme yapmayı gerektiriyor. Bu sürece müdahalenin ve yaşanan mücadele içerisinde yerimizin, bu mücadeleyi etkileme durumumuzun nasıl olacağına cevaplar oluşturmak önem taşıyor. Yönetimimizin savaşa ilişkin toplantı ve belli bir kapsam içeren değerlendirmeleri de epeyce zamanlı oldu. Toplantımızın sonuçları, Önderliğin sürecin netleştirilmesi ve çözüm üretilmesi yönündeki çağrılarına cevap oluşturabilecek önemli bir içeriğe de sahipti. Kuşkusuz yönetim toplantımızın ortaya çıkardığı sonuçları daha çok uygulanabilir bir plan ve proje haline getirebiliriz.

Savaşın değerlendirilmesi, anlaşılması, dolayısıyla Irak'ta rejimin çözülmesiyle birlikte bölgedeki gelişmelerin yeniden tanımlanması konusunda tartışmalarımız bir derinlik oluşturdu, önemli bir netlik yarattı. Sorunun sadece Irak'ta basit bir yönetim değişikliği, Bush-Saddam arası bir çelişki sorunu olmadığı çok açık bir biçimde netleşti. Hemen çözümlenebilecek bir olgu olmadığını, bu yönüyle sürece sığ ve dar yaklaşmamak gerektiği ortaya çıktı. Irak'ta hemen yeniden yapılanmanın olacağını, hatta BM'nin hemen devreye girip Irak sorununu çözümleyeceği yönünde görüşler vardı. Öyle bir durum söz konusu değil, tersine; Irak'ta mücadele derinleşiyor ve Irak dışında da genişliyor. Bir bölgesel mücadele olarak Türkiye'de, İran'da, Irak'ta, Suriye'de, bütün Arap sahasında Filistin-İsrail çatışması biçiminde daha da kapsamlı hale geliyor.

Irak merkezli olarak Ortadoğu'da gelişen mücadele, –buna savaş diyelim, ABD III. Dünya Savaşı dedi– Irak'ta Saddam Hüseyin rejiminin çözülüşüyle başlayan somut politik siyasi yapının değişim süreci, yeni bir uluslararası sistem oluşturma mücadelesinin temel halkası oluyor. Bu, köklü bir yeniden yapılanma olayıdır. Bölge düzeyindeki yeni siyasi yapılanma da uluslararası planda yeni bir sistemin yaratılmasını ifade ediyor.

> "Irak merkezli olarak Ortadoğu'da gelişen mücadele, –buna savaş diyelim ABD III. Dünya Savaşı dedi– Irak'ta Saddam Hüseyin rejiminin çözülüşüyle başlayan somut politik siyasi yapının değişim süreci, yeni bir uluslararası sistem oluşturma mücadelesinin temel halkası oluyor. Bu, köklü bir yeniden yapılanma olayıdır. Bölge düzeyindeki yeni siyasi yapılanma da ulaslararası planda yeni bir sistemin yaratılmasını ifade ediyor."

> "Artık ulusal parçalanmışlık, bireyi ve toplumu özgür, iradeli, üretken, katılımcı kılmıyor. Tam tersine, ulusal gerçeği de aşan, farklı ulusların birliği, ilişkisi, irtibatı biçimindeki bir gelişme düzeyini öngören sistemler; bireyi ve toplumu daha çok ilerletiyor. Bu nedenle bireyin ve toplumun bu düzeyde ilerleme gerçeği, mevcut ulus devlet yapılanmalarıyla çatışıyor. Bu aşılacaktır."

Aslında yerkürede uygarlığın hakimiyeti, tarihsel olarak 20. yüzyılın başında gerçekleşti. Önderlik savunmada bunu çok kapsamlı olarak tarihsel gelişim çizgisi içerisinde ortaya koyuyor. Diyalektik gelişim çizgisini özümsemek çok önemlidir. 20. yüzyıl öncesinde ulusal devletlerin gelişme çağıydı. Kapitalist sistemin hakimiyet çağı, merkezi olarak Avrupa'da gelişti. Avrupa'da hakim olan, başarı kazanan kapitalizm ve bu temelde ortaya çıkan ekonomik siyasi yapılanmalar, dünya hakimiyeti arayışına girdiler. Bu, büyük bir mücadeleye yol açtı. Avrupa'nın kendi içinde yaşadığı mücadele, dünyayı paylaşma mücadelesiydi. Bu konuda iki büyük savaş yaşandı. Esas olarak da I. Dünya Savaşı, bu mücadelede önemli bir aşamayı oluşturdu. Savaşın birinci planda Ortadoğu'da yaşandığını biliyoruz. Demek ki kapitalizmin hakimiyet kurduğu alan olarak Avrupa'da başlayan üstünlük mücadelesi, zemin olarak en şiddetli bir biçimde Ortadoğu'da sürdü. Ortadoğu'da savaşa döndü, sonuçları da burada belirginleşti. Ortadoğu'nun savaşın galipleri tarafından, kendi çıkarları doğrultusunda yeniden yapılandırılmasıyla savaş sona erdi ve kapitalizmin dünya egemenliği çağı başladı. Bir kanat yenildi; Almanya kanadı. İngiltere-Fransa kanadı savaştan galip çıktı. Egemen devletler olarak hem Ortadoğu'daki sistemin hem de bu temelde uluslararası sistemin şekillenmesini bu güçler belirlediler. Almanya buna razı olmadı, Hitler yönetimi altında, yeniden bir savaşı gündeme getirdi. II. Dünya Savaşı'nda bir kere daha yenildi. Bu kez I. Dünya Savaşı'yla ortaya çıkan sistem –yaşanan gelişmeleri de dikkate alma temelinde– pekişti. 20. yüzyılın ilk yarısı böyle geçti. Esas olarak İngiltere ile Almanya arasındaki dünya egemenliği mücadelesinin şekillendirdiği bir uluslararası sistemdi. 20. yüzyılın ikinci yarısında da ABD-Sovyet mücadelesinin sürdüğü bir sistem olarak devam etti.

Şimdi bu sistem aşılıyor, parçalanmıştır. Çünkü Doğu sistemi, Doğu bloku tümüyle aşıldı. Batı da kendi içinde 11 Eylül süreciyle birlikte çok hızlı ve çok yoğun bir değişimi yaşıyor, yeni bir uluslararası sistem oluşuyor. Bu sistem; 20. yüzyıl ve öncesindeki ulus devlete tekabül eden ekonomik ilişkiler, sermaye birikimi, sosyal gelişme, siyasal yapılanma, askeri ve kültürel düzey itibariyle farklıdır. 20. yüzyıl esas olarak kapitalist sistemin gelişimini öngörüyor ve siyasal, ekonomik, askeri yapılanmanın en üst düzeye çıkmasını ifade ediyor. Yüzyılın başında ister İngiliz, Fransız ve Alman sistemi olsun, ister ABD ve Sovyet sistemi olsun bunların tümünü sosyalistler 'emperyalizm aşaması' olarak değerlendirmişlerdi. Kapitalizmin her bakımdan daha üst bir aşamada gelişmesini ifade etti. Üretim büyüdü, tekelleşme gelişti, sosyal yapılanma, şekillenme buna göre yeniden ayrıştı, siyasi şekillenme buna göre gelişti. Devlet en üst bürokratik aşamaya ulaştı. İki dünya savaşından da çıkan sonuçlara dayalı olarak askeri gelişme, kültürel düzey, yine bilimsel teknik gelişmenin ortaya çıkardığı son verileri de değerlendirme temelinde nükleer silah tehdidi dünyayı yok edecek büyük bir tehdit haline geldi.

21. yüzyıl, bunların aşılması oluyor. Hem ulusal devletlerin gelişim süreci hem de bu devletlerin bazılarının dünyayı ele geçirme, emperyalist arayış süreci aşılıyor. Yerküre düzeyinde insanlığın daha ileri bir ilişki sistemine ve yaşam ortaklığına ulaşmasını ifade ediyor. Buna 'küreselleşme' deniyor. Mevcut bilimsel teknik gelişme düzeyi, ekonomik, sosyal, kültürel gelişmeler bunun dünya çapında yaşanmasına hem imkan veriyor hem de zorunlu kılıyor. İnsanlığın bu temelde bir ilerleyiş sürecini yaşıyoruz.

Küresel bütünleşme bir gerçektir

ABD böyle bir sistem oluşumunun hakimi, egemeni haline gelmek istiyor. Önderlik, *"imparator olmak istiyor"* dedi. 20. yüzyılın başında İngiltere, ABD daha farklı bir düzeyde bunu istiyordu. Napolyon istedi, Fransa istedi. Daha sonra sosyalizm adı altında Rusya istedi. Şimdi –temel bazı özellikleri benzer olmakla birlikte– önemli değişiklikler içerse de, ABD istiyor. Sovyet sisteminin çözülüşüyle birlikte ABD çok yönlü manevi, moral, siyasi açıdan, yine kısmen askeri ve ekonomik açıdan üstünlüğü elde etti. Bunlara dayanarak kendi egemenlik sistemini bu yeniden yapılanmaya hakim kılmak istiyor. 19. yüzyıl, 20. yüzyıl ilişkilerini aşıp tamamen kendi çıkarlarına göre düzenlenmiş yeni bir ilişki sistemi yaratmak istiyor. Dünyayı bu çerçevede yeniden şekillendirmek istiyor. Uluslararası, bölgesel ve ulusal düzeyde 20. yüzyıl öncesinde oluşmuş ilişki sistemleriyle, siyasi yapılanmalarla çatışıyor, çelişkiye düşüyor. Bölge düzeyinde BM ile, NATO ile kendine göre çelişkileri var. Ekim Devrimi temelinde ortaya çıkan siyasi yapılanmalarla çelişkisi var. Milliyetçilik temelinde gelişmiş Sovyet-ABD çatışması ortamında kendisini yapılandırmış olan siyasi güçlerle, ulus devlet olgularıyla çelişiyor. Bu tür ulus devlet olgularına dayalı olarak şekillenmiş bölgesel statükolarla çelişiyor. Oysa 20. yüzyılın ikinci yarısında bunları daha fazla ABD teşvik ediyordu. Bölgesel paktlar, askeri ve siyasi ittifaklar olarak kendisi kuruyordu. Şimdi ise, onlarla çelişiyor, kendi egemenlik sistemi önünde engel olarak görüyor. Bu, ABD'nin yaklaşımıdır. Fakat ilerleyiş ABD'nin istemi doğrultusunda mı? Değişimin motoru ABD mi? Öyle değildir! Mevcut durumda ekonomik, siyasi ve askeri bakımdan birinci güç belki de ABD, ama aslında bütün bu gelişme sürecini planlayıp, projelendirip yürütemiyor, yönlendiremiyor. Yaşanan doğal bir objektif ilerleme sürecidir. 19. ve 20. yüzyıllarda ulus devlet sermayenin birikimi, bu temelde sosyal, siyasal ve kültürel gelişme açısından büyük imkan yaratıyordu. Yüz yıl, iki yüz yıl önce toplumların gelişmesi için büyük bir güç kaynağı olan, gelişme çerçevesi olan ulus devlet, şimdi engel oluşturuyor. Bu durum, ABD'nin kendi istemiyle yarattığı bir gelişme değildir. Dünya çapında ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel gelişmenin ulaştığı düzey oluyor. Bilimsel teknik devrimin sanai üretim üzerinde ortaya çıkardığı gelişme düzeyidir.

Bu bakımdan, küresel bütünleşme bir gerçektir. Artık ulusal parçalanmışlık, ekonomik, kültürel gelişme, sosyal yaşam ve ilerleme bakımından bireyi ve toplumu özgür, iradeli, üretken, katılımcı kılmıyor. Tam tersine, ulusal gerçeği de aşan, farklı ulusların birliği, ilişkisi, irtibatı biçimindeki bir gelişme düzeyini öngören sistemler; bireyi ve toplumu ekonomik, sosyal, kültürel açıdan daha çok ilerletiyor. Bu nedenle bireyin ve toplumun bu düzeyde ilerleme gerçeği, mevcut ulus devlet yapılanmalarıyla çatışıyor. Bu aşılacaktır. Kapitalist gelişmenin doğal mantığı buydu. Daha 19. yüzyılda Marks kapitalizmi çözümlerken gelişmenin bu doğrultuda olacağını, insanlığın böyle bir bütünleşmeye gideceğini öngördü. Avrupa'da ortaya çıkan bütünlüğü buna göre değerlendirdi. Şimdi 19. yüzyılda Avrupa'da gerçekleşen, bütün dünyada gerçekleşmiş oluyor. Dolayısıyla bu gelişme düzeyi, yeni bir siyasi yapılanmayı gerektiriyor. Bu siyasi yapılanmanın karakteri nasıl olacak? İşte burada

> "ABD tümüyle askeri ve siyasi mücadelenin mantığına göre hareket ediyor. Kimseyle ittifak yapmadan rejimi çözmüştü. O zaman, şimdi devam eden mücadeleyi sürdürürken de kimse tarafından engellenmeyi kabul etmez. Kendisiyle çelişen yapılarla Irak'taki mevzilenmesine dayanarak mücadele ediyor. Bu bakımdan; Irak'taki çatışma ve mücadelenin sona ermeyeceği, Irak'ta yalnız başına bir siyasi sistem oluşmayacağı kesinleşiyor."

ABD'nin tümden hakim olma arayışı, çabası işin önemli bir yanı oluyor. Acaba bu gelişme mantığına ABD'nin istemleri uygun düşüyor mu, gerçekleşebilir mi? Böyle bir mücadele yaşanıyor.

Genişlemiş bir bütünleşme üzerinde, daha dar bir siyasi egemenlik sistemi denk düşmüyor. Ulusal devletlerin toplumları ilerlettiği çağda, İngiltere'nin ya da Almanya'nın bütün dünyaya egemen olma istemi mantıklı olabilirdi. Ama ulus devletin artık bireyi ve toplumu ilerletemediği, tam tersine gelişmesi önünde engel olduğu bir çağda, devletin her şey üzerinde hakimiyet kurma arayışı bu gelişmeyle çelişki oluşturuyor, aslında ters düşüyor. ABD, bu çelişkiye rağmen, kendi gücüne dayanarak etkinlik kurma çabasında. İmparator gibi hakim olma istemiyle ABD'nin böyle bir sürece kendisini dayatması gelişmeleri tehdit ediyor, rahatsızlık yaratıyor. Özgürlükleri ve demokratik yaşamı kısıtlıyor, onun yerine tekçi bir hakimiyet, yani diktatörlük yaratıyor. Amerika, Saddam Hüseyin'i diktatör olarak çok fazla eleştiriyordu. Onun diktatörlüğü neydi? Yalnız başına bir toprak parçasına hakim olmaktı. ABD, aynı şekilde bütün dünyaya hakim olmak istiyor. Eğer Saddam Hüseyin diktatör idiyse; mevcut yaklaşımıyla ABD daha büyük bir diktatördür. İşin özü, mantığı bu. O nedenle ABD'nin yaklaşımları çok farklı değil. Diktatörlüğü çok fazla eleştirmeleri, ona karşıt olduklarını söylemeleri, pratikte de öyle olunduğu anlamına gelmiyor. Bu durum, herkeste rahatsızlık yaratıyor. Fakat mevcut durumda ABD ekonomik, siyasi ve askeri güç bakımından üstün durumda. O üstünlüğüne dayanarak karşıtlarını eziyor. Dolayısıyla Saddam Hüseyin tarzı bir yaklaşımla ABD'ye karşı çıkmanın mümkün olmadığı kanıtlanmış oluyor. Saddam Hüseyin karşı çıkacağını söyledi, karşı çıkıyor göründü, sonuç bir trajedi oldu. Pratikte herhangi bir karşıtlık görülmedi. Demek ki, Amerika'nın tutumu, çağın ilerleyişine uygun değil. Çağın gereği, insanlığın ilerleyişi onu gerektirmiyor. Ama Saddam Hüseyinvari ABD karşıtlığı da günümüz koşullarına uygun değil, başarma şansı yok. Bu yaklaşımla, ABD'nin hegemonyacı yaklaşımı engellenemez, durdurulamaz, geriletilemez.

O zaman, yeni bir mantık ve anlayış, yeni bir stratejik ve taktik yaklaşım gerekli. Bütün bunlar Önderlik savunmalarında var. Önderlik savunmalarını yeniden okurken, bir de böyle bakarak okumak gerekiyor. Onun için Önderlik, *"ben bu süreci zaten tahlil etmiştim"* dedi. Savunmalar; bu sürecin tarihsel bir bakış açısıyla teorik düzeyde çözümlenmesini, stratejik ve taktik düzeyde de gericiliğin nasıl bir mücadele ve örgütlenmeyle karşılanıp demokrasi ve özgürlüklerin küresel düzeyde geliştirileceğini içeriyor. Bu bakımdan, bütün toplumlar için geçerli bir karakteri var, evrensel bir çözümleme. Yeni bir çağın manifestosu. Olayları değerlendirirken, ister Irak'ta ister Ortadoğu'da olsun, bu bakış açısını kaybetmemek gerekiyor. Doğru bir bakış açısı olmadan olaylara tek tek yeterli çözüm getirmek, yeterli sonuçları çıkarmak mümkün olmuyor. Savunmaların bu kadar tarih çözümlemesini içermesi bu nedenledir. Tamamen bakış açısı kazandırmayı öngörüyor. Tarih bilimi, geleceğe bakmayı öğrenme bilimidir. Biz yarına; dünden, dünün bilinci ile, dünün yarattığı bilgi ve tecrübeye dayanarak bakıyoruz. Güçlü bir tarih bilincine sahip olursak, gelecek bakışımız ona göre güçlü olur.

ABD kendisiyle çelişen yapılarla Irak'ta mücadele ediyor

Bu çerçevede somut durum neyi ifade ediyor? İlişki ve mücadele biçimleri ne düzeydedir? Irak'taki gelişmeler ne oldu? Ortadoğu'daki gelişmeler neler? Irak müdahalesi; daha önceki süreçte varolan ilişki ve mücadelelerde köklü değişiklik yarattı. Çok yoğun bir ilişki ve çatışma düzeni yaşanıyor. Öyle bir durum ortaya çıktı ki, 20 Mart 2003'den önceki dostluklar ve düşmanlıklar lağvoldu. En büyük dost ABD ile Türkiye sayılıyordu, Türkiye her zaman, "stratejik ittifak halindeyiz" diyordu. Ama tam tersine, neredeyse birbiriyle savaşan iki güç durumuna geldiler. Bunu sağlayacak düzeyde siyasi değişimler yaşanıyor. Bütün örgütler, devletler durmadan yeni ilişkiler, ittifaklar yaratmaya çalışıyor, yoğun bir diplomatik çalışma içerisinde. Eskisi gibi kolay örgüt ya da devlet olunmuyor. Eskiden iki blok oluşmuştu; Sovyet bloku ile Amerikan bloku. Ya Amerikancı oluyordun ya da Sovyetçi. Ya "Sovyetler sonuna kadar baki kalacak" diyordun ya da "Amerika dünyanın direği, sonuna kadar baki kalacak, demokrasinin geleceğini yarattı." Çok gelişme olmasa da, kendine göre bir dünya tanımlaması, bir de siyasi ilişki yaratıyordu.

Elbette günümüzde öyle değildir. Şimdi ne ABD ile ilişkiler öyle değerlendirilebilir ne de ortada Sovyetler var. Dolayısıyla artık öyle düz, dogmatik, kalıpçı düşünce sistemiyle değerlendirme yapılmıyor. 20. yüzyılın düşünce kalıpları aşılıyor, bir zihniyet değişimi yaşanıyor. Bu, doğal bir durum ve objektif bir gelişmedir. Bunu bilimsel ölçülerde gerçekleştirmemiz için Önderlik çaba harcadı. Savaş ve sonrasında mevcut durum neyi ifade ediyor? Irak'taki durum, bir aşama kaydetti. Eski rejim çözüldü, ABD belli düzeyde bir askeri hakimiyet sağladı. Genelde ülkeyi askeri kontrol altında tutuyor, stratejik noktaları tutmuş. Ama askeri bakımdan da her alana hakim olmuş değil. ABD-İngiltere güçlerine yönelik Irak içinde gittikçe daha fazla örgütlenen, sistem kazanan bir mukavemet var. Çatışmalar sürüyor, Irak düzeyinde neredeyse her gün bir ABD askeri ölüyor. Savaş sonrası çatışmalardaki kayıpları, teknik malzemelerin oldukça kullanıldığı savaş dönemindeki kayıplara ulaştı. ABD açısından siyasi olarak da fazla bir ilerleme kaydedilemedi. Acaba ABD fazla bir ilerleme kaydetmek istiyor muydu? Aslında bazı çevreler kendi niyetlerini veya kendilerine uygun olanları ABD adına, o yapacak diye söyleyip yazıyorlardı. "Yeni bir siyasi sistem oluşacak, devlet kurulacak" deniyordu. Ama hiçbiri gerçekleşmedi. Son olarak haziranda hükümet kurulacaktı, temmuz sonuna geldik, öyle bir şey yok. Bu yönlü çaba da görülmüyor. Tıpkı Saddam Hüseyin'i arayan olmadığı gibi, Irak'ta bir hükümet kurulmasının arayışında olan da yok. Irak'ta hükümetsiz de yaşam sürüyor. Eski örgütler, bir siyasi yapı oluşturacak düzeyi yakalayamadılar. Ne örgütlülükleri buna elveriyor ne de birbirleriyle anlaşabiliyorlar. Bunun sonucunda henüz bir siyasi yapılanmanın nasıl olacağının belirginleşmediği, siyasi iktidar sorununun çözülmediği belirtilebilir. Böyle bir süreçten güçlü çıkmak için çeşitli güçler çaba harcıyor, örgütlenmeye çalışıyorlar. Savaş sonrası onlarca örgütün kurulduğu söyleniyor. ABD karşıtı gösteriler de var. Özellikle güneyde, şii topluluğu içerisinde ABD'yi sıkan olaylar da oldu. Amerika bu gösterilere ateş açtı, onlarca insanı katletti. Siyasal olarak güçlenmek için örgüt çalışması, siyasi mücadele süreci yaşanıyor. ABD, bir yönetim olunabilecek verileri hazırlamadı. Toplanıldı, tartışıldı, herhangi bir anlaşmaya varılamadı. ABD herkese şunu gösterdi: Anlaşmaya varmak, birlik olmak, yönetim oluşturmak kolay değil. Çeşitli güçlerin umutlarını kırdı, birbirlerine güvensizliklerini geliştirdi. Onları tartışmayla yordu, sonuçsuz bıraktı. Böylece –en azından şimdilik– daha fazla kendisinin istediği gibi hareket ettiği, egemen olduğu, yönlendirdiği bir ortamı hakim kıldı. Bunu bir süre daha devam ettirecek. Tartışmalar sürse de fazla sonuç vermeyecek. ABD, hiçbir biçimde bağlanmayacak, yani sınırlandırılmayacak. Çünkü bu duruma dayanarak mücadele ediyor. Örneğin Irak içinde siyasi, askeri mücadelesi devam ediyor. ABD ordusuna bu tür saldırılar oldukça, kendisine "şöyle hareket et, böyle hareket et" denmesini hiçbir şekilde kabul etmez. Tümüyle askeri ve siyasi mücadelenin mantığına göre hareket ediyor. Kimseyle ittifak yapmadan rejimi çözmüştü. O zaman, şimdi devam eden mücadeleyi sürdürürken de kimse tarafından engellenmeyi kabul etmez. Kendisiyle çelişen yapılarla Irak'taki mevzilenmesine dayanarak mücadele ediyor. Bu bakımdan; Irak'taki çatışma ve mücadelenin sona ermeyeceği, Irak'ta yalnız başına bir siyasi sistem oluşmayacağı kesinleşiyor.

11 Eylül, ABD'ye şiddet kullanma yolunun açmıştır

Giderek bölgenin birçok alanında değişik zamanlarda, değişik yoğunluklarda siyasi ve askeri mücadeleler sürecek. Bölge düzeyinde yeni bir siyasi yapılanma oluşacak. Çözüm, tek tek ülkelerde değil, bölge düzeyinde olacak. Savaş sürecinde çelişkiler daha çok belirginleşti. ABD belli bir çatışma düzeyiyle uyarılar yaptı. Aslında böylece çatışma alanlarını vurguladı. Örneğin Suriye konvoyunu vurdu, İran'a füzeler attı, Türkiye'ye yanlışlıkla füzeler düştü. Yine yanlışlıkla KDP konvoyunu uçaklar bombaladı. Bunların hiçbiri yanlışlıkla değildi; hepsi planlı olarak yapıldı. ABD'nin hedeflerinin belirlenmesini içeriyordu. ABD, önce Suriye'yi biraz baskı altına aldı. Arkasından görüşmelere çekmeye çalıştı. Irak yönetiminin bir bölümü Suriye'ye gitmişti. ABD, Suriye-Irak ilişkilerinden, yine Suriye'nin konumundan ürkerek, Suriye'yi Irak ile birlikte etkisizleştirmeye çalıştı. Suriye'yi biraz geriletti, daralttı. Yine Filistin-İsrail çatışmasında daha ileri aşamalara geçerek Filistin devletini oluşturma temelinde barış yaratmak istiyor. Doğudan Irak ile kuşattığı gibi, batıdan da İsrail ile kuşatmak istedi. Filistin olgusunu öne çıkararak, Suriye'ye biraz da fırsat tanıdı. O bir taktikti. Filistin-İsrail çatışmasında çözüm adımı attırabilirse, Suriye arada sıkıştırılmış bir biçimde zorunlu olarak, ABD'nin çıkarlarını içerecek şekilde değişim yaşayacak. Eğer Filistin-İsrail çatışmasında sonuca gidemez, çatışma devam eder ve boşa çıkarsa; o zaman Suriye üzerindeki baskısını yoğunlaştırır.

İran üzerinde mücadele son dönemlerde gittikçe artıyor. ABD, G-8'ler toplantısında İran'a karşı bir tutum ortaya çıkardı. Bu, ABD için bir avantajdı. İran, daha çok Avrupa'ya dayanarak ABD karşısında duruyor. ABD de, Almanya'ya, Fransa'ya, Rusya'ya dayanarak, onlardan destek alarak İran'ı daraltmak istedi. Basında "sanıldığının aksine, Almanya ve Fransa, İran konusunda ABD'ye daha fazla destek veriyor" deniyordu. Saddam Hüseyin'e sahip çıktıkları kadar İran'a sahip çıkmıyorlar. Biraz geri adım attılar. Amerika Irak'ta, Fransa ve Almanya'ya, onlara rağmen de müdahale edebileceğini, savaş açabileceğini, askeri girişimde bulunabileceğini ve sonuç alabileceğini gösterdi.

Almanya ile Fransa, Irak konusunda iyi bir sınav veremediler. Onlarınki de Saddam Hüseyin'inkine benzer bir tutum oldu. Sözde karşı çıktılar, ama sahip çıkmadılar, çok etkili bir karşıtlık oluşturmadılar. Muğlaklık, zayıflık, kararsızlık AB'nin o kanadına, Fransa-Almanya'ya kaybettirdi. Onlar güya bir uç olmak istiyorlardı. Madem ki eski batı sistemi de değişmek zorunda, o zaman bu değişim reformcu yollarla olsun diye AB'yi öne çıkartarak değişiklikler yapmaya çalıştılar. Ama Avrupa'nın yöntemleri, istemi yaşanan ekonomik, sosyal, kültürel gelişme düzeyine uygun olarak değiştirmeye, reforme etmeye, demokratikleştirmeye yetmedi. 11 Eylül süreci, aslında bu yöntemlerin aşılmasıdır. 11 Eylül, ABD'ye şiddet kullanma yolunun açılma olayıdır. Almanya ve Fransa bu gerçeği iyi okuyamadılar. Amerika, Afganistan'a savaş açtığında, onun yanında oldular. Halbuki bu savaşın arkasından sıranın Irak'a geleceği gün gibi açıktı. Afganistan'dan sonra savaş Irak'a dönünce, kendi çıkarlarına ciddi biçimde zarar verici bir durumu görünce, ne Afganistan'daki gibi ABD'yi destekleyebildiler ne de ABD'ye ciddi biçimde karşı çıkabildiler. Aslında İran ile ilişkilerinin daha fazla olmasına rağmen, Irak'taki gerilemeleri, onları ABD karşısında daha da zayıf düşürmüş durumdadır.

Dolayısıyla ABD bu mücadele içerisinde daha baskın. Buna dayanarak İran üzerinde baskısını arttırmaya çalışıyor. "Nükleer silahlar var" diyerek İran'ı sıkıştırmak, teşhir etmek, üzerinde baskı oluşturmak istedi. Öğrenci olaylarını bahane ederek, İran üzerinde baskısını geliştirdi. İran'da son dönemlerde ciddi bir siyasi hareketlilik yaşanıyor. Tahran'dan başlamak üzere bütün üniversitelerde belli düzeyde öğrenci hareketleri var. Bu, Kürdistan'a kadar yayıldı. Üniversiteler polisin denetimi altında, polis tarafından tümden işgal edilmiş durumda. Öğrenci hareketlerini, böyle bir işgale dayanarak önlemeye çalışıyor. Öğrencilerin taleplerinin *"ya acil demokratik değişim ya da sistemin çöküşü"* olarak ifade edildiği söyleniyor. Sistem kendisini güya iki kanat olarak gösteriyordu; muhafazakarlar ile ılımlılar, reformistler. Mevcut öğrenci hareketi, iki kanadı da hedefliyor. Radikal dini kesime antidemokratik olduklarını söyleyerek, Hatemi kanadına da halkı aldattıklarını söyleyerek karşı çıkıyorlar. Amerika, öğrenci hareketine destek veriyor. Mevcut yönetim bunu şiddetle eleştirdi. Dini lider Ali Hamaney açıkça ezileceğini söyledi. Öğrenci hareketini, dış güçlerin ajanları olarak tanımladı. ABD'nin İran'a yönelik çabaları, bunlarla da sınırlı değil. Avrupa nezdinde yürüttüğü diplomasi ve içte öğrenci vb kesimleri harekete geçirmeyle de sınırlı değil, silahlanmayı da geliştiriyor. Irak'tan İran'a doğru yoğun bir silah sevkıyatı var. İ-KDP ile Halkın Mücahitleri'nin yeniden örgütlendirildiği, silahlandırıldığı, sınırda mevzilendirildiği yönünde de bilgiler var. ABD, bu yönlü çaba harcıyor. İran sınırı üzerinde belli bir örgütlenme yaratmaya çalışıyor ve müdahaleye hazırlanıyor.

> "Bölge gerçeği iki yönlü müdahale ile yüz yüze: Birincisi; halkların demokrasi ve özgürlük taleplerinin mücadeleye dönüşmesiyle geliştirilen müdahale, ikincisi ise; dıştan yani ulaslararası süper sermayenin daha fazla ve etkili sömürü yapabilmek için yürüttüğü müdahale, ABD'nin müdahalesi oluyor. Bunun merkezinde Yahudi sermayesi var. ABD-İngiltere-İsrail ittifakı bu temelde oluşuyor. Onun karşısında bölgeyi değiştirmek isteyen ikinci güç; halkların demokratik güçleridir."

İran üzerinde baskı ve mücadele, hatta giderek savaş durumu gelişecektir. Çünkü yaşanan mücadelenin mantığı bunu gerektiriyor. Fransa, Almanya, Rusya ABD'ye açıktan karşı çıkamadılar, arkadan İran'ı destekleyerek karşı çıkıyorlar. İran da onlardan aldığı destekle Ortadoğu'da ABD'ye karşı bir mücadele yürütüyor. Irak'taki çatışmalarda İran etkisini görmek gerekiyor. Saddam Hüseyin yönetiminin değişik örgütleri vardı. Onların kalıntılarının bu tür bir mukavemeti örgütlemesi muhtemeldir, ama onlardan daha fazla, birinci planda İran'ın etkisi, doğrudan yönlendirmesi var. Irak'taki mücadele, bir yönüyle de ABD-İran mücadelesi gibidir.

Yine Filistin-İsrail çatışmasında da bunu görmek gerekiyor. Dikkat edilirse, Hatemi Lübnan ve Suriye'ye, Bush Mısır'a gitti. Her biri kendine göre bir strateji yürütmek istedi, ortaya bu çatışma çıktı. Hatemi Suriye ile, islami örgütlerle görüştü. Arkasında AB vardı. Bunlara dayanarak Bush'un Filistin devleti kurma temelinde yaratmak istediği barışı boşa çıkardılar. Bush bütün Arap devletleriyle görüştü. Filistin sorunuyla ilgili olarak görüşme yapmadığı iki devlet Suriye ve Lübnan oldu. Onlarla da İran görüştü. Karşıt iki cephenin varolduğu çok somut ortaya çıkıyor. Bu noktada ABD zor durumda. Filistin'deki savaş da, Irak'taki savaş da ABD'yi zorluyor. Bunun karşısında ABD ne yapar? Acaba İran'ı, Filistin'de ve Irak'ta yenmeye mi çalışır? Öyle yapmayacaktır. Suriye'yi zorlamak için Filistin'i çözmek istediler, ama başarıya gitmedi. Bunun için geçmişte yalnız başına Filistin'de çözüm olmadı, şimdi de Irak'ta olmuyor. Kendi çıkarını hakim kılmada ısrarlı olacaksa, İran rejimi ile çatışması gerekiyor. İran yönetimi, savaşı Irak'a, Filistin'e yöneltmeye çalışırken, ABD de savaşı giderek daha çok İran'a taşıracak. ABD'nin çabalarını, İran'da bir askeri müdahalede bulunmaya zemin hazırlama olarak değerlendirebiliriz. AB'nin politik desteğini almaya çalışıyor. İran'a karşı bir uluslararası ittifak oluşturmaya çalışıyor. En azından, İran ile çok ilişkide olan devletlerin İran'a destek vermesini engellemeye çalışıyor. Almanya'nın ilişkileri var. İslam Devrimi'nden sonra bütün Batılı devletler İran ile ilişkilerini kestiler, ama Almanya hiç kesmedi. Ekonomik ilişkileri her zaman sürdü. Alman yönetimi buna *"eleştirel diyalog politikası"* diyordu. Fransa ilişkileri, aynı biçimde gelişti. İran yönetimi Rusya ile stratejik ittifak denebilecek düzeyde anlaşma yaptı. Bunlara dayanarak ayakta kalıyor. ABD ise bunları en azından İran'a destek vermekten caydırmaya çalışıyor. Bu, çok önemli, İran'a müdahalenin zeminini yaratma çalışmasıdır. Destek güçlerini zayıflatırsa, arkasındaki güçleri destek vermekten çıkartırsa, o zaman İran'ı tecrit etmiş olacak. Avrupa ve Rusya dayanağından yoksun kalmış bir İran'a müdahale çok daha kolay olacak. Diğer yandan silah sevkiyatı, çeşitli örgütleri silahlandırma; bunların hepsi askeri müdahale hazırlığı oluyor. Öğrencileri teşvik etme, kitleleri harekete geçirmeyi ifade ediyor. İran, bu konuda çeşitli dönemlerde mücadelelere sahne olmuş bir alan. Sivil toplum hareketliliğinin çok yoğun yaşandığı, darbelerin, devrimlerin yapıldığı bir ülke. Ona dayanarak mevcut rejimi yıkmak istiyor.

ABD Kürtleri kendi stratejisi içinde değerlendirmek istiyor

Türkiye üzerindeki mücadele de gittikçe bir düzey kazandı. ABD-Türkiye çelişkisini doğru anlamak önemlidir. Ne küçümsemeliyiz ne de düz bir yaklaşımla kestirip atmalıyız. Bazı Türkiyeli çevrelerin ifade etmeye çalıştığı gibi kolay bitecek bir olgu değildir. Türkiye'nin stratejik duruşu ile ABD'nin stratejik duruşu bu düzeyde birbirine karşıttı zaten. Bu karşıtlık, Irak Savaşı gibi bir ortamda netçe açığa çıktı. Türkiye, neredeyse Amerika'yı Irak'a müdahale edemez, Irak karşısında yenilgiye düşer hale getirecekti.

> "Kürtler, bölgeye değişimi dayatan büyük bir demokrasi gücü haline geldiler. Halkların demokrasi ve özgürlük yönündeki değişim çizgilerini, bu mücadelenin temel bir gücü olarak Kürt ulusal demokratik hareketi formüle etti. Önderlik, bu çizgiyi geliştirdi. Savunmalar bütünüyle; Ortadoğu'da monarşi, oligarşi ve diktatörlüklere karşı demokrasi, bölünmüşlüğe karşı birlik, baskı ve sömürüye karşı adil paylaşım, eşitlik hedeflerini içeriyor. Demokratik değişim ve yeniden yapılanma mücadelesine öncülük ediyor."

ABD'nin, Pentagon yetkililerinin sert eleştirileri bundan kaynaklanıyor. Onlar Avrupa'nın engellediğini, karşıt olduğunu sanıyorlardı. Daha sonra netçe gördüler ki, aslında kendilerinin önünde –hem de ittifak yapma adı altında– en büyük ayak bağı, karşıt güç Türkiye'dir. "Ortak mücadele yürütüyoruz" derken, ABD'nin Irak'a müdahalesini boşa çıkarıyor. ABD bunu fark edince, öfkeyle Türkiye'den uzaklaştı. Türkiye neden bunu yaptı? Çünkü stratejik duruşu farklıdır. Türkiye, Irak yönetiminin varlığıyla kendisini ayakta tutuyordu. Bu, bir bölgesel statüko. Irak'ta rejimin çözülmesini kendi rejiminin çözülüşünün başlangıcı olarak algılıyorlar. İran da öyle algılıyor. Şimdi bir tarafta İran, bir tarafta Türkiye, sınırlara karakol yapmaya çalışıyorlar. Bu, Irak'taki gelişmeye karşıdır. Irak'ta statüko parçalandı, orada gedik açıldı. "Bir parçamız kopmuş, çözülebiliriz" tehlikesi altında görüyorlar kendilerini. Onun için, ortak hareket ediyorlar. Benzer askeri hareketlilikleri var. Birbirlerine daha fazla dayanıyorlar. Aslında geçmişte Irak yönetimine de dayanıyorlardı. İran, Irak ile savaşırken bile varlıkları birbirine bağlı idi. Türkiye, ABD ile "müttefikimdir" diye Saddam rejimine karşı çıkarken bile; varlığı bu rejimle stratejik düzeyde birbirine bağlı idi. ABD, bu durumu gördü ve çelişki bu temelde ortaya çıktı. Bu, kolay çözümlenecek bir çelişki değildir. Türkiye stratejik dönüşüm yapmadığı müddetçe çözülmez. Ya tümden ABD'nin uydusu haline gelerek bu çelişkiyi giderir ya da demokratik değişimi yaşayarak ABD ile daha çelişik bir konuma gelir. Bu düzeyde bir karşıtlık var. Bu, Türkiye Cumhuriyeti devletinin oluşum stratejisine, sistemin mantığına dayanıyor. Bu stratejik yapının artık bir biçimde değişmesi gerekiyor. Artık biraz çelişen, biraz uyumlu olan süreç aşıldı. Savaş bunu net ortaya çıkardı. Savaştan sonra da bu durum devam ediyor.

Türkiye üzerindeki mücadele, İran ve Suriye gibi değildir. ABD, Türkiye içinde zaten örgütlü. NATO çerçevesinde ordu ile ilişkili, ekonomik ilişkileri çok fazla ve siyasi planda birçok gücü denetim altında tutuyor. Türkiye'de bir Amerikancılık, Amerikan hayranlığı var. Amerikan işbirlikçiliği güçlü olunca, İran gibi ele almamak, bir çatışma durumunu beklememek gerekiyor. Türkiye ile ABD karşıtlığı, çelişkisi daha farklı mücadelelere sahne oluyor. Bunu yakın dönemde krizler olarak gördük. Aslında ekonomik kriz, bir ABD müdahalesiydi. Türkiye'yi kendi politikasına çekmeye çalıştı, çektiğini hesap etti. Savaş gösterdi ki, o düzeye gelememiş. Türkiye yönetimini –özellikle orduyu– savaş ardından çok sert bir eleştiriye aldı. ABD, Türkiye'yi kendi stratejisine kazanmak için farklı müdahale yöntemleriyle mücadelesini sürdürecek. Baskı yapıyor, işbirlikçilerini harekete geçiriyor, imkanlarını sınırlandırıyor. Gerekirse çeşitli siyasi, ekonomik müdahalelerde bulunabilir. Eğer bu müdahaleler ile sonuç alamazsa, bir çatışma gündeme gelebilir. Ama öncelik sırası Türkiye'de değil.

Dikkat edilirse, Irak'a müdahale edilmeden önce, en başta Kürdistan'a müdahale edildi. Uluslararası komplo, bu müdahalenin birinci ayağıydı. Filistin'e dayatılan sözde barış projesi, ikinci ayağıydı. Saddam Hüseyin rejimini yıkacak müdahale, Kürdistan'da ve Filistin'de ulaşılacak belli bir kontrol ve denetim temelinde geliştirildi. Yoksa müdahale etme gücü yoktu. Clinton yönetimi, bütünüyle bu alanlarda kontrolü sağlayacak bir çaba içerisinde oldu. Bu yeni yönetim de buna dayanarak değişimi ABD çıkarları doğrultusunda gerçekleştirmek istiyor.

Bölge düzeyinde böyle bir mücadele var. ABD'nin Kürt hareketlerine yaklaşımı ne ifade ediyor? Amerika; kendisiyle çelişen yapıları karşısına alır, onları kendi çıkarları doğrultusunda değiştirmeyi öngörür. Kürdistan'da da kendi çıkarlarıyla çelişen yapıları karşısına alıyor, değiştirmeyi öngörüyor. Kürtleri kendi stratejisi içinde değerlendirmek istiyor. Irak'ın çözülüşünde Kürtleri bir etken olarak değerlendirdi. Şimdi İran'a karşı mücadelede İ-KDP'yi yeniden örgütlemeye çalışıyor. Kuzey'de de bu tür hareketler geliştirmeye çalışabilir. Önderlik buna dikkat çekti. Amerikan stratejisi içerisinde Kürtlerin belli bir yeri var. İngilizler, I. Dünya Savaşı ardından Türk ve Fars etkinliğine karşı Arapları bir güç olarak geliştirdiler. Şimdi ABD de Türk, Arap ve Fars etkinliğine karşı dördüncü bir denge gücü olarak Kürtleri, kendine hizmet edecek şekilde güçlendirmek istiyor. Bu anlamda da Kürtlere yaklaşımı var.

YNK'yi bir operasyondan geçirdi, KDP üzerindeki baskısını sürdürüyor. YNK, her şeyini –zaten bir iradesi de yoktu– ABD'ye bağlamış durumda. Amerika'nın, YNK nezdinde çok sorunu yok. 2001-2002'de Refah Partisi'ne düzenlenen operasyon gibi, YNK'yi de istediği noktaya çekecek bir operasyon düzenledi. Şimdi, Amerikan siyasetini pürüzsüz bir biçimde izliyor. KDP ile yer yer pürüzler çıkıyor. KDP, birkaç nedenden dolayı aynı yaklaşımda değil. Birincisi; Almanya ve Fransa ile ilişkileri var, ikincisi; ABD'nin sistemi ile uyum sağlayamıyor. Aşiretçi feodal güç, peşmergeye dayanarak derebeyliğini sürdürüyor. Irak'ın bütünleşmesi ve yeni bir Irak kurulması arayışları KDP'nin etkinliğini zayıflatıyor. Bütün karakollarının etkinliği durduruldu. Peşmerge ağaları, eski baskı güçlerini tümden kaybettiler. Halk, üzerinde baskı geliştiğinde hemen ABD'ye şikayet ediyor, ABD derhal müdahale ediyor. ABD, Kürtlerin desteğini almak için biraz daha fazla müdahale ediyor. Bu nedenle, KDP'nin yönetim sistemi aşılıyor. Bundan rahatsızlar. Amerika'nın oluşturacağı sistemde etkileri olamayacağından korkuyorlar. Halka dair yaptıkları bir siyaset yok, halkı feodal aşiretçi otorite ile, baskıyla denetim altında tutuyorlardı. Giderek kendilerinin aşılabileceğinden korkuyorlar, o nedenle ABD ile çok uyumlu değiller. Zaman zaman gerginlikler oldu, açıklama yaptılar. "ABD fazla müdahale etmesin, askeri denetim kalmasın, yönetimi Iraklılara bıraksın" benzeri açıklamalar, buradan kaynaklandı.

Ortadoğu'da halklar değişim arayışı içerisindedir

Özgürlük hareketi üzerinde de, uluslararası komployla baskı başladı. Atina'daki mahkemede, eski dış işleri Bakanı Pangalos; *"ABD'nin neden bize o kadar çok baskı yaptığını, bu konuya neden o kadar önem verdiğini o zaman anlamadık. Şimdi Irak'taki politikasını görünce, daha iyi anlam verdik"* diye açıkça söyledi. ABD'nin Irak'a böyle müdahale edebilmesi için, PKK üzerindeki komplo saldırısını başarıyla yürütmesi gerekiyordu. Amerika, Kürdistan üzerindeki denetimi uluslararası komployla sağlamaya çalıştı. Uluslararası komplo çerçevesinde PKK ile, Önderlik gerçeği ve çizgisiyle çelişki halindedir. Bu temelde Kürdistan'da kendisini tehdit eden gelişmelere karşı mücadelesini yürütüyor.

I. Dünya Savaşı ile –İngiltere-Fransa ittifakının yarattığı, daha sonra ABD'nin devraldığı– Ortadoğu'yu bölen, parçalayan, milliyetçi zihniyetin egemenliğinde dışa bağımlı, kendi içinde çelişkili ve çatışmalı kılan siyasi sistem, artık bölge halklarının gelişimi önünde engel oluşturuyor. Onları ilerletmiyor, tam tersine, gelişmelerini engelliyor. Bireysel ve toplumsal, sosyal, siyasal, kültürel, ekonomik gelişmelerini engelliyor.

Bölge gerçeği iki yönlü müdahale ile yüz yüze: Birincisi; halkların demokrasi ve özgürlük taleplerinin mücadeleye dönüşmesiyle geliştirilen müdahale, ikincisi ise; dıştan yani uluslararası süper sermayenin daha fazla ve etkili sömürü yapabilmek için yürüttüğü müdahale, ABD'nin müdahalesi oluyor. Bunun merkezinde Yahudi sermayesi var. ABD-İngiltere-İsrail ittifakı bu temelde oluşuyor. Onun karşısında bölgeyi değiştirmek isteyen ikinci güç; halkların demokratik güçleridir. Hatta esas olarak bölgeyi değişime zorlayan birinci temel güç konumundadır. Mevcut rejimler; oligarşik, otokratik, teokratik gericilik, halkların demokrasi ve özgürlük gelişimi önünde engel oluşturan bir sorun. Bunlarla da halklar arasında büyük bir mücadele var.

Arap-İsrail çatışmasında Arapların bölünmüşlüğü, parçalanmışlığı, İsrail karşısındaki zayıflığı bir olgu. Bir diğer olgu olarak Kürt sorunu, Kürdistan'ın parçalanmışlığı, Kürdistan üzerindeki inkar ve imha politikası temel dayatıcı bir sorun. Milliyetçi yaklaşım, Arap ulusunu birleştiremedi ve İsrail karşısında sonuç alan bir güç haline getiremedi. Aslında fazlasıyla yapacağını yaptı, ama Arapları özgür, iradeli, ekonomik kaynaklarını kendi yararlarına kullanan bir konuma taşıramadı. Aslında, son derece zorda kalan, bağımlı, işbirlikçi egemenlerin çıkarına bütün değerlerin peşkeş çekildiği bir yapı yaratıldı. Bu durum rahatsızlık yarattı. Bunun dışında kalan geniş bir halk kesimi var. Daha çok petrol kaynakları dışında kalan alanlardaki –başta Mısır, Suriye, Irak– toplumlarda bu daha fazla var. Bu bakımdan, bölge tabandan bir değişim arayışı içerisinde. Diğer halkların bir mücadelesi var. İran'da İslam Devrimi ardından kadınlar, gençler demokratik reformlar isteyen bir dayatmayı giderek güçlü bir olgu haline getirdiler. Türkiye'de –yeterince örgütlenememiş de olsa– demokrasi istemleri var. Bunları çözmek üzere tabandan gelişen bir arayış var. Aydınlar tartışıyorlar, siyasi akımlar gelişiyor.

Bu süreçteki gelişmeler şunu da ortaya çıkardı: Bölgede demokratik değişim ve sorunların demokratik çözümü gelişecekse, bunlarda öncülük konumunda Kürtler rol oynayacaklar. Bu stratejik konum, aynı zamanda görev ve sorumlulukları ağırlaştırıyor. ABD müdahalesine fırsat veren bir ortamın oluşmasında Kürt ulusal demokratik mücadelesinin zayıflığı, birinci planda rol oynuyor. Bu temelde derin çelişkiler var. Önderlik hepsini bir siyasi formülasyona kavuşturdu. Kürt ulusal demokratik hareketi, bölgede böyle bir arayışa, demokratik değişim istemine öncülük eden, onun çözümleyici kilidi, anahtarı konumundadır. Kürtler, bölgeye bu biçimde değişimi dayatan büyük bir demokrasi gücü haline geldiler. Halkların demokrasi ve özgürlük yönündeki değişim çizgilerini, bu mücadelenin temel bir gücü olarak Kürt ulusal demokratik hareketi formüle etti. Önderlik, bu çizgiyi geliştirdi. Savunmalar bütünüyle; Ortadoğu'da monarşi, oligarşi ve diktatörlüklere karşı demokrasi, bölünmüşlüğe karşı birlik, baskı ve sömürüye karşı adil paylaşım, eşitlik hedeflerini içeriyor. Demokratik değişim ve yeniden yapılanma mücadelesine öncülük ediyor. Bu temelde Kürt ulusal demokratik hareketinin bir gelişim düzeyi var. Bu, mevcut statükoyu yirmi yıldır işletmiyor.

Halkların demokrasi ve özgürlük hareketlerinin geliştirilmesi gerekiyor

Böyle bir ortamda mücadele ediyoruz, çalışıyoruz. İdeolojik, felsefik, politik ve pratik alanda bir müdahale gücüyüz. Bu temelde Önderlik savunmaları; yeni dönemde bu değişim sürecini tanımlayan bir çizgi, bölgenin bu statükosuna etkili bir müdahaledir. Örgütsel çabalarımızın hepsi de halkların demokratik gelişimi cephesinde bölge statükosuna bir müdahaleyi ifade ediyor. Önderlik, ABD'nin Irak müdahalesi karşısında bölge halklarını demokratik seferberliğe çağırdı. ABD, çıkar sağlamak için dünyanın öbür ucundan gelip Ortadoğu'ya bu kadar etkili müdahale ederken, bölgenin demokrasi ve özgürlük güçlerinin kendi topraklarında, kendi çıkarlarını sağlamak amacıyla etkili bir mücadele için seferber olmamaları kabul edilir bir durum değildir. Zemin olgun olmasına ve güçlü bir potansiyel taşınmasına rağmen, halkların özgürlük ve demokrasi yönündeki müdahalelerinin zayıflığı, ABD müdahalesine fırsat tanıyor. Bu nedenle halkların demokrasi ve özgürlük hareketlerinin geliştirilmesi, etkili mücadele eder hale getirilmesi gerekiyor. Demokrasi ve özgürlük cephesindeki müdahalelerin güçlü olması, Ortadoğu'da Önderliğin savunmalarda öngördüğü demokratik uygarlık çağının açılmasını yaratacaktır. Ama böyle olmazsa, Irak'a yapılan müdahale gibi, yarın İran'a, Suriye'ye ve Türkiye'ye karşı da gerçekleştirilip bölgenin tümünde ABD hakimiyeti sağlanırsa; bu, bölge için yeniden bir çıkmaz, yeni bir baskı ve sömürü sistemi anlamına gelecektir.

ABD müdahalesi, bu düzeyde fiili bir olgu değilken, bölgedeki gerici sistemlerle mücadele tek ve temel bir mücadele idi. Ama bugün artık bir yanda onlar varken, diğer yanda ABD müdahalesi var. Dolayısıyla –aynı safa koymamak kaydıyla– hem bölgenin eski statükosuna hem de ABD hegemonyasına, işgaline karşı olmak, onlara karşı mücadele etmek gerekiyor. ABD'nin hegemonyasına karşı mücadele etmek ne demektir? Böyle bir müdahalenin olması nasıl önlenebilir? Elbette bölgedeki gerici statükolar devrimci yöntemlerle aşılarak. Başka türlü de olmaz. Sen mücadele etme, demokratik değişime uğratma, mevcut rejimler egemenliklerini sürdürsünler, ondan sonra da "hegemonyacıdır, emperyalisttir, dıştan saldırıyor" diye Amerikan karşıtlığı yap. Bu eşittir, bölgedeki gericiliğin kuyruğuna takılmak. Bazıları, ABD-Irak çatışmasında böyle bir çizgi izlediler, onu da sosyalizm veya devrimcilik adına yaptılar. Yanlıştı! "Amerika'ya karşı ol yeter, sen doğru bir çizgidesin" denemez. Böyle bir sosyalizm olmaz.

> "Zemin olgun olmasına ve güçlü bir potansiyel taşınmasına rağmen, halkların özgürlük ve demokrasi yönündeki müdahalelerinin zayıflığı, ABD müdahalesine fırsat tanıyor. Bu nedenle halkların demokrasi ve özgürlük hareketlerinin geliştirilmesi, etkili mücadele eder hale getirilmesi gerekiyor. Demokrasi ve özgürlük cephesindeki müdahalelerin güçlü olması, Ortadoğu'da Önderliğin savunmalarda öngördüğü demokratik uygarlık çağının açılmasını yaratacaktır."

Devamı 35'te

Ortadoğu'nun demokratik uygarlık çıkışını onur ve özgürlük savaşıyla gerçekleştiriyoruz

14 Temmuz'un başlattığı onur ve özgürlük savaşı gelişerek devam ediyor

İnsanlık için ileri bir hamle yapmanın tarihsel bir dönemeci yaşanıyor. Bu hamlenin nasıl olacağı yönünde arayışlar, büyük çabalar sürüyor. Böyle bir dönemeçte görevlerimizi doğru tespit etmek ve onları doğru, yeterli, bizi başarıya götürecek bir ruhla, anlayışla, tarzla ele alıp yürütmek açısından 14 Temmuz bize yol gösterici. Önderliğin hem savunmada hem de ona paralel görüşmelerde ortaya koyduğu yeni yaklaşımlar; bizim için bu tarihsel dönemeci başarıyla aşabilmek açısından izlememiz gereken yol, yapmamız gereken görevler çerçevesinde yeni taktik çıkış arayışında verilmiş bir karar, geçerliliğini koruyan bir emir olma durumunu sürdürüyor. Buna göre ne yapmamız gerektiğini, bu yeni süreçte 14 Temmuz'un anlamının pratikte nasıl yerine getirilebileceğini, 14 Temmuz karar ve emrinin, hayata doğru bir biçimde hangi yol, yöntem ve araçlarla geçirileceğini tartışıyoruz. Yeni kararlara ulaşmak değil de, çok sağlam bir bilinç ve öngörü, çok cesur ve fedakar bir yaklaşım, müthiş bir inanç ve iradeyle verilmiş bir kararın her zaman için geçerliliğini sürdürdüğü açık. 14 Temmuz gerçeği bu kadar yalın bir gerçek. Yoruma fırsat vermeyen, kendi anlamını yalın bir biçimde kendisi oluşturmuş bir gerçek. Dolayısıyla doğru, yeterli, yaratıcı anlama ve gereklerini aynı ruhla yerine getirme önemini her zamankinden daha fazla koruyor, sürdürüyor. 14 Temmuz bilincine, iradesine, ruhuna, inancına her zamankinden daha fazla ihtiyacımızın olduğu bir dönemi de yaşıyoruz.

14 Temmuz; büyük değerleri yaratma, insan iradesini ve gücünü sonsuz geliştirme ve bunun başarısına inanarak karar verme olayıdır. Mücadelenin gelişimi ve başarısı için böyle bir kararlılığa şimdi de fazlasıyla ihtiyacımız var. İnsanın fedai ruhunun, özgür yaşamı yüce özellikleriyle yaratmada ne kadar güçlü ve yenilmez olduğunu gösteriyor. Bu ruha, duyguya böyle bir cesaret ve fedakarlığa mücadelemiz o zamanki gibi ihtiyaç duyuyor. Bu; yaşamı, geleceği, onuru ve özgürlüğü uğruna ölmeyi göze alarak yaratma felsefesidir. Büyük bir felsefe, ruhsal ve duygusal duruştur. Tarz anlamında da, başarının yolunun nereden geçtiğini bize en fazla gösteren bir olaydır. 14 Temmuz gibi bir gerçeğe sahip olduktan sonra insan, "bilmedim, anlayamıyorum, yarını göremiyorum, ne yapacağım konusunda net değilim, karar verememişim, imkanlarım az, tarzını tutturamadım, doğru yöntemi bulamadım, şu nedenle zayıf düştüm, engellendim bu nedenle başarı sağlayamadım" diyemez. 14 Temmuz bütün bu sözleri ortadan kaldıran bir gerçektir. Bütün bunları 14 Temmuz terazisinde tarttıkça ne kadar sahte, olmaması gereken, temel çizgiden sapmayı ifade eden tutum ve davranışlar olduğu çok net görülür. 14 Temmuz ruhuyla, çizgisiyle bütünleşmek; çok somut olarak önümüzde duran görevleri pratikte doğru bir tarzla, kararla, yöntemle, üslupla hayata geçirmektir. 14 Temmuz çizgisini derinliğine özümseyen ve uygulayan bir militan düzeye kendimizi getirmemiz gerekiyor. Yeni çıkış böyle bir militan gelişmenin, militan gerçeğin eseri olacak. Bu bakımdan da diğer bütün büyük ve kahramanca çıkışların, eylemlerin temelini oluşturan, çizgisini veren, başlangıcını yaratan bu 14 Temmuz gerçeği üzerinde derin durmak ve bir özeleştiri vermek, sorgulama yapmak, çözümleme içinde olmak kesinlikle gereklidir.

Günümüze kadar gelmiş, kahramanca geçen bir mücadele pratiğimiz var. Bunun çok soylu, militanca karşılanmış dönemleri var. Ama bütün bunlara başlangıç yaptırtan, ruh veren, çizgi kazandıran ***18 Mayıs*** ve ***14 Temmuz*** gerçeğidir. Önderlik savunmada, 18 Mayıs için; *"hareketin radikalleşmesinde, pratiğe yönelmesinde bir emir oldu"* dedi. Bu düzeyde bir başlangıçtır. Zindan direnişçiliği için de *"ölümden yaşamı yaratmada bir köprü oldular"* değerlendirmesini yaptı. Gerek 21 Mart'ta Mazlum yoldaşın direnişinde, gerekse de onu takiben gelişen 14 Temmuz büyük ölüm orucu gerçeği bu temel çizgiyi yarattı. Doğru yaşam ve mücadele çizgisini ortaya koydular. Sözle söylemediler, değişmez bir biçimde kanıt oluşturdular, sözün değiştiremeyeceği bir pratik gerçeği ortaya çıkardılar. Zindan direnişçiliği, tamamen insanlık katliamına karşı onur ve şerefi koruma direnişidir. Bu, bir bütün olarak geçen yirmi yıllık sürede ulusal diriliş ve Özgürlük mücadelemize yön verdi; onu büyük bir onur ve şeref mücadelesi haline getirdi. Bu çizgi kazandığı için, en zor koşullarda dünya emperyalizminin saldırılarına karşı ayakta durabilen ve kendini geliştirebilen bir mücadele ortaya çıktı. Önderlik, uluslararası komplo karşısındaki duruşu da öyle değerlendiriyor. Son savunmada; *"uluslararası komplo karşısındaki duruşu, bir onur savaşımına dönüştürebilirsek kazanabiliriz"* diyor. Tıpkı 12 Eylül ve onun ilk deneyi olan zindanlarda insanlığı tüketme durumu gibi, uluslararası komplo da; Kürdistan'da, yine zindanda insanlığı tüketmek istiyor. İnsanın onur, şeref, bağlılık gibi yüce erdemlerini öldürmeye çalışıyor.

Önderliksel duruş zihin olarak aydınlatıcı vicdan olarak sorgulatıcıdır

Önderlik duruşu, mücadelesi, 14 Temmuz zamanında da ona yön veren bir önderliksel duruştu. Şimdi hem öyle bir duruşu hem de doğrudan 14 Temmuz eylemciliğinin görev ve sorumluluğunu üstlenmiş, çizgiyi bu denli bütünleştirmiş bir duruş oluyor. Bizim için bu, zihin olarak aydınlatıcı, vicdan olarak da sorgulatıcı bir durumdur. Uluslararası komplo karşısında Önderliğin yeni bir çizgi olarak başlattığı yeni çıkışın da, Önderlik özelliklerini doğru ve yeterli özümsemek, 14 Temmuz ruhunu doğru edinmekle başarıya gideceği, zafer kazanacağı kesindir.

Bu temelde 14 Temmuz karar ve emrini böyle bir süreçte nasıl doğru ve başarılı pratiğe geçirebiliriz. Mevcut gelişmeler neyi ifade ediyor? Dışımızdaki gelişmeler nasıl bir seyir izliyor? Irak müdahalesi hangi düzeye ulaştı? Kürdistan ve Ortadoğu açısından bugün neleri ifade ediyor ve yarın için ne tür olasılıkları gündeme getiriyor? Geçmişe göre Irak müdahalesi ve Saddam Hüseyin rejiminin çözülüşü noktasında daha netleşmiş, belirginleşmiş bir düzey var. Fakat henüz her şey sonuca gitmiş değil. Müdahale, Irak'ta rejimin çözülmesi, Ortadoğu gerçeğinin biraz daha net açığa çıkmasına, aydınlanmasına, Ortadoğu'daki politik duruşların ve ilişkilerin daha belirginlik kazanmasına yol açtı. Irak'ta ve Ortadoğu'da halkların özgürlüğüne ve demokratik gelişimine ters düşen rejimlerin aşılması, bu halkların işi olmalıydı. Ancak bu yapılamayınca bu rejimleri çözme işini ABD yürütüyor. Tümüyle ABD'nin eseri mi oluyor? Elbette öyle değildir. Irak'ta da, diğer ülkelerde de halkların büyük bir mücadelesi sürekli yaşandı. Bu mücadelelerin bir etkisi oldu, devam da ediyor. Fakat gericiliği dağıtacak, statükoyu parçalayacak son darbeyi vuramadı. ABD, statükoyu parçalayan bir güç oluyor. Ama bu, yenisini de ABD'nin kuracağı anlamına gelmiyor. Elbette ABD'de de yeniyi kurmak istiyor, kurmaya çalışacak. Dağıtıcı darbeyi vurması nedeniyle, diğer güçlerden daha avantajlı konuma gelmiş oluyor. Ama "Ortadoğu'da yeni bir siyasi sistemin kurulması sadece ABD'nin istediği doğrultuda olacak" demek hatalıdır, yeterli değildir. O henüz ortaya çıkmamış, kesinleşmemiş bir durum. Diğer yandan bu mücadelenin ABD ile Saddam Hüseyin rejimi arasındaki bir çatışma olmadığı, I. Dünya Savaşı sürecinde İngiltere öncülüğünde oluşturulan Ortadoğu sistemi ile yeni ABD stratejisi arasındaki bir çelişki ve çatışmadan kaynaklandığı, bunun I. Dünya Savaşı'yla oluşan bölge ve uluslararası sistemin aşılmasını, parçalanmasını içerdiği açığa çıkmıştır. Bu bakımdan, sadece bir Irak veya Saddam Hüseyin rejimiyle sınırlı değildir. Dikkat edilirse her şeyin baş müsebbibi olarak gösterilen Saddam Hüseyin, üç aydır ortada olmamasına rağmen kimse sorup, araştırmıyor. Yine Irak'ta çözülüşün kolay bir çözüm içermediği her zamankinden daha fazla şimdi netleşmiş durumda.

Bu durumda, güncel olarak hangi noktaya gelindi? Mücadeleler nasıl yaşanıyor? ABD askeri işgali gerçekleştirdi ve Irak'ta bir mevzi tuttu. Bu, Ortadoğu mücadelesinde ABD'nin tuttuğu bir mevzi oluyor. Fakat durum, hala mevzilenme düzeyindedir. ABD, geçen süreçte bu mevziyi sağlamlaştırmaya çalıştı, çalışıyor. Bazıları bunu; ABD'nin hemen siyasi yönetim kurması, yönetimi Iraklılara devretmesi olarak ele aldılar. Böyle gördüler ya da görmek istediler. Bu, olayı sadece Irak olayı ve Saddam Hüseyin rejimi ile ABD'nin çatışması olarak görmelerinden ileri geldi. ABD'nin ise, mevcut statükoyu parçalayıp aşma noktasında bir Ortadoğu projesi var. Kesinlikle güncel gelişmelere göre hareket eden bir güç değil, bu ortaya çıkıyor. Bu temelde de, geçen süreçte ele geçirdiği mevzide kendisini daha güçlü, sağlam hale getirmeye çalıştı. Askeri denetimini güçlendirmeye çalışıyor. En zayıf olduğu yan, siyasi yandı, bu alanda da kendisini güçlendirmek istedi. ABD'ye göre hareket edecek, işbirlikçiliğini başarıyla yapacak güçler yoktu ya da yok denecek kadar azdı. ABD bu bakımdan zayıftır, örgütsüzdür. Bunu yaratmaya çalışıyor.

Saddam Hüseyin rejiminin çözülüşünün yarattığı boşluktan yararlanmak isteyen güçler var. Bunlar alelacele kendilerine göre bazı çözümler yaratmak istiyorlardı. Dıştan da bunları tahrik edenler var. ABD bir de bunları boşa çıkartmaya çalıştı. Bu güçler, toplantılarla "hükümet kurulsun, siyasi yapı oluşsun" dediler. ABD reddetmedi, ama uygun pratik adımlarla da onları boşa çıkarttı. Toplantılar, tartışmalar yaptırdı. Bunu isteyen güçlerin de kendi aralarında böyle bir sonuç yaratma durumları yoktu. ABD, böylece onların da pratikte başarısız kalmalarını sağladı, günümüze kadar getirdi. Şimdi kendi istediği temelde yeni adımlar attırıyor. Dikkat edilirse bu konuda da çok aceleci değil. ABD'nin geliştirdiği sürece bağlı olarak konsey toplanıyor. ABD'yi daha fazla anlamaya, siyasetini kavramaya ve ona göre hareket etmeye çalışan bir yapısı var. Savaş ardındaki acelecilikten uzaklaşmış durumda. Bu, ABD'nin kendi isteği doğrultusunda Irak siyasetini yönlendirdiği anlamına geliyor. Böyle bir durumda bazıları "bu siyasi oluşum Irak yönetiminde alelacele iş başı yapsın, hakim hale gelsin ve ABD geriye çekilsin" diyor. Bu düşünce gerçekçi değil ve ABD'nin ne yapmak istediğini, Irak ve Ortadoğu'da yaşananların ne olduğunu doğru ve yeterli anlamayan bir görüş oluyor. Bazıları, bunun tersi olarak "ABD her şeye hakim oldu, mücadeleyi bitirdi, tam başarı sağladı" diyor. Somut durum öyle olduğunu göstermiyor. Bu görüşün de gerçeklerle bir alakası yoktur. ABD müdahalesine karşı Irak'ta, bölge çapında, uluslararası alanda bir direnç var. Mücadele bu temelde sürüyor. Irak'ta, Filistin'de sürüyor. Kürdistan'da buna paralel çatışmalar gelişti.

Irak'ta mücadeleyi sürdürerek ABD'yi durdurmak isteyenler var

ABD'de, mücadeleyi sadece Irak'ta yürütmüyor. Sorunu –bazılarının görmek istediği gibi– sadece Irak sorunu olarak ele almadı. Savaş içinde Suriye'yi, İran'ı, Türkiye'yi uyardı, bir çatışmalı durumu da oldu. Irak Savaşı'ndaki tutumundan dolayı açık bir biçimde orduyu, yönetimi temellerinden sarsacak kadar güçlü bir biçimde Türkiye'yi eleştirdi. Suriye'yi uyardı, Suriye üzerinde baskıyı arttırdı. Yine Irak'ı karıştırmaktan tutalım, kimyasal, hatta nükleer silah üretme çabasında olduğuna kadar birçok veri ortaya koyarak İran üzerinde baskıyı arttırdı. Filistin-İsrail çatışmasını durdurmak için çabalarını yoğunlaştırdı. Bush bizzat Ortadoğu'ya gelerek, çeşitli görüşmeler yaptı. Filistin'de yeni bir yönetim ortaya çıkartıldı. Filistin ve İsrail hükümetleri görüştürüldüler. ABD, bu yaklaşımla Ortadoğu'daki mücadelesini sürdürüyor. Buna karşı eski statükonun bir direnişi var. Çatışmaları şiddetli bir biçimde kızıştırarak, Filistin-İsrail barış çabalarını boşa çıkarmaya çalıştılar. Böylece ABD'nin Filistin-İsrail çatışmasını durdurarak, Filistin sahasında bir hamle yapmasını, dolayısıyla Suriye ve Lübnan'ı kuşatmasını engellemeye çalışıyorlar. Irak'ta mücadeleyi sürdürerek ABD'yi durdurmak isteyenler de var. Bu nedenle Irak içi hala çatışmalı. Yüksek yoğunlukta savaş durdu, ama fiili savaş durumu devam ediyor. Alt düzeyde askeri çatışmalar da var. ABD'nin askeri hakimiyetine karşı askeri direnişleri çok düşük seviyede, mevcut ABD askeri potansiyelini parçalamaktan uzak olsa da, ABD'yi rahatsız edici durumdadır. Denetimi daha da geliştirebilmek için gücünü arttırmaya, operasyonlarını sıklaştırmaya yöneldi. Askeri planda yeni kazanımlar elde edecek ki, kendisini ilerletebilsin.

ABD dünya çapında mücadele yürüten, dünyaya egemen olmak, imparatorluk kurmak isteyen bir güç. Bu nedenle sorunu ele alırken, yalnız Ortadoğu'yla sınırlı kalmamak gerekiyor. ABD'nin kendi iç durumu da, dünyanın diğer alanlarındaki duruşu da buradaki taktiklerini etkiliyor. ABD'de seçim süreci giderek gündemleşiyor. Gelecek yıl seçim var. Hükümet daha şimdiden seçimi gözeten bir politikaya yönelmek zorunda. Bunun için askeri harekatları durdurması gerekiyor. Çünkü çok ağır ekonomik külfet-

"14 Temmuz çizgisini derinliğine özümseyen ve uygulayan bir militan düzeye kendimizi getirmemiz gerekiyor. Yeni çıkış böyle bir militan gelişmenin, militan gerçeğin eseri olacak. Bu bakımdan da diğer bütün büyük ve kahramanca çıkışların, eylemlerin temelini oluşturan, çizgisini veren, başlangıcını yaratan bu 14 Temmuz gerçeği üzerinde derin durmak ve bir özeleştiri vermek, sorgulama yapmak, çözümleme içinde olmak kesinlikle gereklidir."

leri oluyor. Askeri harekatların ekonomi üzerinde olumsuz etkisi oluyor, halkın ekonomik yaşamı bozuluyor. Bu da Cumhuriyetçilerin oy kaybetmesine yol açıyor. Bu nedenle içte ekonomiyi düzeltici politikalar izlemezse, seçimi kaybetme tehlikesi var. Irak'ta savaşı kazanmış olmaları, seçimi kazanacaklarının garantisi olamaz. *"Bush'un babası da '91'de savaşı kazandı, ama '92'de seçimi kaybetti"* diyorlar. Bu kadar ince, birbirine çok bağlanmış hesaplar yapılıyor. Dolayısıyla Bush yönetimi yeni kararlar alırken, bu durumu gözetmek zorunda kalacak.

ABD şimdiye kadar Filistin-İsrail çatışmasını durdurmak için gerekli adımları attı. Irak'ta da karşı duruşları ezmek için operasyonlar yapıyor. Konsey oluşturmayı bu dönemde gündeme getirmesi de bu temeldedir. Yani içte kendisine karşı direnişin kitle desteğini azaltmaya çalışıyor, onları tecrit etmeye çalışıyor. Bunlarla sonuç alırsa, o zaman Ortadoğu'nun diğer alanlarına yönelik askeri müdahaleleri erteleyebilir. ABD daha büyük operasyonlara girmemek, başka devletlerle çatışmamak için Irak'ta kendisine karşı direnişi engelleyerek, bir denetim kurup biraz zaman kazanmak istiyor olabilir.

Fakat Ortadoğu'da yaşanan mücadeleler açısından bakılırsa da; Irak'taki iç çatışma durumunun ne kadar Irak'ın kendi örgütlülüğüne dayalı olduğu, ne kadar dıştan desteklendiği net değildir. Bazıları, "Saddam Hüseyin kalıntıları, eski örgütler" diyor. Kuşkusuz eskiden örgütlenmiş güçlerdir. Fakat dış desteğin birinci planda olduğunu görmek mümkün. Bölgenin eski statükocu güçlerinden İran, Türkiye ve Suriye çatışmaların sürdürülerek ABD'nin Irak'ta sürekli savaşır durumda kalması, dışa yönelmemesi, baskılarını taşırmamasını istiyor. Çatışmaların Irak üzerinde sürmesinde pratikte İran ve Suriye, yönlendirici olarak da Türkiye rol oynuyor. İran ve Suriye'yi teşvik eden, bu temelde güç veren Türkiye'dir. Türkiye, İran ve Suriye ile görüşmeler yaparak bu durumu sağladı. İran, Suriye ve Türkiye eski statükocu güçler olarak ABD'ye karşı direniş içinde. Arkalarında da dış dayanaklar olarak, Almanya, Fransa ve Rusya var. İran, bu konuda çok daha güçlü ve aktiftir. Onlar ABD'nin önünü, savaşı Irak'ta ve Filistin'de sürdürerek kesmek istiyorlar. Filistin çatışması ve Irak'ta yaşanan çatışmalar oradan kaynaklanıyor. İran Cumhurbaşkanı Hatemi bu süreçte Lübnan'a, Suriye'ye gitti, İslami örgütlerle görüştü. Irak'taki çatışmalar da, Şii bölgesinde yaşanıyor. Bütün bunların İran'dan bağımsız olduğu düşünülemez. Irak'taki çatışmaları önleyemez de, bugünkü gibi her gün çatışma sürerse, ABD yönetimi –seçimi gözetmeksizin, seçim hesabı yapmaksızın– başlattığı stratejiyi ilerletmek için İran'la çatışmaya girmek zorunda kalabilir. ABD bunu gözeterek çeşitli örgütlerle ilişki kuruyor, silahlandırıyor, öğrenci hareketlerini destekledi ve çeşitli toplumsal kesimleri kışkırtmaya çalışıyor. Bu, giderek bir çatışma durumunu alabilir. İran üzerinde dıştan siyasi baskı oluşturmaya çalışıyor. G-8 toplantısı gibi uluslararası toplantılarda, İran'a yönelik kınayıcı kararlar aldırttı. Bir de diplomatik, siyasi ortamı hazırlamaya çalışıyor. Şimdi İran üzerindeki mücadele daha çok diplomatik boyutta Almanya, Fransa ve Rusya'nın İran'a olan desteğinin kesilmesi yönündedir. Eğer ABD, en azından bu devletlerin İran'a desteklerini keserse, İran'a daha kolay askeri müdahalede bulunabilir. İran zaten askeri kuşatma altında. O zaman İran'ın, ABD karşısında direnme şansı yoktur, Saddam Hüseyin yönetiminden daha da zayıf duruma düşmüş olacaktır.

Suriye üzerinde baskılar var. Suriye büyük ölçüde ABD'ye güvence verdi. Avrupa'da ABD'ye yakın, Suriye ile ilişkili olan devletler devreye girdiler. Bu belli değişiklik adımları atma güvencesidir. Fakat bu değişiklik nasıl olacak, tam netleşmiş değil. ABD, Suriye müdahalesini Filistin-İsrail barışına bağladı. Önce biraz sıkıştırdı, tehdit etti, daralttı, kendi içine kapattı. Ondan sonra İsrail-Filistin barışını sağlama çabasına girdi. Bu bir taktikti. Eğer çatışmaları orada durdurabilirse, o zaman Suriye tam bir kuşatmaya girecek. ABD'nin isteklerini çatışmasız bir şekilde tümden kabul edebilir. O zaman Suriye'ye politik baskıları arttıracak ve yönetim değişikliğini ortaya çıkartacak. Bu olmaz da Filistin-İsrail çatışması devam ederse, o zaman ABD açısından hem Irak'taki, hem Filistin'deki durum Suriye'ye müdahaleyi gerektirir. Filistin'de ve Irak'ta Suriye ile çatışacağına, doğrudan Suriye'ye müdahale ederek çatışmasını sürdürür. Askeri mantık ve siyasi mücadele onu gerektirir.

Süleymaniye operasyonu ciddiyete davet operasyonudur

Buna karşılık Türkiye üzerinde mücadele gelişti. Ekonomik planda yapıyor; Ecevit hükümetinin krizini bu temelde yarattı ve hükümeti çökertti. Siyasi planda ise, 3 Kasım seçimlerini Türkiye'nin gündemine koydu. Ancak dikkat edilirse şimdi hükümetin üzerine gitmiyor. AKP hükümetine ciddi bir eleştiri getirmedi. ABD'nin müdahaleleri daha çok orduya yönelik. Mevcut durumda politikayı belirleyen gücün ordu olduğunu daha iyi anladı ve Türkiye'deki politikayı değiştirmek için ordu üzerinde değişiklik yapma gerektiğini gördü. Bu nedenle son müdahalelerini orduya yöneltiyor. Savaştan önceki müdahaleler siyasi yapıya, hükümete, meclise yönelikti. Ama savaştan sonra eleştirirken de genelkurmayı eleştirdi. ABD önce İran-Türkiye ilişkilerinin rahatsız edici olduğunu açıkça belirtti, uyardı. Türkiye onu fazla ciddiye almadı. İran ile askeri ilişki ve ittifakını daha da geliştirerek, sınır üzerinde ortak operasyonlara kadar vardırmaya yöneldi. ABD, İran'la ilişkilerini düzeltmesi, ABD'ye zarar verici durumdan çıkartması için Türkiye'yi uyardı. Türkiye bunu dikkate almayınca, ABD'nin son uyarısı gelişti. Türkiye'nin İran ve Suriye'yi cesaretlendirerek, Irak içindeki güçlerin harekete geçmesine vesile olması karşısında ABD'nin tutumu oluyor bu. ABD, Türkiye'yi sorumlu tuttu ve sonuç, bu operasyona kadar vardı. Süleymaniye operasyonu Türkiye için ikinci bir uyarı oluyor aslında. ABD gerçeğini dikkate alarak değil de, kendi rolünü, önemini abartarak yanılgılı yaklaştı. Kendi isteklerine, niyetlerine göre ABD'yi değerlendirerek yaklaşım gösterdi. ABD, Türkiye'nin gerçeklere aykırı, hayalci bir yaklaşım içinde olduğunu, ciddi yaklaşmadığını gördü. Türkiye'ye de bu mesajı vermek istedi. ABD'nin bu işte ne kadar ciddi olduğunu, kesin davrandığını ortaya koydu. Süleymaniye operasyonu, ciddiyete davet operasyonudur. Operasyonu orduya karşı, hem de onun en vurucu gücüne, birinci sınıf kuvvetine karşı yaptı. Bunlar tesadüfi değildir. Süleymaniye'dekilerin operasyon hazırlığında olmalarından değil, psikolojik ve siyasi yanı nedeniyle en iyi yer olarak görüldüğü için orası seçilmiştir. ABD, Süleymaniye operasyonuyla hamle yaparak, Türkiye'yi görüşmeye mecbur bıraktı. Şimdi Türkiye'nin önüne isteklerini koyuyor. Kabul ettirebilirse Türkiye üzerinde biraz daha etkili hale gelmiş olacak, ondan sonra yeni hamleleri gözetecek.

Süleymaniye operasyonundan çıkarılacak en önemli birinci sonuç; ABD'nin mücadeleyi geliştirmeye istekli, kararlı, mecbur ve mahkum olduğudur. ABD bu mücadeleyi yapacaktır. Irak'ta da sürdürecek; İran'a, Türkiye'ye, Suriye'ye de yayacak. Ortadoğu'nun eski statükosuyla çatışmayı parçalayıncaya kadar sürdürecek. Geri adım atma durumu yoktur. Kendi stratejik çıkarları açısından mücadeleyi eski statükoyu parçalama doğrultusunda ilerletmede, çatışmaları ileri götürmede kesin kararlı. İkinci sonuç ise; bu durum giderek Türkiye ile bir çatışma noktasına kadar gidebilir. Şimdiye kadar, "ABD, İran ile, Suriye ile bir savaşa girse bile, Türkiye ile bir savaşa giremez" diye değerlendiriliyordu. Hatta bazı Amerikalılar da; "Türkiye ile savaşmamızı beklemeyin" demişler. Bir yere kadar doğru olan bir durumdur. Zaten NATO ittifakı içerisinde birlikteler. Türkiye ABD'ye bağlı bir ülke. ABD'nin Türkiye üzerinde ekonomik, sosyal, askeri, siyasi, kültürel, her alanda büyük bir etkinliği, egemenliği var. "ABD askeri müdahaleye gerek kalmadan Türkiye üzerindeki müdahalelerini başka yöntemlerle geliştirebilir" deniliyordu. Bu doğru, bu devam da ediyor aslında. Fakat Türkiye'de de bir direnç ortaya çıkıyor. Belli oranda da direnecek. ABD gibi, Türkiye de geri adım atacak durumda değil. Ya kırılacak, dağılacak ya da istediği olacak. Saddam Hüseyin rejimi de öyle davrandı. Kendisini değiştirip çatışmaları engelleyecek, boşa çıkartacak bir siyasi ortam yaratamadı, değişemedi; ama büyük çatışmalara girmeden çözüldü. Türkiye bu konuda Saddam Hüseyin rejiminden daha katı görünüyor. O da direnecek, diretecek. Dolayısıyla bu durum giderek daha farklı mücadelelere dönüşebilir. Eğer Türkiye iç dinamiklerle, iç müdahalelerle içten değiştirilmez, dönüştürülmezse; dıştan ABD müdahalesi ekonomik, siyasi yöntemleri aşarak, askeri yöntemleri de içerecek düzeye gelecektir. Süleymaniye operasyonu bunu da gösterdi.

Bundan bir sene önce "Türkiye ile ABD'nin ilişkileri bozulacak, karşı karşıya gelecek" dense, bunu söyleyene "gerçeklerden habersiz, kendi hayallerini konuşturuyor" denirdi. Süleymaniye operasyonundan önce de, "ABD Türkiye'ye karşı askeri eylemlere girişebilir, operasyon yaparak Türk askerini tutuklayabilir" dendiğinde; çok abartılı, aşırı bir yaklaşım olarak değerlendiriliyordu. Fakat Süleymaniye operasyonuyla çok kısa bir sürede, Türkiye ile ABD'nin siyasi bakımdan, stratejik olarak ters bir pozisyonda nasıl karşı karşıya geldiklerini gördük. Dolayısıyla, bugünün ilişkilerine bakarak, yarının ne olacağı konusunda kesin hüküm verilemez. Özellikle Türk-Amerikan ilişkilerinde böyledir. Türkiye Genelkurmayı hala, "Kore'de omuz omuza savaştık" diyor. Elli yıl onun üzerinde yaşandı. Ama bu, dünya durdukça öyle olacak anlamına gelmiyordu. Kore'de omuz omuza savaşılırken, Kore'nin arkasında Sovyetler Birliği vardı; orada Sovyetler Birliği ile savaşıldı. Şimdi ise öyle bir birlik yoktur. Türkiye yönetimi de, aydınları da Sovyetler Birliği'nin ne olduğunu anlamış değil. Dolayısıyla, Türkiye Cumhuriyeti devleti denen olgunun nasıl ortaya çıktığı, neye dayandığı, ne ile yaşadığı da doğru anlaşılmamıştır. Sovyet sistemi çözüldü, 11 Eylül olayları oldu. "ABD ilk defa askeri darbe yedi" dendi. Bu darbeyi dışarıda değil, kendi içinde yedi. Arkasında ne ortaya çıktı? ABD'nin daha üç beş yıl önce bizzat örgütleyip geliştirdiği, yarattığı örgütlerle, devletlerle çatışma içerisine girdi. Türkiye bunu hiç görmüyor. Türkiye, Taliban'ın bir ABD türetmesi olduğunu anlamış, kabul etmiş değil. Nasıl ki Türkiye ABD için elli yıl Sovyetler Birliği'nin yıkılmasında rol oynadıysa; Taliban da benzer bir rol oynadı ve ABD'ye o kadar destek verdi. Ona rağmen ABD Taliban'ı çökertti. Demek ki, değişim çok köklüdür, stratejik düzeydedir. Dolayısıyla ABD-Sovyet çatışmasının stratejik duruşu, ilişkileri tümden değişiyor. Sadece ABD-Sovyet çatışma döneminin ilişkileri değil; onu öncesinde Alman-İngiliz çatışması döneminin stratejik duruşları da değişiyor. 20. yüzyıl sistemi tümden değişiyor. Dolayısıyla eski dostluk ilişkileri ne olursa olsun, yeni dönemde çıkarlara hizmet ettiği zaman devam eder, etmezse aşılırlar. Bu bakımdan NATO üyeliği bile bir veri değil aslında. NATO da tartışma gündemine girdi. BM bir yana bırakılarak Irak operasyonu düzenlendi. O ilişkiler de artık bağlayıcı, koruyucu, tutucu ilişkiler değil. Çıkarlara ters gelirse, ne BM gücü, ne NATO üyeliği bir etken olmuyor.

●

"ABD, Suriye müdahalesini Filistin-İsrail barışına bağladı. Eğer çatışmaları orada durdurabilirse, o zaman Suriye tam bir kuşatmaya girecek. Bu olmaz da Filistin-İsrail çatışması devam ederse, o zaman ABD açısından hem Irak'taki, hem Filistin'deki durum Suriye'ye müdahaleyi gerektirir. Filistin'de ve Irak'ta Suriye ile çatışacağına, doğrudan Suriye'ye müdahale ederek çatışmasını sürdürür. Askeri mantık ve siyasi mücadele onu gerektirir."

Türkiye alternatifleri yok etme politikasını yeniden devreye koyuyor

Türkiye, ABD ile çelişkili duruma düşünce, AB ile ilişkilerini geliştirerek kendine bir dayanak yaratmaya çalıştı. Çıkarılan yasa paketlerini böyle değerlendirmek gerekir. AKP'nin politikasından ya da Türkiye'nin demokratikleşme isteminden kaynaklanmıyor. AB, Türkiye'nin ABD ile çelişkili duruma düştüğünü görünce; daha fazla yanına çekmek için, birlik içine alma umudunu biraz daha yeşertti. Tayip Erdoğan Avrupa'ya gezilerle birlikte, Rusya'ya da gitti. Rusya ile ilişkilerini geliştirmeye yöneldi. Bir de bölgedeki statükocu güçlerin birliğini yaratmaya çalışıyor. Statükoyu korumak için, adeta bir devlet gibi hareket ediyorlar. Oligarşik sistem, hala çeşitli oyunlarla, baskılarla kendini ayakta tutabileceği, yaşatabileceği kanaatinde. Bu konuda ABD'den gelen yıkıcı tehdit karşısında böyle bir yaklaşım içindeydi. Fakat Süleymaniye operasyonu ve diğer bazı yaklaşımlarla, ABD'nin rejimi ciddi tehdit ettiği, kolay ve kısa vadede anlaşamayacaklarını gördüler. ABD'nin duruşu Türkiye'deki rejimin köklü değişimini gerektiriyor.

Türkiye bunlar karşısında Kürtlere yönelmeyi esas aldı. Tipik bir alternatifleri yok etme politikasını yeniden devreye koyuyor. ABD'yi alternatifsiz, karşılıksız bırakmak için yeni bir alternatifleri yok etme, ezme konseptine yöneldi. Çok yönlü bir politika yürütülüyor. Esas olarak hareketimizin ezilmesi ve tasfiye edilmesi amaçlanıyor. Serhildana kalkan kadınlara, gençlere yöneltilen baskı, saldırı; planlı bir topyekün saldırının, yeni bir bastırma ve özel savaş konseptinin parçasıdır. Askeri operasyonlarla gerillayı ezme çabaları yine dış alanda yürütülen yoğun diplomatik faaliyetler bu temeldedir. Gerillaya şiddeti dayatarak, yönetime karşı operasyon geliştirerek, pişmanlık kanunu ile teslim olmayı dayatıyorlar. Diplomatik faaliyetle de siyasi çalışmaları, dış alanda propaganda çalışmalarını durduracaklar. Böylece demokrasi kuvvetini, Kürt özgürlük hareketini ezmiş olacaklar. Bir aydır bu konsepti çok yoğun bir biçimde uygulamaya koymuş durumda ve bunu devam ettiriyor. Bununla, oligarşiye alternatif olan gücü ortadan kaldırma amaçlanıyor. ABD ile stratejik olarak uyuşamıyor, sorunlarını çözemiyor, anlaşamıyor, ama ABD ile ittifak yapacak bir alternatif bırakmayarak onu boşluğa düşürmek istiyor. Bu, bilenen Osmanlı politikacılığını kemalist cumhuriyet de bir politika olarak uyguladı. Şimdi daha net böyle bir politikayı uygulamaya koyuyorlar. Böylece ABD ne kadar karşı çıkarsa çıksın, Türkiye'nin alternatifini, muhalefetini bulamazsa sonunda onunla uzlaşmak zorunda kalacak hesabı yapılıyor. Bu cumhuriyet, İngiliz sistemiyle de öyle uzlaştı. İngiltere'nin ile ittifak yapabilecek olan bütün muhalifleri yok etti, sonunda İngiltere'nin muhatap alacağı, ilişki kurmaya mecbur olduğu tek siyasi güç olarak kendini bıraktı ve İngiliz sistemi içerisine öyle girdi. Ancak o zamanlar I. Dünya Savaşı'ndan çıkılmıştı, dinamikler tümden ezilmişti. Sovyetler birliği vardı, Kürtler çok zayıf durumdaydılar, Ortadoğu çok geri durumdaydı. Siyasi gücü ve tecrübesi olan yer İstanbul ve Ankara idi. Bunlara dayanarak o strateji başarı kazandı. Şimdi bu dayanakların hiçbirisi yoktur. Bu nedenle, Türkiye ikinci kez öyle bir politikayla başarılı olamaz. ABD karşısında o biçimde durup da kendisiyle ilişki kurmaya mecbur bırakamaz.

Eğer Türkiye bu biçimiyle demokrasi hareketini ezerse; ABD de Türkiye'nin direncini ezer ve Türkiye'yi tümüyle kendine uşak haline getirir, o derekeye düşürür. Türkiye'nin durumu böyle bir dönemeçtedir. İç muhalefet, demokratik muhalefet ezilir ya da değiştirici bir güç haline gelemezse, Türkiye eskisi gibi sistemin uşağı haline gelerek, çok geri bir duruma düşecektir. Bunu önlemenin yolu içte demokrasi mücadelesini geliştirerek, demokratik değişimi gerçekleştirmektir. Türkiye için başka bir gelecek alternatifi yoktur. Kendi onurunu, bağımsızlığını, iradesini koruyacak bir gelecek yoktur. Türkiye'de demokrasi, özgürlük olacaksa bu, demokratik değişim ve Kürt sorunu-

nun demokratik çözümü temelinde olacak. Bu gerçekleşmezse, Türkiye'nin İngiltere'ye yaptığı gibi ABD'yi kendine mecbur bırakma politikası başarısız kalacak, o zaman ABD müdahalesine açık olacak. Yani ya demokratik müdahale inisiyatifi ele geçirecek, bir yeni Türkiye yaratacak, Türkiye irade ve duruş kazanacak ya da ABD müdahalesine ardına kadar açık olacak. ABD müdahalesiyle ABD'nin istediği yönde değişecek.

ABD'nin Irak müdahalesinin bölgeye yayılması durumunu, Süleymaniye operasyonu olmadan, Önderlik değerlendirmeleriyle mevcut duruma bakarak değerlendirdik. İran için bir savaş olabileceği, Suriye'yi daha çok daraltıp kuşatıp teslim alma, ama olmazsa orada da bir çatışmaya dönüşebileceği, Türkiye için ise öncelikle eleştirilerle ekonomik, siyasi, kültürel müdahale, ama bunlarla sonuç almazsa askeri müdahalenin de gündeme gelebileceğini değerlendirdik. Biz Önderliğin 1 Eylül planlamasını böyle değerlendirdik. Türkiye'yi dış müdahaleye açık durumdan çıkartmak için içten demokratik müdahalenin gelişmesi gerektiği sonucunu çıkardık. Türkiye yönetimi bu durumu anlamış değil. Türkiye'nin mevcut stratejik duruşunu değiştirmek için ABD'nin askeri müdahalesi gelişebilir. Güncel politika açısından bakıldığında müdahale etmez gibi görülüyor, ama çok hızlı ve köklü bir değişim süreci yaşıyoruz. Bunun olmamasının iki yolu var. Birincisi; ABD'nin siyasi, ekonomik, kültürel müdahalelerle Türkiye'yi değiştirip kendi istediği yöne çekmesi, buna karşıt olarak diğeri; Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu demokratik değişimi kendi iç yapısıyla sağlaması yani içten bir demokratik müdahalenin gelişmesi.

Ne olursa olsun içten demokratik müdahale, demokratik değişim dönüşüm gerçekleşmeli. Bu, silahlı yöntemi içerse bile bu müdahale yapılmalı. Çünkü bu olmazsa ABD müdahale edecek ve Irak'taki gibi Türkiye'yi de en ileri düzeyde kendi egemenliği altına alacak. Süleymaniye olayları bunu açıkça gösterdi. Süleymaniye operasyonu Türkiye ile ABD arasında bir askeri çatışmanın başladığı anlamına gelmez, ama şimdiye kadar ki müdahalelerin, uyarıların başka yöntemlerle yapıldığı düşünülürse, müdahalelere yeni bir yöntemin, askeri yöntemin eklendiği açıkça görülür.

Bu sürecin bir netleşme süreci olduğu, bir dönemeç anlamına geldiği buradan çıkıyor. Önderlik Türkiye'nin mevcut stratejisinin sonunun geldiğini, bunun karşısında halklar için özgürlük ve irade kazandıracak bir çıkışa yönelmek gerektiğini görerek, bu durumu değerlendirdi. Amerika Irak'ta bir hamle yaparak, eski statükoyu aşmada bir askeri mevzi kazandı. Önderlik ise buna karşılık Türkiye'de bir hamle yaparak eski statükoyu aşmada halkların demokratik sistemi doğrultusunda bir mevzi elde etmek istiyor. Yeni Ortadoğu'nun nasıl şekilleneceği konusunda ABD'nin geliştirdiği emperyal, imparatorluk çizgisine karşı halkların demokratik birlik çizgisinin de bir alternatif olabilmesi, Türkiye'de sağlanacak gelişmeye bağlıdır. ABD çıkarlarının gerçekleşmesine olanak sağlayan zemini ortadan kaldırmak için; belirsizliği aşan, demokratik değişimi gerçekleştiren bir müdahale gerekiyor. Önderliğin planlar, projeler ortaya koyarak gerçekleştirdiği siyasi müdahale burada anlam kazanıyor. Bu proje böyle bir değerlendirmeye dayanıyor ve bir çözüm projesidir. Nasıl ki Amerika'nın bölgeye yönelimde bir planı, projesi varsa; Önderlik gerçeği de kendi netliğini, onun karşısında demokrasi, özgürlük hareketini geliştirmek üzere, ***Yol Haritası***'nı ve ***Çözüm Projesi***'ni sundu. Bu işlemezse; demokratik çözümü çok yönlü mücadeleyi geliştirerek gerçekleştirmek gerekecek. 1 Eylül'ü tarih vermesi ve artık ateşkes sürecinin son bulacağını belirtmesi bu anlama geliyor. ABD müdahalesine açık kapı bırakmayacak şekilde Türkiye'yi demokratik yöntemlerle ya da silahlı çatışmaların devreye girmesiyle değiştirmeyi esas alıyor. Devrimci demokratik güçler şimdi müdahale edemez, inisiyatif geliştiremezlerse; sadece bu çürütme, tasfiye politikasını izleyen yönetim kaybetmez, demokrasi ve özgürlük güçleri de kaybedeceklerdir. Türkiye üzerinde Amerika inisiyatifi gerçekleştiğinde, iç dinamiklerin zayıflaması, kaybetmesi durumu ortaya çıkacak. Yeni Ortadoğu'nun Amerika'nın istediği doğrultuda şekilleneceği gittikçe kesinleşmiş olur. Amerika müdahaleleri elbetteki onun istediği bir sistemin kurulmasına yol açar. Yoksa halkların çıkarını öngören bir sistemin kurulmasını ortaya çıkarmaz. Bu bakımdan halkların özgürlük ve demokrasi hareketinin bir gerçek haline gelebilmesi de, şimdi aktif, etkin girişimlerle kendisini geliştirmesine bağlıdır.

AKP'ye verilen rol demokratik güçlerin tasfiyesidir

Örgüt olarak bu sürecin netleştirilmesi konusunda, 11 Eylül ve Irak Savaşı sürecinde buradaki durumu ve olası gelişmeleri olağanüstü düzeyde ele aldık. Bu temelde Saddam Hüseyin rejiminin çözülmesi çerçevesinde Irak'ta ve Ortadoğu'da başlayan yeni süreci değerlendiren, halkların yararına, demokrasi ve özgürlük doğrultusunda gelişmeleri öngören yeni programımızın uygulanabilir bir güncel projesini sunduk. Bütünlüklü bir çözüm önerisini, Kürdistan sorununa demokratik çerçevede çözüm üretme programını sunduk. Bu, Irak'ta başlamış olan ve bütün bölgeyi kapsayacak olan eski statükonun parçalanması temelinde yeni bir Ortadoğu'nun nasıl oluşması gerektiğine ışık tutuyordu. Bu çerçevede de bir mücadele içerisine girdik. Hem programımız, hem yürüttüğümüz mücadele bu geçen üç ay içerisinde bizi daha etkili ve güçlü hale getirdi. Özellikle değerlendirme düzeyimiz ve çözüm önerilerimiz herkesi etkiledi. ABD'nin askeri müdahalesine paralel bizimki de eski statükoya, siyasi planda bir müdahale anlamı taşıdı. Pratikte bizi ilerleten, düşünce olarak da yeni Ortadoğu çözümünü oraya çıkaran bir gelişme düzeyi yaşadık. Önderlik bu stratejik duruşun pratik, taktik gelişimini sağlamak üzere taktik adımlar atmayı ve taktikte aktif olmayı gündemleştirdi. Kürt sorununa demokratik çözüm için, yol haritası projesi böyle ortaya çıktı.

Kürt sorunuyla ilgili herkesin çözüm arayışında olması, net olması ve demokratik yaklaşımı öngörmesi gerekiyor. Bu konuda diğer güçler bu çağrıya ne cevap verecekler? Türkiye yönetiminin çözümü; Türkiye için de bir demokrasi hareketi oluşturan özgürlük ve demokrasi hareketimizin tasfiye edilmesi oluyor. KADEK öncülüğünün tasfiye edilip böylece sorunun muhatabının ortadan kaldırılması, inkar ve imha sürecinin işletilmesi oluyor. Öyle anlaşılıyor ki Türkiye yönetimi, AKP hükümetini geçmişteki özel savaş hükümetleri gibi değerlendirmek istiyor. Yani AKP'nin toplumdan aldığı desteği, yine siyasi gücünü, dıştan aldığı desteği demokrasi güçlerini tasfiye etmenin aracı olarak kullanmayı hedefliyor. AKP hükümetine böyle bir rol biçilmiştir. Yoksa ona bazı demokratik değişiklikler yapma inisiyatifi tanınmış değil, devlet yönetimi buna karar vermiş değil. AKP'nin gücü, demokrasi hareketini tasfiyede kullanılıyor. Şu çıktı ortaya; Amerika 3 Kasım seçimleriyle AKP'nin bu biçimde meclise ve hükümete taşınmasıyla, Türkiye'yi Irak Savaşı'nda kullanmayı hedeflemişti, ama başarılı olamadı. Türk oligarşisi de demokrasi güçlerini tasfiye etmekte kullanmayı hedeflemişti, hala bu doğrultuda çaba harcıyorlar. Başarıp başaramayacaklarını, mücadelenin sonucu belirleyecek. Ama onu rolü, demokrasiyi tasfiye etmek. O nedenle ciddi bir değişikliğin olacağını beklememek gerekli. Bu konuda kendilerini henüz zorunlu görmüyorlar.

Türkiye'de, özellikle yönetimlerde bir demokratik zihniyet yok. Oligarşi egemenliğini korumak için her türlü değeri savaşa sürmekte sakınca görmüyor, bundan geri durmuyor. Değişimin önünü açmak zorunda olduklarını kabul ettirememişiz. Bu konuda esas olarak demokrasi güçlerinin durumunun değerlendirilmesi gerekiyor. Halkın siyasi gücü örgütlenip, birleştirilip siyasi arenaya çekilemedi. Diğer yandan çeşitli yönetim çevreleri üzerinde yeterince baskı gücü, caydırıcı konumda olamadılar. "Bu yönetim neye güvenerek hala mevcut politikayı uygulamakta ısrar ediyor?" diye soruluyor. Elbette "ben demokratım, ilericiyim, özgürlükçüyüm" diyen güçlerin zayıflıklarına, dağınıklıklarına, etkisizliklerine güvenerek yapıyor. Başka herhangi bir dayanağı yoktur. Umut bağladığı güç, demokrasi hareketinin zayıflığıdır.

Burada yürüttüğümüz mücadelenin, yaklaşımlarımızın, politikalarımızın özellikle de pratik uygulama düzeyimizin, stratejik ve taktik anlayışımızın ve onu uygulama durumumuzun sorgulanması gerekiyor. Serhildan hareketinin ne kadar örgütlü olduğu, halkın gücünü ne kadar örgütleyip, birleştirip mücadeleye seferber ettiği, gericiliğe ne kadar darbe vurduğu, onu ne kadar demokratik yönde değişime zorladığı konusu üzerinde durmak gerekiyor. Eğer stratejik çizginin gereklerine uygun olarak bunlar yapılabilmiş olsaydı, şimdi Türkiye oligarşisinin bu biçimde ayakta kalması ya da hala bu politikalarda ısrar etmesi, inkarı bu koşullarda da sürdürebileceğini umut etmesi elbette mümkün olmazdı. Stratejiyi kavramada, onu uygun politikalarla, taktiklerle hayata geçirmede, örgütleyip mücadeleye dönüştürmede ciddi zayıflıklarımız var. Serhildan hareketimiz parçalı kalmıştır. Bir kampanyadan diğerine geçmiş, ama her biri kendi yerinde kalmıştır. 2001 baharında başlattığımız kampanyaların tümü bu durumdadır. Dolayısıyla serhildan hareketi bir düzeyde mücadele yürüttü, halkı eylem içinde tuttu, gericiliği teşhir etti, ama inkar sistemini kıracak bir siyasi etkinlik ortaya çıkaramadı. Çıkarabilseydi şimdi bu hususları bu biçimde tartışmayacaktık, belirsizlik diye bir şey olmayacaktı. Demokrasi ve özgürlük cephesinde çok güçlü bir inisiyatif oluşacaktı. Çözümü oligarşide aramak, beklemek, hala onları "çözümün yolunu açın" diye zorlamak bile bizim bir zayıflığımızın sonucudur. Güçlü olanlar başkalarından çözüm beklemezler, kendileri çözümün üreticisi, yaratıcısı olurlar.

Bu noktada bir güçsüz, zayıf duruşun varlığı açık. Bir hafta önce Ankara'da "Türkiye'nin demokratikleşmesi ve Kürt sorununa çözüm" diye bir konferans yapıldı. Sözde bir sürü aydın, yazar, siyasetçi birleşti. Ama bir çağrı bile yapamadılar. Tartış tartış, sonra çık git... Önderlik, "bir komite oluşturabilirler" demişti. Önderliğin oluşturduğu somut yol haritası bildiri olarak sunulmasına rağmen, sözde Türkiye'yi yönettiğini söyleyen çevreler bir tutum belirleyemediler, görüş sunamadılar, çağrı yapamadılar, bir mesaj oluşturamadılar. Hiçbir sorumluluk üstlenmediler. Bazıları da, örgüt olarak ne istediğimiz çok belli olmadığı için, yine net olmadığımız için karar veremediklerini söylüyorlar. Burada sorumsuz bir yaklaşım var. Şunu görmemiz gerekiyor; çözümsüz olan sadece oligarşi değildir. "Ben demokratım" diyenlerin ne kadar demokrat olduğunu sorgulamak gerekiyor. Kürt sorununa ne kadar çözüm önerdiklerini sorgulamak gerekiyor. Örneğin cumhurbaşkanı da demokrattır. Bazı konularda ağzını açtı mı, demokrasi bülbülü kesiliyor. Fakat onun demokratlığı; halkların, emeğin bastırılıp denetim altına alınması, inkar sisteminin daha güçlü yürütülmesi için ortamın açılması demokratlığı oluyor. Bu da oligarşiye demokrasi istemek oluyor. Buna oligarşinin demokrasisi demek gerekiyor. Yoksa, gerçekten de halklara, ezilenlere, sömürülenlere, işçiye, memura, kadına, Kürt'e, diğer kültürlere hak veren, onların özgürce gelişme ortamını öngören bir demokrasi değil. Belli ki bu zihniyet, o sol, sosyalist, demokrat geçinen birçok çevrede hakimdir. Bunu Ecevit daha iyi formüle etti; "milliyetçi sol" dendi. Milliyetçi solun demokratlığı diktatörlüktür. Küçük burjuva diktatörlüğü oluyor. Saddam Hüseyin çizgisi, tam da böyle bir çizgiydi. Buradan baktığımızda aslında Türkiye'nin hiçbir kesimi çözüme ulaşmış değil.

Bu nedenle aslında bırakalım oligarşiyi, onun yönetici çevrelerini; sosyalist, solcu, demokrat olduğunu söyleyen çevreler de henüz çözüm oluşturamamışlar. Bu konuda zayıflık var. Hızlı, kısa vadede çözüm aramak ve beklemek doğru değil, bütün bu durumları mücadeleyle değiştirmek gerekiyor. Ne yaptığını bilmeyenlerin ortada dolaşması durumu söz konusudur. Somut, çözümleyici değildirler. Bu sorunlar bu kadar basit yaklaşımlarla çözülseydi, zaten bu kadar uzun sürmezdi ve bu kadar ağır bir yük oluşturmazdı. Ciddiyet, sorumluluk ve cesaret gerektiriyor. Biraz hakçı ve adil olmayı gerektiriyor. Yoksa beylik laflarla, genel duruşla, çok ezbere yaklaşımlarla sorunların çözümü mümkün değildir.

Bunları doğru bir çözüm çizgisine ve birlik içine çekecek bir öncülüğü, serhildan mücadelesini ortaya çıkartamadık. Bizim yapamamış olmamız, başkalarının iyi durumda olduğu anlamına geliyor. Oysa hiçbir şey yapacak durumda değildirler, yapma iradeleri yoktur. Bütün bu hususlar sorumluluğu, görevi döndürüyor gerillanın üzerine yüklüyor. Aslında paylaşmak istemiştik, paylaşmanın önünü ardına kadar da açtık. Fakat değişik çevreler görev ve sorumluluk üstlenmedi. Biz de görev sorumluluk üstlenen, iş yapan bir kesim ortaya çıkartamadık. Tekrardan görev, sorumluluk öncüye, gerillaya düşüyor.

Saddam'ı koruyarak özgürlükçü olunmaz

İran ve Suriye de, Türkiye'yle aynı pozisyondadır. Farklı bir Kürt politikaları yok. Tam tersine hepsi de, –aynı Türkiye gibi– geçmişte inkar etmedikleri Kürt'ü şimdi neredeyse inkar eder duruma düşerek, bir sendrom yaşıyorlar. Çünkü artık aşılma noktasındalar. Kendilerini reforme etme, değiştirme güçleri yok, kaskatıdırlar. Yıkımla yüz yüze olunca da, kendilerine yıkımı dayatanlar içerisinde en etkili güç olarak Kürtleri görüyorlar ve bu rejimlerde Kürt karşıtlığı giderek daha bariz hale geliyor. Dolayısıyla Türkiye'yle tam bir birlikleri, ittifakları, benzerlikleri var.

AB ikiyüzlülüğünü sürdürüyor. Kendi çevrelerinde Türkiye'ye bir değişimi dayatıyorlar ama çok programlı, zorlayıcı değil. 20. yüzyılda nasıl kabul etmişse şimdi de olduğu gibi kabul ediyor, sesini çıkartmıyor. Sebebi de Türkiye imkanlarını Avrupa'nın çıkarlarına uygun hale getirmektir. Türkiye bunu hissediyor, onun için Avrupa'nın yaklaşımlarını geçiştirilebilir buluyor. Bu anlamda Avrupa, "azınlıklar, Kürtlerin hakları" dese de çok tutarlı ve dayatıcı değil. Öyle olsaydı, Türkiye çözüm üretmek zorunda kalırdı. Bu bakımdan Avrupa, çıkar yaklaşımını sürdürüyor. Hatta biraz da, yeniden çatışmalar gelişmez mi, böylece Türkiye kendilerine daha muhtaç hale gelmez mi, Türkiye'nin ekonomik kaynaklarını bu temelde daha fazla sömüremezler mi, bunun arayışı, beklentisi de var.

ABD, İran'la çatıştığında da mücadele içinde en önemli faktörün Kürtler olacağını görüyor. Suriye için de durum böyledir. Türkiye'ye karşı ise; bunu daha iyi görür oldu. Amerika Türkiye'nin oligarşisine, onun bu sistemine, bu çizgisine, bu zihniyetine mecbur kalmak istemiyor. Onun için de Türkiye'nin ezmek istediği muhalefeti, Türkiye'yle birlikte ezmeye yönelmiyor. Yani demokratik olduğu için ya da Kürtleri ve demokrasi hareketini beğendiği için değil, kendi çıkarları için bunu yürütmüyor. Demokrasi hareketi ezilirse, Türkiye'nin mevcut politik stratejisi üzerinde etkili olamayacağını görüyor. Böyle bir rejimi savunmanın demokrasisi, özgürlüğü olmaz. "Bu rejimi savunmayanlar Amerikancı olurlar" deniliyor. İşte bu ikilem yanlıştır. Mücadeleyi, çelişkileri sadece süper sermaye, uluslararası gericilik ile bölge gericiliği arasında; Amerika ile Türkiye yönetimi arasında gören yaklaşım yanlıştır. Bu yaklaşım halkları reddediyor, emekçileri, ezilenleri yok sayıyor. Egemenleri ve onların örgütlü, siyasi güçleri arasındaki ilişki ve mücadeleyi esas alıyor. Türkiye'deki solculuğun büyük bir kesimi o noktaya geldi. Sözde işçi sınıfını savunuyorlardı, Türkiye'deki yönetime karşı ayaklanmıştı.

"Önderlik Türkiye'nin mevcut stratejisinin sonunun geldiğini, bunun karşısında halklar için özgürlük ve irade kazandıracak bir çıkışa yönelmek gerektiğini görerek, bu durumu değerlendirdi. Amerika Irak'ta bir hamle yaparak, eski statükoyu aşmada bir askeri mevzi kazandı. Önderlik ise buna karşılık Türkiye'de bir hamle yaparak eski statükoyu aşmada halkların demokratik sistemi doğrultusunda bir mevzi elde etmek istiyor."

Devamı 35'te

Erkek aklının somutlaşmış ifadesi devletse

Kadının duygu yüklü zekasının ifadesi Demokratik Ekolojik Toplumdur

İdeolojik kimlik olarak çağın önüne konulan demokratik uygarlık antitezi ve onun uygulama itibariyle eşitlikçi, özgürlükçü yapılanmasına yeniden ulaşmasında, mevcut açığa çıkan gereklilik de göz önünde bulundurularak, olmazsa olmaz kabilinden bir zorunluluk da karşımıza çıkmaktadır.

Çağın gelişim seyri içerisinde yaşanan paradoksların çözümlenmesinde en temel halkayı ve kilit noktayı oluşturan cins çelişkisiyle kadın; ben merkezci, aşırı çıkarcı, duygu ve düşünceyi birbirinden soyutlayan, sömürüyü kendinde içselleştiren, toplumsallaşmayı ret temelinde bireyciliği tercih eden, erkek aklıyla mücadelede kendini aktif kılmakla yükümlüdür. Toplum bilincinin oluşumu ve toplumsallaşmanın yaratımında özne durumunda olan kadın, toplumsallaşmayı parçalayan sınıflı toplum gerçeğiyle kaybettiklerini yeniden kazanmanın mücadelesi içerisindedir. Toplumsallaşma ve ona paralel gerçekleştirilen uygarlığın, kadının neolitikte yarattığı teknik güçle geliştirdiği bilinmektedir. Ama ne var ki, aynı teknik güç, toplumu sınıf temelinde bölmenin de bir aracı olarak erkek egemen zihniyet tarafından kullanılmıştır.

Özgürlüğün geliştirilmesinde maddi bir zemin teşkil edecek tekniğin, yeniden kadın eliyle pozitif bir rol oynayıp, verilecek mücadele ile toplumsal çıkarlara kanalize edilebileceği de bir gerçektir. Sümer rahip geleneğinin yarattığı sınıflaşma boyutu, devletin ortaya çıkışında ve onun ilk ilke ve biçimlerinin belirlenmesinin en temelde sorumlusudur. Toplumun köleleştirilmesini, bireyin kullaştırılmasını öngören bu sistemin, devletin tanrı statüsüne yükseltip, kutsallık değeri atfetmesiyle sonuçta insanlık en üst düzeyde bir sömürü ve baskıyla karşı karşıya kalmıştır. İşte erkek aklının insanlık aleyhine geliştirdiği en olumsuz durum, sınıflı toplum yapılanması ve devlet olgusudur. Kutsallık kisvesi altında yüceleştirilen devlet olgusu, Kral Sargon'un ilk emperyalist ve yayılmacı atılımlarıyla toplumdaki sömürü ve ezen ezilen çelişkisinin giderek, daha da perçinlenmesine ön ayak olmuştur.

Günümüze kadar asıl karakterini koruyarak değişim diyalektiğini ters yüz eden devlet aracı, özünde kendi yaratıcısı olan egemen zihniyetinin, erkek aklının bir ürünüdür. Devlet aygıtının giderek derinlik kazanmasında ve kurumlaşmış siyaset olarak varlığını sürdürmesinde kapitalizmi eleştiren marksist sosyoloji bile, kendi pratik ve yönetim gerçeğiyle öne sürdüğü teorilerinin tersine düşerek Lenin'in *"Proleterya diktatörlüğü"* ile daha da kötüsünden bir kaosa sürüklenmiştir. Diktatörlük kelimesinin özü, sömürüyü oluşturduğu gibi, bunun işçi sınıfı adına yapılması da fazla bir anlam taşımamaktadır.

Devlet olgusunun doğru çözümlenememesi, toplumun özgür gelişimini ve sınıflaşmanın ortadan kaldırılmasına ket vurduğu gibi, tam da sınıflı toplum yapılanmasının istediği gibi, bir yanlışa düşerek kendi sonunu hazırlamıştır. Nitekim Sovyetlerin siyasal ekonomik, sosyal, kültürel anlamda sorunlara bütünlüklü bir çözüm getiremeyişi de, onu en kötüsünde bir yıkımla karşı karşıya getirmekten kurtaramamıştır. Gerçekleşen tüm süreç içerisinde kadının örgütlülüğü ve varlığı küçük burjuva bakış açısından kendini alıkoyamadığı gibi, geleneksel sınırların dışına çıkmasına izin verilmemiş, toplumsal yozlaşmanın ve çürümüşlüğün kendini en fazla yansıttığı alan kadın olmuştur. Erkek aklının adeta büyük bir hayranlık duyarak yükselttiği sömürüyü daha da katmerleştirerek, artırdığı her dönemde devleti ayakta tutabilmek, onun en temel amacı olmuştur.

Devlet aracıyla insanların ve toplumların kendine, emeğine yabancılaşması en fazla da din olgusuyla işlenmeye çalışılmıştır. Sınıflı toplum sahipleri militarist egemen zihniyet, kendi ideolojik kimliklerinin yaşam bulmasında inanç değerlerine en çirkininden bir kullanım nesnesi haline dönüştürmüşlerdir. Sümer döneminde kadının tapınaklarda fahişeleştirilmesinden tutalım, başlangıçtaki ilerici karakterle açığa çıkıp, sonradan iktidar güçleri tarafından bağnazlaştırılan dört büyük din öncesi ve sonrasında bile kadın, dinin yozlaştıran baskıcı, aklı körelten uygulamalarıyla kendi özünden ve kadın duygu ve düşünce gücünden bir soyutlanmayı yaşayarak, inanç sistemlerinin en derininden bir kölesi haline gelmiştir.

Tek tanrılı dinlerin gelişimiyle kadın muazzam bir statü kaybına uğrayarak, akıl ve duygu gücü yadsınmıştır. Resmi anlamda kadına fahişelik rolü veren yahudilikte erkek eksenli bir karakterle bir gelişim seyri izlediği için, özgürlük ve eşitlik kavramından yoksundur. Hatta kendini üstün ırk gören yahudilerde, kadın seçilmiş ırk değildir. Kadına yalnızca neslin üremesine taşırıcı rol verilirken, bütün yaratma eylemlerinin asıl sahibi erkek olarak belirlenerek, kadın bedeni akıl almaz bir dışlanmayı yaşarken, kadının düşünce eylemi kesinlikle reddedilmiştir. Yahudi toplumsal yapılanmasında, kadına yaklaşım öylesine ileri bir boyuta ulaştırılmıştır ki, yahudiler her gün dualarında tanrıya *"beni kadın yaratmadığın için sana şükürler olsun"* derler.

Günümüz gelişen 21. yüzyıl gerçeğinde yahudi toplumunda kadın statüsü ve rolü çok fazla değişmezken, kadın edilgen, pasif pozisyondan kendini kurtaramamıştır. Zerdüşt'te ise, kadın reddedilmediği gibi, büyük bir saygı ve kutsallıkla ele alma vardır. Kadın, güzellik, adalet, iyilik, aydınlık, barış, erdemlilik ve doğruluk gibi tanrıçalık özellikleriyle bütünleştirilirken, zamanla Zerdüşt felsefesinde de erkek aklının iktidar yaklaşımlarıyla özünden bir kopuşu yaşamıştır. Zerdüşt felsefe geleneği yaşadığımız süreçte halen belli izleri taşısa da, kadın noktasında Zerdüşt'ün yaklaşımı yaşatılamamaktadır. Kendi felsefeleriyle sınıflı toplumun kurumlaşmasına katkı sunan Sokrates, Platon ve Aristo gibi düşünürlerin olumlu bir kadın yaklaşımları olmadığı gibi, kadınla ilişkilenmenin düşük bir kültür olduğunu dillendirerek, kadının üremedeki fizyolojik gerçeği bile reddedilerek, bilimsel olgular dıştalanmıştır. Kadına yönelik böylesi inkarcı bir konumun devlet karakterinin temel çizgileri olduğunu belirtmek güç olmamakla birlikte, böylesi bir dönemde kadının duygu ve zihin gücüyle kabul edilebileceği mümkün olmadığı gibi, salt boyun eğmesi gereken bir varlık statüsünden öteye gidememiştir. Bugün kıyasladığımızda erkekteki Aristo mantığının aşılamamasının tarih kökenleri de buradan gelmektedir.

Hz. İsa ve Hz. Muhammed'de başlangıçta kadına verilen önem ve yüceltme, iktidar savaşımlarının kurbanı olmuş, başlangıçtaki özlerini koruyamamışlardır. Hz. İsa'nın Meryem şahsında kadına duyduğu sevgi, bugünün batı toplumunda kof, içeriği boş, özgürlük yanılsamalarının dışına çıkamamıştır. Hz. Muhammed'in Hz. Hatice, Hz. Fatma ve Hz. Ayşe'nin akıl gücüne duyduğu saygı, yerini en zirvesinde gerici rejim ve erkek egemen karakterin elinde dumura uğratılarak tüm fonksiyonları felç edilmiştir.

Özellikle Ortadoğu özgülünde kadının toplumsal norm ve törelere riayet etmesinde, gericileşen islamiyetin bir baskı unsuru olarak kadın üzerinde ruhsal ve bedensel anlamda yarattığı tahribat ve uyguladığı şiddet değişmezlik arz ederken; bunun ters yüz edilmesinde kadının bilinç ve örgütlülük kazanarak, yeniden yitik özgürlük arayışlarının farkına varmasında tek çıkar yol gibi gözükmektedir. Bu noktada toplumsallaşmanın asıl sahibi kadın, aklının ve onun "duygu yüklü" zekasının devreye girmesi kaçınılmazdır.

> "Kadının geliştirdiği ilk uygarlık değerlerinde bilginin gücüne ulaştığı kesindir. Bu da kadının bilime olan yakınlığını gün yüzüne çıkarmıştır. Kadın hem elindeki bilgiyle, doğada arayışlar, araştırma ve denemeler içerisine girerek toplumsal refah ve mutluluğa ulaşmada temel verileri ortaya koyarken; şeytan, cadı, kötülük odağı gibi nitelendirmelerle aşırı bir kuşkuculuk yaratılmış, insanlığın aydınlanmasında ve ilerlemesindeki payı hep inkar edilmiştir."

Kadın, Demokratik Ekolojik Toplum Koordinasyonu'nun gelişmesinde de en temel dinamik güçtür. Çünkü toplum olgusunu geliştiren kadına alternatif öne çıkarılan bireycilik olgusu, erkek aklının yarattığı sisteminin temel ruh özelliğinin en güzel yansımasıdır. Kendi çıkarlarını en kutsal değer olarak gören bu ruh, kadın toplumsallaşmasıyla yoğun bir çatışma içerisindedir. Günümüz kapitalist dünyasında her şeyi parayla özdeşleştiren bu sistemin yarattığı birey, parayı tanrısallaştırarak kadın ruhundan uzaklığın en bariz göstergesi olan bireyciliği adeta şaha kaldırmıştır. Toplumu bireyden, bireyi toplumdan koparan bu paradigmanın içerisinde olduğu girdaptan kurtulabilmesi için ancak birey toplum arasında optimal bir dengenin sağlanmasıyla gerçekleşecektir.

Batı uygarlığında toplumsal tüm değerleri dıştalayarak düşünceden, duygu dünyasından koparak mekanikleşen, her şeyi salt maddi tatmin sınırlarıyla ölçerek insani değer olguları kaybeden bireyle, Ortadoğu gerçeğinde aşırı baskıcı bir toplumsal norm içerisinde kendi iradi güç ve yeteneklerini yitirerek, sorgulama, düşünce yetisini kaybeden, gölgesine bile sahip çıkamayan, aşırı duygu ve inanç değerlerine boğulan bireyde olduğu gibi, dengeli bir gelişim seyrini yaşanmamasında, erkek aklının ve onun oluşturduğu sistemin belirleyici bir rolü vardır. İşte bu noktada da çözümleyici tek güç olan kadındır.

Kendi karakter şekillenmesinde bir bireysellik ve toplumsallık ölçülerine yer veren kadının, sistemle mücadelede manevi ruh yüceliği, hakikat ve sevgi arayışındaki doğallığı, paylaşımcı, eşitlikçi, hakimiyet kurma yönlü özelliklerinin olmamasından kaynaklı demokrasi özüyle yeni bir birey ve toplumun şekillenmesinde sanatsal bir içerik oluşturacaktır. Erkeğin yok ettiği hümanizm olgusunun yeniden kaynağına kavuşması, insanı değersizleştiren, anlamsızlıklar yumağı haline dönüştüren, insan vicdanını ve onurunu sömüren, her türlü çürümüşlüğü ve yozlaşmayı bir erdem sayan bu gerici zihniyetle savaşımıyla mümkün olacaktır.

"En yüce değer insandır" diyen Başkan Apo'nun sözünü adeta ters yüz eden bu erkek aklı, kadın aklının hep eksik, akılsız, sürekli günah işleyen ve ona teşvik eden konumda göstererek, tüm olumsuzlukların onda mahkum edilmesi, erkek tarafından çok bilinçlice ve kararlılıkla yürütülmeye çalışılmaktadır. Bu yüzden yeni ideolojik kimliğin en temel kavramlarından biri olan hümanizmle kadının tekrardan buluşması kaçınılmaz olduğu gibi, en yeni insanı yaratma, onun temel ideolojik görevidir.

Başkan Apo hümanizmin yeniden gerçek anlamına ulaşmasını şu şekilde ifade ediyor: *"İnsan artık hazır dogmalara, tanrılara tutsak ve kul edilmek yerine, onlardan koparılmakta ve öz iradeleriyle kendini eğiten yaratan bir kimliğe sahip kılınmaktadır. Zihinde bağımsız ve yeni düşüncelere açık bir düşünce tarzı hakim olmaktadır. Duygularıyla istediği renkleri, sesleri, tatları, sıcaklığı seçmekte, günden güne çorak olmaktan kurtulan ve büyüleyici bir anlama yol açan dünya imgesine yol açmaktadır. Egemenlerin insanlara kapattığı dünya tüm haşmetiyle yeniden doğmaktadır. Doğanın her tarafı esrarlı görünmekte ve keşfedilmeyi beklemektedir. Yaratıcılığı tanrı işi olmaktan çıkarıp bir insan özelliği haline getiren öz güven duygusu gelişmektedir. İnsan artık kendi kaderini tayin edebilecek bir döneme gelmektedir."* Buradan da yola çıkarak, özündeki hümanizmi yeni bir aydınlanma gücüne ulaştırılarak geliştirecek olan kadın, geçmişte insanlaşmayı öğrettiği erkekle yeniden bir insanlaşma mücadelesine girecektir. Bu da zekasını doğru kullanmasıyla, aklın sağ duyusuna güvenmesiyle ve yürekle vicdani huzuru geliştirmesiyle bağlantılıdır.

Erkek aklının hükmünü sürdüğü alanlardan biri de bilim ve onun gelişiminde temel öneme sahip olan bilgiyi ele alış gerçeğidir. Bilimin, toplumsal sistemin temel ilkesi haline gelişini sürekli engelleyen devlet ve onun erkek karakteri bilimsel ahlak gücünün gelişiminde engelleyici bir konumdadır. Kadının geliştirdiği ilk uygarlık değerlerinde bilginin gücüne ulaştığı kesindir. Bu da kadının bilime olan yakınlığını gün yüzüne çıkarmıştır. Kadın hem elindeki bilgiyle, doğada arayışlar, araştırma ve denemeler içerisine girerek toplumsal refah ve mutluluğa ulaşmada temel verileri ortaya koyarken; şeytan, cadı, kötülük odağı gibi nitelendirmelerle aşırı bir kuşkuculuk yaratılmış, insanlığın aydınlanmasında ve ilerlemesindeki payı hep inkar edilmiştir. Çünkü kadının zekasından hep bir ürkmeyi yaşayan erkek, bilgiyi ve bilimi de özünden boşalmaya uğratarak, kendi tekeline almıştır.

> "Kadın, Demokratik Ekolojik Toplum Koordinasyonu'nun gelişmesinde de en temel dinamik güçtür. Çünkü toplum olgusunu geliştiren kadına alternatif öne çıkarılan bireycilik olgusu, erkek aklının yarattığı sisteminin temel ruh özelliğinin en güzel yansımasıdır. Kendi çıkarlarını en kutsal değer olarak gören bu ruh, kadın toplumsallaşmasıyla yoğun bir çatışma içerisindedir."

Devamı 26'da

EĞİTİM YAŞAMIN KENDİSİDİR

Apocu hareket bir ideolojik eğilim olarak ortaya çıktı, grup olarak şekillenişi bir teorik çalışma grubu biçiminde oldu. Dönem, mutlak surette onu gerektiriyordu, çünkü o dönemde yapılması gereken, karşı karşıya bulunduğumuz sorun olarak Kürt sorununu doğru tanımlamak, o soruna doğru ad koymak ve sahiplenmekti. Sorun açığa çıkarılmadan, doğru tanımlanmadan, bütün özellikleriyle ortaya konulmadan onu çözüme ulaştırmak da mümkün değildi.

Böylesi bir dönemde soruna sahiplenmek amacıyla ortaya çıkan kadronun temel çalışmasının sorunu tanımlamak olacağı, dolayısıyla bu amaçla teorik araştırma ve inceleme faaliyetine yöneleceği açıktır. Yapılan da bu oldu. Sorunu önce genel hatlarıyla tanımlamak önemliydi. Bunu yaparken de salt dar bir Kürt sorunu çerçevesiyle sınırlı kalmak, Kürt gerçekliğini dünyadan, toplumdan ve tarihsel koşullardan soyutlayarak ele almak mümkün değildi. Böylesine bir milliyetçi yaklaşım söz konusu değildi. Bunun ötesine varan, çok kapsamlı bir yaklaşım vardı. Önderliğin bugün ortaya koyduğu genel bakış açısı ve felsefi yaklaşım, o dönemde de aynen vardı. Elbette bu bakış açısı sonradan daha da belirginleşerek netleşti, kökleşti ve sağlamlaştı. Ama genel itibariyle ele alındığında dünyaya bakış açısındaki sağlamlık, o dönem açısından da mevcuttu. İnsanlığı kavrama, tarihsel süreç içerisinde insan toplumunun geçirdiği gelişim evrelerini bilince çıkarma, bunun içerisinde de Kürt sorununu bir yerlere yerleştirme, bu gerçeklik içerisinde doğru tanımlayarak özelliklerini ortaya koyma, Apocu yaklaşımın özünü oluşturuyordu.

Dönem kadrosu, her şeyden önce Kürdistan tarihine ilişkin bilgiler edinmek durumundaydı. Bu konuyla ilgili araştırmalar oldukça sınırlıydı ve belki de o dönem yapılması gereken, diğer ulusal kurtuluş hareketlerinin pratiklerinden sonuçlar çıkarmaktı. Kadronun ilgisi daha çok diğer mücadelelere yöneliyordu. Bir de canlı bir mücadele ortamı vardı. Vietnam Devrimi hala sürüyordu. Kamboçya ve Lagos'ta da aynı durum söz konusuydu. Mozambik ve Angola'da ulusal kurtuluş hareketleri vardı. Afrika'dakiler klasik sömürgeciliğe, Asya'dakiler de yeni sömürgeciliğe karşı mücadele ediyorlardı. Bunlara yönelik yoğun araştırma ve incelemeler vardı. Bütün bunlar kadrolarda ulusal kurtuluş bilincinin gelişmesinde çok önemli bir rol oynuyordu. Bu mücadelelerin temel karakteristik özellikleri, direkt emperyalizme ve sömürgeciliğe yönelmiş olmalarıydı. Dünya çapında oluşturulan yeni sömürgecilik sisteminin başını ABD emperyalizmi çekiyordu. Dolayısıyla mücadele ABD emperyalizmine yöneliyordu. O açıdan ulusal kurtuluş hareketlerinden söz edildiğinde, aynı zamanda onların antiemperyalist karakterlerinden söz ediliyordu.

Bu ortamda kadronun şekillenmesi antiemperyalist ve sosyalist temelde oluyordu. Sosyalist bilinç, kadronun şekillendiği temel bilinçti. Buna, reel sosyalizmin etkisi de dahil edilebilir. Ama Apocu kadronun başlangıçta tümüyle reel sosyalizme göre şekillendiğini öne sürmek, kesinlikle doğru değildir. O koşullarda reel sosyalist sistem içerisinde de bölünmeler vardı. En başta Çin-Sovyetler Birliği çatışması, daha uygun bir deyimle Pekin-Moskova çatışması çok yoğun yaşanıyordu. Bu çatışmada taraflar birbirlerini marksizm-leninizmden sapmak ve ona karşı mücadele içerisinde olmakla itham ediyorlardı. Ancak Apocu hareket açısından bunlardan birinden yana tavır alma biçiminde bir yaklaşım söz konusu değildi. Bu konuya kuşkulu yaklaşım, sosyalizmi bilimsel temelde öğrenmede, kadronun bu tarzda şekillenmesinde belirleyici oldu. Önderliğin karakteri grubun şekillenmesine tümüyle damgasını vurdu.

O dönemin kendine has son derece büyük zorlukları, ciddi sorunları vardı. Bir de, tehlikeli bir ortam mevcuttu. Bir inkar ve imha sistemi ile onun tümüyle susturarak dilsiz hale getirdiği bir toplum gerçekliği söz konusuydu. Kadro, böyle bir ortamda ortaya çıkıyor ve inkar edilen, yok olduğu söylenen bir sorunun gerçekte varolduğunu, yok saymakla yok edilemeyeceği iddiasını, imhacı bir güce dayatıyordu. Ortada Kürdistan sorunuyla ilgili herhangi bir veri yoktu. Bu ortamda ***"Kürdistan sömürgedir"*** deyimi büyük önem taşıyordu. Bu, kadronun elinde son derece büyük bir silahtır. İki kelime ile "Kürdistan sömürgedir" denildi, bir cümlelik bir gerçeklik ortaya çıktı ve insanlar o cümlede dile getirilen gerçeği değiştirmek amacıyla yaşamlarını mücadeleye adadılar. Kemaller, Hakiler, Hayriler ve Mazlumlar böyle ortaya çıktılar.

Geçmiş bir mücadele, yani hareketin dayandığı bir miras yoktu. Kadro, imkansızlıklar üzerinde şekilleniyordu, imkanları kendisi yaratacaktı. Her şey aleyhteydi. Birinci olarak karşıda bir düşman gerçeği vardı. İkinci olarak, Kürt sorununa sahip çıkan diğer gruplar, tehdit ediyor, "Kürdistan'a sınıf mücadelesiyle girerseniz, Kürdistan'a en büyük düşmanlığı siz yapmış olursunuz, ayağınızı kırarız" diyorlardı. Yine Türkiye solu karşı idi. Bir de Kürt toplumunun kendisi karşı idi. Böyle bir ortamda karşıtlıklar, güçlendiren etkenlere dönüştürüldü. Bu önemli bir durumdur. Önderlik kolaylıklar içerisinde ve hazır imkanlar üzerinde ortaya çıkmadı; tam tersine zorlukları görerek, onlara karşı mücadeleyi göze alarak değer ortaya çıkarmayı ya da fırsatlar oluşturmayı esas yöntem olarak benimsedi ve kadroya bunu verdi. O dönemin kadrosu da bunu gördü.

Bu dönemde Apocu harekete katılan kadroların geldikleri sınıf kökeni, ağırlıklı olarak yoksul köylülüktür. Bunlar, aydın kesimden geliyorlar, ama yoksul köylü kökenlidirler. İşçi sınıfı kökenli olan arkadaşlar da vardı. Böylesi bir köken, emekçi kökendir. Bu durum onların kararlılığını arttırıyor, dolayısıyla hareketin sınıfsal özelliklerini çarpıcı kılıyor ve ona demokratik bir karakter kazandırıyor. Bu dönemde devrimin iki temel karakteri ulusal yan ve demokratik yandır. Ulusal yanıyla sömürgeciliğe, sınıfsal yanıyla da feodal komprador güçlere karşıdır. Demek ki kadro birinci olarak, sömürgeciliğe ve onun gerisindeki emperyalizme karşı olacak; ikinci olarak da işbirlikçi feodal kompradorlara karşı olacaktı. Bu anlamda bir proleter çizgi olarak ortaya çıkmış ve bu özellikler, kadroyu şekillendirmiştir.

Silahlı mücadele, bütün toplumu ayağa kaldıracak bir mücadele olarak ele alındı ve halk savaşı olarak tanımlandı. Onun ilk biçimi olan gerilla savaşı, 15 Ağustos Atılımı ile başladı. Silahlı mücadele döneminin kadrosunun da temel özellikleri var. Bu dönemin temel çelişkisi ulusal çelişkidir. Silahlı mücadele belli bir hedefe yöneliyordu. İster istemez kadroyu bunlar şekillendirmiştir. Mücadele işbirlikçiliğe yöneliyor, bu kadroyu şekillendiriyor, ama en başta şekil aldığın güç düşmanın tanımlanmasıdır.

Mevcut durumda yeni stratejiden, bununla bağlantılı olarak kadronun farklı bir şekillenme içerisine girmesi gerektiğinden söz ediyoruz. Mücadelemiz Türkiye halkını etkiliyor. Türkiye'de şovenizm çok fazla kışkırtılmış olsa da, ileri düzeyde bir Kürt karşıtlığı halk tabanında ortaya çıkmamıştır. Bu çok önemlidir. Bunun bir realite, olumlu bir gerçeklik olarak kabul edilmesi gerekir. Kadronun da kendisini buna göre mutlaka değiştirmesi, savaşa göre oluşan şekillenmenin bir yana atılması gerekir. Nasıl ki, geçmişte kadro esas olarak ideolojiye göre şekillendi ve ideolojik bir kadro tipi ortaya çıktıysa, '90'larla birlikte de pratikçiliği devrimciliğin kendisi olarak algılayan bir kadro şekillenmesi doğdu. Bu noktada kadro gerçeğini yeniden ele almak ve doğru bir şekillenmeye ulaşmak, son derece büyük önem taşıyor.

> **"PKK'nin dayandığı bir miras yoktu. Kadro, imkansızlıklar üzerinde şekilleniyordu, imkanları kendisi yaratacaktı. Her şey aleyhteydi. Böyle bir ortamda karşıtlıklar, güçlendiren etkenlere dönüştürüldü. Önderlik kolaylıklar içerisinde ve hazır imkanlar üzerinde ortaya çıkmadı; tam tersine zorlukları görerek, onlara karşı mücadeleyi göze alarak değer ortaya çıkarmayı ya da fırsatlar oluşturmayı esas yöntem olarak benimsedi ve kadroya bunu verdi."**

Mücadeleye doğru katılım doğru kararlaşmayla başlar

Kürt gerçekliği, aslında insanlığın başlangıcını ifade ediyor, yani insanlığın kaynağında vardır. İnsanlığın yaşamının güvence altına alınmasında, bir tür olarak insanın yaşama, dolayısıyla doğaya katılmasında, yaşamı sürekliletirerek hep daha ileri götürmesinde Kürt'ün rolü belirleyicidir. Ama Apocu hareketin doğuşu öncesinde Kürt halkı, insanlığın en dibindeki insan topluluğudur. Örneğin Hint toplumu kastlara bölüştürülmüş bir toplumdur. Kastları oluşturan sınıflar içerisinde en altta olan sınıf, paryadır. Parya ile hayvan arasında fazla bir fark yoktur, paryanın bir kimliği bile yoktur. Bu yönüyle ele alındığında Kürtler, Apocu hareketin doğuşu öncesinde insanlığın paryası durumunda olan bir halk konumundadır.

Apocu hareket bu noktadan yola çıkarak Kürt'ü doğduğu kaynaklar üzerinde yeniden yeşertmeye, yaşamla yeniden buluşturmaya çalıştı. Önderliğin bahsettiği gibi, destansı bir çalışma yaratıldı. Özgür kadronun yaratılması konusunda Önderliğin yürüttüğü çalışma, gerçekten destansı bir çalışmadır. Bu, her türlü ölçüyü kaybetmiş, her türlü değere yabancılaşmış ve değersizliği değer olarak benimsemiş bir halk gerçekliği içinden çıkan şekilsiz, amorf halindeki insanı ele alıp işleyerek, ondan özgür bir insan yaratma çabasını ifade ediyor.

Önderlik bu insanı sorguladı ve onu değiştirme çabasına yöneldi. Bu çabada Önderlik kendisine değişik sorular sordu. Binlerce kadroyu bizzat eğitti, militanlaştırmaya çalıştı. Onlar, kadrolaştırılmak durumunda olan insanlardı. Bu noktada harcanan emek veya ortaya çıkan gelişme küçümsenemeyeceği gibi, kesinlikle inkar edilemez. Öte yandan kadro, Önderliğe cevap olamadı. Bu çabalarla bütünleşerek, kendi çabasını Önderliğin çabalarına katarak özgür insanlar, daha doğru bir deyimle, özgürlük istemi ve beklentisi içinde bulunan bir halkın öncüleri haline gelmediler.

Bu duruma gelememe neye yol açtı, nasıl trajedilere götürdü? Bunun bedelleri çok ağır oldu. Bir sefer, müthiş kayıplar yaşandı. Bu, başka ülkelerdekine benzemeyen bir kayıp durumudur. Sovyetler Birliği İkinci Dünya Savaşı sırasında en az on milyon insanını şehit verdi. En az otuz milyon insanı da bu savaşta gazi oldu. Vietnamlılar Amerikalılara, Japonlara ve Fransızlara karşı mücadele içerisinde en az bir milyon kayıp verdiler. Ama bunlar genel bir halk mücadelesi içerisinde verilen kayıplardı. Bizde yaşanan kayıplar ise bunlara göre çok daha sınırlıdır. On binlerden söz ediyoruz. Ama bu on binler bir partinin en seçkin elemanları, yıllarca veya aylarca Önderliğin eğitiminden geçmiş, en seçkin emeğin ürünü olan kadrolardı. Bunlar neden bu kadar erkenden şehit düştüler? Bizim yetersizliklerimiz, Önderliğin çabalarına ve beklentilerine gerçekten karşılık veremeyişimiz nedeniyle böylesine erken şehadetler verildi. Bizim hatalarımız yoldaşlarımızı kaybetmemize yol açtı. Yetersizliklerimizin bedelleri çok ağır oldu. Sonuçta bizim bu yetersizliklerimizin yol açtığı en ağır trajedi Önderliğin esareti oldu.

Bu noktada namuslu olmak, bu gerçeklik karşısında kendini sorgulamak, Önderliğin esaretinin kendi konumuyla bağlantısını görebilmektir. Özeleştirel bir yaklaşım sergileyerek çıkış yolunu aramak gerekiyor. İşleri o kadar karmaşıklaştırıyoruz ki, adeta bilinçli bir biçimde saptırma çabası içine giriyoruz. "Başkan Apo'nun istediği tarzda insan olmak, özgür insan haline gelmek mümkün değil. Önderlik söyler, biz de kendimize göre yaparız. Bizim söylediğimiz daha gerçekçi, Önderliğin bize dayattığı fazlasıyla ütopik. Dolayısıyla gerçeğe sarılmak daha doğru, ütopyaların peşinde koşmak yanlıştır" yaklaşımı var. Kadronun Önderlikle savaşımı, bu tarzda yürüyor. Kadro, her şeyin biraz da kendi tarzında olmasını istiyor. "Her şey Önderliğin dediği tarzda yürümez. Bu, insan iradesine müdahaledir. İnsanın iradesi her şeyi kaldırmayabilir, Önderlik insan iradesine aşırı ölçüde yükleniyor. Bu doğru değil, burada yapılması gereken kişisel sınırlara biraz daha özgürlük atfedebilmek, dolayısıyla kişinin özgürlüğüne yaşam sahası açmak, herkesin bireyciliğini de konuşturabileceği bir ortam yaratmaktır" deniliyor, Apocu harekete bu dayatılıyor.

Apocu harekete katılmak demek, gemileri yakmak, yani eskiyle tüm bağlarını koparmak demektir. Sadece fiziksel olarak Apocu hareketin içerisinde yer almak yetmez; düşünsel, ideolojik ve kültürel olarak düşmanla, yani düzenle tüm bağlarını koparmak gerekir. Yepyeni bir düzen ve yaşam iddiasıyla ortaya çıkmanın anlamı budur. Kadro olmak, bu anlama geliyor. Öncü veya kadro, halka yeni bir yaşam seçeneği sunan insan demektir. Gelecekte yaşanmak ve tüm halka yaygınlaştırılmak istenen yeni yaşam seçeneğini kendi kişiliğinde somutlaştıran insan, öncüdür. Öyle olmaz, militan kendisini bu düzeyde netleştirmez ve yeniden yapılandırmazsa, orada bir militan gerçeklikten söz etmek mümkün değildir.

Ters şekillenmeden veya bir yanlışlığın Apocu harekete ısrarla dayatıldığı

gerçeğinden söz etmek gerekiyor. Dayatılan, bireyin kendi özellikleridir. Oysa bu özellikler gerçekte bireye özgü olan veya ona ait olan özellikler değildir. Keşke kişi kendisi olabilse! Kadro gerçeği açısından bunun son derece can alıcı önemi var. Aslında sorunların kaynağında bu var. Kuşkusuz sorunlar dönemsel olarak değişiklikler gösterebiliyor, farklı boyutlarıyla ortaya çıkabiliyor, ama öze inildiğinde hepsinin kaynağının ortak olduğunu görmek mümkündür. Aynı kaynaktan beslendikleri görülebilir. Kaynakta neler var? Birincisi, sınıfsal olarak küçük burjuvalık; ikincisi sömürgeci egemen düzen veya sömürgecilik gerçeği; üçüncüsü, tarihsel olarak ele aldığımızda, kölelik sistemleridir. Kürt'ün iki bin beşyüz yıllık kölelik tarihi altında şekillenen bir kişilik yapısı var. Yani bir kölelik mirası ve ondan devralınan özellikler mevcut. Tarihsel bagajda birikmiş ne kadar kötülük ve kir varsa, onların adeta bir miras gibi devralınarak kişilikte temsil edilmesi gerçeği söz konusudur. Bütün bunlar, kadronun içinden çıktığı ulusal ve toplumsal gerçeklik nedeniyle taşıdığı özellikleri ortaya koyuyor.

Oysa ki, Apocu harekete katılırken birey, her şeyden önce bir tercihte bulunuyor. Bir sefer, Apocu gerçeklikle düzen arasında tam bir karşıtlık var. Bu, iki dünyanın karşıtlığı gibi bir karşıtlıktır ve yer ile göğün birbirinden ayrılığı ölçüsünde bir karşıtlığı ifade ediyor. Yani ya birinden olacaksın, ya diğerinden; her ikisinden birden olmak mümkün değildir. Bu açıdan, tercih yaparken, içerisinden gelinen koşullara uygun bir biçimde kendini yeniden şekillendirmek, şart oluyor. Bu, bir kararlaştırmayla başlar. Kararlaşmayla işe başlamak demek, Apocu harekete gerçekten doğru anlamda giriş yapmak demektir.

Kadronun temel özelliği örgütselliğidir

Kadro deyince akla en başta örgüt gelir. Bir örgütün en sağlam insanı, yani o örgütün gerçekleştirmek durumunda olduğu temel görevleri omuzlamaya hazır insanı, o örgütün kadrosudur. Yani kadro denince akla tek başına bireysel bir varlık değil, bir topluluğu, bununla birlikte bu topluluğun da üyesi olduğu bir örgütü akla getirir. Demek ki, örgüt olmak çok önemlidir, her şeyin başında gelir. Devrimci mücadelelerin gelişmesi için iki temel özellik gerekir. Önce objektif koşulların olgunlaşması, yani toplumdaki çelişkilerin gelişip güçlenmesi, uzlaşmaz karşıtlıklar biçimine dönüşmesi gerekir. Bununla birlikte sınıfların toplumu eskisi gibi yönetememeleri, alttaki sınıfların ise eskisi gibi yönetilmek istememeleri gerekir. Bunlar, devrimin objektif koşullarıdır. Kürt halkının eskisi gibi yaşamak istememesi gerçeği, devrimin objektif koşullarının son derece olgunlaştığını gösterir. Kürt halkı, bunun da ötesine ulaşarak, bu konudaki çelişkileri önemli ölçüde çözmüştür. Halk olarak da bölgesel çapta öncü bir halk konumundadır. Ancak bu gelişme yeterli değildir. Öncü kadrolara ve onların birliğine ihtiyaç var. Öncü örgüttür. Öncü örgüt denince ise kadro akla gelir.

Burada kadro gerçeğinin ciddi bir biçimde sorgulanmasında yarar var. Kadronun en temel özelliği, onun örgütselliğidir. Kadro, örgütselliğini hangi konuda geliştirecek? Birincisi, ideolojik planda kendini geliştirecek ve belli bir ideolojik düzey kazanacaktır. İdeolojik düzey nedir? Bizim ideolojimiz, sosyalist ideolojidir. Demek ki, kadro sosyalizmi benimsemiş, sosyalizmle yoğrulmuş ve sosyalist bir kişilik olarak şekillenmiş bir kişilikle ortaya çıkmak zorundadır. Kadronun gelişkin bir ideolojik düzey kazanması, sosyalist bir kişilik haline gelmesi şart olduğuna göre, küçük burjuvalığın sosyalizmle alakası olamaz! Sosyalizm mülksüzlükse, küçük burjuva dünyası özel mülkiyet dünyasıdır. Küçük burjuvazidir, çünkü küçük mülkiyet dünyasına küçük mülkiyetle girilir. Mülkiyeti sürekli bir biçimde yaratan sınıf, küçük burjuvazidir. Kadronun küçük burjuva özelliklerden kopamaması nasıl ortaya çıkıyor? Küçük şeylere sevdalanmasından, küçük bir mülkiyetinin olması isteminden kaynaklanıyor. Bu, bütün insanlık için bir dünya kazanmak yerine, "benim küçük bir dünyam olsun" demek anlamına gelir.

Kadro, kendisine bir aile kurmamış da olabilir, ama bu durum, aileciliği hiçbir şekilde yaşamadığı anlamına gelmez. Kendisine kalıplar oluşturmak ve onlar içerisine sığınmak, aileciliğin bir yansımasıdır. Kendine sınırlar çizmek ve o sınırların içerisinde kalmayı tercih etmek, aileciliğin ta kendisidir. Bu, aşiretçilik bile olmayan, yani o çapa bile ulaşmayan bir geriliğin ifadesi oluyor. Talabanicilik ve Barzanicilik böyledir. Onlar aileyi temsil ediyorlar. Mesela Barzani bir aileyi temsil eder. KDP topluma hakim olmaya çalışırken, en başta en kilit noktalara Barzani ailesinden adamlar yerleştirir. Ardından diğer aileleri tehditle kendisine bağlayarak egemen olur. Aslında temsil ettikleri bir dünya var. O dünyayı devam ettirebilmek için her şeyi yaparlar. Örneğin Apocu hareket kadını özgürleştirmeye çalışıyor. O ise her şeyini kadının köleleştirilmesi üzerine kurmuş. Çünkü sistem kölelik üzerine, aynı zamanda ailecilik üzerine kuruludur. Ailecilik ve aşiretçilik köleliğin ifadesidir. Aile dünyası, en küçük mülk dünyasıdır. Sorgulamayı buradan geliştirmek lazım.

Demek ki, ideolojik olarak sosyalist olmak demek, genelleşmek ve evrenselleşmek demektir. Sosyalizmin en temel karakteristik özelliklerinden biri budur. İdeolojik olarak sosyalist düzey kazanmak demek, sosyalist bir kişilik haline gelmek demektir. Sosyalist kişilik olmak ise emeği ve özgürleşmeyi; kabileciliğe, aileciliğe ve bölgeciliğe karşı genelleşmeyi esas almak demektir.

Sosyalist kişiliğe ulaşmayı bazıları sadece "her şeyi paylaşalım" şeklinde ele alıyorlar. Yani "PKK'de bazı şeyler yaratılmış, paylaşalım. Yiyip içelim, geçinip gidelim. Bir küçük burjuva yaşam da bizim olsun. Kimsenin sömürüsüne de bulaşmayalım, eldeki miras bize yeter" şeklinde yaklaşanlar var. Sosyalizm bu mudur! Sosyalizm, her şeyden önce insanın insan olması, yani büyümesi ve sosyalleşmesi, ileri bir sosyal düzey kazanması demektir. Sosyalleşme ne anlama geliyor? Sosyalleşmenin sürekli gelişmesi kabileciliğin, aşiretçiliğin ve bölgeciliğin tasfiye edilmesi, parçalanmışlığın ortadan kalkması, insanın genelleşmesi demektir.

Kadronun sosyal düzeyi özgür emekle gelişir

İkinci olarak, kadronun ulusal düzey kazanması gerekir. Ulusal düzey derken neyi kast ediyoruz? Birinci olarak, kadro sömürgecilik gerçeğini, yani karşısındaki sistem gerçeğini kavramalıdır. Kürtler üzerinde egemenlik kuran bir sistem var ve bu sistem hala hükmünü konuşturmaya, Kürt'ü kölelik koşulları altında tutmaya çalışıyor. Kadro, buna karşı mücadele etmek durumundadır. Bunu yapabilmek için, öncelikle bu gerçekliği bütün özellikleriyle çok çarpıcı bir biçimde bilince çıkarmalıdır. Yine buna karşı savaşarak onu mutlaka alt etmeyi, bunu başaracak bir kişilik düzeyine ulaşmayı en büyük onur olarak görmeli, bunu yerine getirememeyi bir namus ve haysiyet sorunu olarak benimsemelidir. Namuslu yaşamın en temel ölçüsü olarak, buna karşı mücadeleyi esas almalıdır. Bununla birlikte bölgeciliğe karşı tavır almalıdır. Uluslaşmak biraz da budur. Ancak aileciliğe ve yerelliğin aşiretçilik, bölgecilik, mezhepçilik gibi biçimlerine karşı tavır sahibi olan kişi, kadrolaşma yönünde gelişme sağlayabilir. Bu özelliklerin Kürt'ün köleleştirilmesinde truva atı rolünü oynadığını çok çarpıcı bir biçimdi bilince çıkarmak şarttır. Ulusal düzey kazanmak, bütün bunlara ulaşmayı ifade eder.

Kadro, siyasal bir kişiliktir. Siyasal bir kişilik haline gelmek, en başta güç sahibi olmayı akla getirir. Siyaset öz itibariyle güç ortaya çıkarma ve biriktirme sanatıdır. Siyaset güç biriktirme sanatı ise, güç nerededir? Bir sefer insan olarak sendedir. Kadro olarak kendi kaynaklarına ulaşacak, varolan potansiyeli açığa çıkaracaksın. Yeteneklerin var, onları ayaklandıracaksın. Körelmiş yanların var, onları açacaksın. Bütün paslı kilitleri kıracaksın. Yani kendindeki temel güç kaynaklarına ulaşacaksın. Bunlar, insani kaynaklardır. Önderlik kaynaklara ulaştı; fışkırdı ve bir okyanus haline geldi. Belki bir damlayla işe girişti, ama bir okyanusa dönüşebildi. Sen de böyle birisin. Senin temel özelliğin nedir? Kendini yormak istemiyorsun. Oysa paslı kilitleri kırmak güç ve çaba ister, yorulmayı getirir. Sen kendini yormuyorsun. Zorluklara katlanmaya çalışmadığın için kendini büyütme çabası içerisine girmiyorsun. Siyaset kolaylıklar sanatı değil; zorluklarla uğraşma ve onları alt etme sanatıdır. Güç, zorluklarla boğuşarak elde edilir. Kolay olana meyil etmek, Önderliğin bahsettiği şekilde, ölüme meyil etmek demektir. Her alışkanlık bir kolaylıktır. Alıştığı bir davranışı tekrarlamak, bireye her zaman kolay gelir. Bu nedenle alışkanlıklara karşı mücadele etmek, onlara yenilmemek bir kadro açısından son derece önemlidir.

Önderlik hep sigarayı örnek olarak verdi. Bu bir alışkanlıktır, ama bu alışkanlığın özgürlüğe ters bir yanı var. Alışkanlıkla özgürlük birbirine karşıttır. Alışkanlığın olduğu yerde özgürlük yoktur, çünkü özgürlük bir şeyden özgür olmak veya bir şeye bağımlı olmamak demektir. Sigarayı terk etmiyorsan, özgür değilsindir. Bu basit bir semboldür, ama Önderlik buradan başladı. Önderlik günlük yaşam içerisindeki şeylerden işe başladı, yani basit olanla yola çıktı. Biz basit olandan yola çıkmıyor, kendimizi terbiye işine küçük adımlarla başlamak istemiyoruz. Büyük kararlaştırma, ama küçük adımlara işe başlama, yani günlük yaşam içinde önüne çıkan gerçeklerden yola çıkarak kendini yeniden yaratma eylemine girme yaklaşımı olmalıdır.

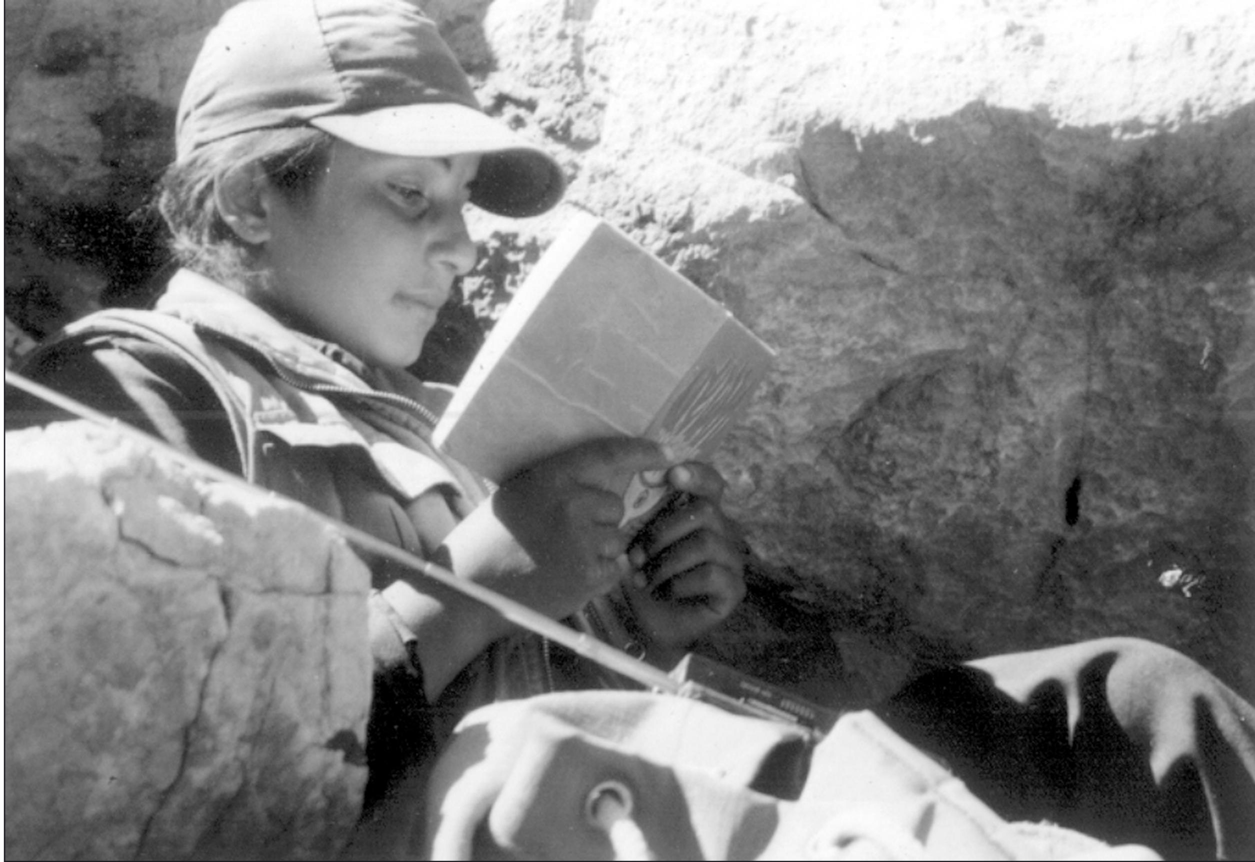
"Devrimcilik zordur" deniyor. Zor değildir. Zorluk kavramı, ancak şuradan ileri gelebilir: İşi zorlaştıran bir gerçeklik var; o da sınıflı toplum gerçekliğidir. Başlangıçta da insanın zorlukları vardı, ama bunlar, insanın kendisinden kaynaklanan zorluklar değildi. Başlangıçta insanın zorlukları hep kendi dışındaki dünyayla karşılaştığı durumlardan ileri geliyordu. İnsan, savaşımını içe değil, dışa yöneltti. Neolitik dönemde insan yaşamının güvence altına alındığı, yaşam sürekliliğinin zafer kazandığı bir toplum gerçekliği var. Ondan öncesinde insan yaşamı tesadüfe bağlıdır. Toplayıcılık yapılıyor, insanlar gezgin durumda. İyi meyve ağaçlarına ulaşamaz, iyi kök bulunacak yerler bulamaz, avcılık yapacak bir konumu yakalayamazsa, tükenebilir. Neolitik devrim ise toprağa yerleşmek, toprağı üretime açmak demektir. Tohumları seçmek, üretilebilir gıda maddelerine ulaşmak, mesela buğday, arpa ve mısır üretmek insan yaşamını güvenceye almıştır. Yerleşik yaşam, ev yaşamına geçmek demektir, bununla birlikte köy düzenine geçiliyor ve köy devrimi gerçekleşiyor. Bunlar önemli gelişmelerdir. Bu dünya aynı zamanda bir özgürlükler ve eşitlikler dünyasıdır. Özgürlükler ve eşitlikler dünyasında çelişki içte değil, dıştadır; mücadele dışa karşı yürütülmektedir.

Bu yönüyle ele alındığında neolitik devrimin yarattığı kazanımlar hiçbir zaman küçümsenmemelidir. Önderlik boşuna neolitik devrim üzerinde bu kadar durmuyor. Gordon Childe –ki Önderliğin en çok yararlandığı bilim adamlarından biridir– neolitik devrimin kazanımlarının kapitalizmin 16-20. yüzyılda yarattıklarıyla karşılaştırılabileceğini ortaya koyuyor. Bilimsel teknik alanda, kendi koşulları içerisinde neolitik devrimin yarattığı gelişme ancak ve ancak bu yüzyıllar arası süreçte kapitalist üretim ilişkilerinin gelişmesiyle birlikte sağlanan bilimsel teknik gelişmelerle karşılaştırılabilir.

Neolitiğin yaratıcısı olan Kürt gerçekliğinin özünde bunlar var. Daha sonra ise bir yönüyle bazı gelişmeler yaşansa da, daha çok insan yeteneklerinin körleştirilmesi söz konusudur. Yarattıkça ve efendiyi büyüttükçe, kölenin kendisi küçülür. Efendi aydınlandıkça kölenin dünyası kararır. Bir avuç sömürücü egemene karşı çok geniş kitlelerin gerilikler içerisine hapsedilmesi, giderek yeteneklerinin körleştirilmesi söz konusudur.

Kadro, özgürlükler dünyasına girmek isteyen kişi konumundadır. Bunun için kişinin bireysel gelişmesi önündeki her türlü engelin ortadan kaldırılması gerekir. Aynı zamanda bir zorunluluklar dünyasındayız, sorumluluklar var. Özgürlük, zorunluluğun kavranmasıdır. Bir düşman gerçeği karşısındayız. Bu bir zorunluluktur. Buradan yola çıkarak, örgüt gerçeğimizi düşman karşısında yürüttüğümüz mücadeleye göre düzenlemek durumundayız. Düşmanın hükmünü sürdüğü ve bizi imha etme tehdidinin olduğu bir dönemde zorunluluklar bizi çelik disiplinli bir örgüt kurmaya götürür. Bu bir zorunluluktur. Burada özgürlük, bu zorunlulukla uyum içinde hareket etmektir. Özgürlüğü kişinin her istediğini yapması tarzında algılamak, son derece tehlikelidir. Özellikle içinde bulunduğumuz koşullar açısından ele alındığında, çok tehlikelidir. Çünkü burada zorunluluğun inkar edilmesi söz konusudur. Objektif gerçekliğin bir yana atılma durumu var. Bunların da ötesinde, kendi küçük burjuva dünyasını, gerçekliğin yerine koyma yaklaşımı var. Küçük burjuva, sonuna kadar sübjektiftir, kendi niyetleriyle hareket eder. Objektif gerçekliklerden yola çıkmaz. Kendi niyetlerini, istemlerini ve güdülerini gerçeğin yerine koyar ve her şeyi kendine göre ayarlar. Kendisini dünyanın merkezine koyar, bütün dünya onun etrafında döner. Oysa devrimci, gerçeği esas alır ve onu değiştirmeye çalışır. Sonuçta ulaşmak istediğimiz gerçek insan nedir? Gerçek dünya veya gerçekten yaratmaya çalıştığımız dünya nasıl bir dünya olmak durumundadır? Bu dünya her bireyin gelişmesinin bütün toplumun gelişmesinin önkoşulu olduğu bir dünyadır. Yani aslında herkesin özgürleştiği, önünde hiçbir engel olmaksınız potansiyellerini harekete geçirebildiği, geliştirebildiği bir dünya, özgürlükler dünyasıdır. Demek ki, zorunluluklar dünyasından özgürlükler dünyasına geçmek, gerçekten uzun zaman alır. Biz bir zorunluluklar dünyasında yaşıyoruz. Burada özgürlük, zorunluluğun uygulanmasıdır; onun kavranması ve dönüştürülmesidir. Zorunluluğu dönüştürmek, özgürleşmenin ta kendisidir.

İdeolojik ve ulusal düzeyin ardından, kadronun ulaşması gereken üçüncü bir özellik olarak sosyal düzey konusu üzerinde durmak gerekiyor. Sosyal düzey sahibi olmak, emeği esas almaktır. Emek derken, tabii özgür emekle yeniyi yaratma çabası içerisinde olmayı kast ediyoruz. Bütün sınıflı toplum özelliklerine, onun her türlü belirtisine karşı tavır sahibi olmaksızın sosyal alanda bir düzey kazanmaktan söz edilemez. Önderlik, örgüt içerisinde bu yaşamı bozmak isteyenlerin olduğunu belirtti. Küçük burjuvalığın yaşamda hakim olması, bu örgütün bozulması demektir. Küçük burjuva özelliklerini Apocu topluluk içerisinde yaşatmak demek, bu topluluğun arasına iç düşmanı sokmak, bu ortamda düzenin beşinci kolu gibi çalışmak demektir. Bu açıdan, sosyal düzey kazanmak, her şeyden önce küçük burjuvalığa karşı müthiş bir savaşım yürütmekle mümkündür. Bu yapılmadan sosyal bir düzeyin ka-

"Kadro profesyonel devrimcidir. Bu noktada yıllarca bu mücadele içerisinde yer alan bir arkadaşın amatörlükten söz etmesi saçmadır. On beş yıllık pratiğin arkasından amatörlükten söz edilemez. Amatörlüğün aşılamamasını, yani tecrübelerden sonuç çıkarılarak profesyonel devrimciler haline gelinmemesini Lenin, son derece modern silahlarla donanmış bir orduya karşı köylülerin, elde sopalarla savaşımına benzetir."

“Kadroyu gerilik halinde tutan temel neden, isteksizliktir. Devrimin objektif koşulları Kürdistan’da her zaman için vardı, fakat sübjektif koşul hep eksik olan yandı. Sübjektif koşul, objektif koşullara iradeyle müdahale edebilecek bir gücün ortaya çıkması demektir. Kadro olmak, irade olmak demektir. İrade ise isteği akla getirir. Başlangıçta istemek önemlidir. İsterse, her şey bireyin hizmetine girer; adeta bütün doğa bireyin hizmetine girer.”

zanılmasından asla söz edilemez. Demek ki, kadronun sosyal düzey kazanması, onun örgütselliğini kesinlikle geliştirmesini, örgüt hiyerarşisi içerisindeki rolünü doğru tespit ederek, bu role uygun davranmasını gerektirir.

Örgütsel düzey kazanmış kadro örgütlü ve disiplinli bir kişiliktir

Bir diğer temel özellik olarak kadronun örgütsel düzey kazanması üzerinde durmak gerekiyor. Kadronun örgütsel düzey kazanması, her şeyden önce kendisini planlı ve örgütlü hale getirmesi demektir. Yani örgütsel düzey kazanmak planlı, örgütlü ve disiplinli olmayı ifade eder. En başta da örgütsel hiyerarşi içerisinde üstlendiği role uygun bir pratik yaklaşım içerisinde bulunmayı gerektirir. Yine insanla ilgilenmek, bir insan olarak da her şeyden önce kendisiyle ilgilenmek gerekir. Kendini eğitmeye ilgisiz kalmamak, eğitimi sürekliləştirmek, örgütsel bir düzey kazanmayı ifade eder. Dolayısıyla örgütsel olmak, temelde kendini eğitmektir; kendini eğitmeyi sürekliləştirmek, eğitime bağlı olarak kendindeki değişim ve dönüşümü sürekli kılmaktır. Değişim ve dönüşümü sürekliləştiremeyenin, örgütsel özellik kazanmasından söz edilemez.

Apocu hareket, doğuşu itibariyle, bir eğitim gücü ve kendini eğiten bir hareket olarak ortaya çıktı. Eskiden bu eğitim, günümüzde olduğu gibi devreler biçiminde devam eden ve süreklilik arz eden bir eğitim değildi. Başkan başlangıçtaki duruma ilişkin değerlendirmelerde bulunurken, Kemal Pir yoldaşla olan anılarından söz eder ve kendisiyle sadece yarım saat konuştuğu halde Kemal arkadaşın Apocu hareketin en seçkin ve önde gelen elemanı düzeyine geldiğini ifade eder. Demek ki, eğitimin bir de bu yönü var. Yani eğitim, dışardan beklenmesi gereken bir şey değil, kişinin kendi inisiyatifi ve öz çabasıyla geliştirmeye çalıştığı bir pratiktir.

Kadro kendi kendini eğiten insandır. Yoksa ihtiyaç duyduğunda devrelere katılan, o devrelerden aldığı birikimle pratiğe yürüyen, bu pratik boyunca aldıklarını tüketen ve sonra dönüp yeni eğitim devreleriyle kendisini yeniden eğitme çabası içerisine giren kişi, gerçek anlamda örgütsel düzeyi yakalamış bir kadro olarak değerlendirilemez. Eğitim sürekli bir iştir, yani yaşamın kendisidir. Çünkü pratiğin içerisinde bulunan insan, sürekli bir biçimde durum değerlendirmesi yapmak, pratikte ortaya çıkan hata ve eksikliklerden ders çıkarmak durumundadır. Kendi hatalarından ders çıkarmayan bir militanın kendini eğittiğinden söz edilemez. Demek ki eğitim, kendi hata ve yetersizliklerini görerek doğru sonuçlar çıkarmak demektir. Bu da pratik içerisinde yer alan insanın en temel özelliğidir.

Apocu hareketin kurucu üyeleri veya Başkan Apo’nun etrafında şekillenen ilk çekirdeğin içerisinde yer alan insanlar, elbette temel ilkeler olarak, düşünce ve yaşam olarak Başkan Apo’dan etkilendiler. Daha doğrusu, onların şekillenmesine damgasını vuran, Başkan Apo’nun bu yönlü çabaları oldu. Eğitimlerine nezaret eden Başkan Apo’ydu, ama eğitim onlar açısından biraz da bireysel bir işti. Araştırma ve incelemelerini bizzat kendileri yapıyorlardı. Başkan Apo tarafından belli bir yönlendirme vardı, ama bunun dışında diğer faaliyetler bireysel olarak yürütülüyordu. Arkadaşlar bolca araştırma inceleme yapıyor, değişik kaynaklardan Kürt toplum gerçekliğini öğreniyor, bu gerçekliği değiştirebilecek militan özelliklerin nasıl olması gerektiğini bilince çıkarıyor ve kendilerini buna hazır hale getirme çabası içerisine giriyorlardı. Bu yönüyle ele alındığında örgütsel özellik, onların belki de en temel özelliğidir. Tabii bütün arkadaşlar açısından bunu belirtmek mümkün değil, ama Hayri, Mazlum, Kemal ve Haki yoldaşlar açısından ele alındığında durum buydu. O arkadaşlar kendilerini eğitmeyi sürekli kılıyorlardı. Müthiş araştırıyorlardı. Mesela Mazlum arkadaş müthiş bir araştırmacıydı. Ortada bir örgütlenmenin bulunmadığı koşullarda, Onlar en yetkin bir örgüt varmış gibi yüksek bir disiplinle hareket ediyorlardı. Önderliğin varlığı Onlar için en büyük örgütlenme demekti ve Önderliğin en sadık izleyicileri olarak ortaya çıkmışlardı. Tabii Onların da bu harekete kazandırdıkları var. Sergiledikleri büyük kahramanlıklarla gelişmelere yaptıkları görkemli öncülük, en temel özellik olarak Onların örgütsel özelliklerinden kaynaklandı. Onlar mükemmel birer örgütçüydüler.

Örgütsel özellik kaynağını ideolojik derinlikten alır. Bunun tersi de doğrudur; yani ideolojik derinliğe yol açan, örgütsel özelliktir. İkisi birbirine sımsıkı bağlıdır; birbirini tamamlar ve geliştirirler. Oysa kendisini dar pratikçilik içerisine hapsetme, dolayısıyla ideolojik ve örgütsel derinlik kazanamama, mücadele pratiğimiz boyunca ortaya çıkan en temel zaaf oldu. Başkan Apo I.Ulusal Konferansa sunduğu ve bir manifesto değerinde olan politik raporda hareketin doğuşundan yurtdışına çıkışına kadar geçen süreçte yaşanan pratiği bütün yönleriyle irdeleyerek ve önünün durumunu çok çarpıcı bir biçimde ortaya koymuştur. Orada, ilkellik denilen bir hastalıktan söz edilir. Her devrimci hareket, başlangıçta elemanlarıyla birlikte amatör bir hareket olmak durumundadır. Amatörlük, her yeni doğan hareketin kaçınılmaz kaderidir. Kişi profesyonel olarak örgüte girmez, başlangıçta bir amatör olarak girer, ama giderek kendisini profesyonel devrimci haline getirir ve sonuçta profesyonel örgüt elemanı düzeyine ulaştırır. Kişinin henüz ciddi bir pratiğin içerisinden geçmemiş olması, onu amatör kılan en temel husustur. Bir pratik deneyimden geçmemiş olmak, yani tecrübe sahibi olmamak amatörlüğe yol açar. Amatörlük ise pratikle aşılır.

Kadro profesyonel devrimcidir. Bu noktada yıllarca bu mücadele içerisinde yer alan bir arkadaşın amatörlükten söz etmesi saçmadır. On beş yıllık pratiğin arkasından amatörlükten söz edilemez. Amatörlüğün aşılamamasını, yani tecrübelerden sonuç çıkaralarak profesyonel devrimciler haline gelinmemesini Lenin, son derece modern silahlarla donanmış bir orduya karşı köylülerin, elde sopalarla savaşımına benzetir. İlkellik budur. Tabii modern orduya karşı sopalarla donanmış bir köylü ordusunun yapabileceği fazla şey yoktur. Onun kaderi, ordu karşısında yenilmektir. Örgütümüzün 12 Eylül öncesindeki durumunu da Önderlik ilkellik olarak tanımlamaktadır.

İlkelliğin kaynağında birinci olarak, militanın geldiği toplumdan edindiği alışkanlıkları aşmaması, dolayısıyla örgütçü yeteneklerini geliştirmemesi var. İkinci olarak, sömürgeci toplumun etkileri var. Bu ikisi birleşince militanı geri halde tutan temel özellikler de ortaya çıkıyor.

Burada doğru olmayan husus şudur: Kadro kendi yetersizliklerini, içinden geldiği toplumun özellikleriyle izah edemez. Bu yapıldığında, bir gerekçe yaratılmış olur. “Toplumdan getirdiğimiz özellikler veya kişiliğimizin içinde şekillendiği toplum özellikleri var. Bunlar bizim profesyonel devrimciler haline gelmemizi sağlayan nedenler değil, tersine bunu zorlayan etkenlerdir” denebilir. Fakat düşkünlük, kölelik ve kimliksizlik özgürleşmemenin nedeni değil, özgürleşmenin gerekçesidir. Özgürleşmek istiyorsunuz, çünkü düşkünlük var. Düşkünlüğün olduğu yerde yücelmek gereklidir. Benzer bir biçimde küçük burjuva veya köylü kökenden geliyor olmak, yine sömürgeci egemenliğin yoğun kişilik tahribatına uğramış olmak, bizi geriye çeken ve özgürlüğe karşı direnen profesyonel devrimciler düzeyine ulaşma çabamızı sürekli köstekleyen nedenler değildir. Bunun tersi geçerlidir. Yani profesyonel devrimciliği yakalamamızın gerekçeleridir.

Zafere tutkuyla bağlılık iradenin kaynağıdır

Kadroyu gerilik halinde tutan temel neden, isteksizliktir. Devrimin objektif koşulları Kürdistan’da her zaman için vardı, fakat sübjektif koşul hep eksik olan yandı. Sübjektif koşul, objektif koşullara iradeyle müdahale edebilecek bir gücün ortaya çıkması demektir. Kadro olmak, irade olmak demektir. İrade ise isteği akla getirir. Başlangıçta istemek önemlidir. İsterse, her şey bireyin hizmetine girer; adeta bütün doğa bireyin hizmetine girer. Çünkü gerçekten isteyen, güçlü bir biçimde isteyen kişi, doğanın yasalarını keşfeder ve giderek onlara hükmeden bir uyumu yakalayabilir. Çelişkileri doğru çözümleyen, zayıf olan yanı güçlü kılmak için çaba harcarsın. Bu noktada tutku önemlidir. İsteğin en aşırıya vardırılmış biçimi tutkudur. Tutkuyla bağlılık olunca, kişide hiçbir tereddüt kalmaz, dolayısıyla farklı arayışlar da gelişmez. Önderlik iki şeyin birden sevilemeyeceğini dile getirir. Tutku biraz budur; yani bir şeye bağlanmak, iki şeyi birden sevmemektir. “Bazı küçük burjuva alışkanlıklarımı koruyayım” veya “aileci özelliklerimi muhafaza edeyim, bazı bölgesel özelliklerimi de kendimde barındırayım” denir, bununla birlikte Apocu özellikleri de kendi kişiliğinde şekillendirmenin mümkün olduğu öne sürülürse, burada Apocu özelliklere tutkuyla bağlanıldığından söz edilemez. Birkaç şeye birden bağlı olduğunu söylemek, parçalanmış kişiliği akla getirir. Bir boyutuyla küçük burjuvalığa, bir başka boyutuyla da yerelliğe ve aşiretçi özelliklere bağlı olmakla Apocu olunamaz.

Mesela Apocu hareket içerisinde yer alan, dolayısıyla onun bazı özelliklerini kazanmış bir erkek arkadaş, eğer erkek egemen sistemin kendisine kazandırdığı özelliklere bağlı ve hakimiyet duygusundan tümüyle vazgeçmiyorsa –niyette olmazsa bile, objektif olarak onları koruyorsa– parçalanmış bir kişiliğin sahibidir. Burada önemli olan bütünlüklü bir kişilik kazanmak, komple bir kişilik olarak ortaya çıkmaktır. Kadro komple kişiliğin sahibi olan bir kişiliktir; parçalanmışlığı aşmış, her konuda belli bir düzey kazanmış kişiliktir.

Bu noktada bir örnek verilebilir. İbrahim’le tanrı pazarlığa girişirler. Konu Gomora kentidir. Gomora gelişmiş bir kenttir, burada insanlar tanrıyla bağlarını kesmiş durumdadır. Dolayısıyla tanrı Gomora’ya öfkelidir. Bu nedenle İbrahim’e bu kenti yerle bir edeceğini söyler. İbrahim şöyle der: “İçinde elli tane inanan insan varsa, yine de Gomora’yı yerle bir edecek misin?” Bunun üzerine tanrı, sadece elli inananın olması durumunda, buraya karışmayacağını söyler. Bunun üzerine İbrahim düşünür ve anlar ki, aslında elli insan bile yoktur. Bunun üzerine “kırk olsun” der. Tanrı bu kez de “tamam, kırk tane de olabilir” der. Sonunda sayı ona kadar iner ve tanrı “eğer on inanan insan varsa, kente dokunmayacağım. On inananın hatırına, bir yanlışlığa göz yumacağım” der. Fakat on tane bile çıkmaz. Lut, İbrahim’in kardeşinin oğludur ve o da Gomora’da oturur. Dinsel hikayeye göre melekler Lut’un evine giderler ve ona kenti hızla terk etmesi gerektiğini söylerler. Bunu yaparken de inanan ne kadar insan varsa, bulup yanına alması gerektiğini belirtirler. Lut ise sadece iki kızıyla eşini bulur. Diğer insanlar kendisiyle dalga geçerler. Melekler Lut’a bir de kentten ayrılırken, ne olursa olsun kimsenin dönüp arkaya bakmaması gerektiğini söylerler. Şehir alevler içerisindeyken Lut, karısı ve iki kızıyla birlikte uzaklaşmaktadır. Bu sırada Lut’un karısı dönüp geriye bakar ve anında tuzdan bir kayaya dönüşür. Onu dönüp geriye bakmaya zorlayan nedir? Şehrin alevler içerisinde kalmasıdır. O an ne hissedersin? Acırsın. Cezalandırılan durum, eski yıkılıp yerle bir olurken, ona acı duymaktır. Taş kesilen nedir? Eskinin yıkılması karşısında duyulan acıdır.

Oysa militan hep öne bakmak ister. Devrimci dönüp geriye bakan, özlediği bir şeyleri arayan insan değil, aradıklarını hep gelecekte bulmak isteyen insandır. Hele hele yıkmak istediği düzen zulüm ve zorbalık düzeniyse, bu durum çok daha fazla geçerlidir. Kadroda eskiden kopuş noktasında yaşanan zorlanmalar var. “Tamam, Önderlik her şey örgüte göre olsun diyor da, bazı şeyler biraz da bize göre olsun” deniyor. “Düzenden getirdiğimiz ve kişiliklerimizde varlığını sürdüren alışkanlıklarımız biraz bizde kalsın. Biraz da bunları koruyalım” şeklinde yaklaşan, gerçek bir kadro olamaz. O zaman Kemal Pir’in özellikleri yakalanamaz, yine Hayri’nin ve Mazlum’un özelliklerine ulaşılamaz. Dolayısıyla bu hareketin çıkış özelliklerine ve Önderlik gerçeğine aykırı hareket edilmiş olur.

Demek ki, irade büyük önem taşıyor. Yine bir şeyi tutkuyla istemek ve ona tutkuyla bağlı olmak çok önemlidir. Aynı hataların sürekli tekrarlanmasında, bu noktada yaşanan zayıflık belirleyicidir. Tutarlılık ve doğruluk, eskiyle tüm bağlarını yerle bir etmekle olur. Önderlik her zaman Apocu hareketin bir yolgeçen hanı veya her gelenin rahatlıkla yer bulduğu bir mekan olmadığını söyledi. Gelinir, ama gelindikten sonra da bu örgüte göre olunur. “Bu örgüt bana göre olsun” denilmez. Burada önemli olan, bireyden çok, örgütün çıkarlarıdır. Örgüt de halkın çıkarlarına göre olmak zorundadır. Örgütün temel özelliklerini ve ilkelerini belirleyen, halkın çıkarlarıdır. Dolayısıyla örgüt onu esas almak zorundadır. Halkın çıkarları insanlığın temel çıkarlarıyla uyumlu olmalıdır. Bütün insanlıktır, parça ise onun içindeki halktır. Örgüt halka tabi olmak durumundadır. Kadro da örgüte tabi olmak zorundadır. Örgüte tabi olan kadro son tahlilde insanlığa tabi olan, yani insanlığın çıkarlarını esas alan kadrodur.

Bu noktada savunmaların yanlış yorumu ile işin kolayına kaçan, kendi çıkarını esas alan bir yaklaşım ortaya çıktı. Birey olmak, örgüte fazla tabi olmadan bazı özelliklerini korumak şeklinde ele alındı. Örgütün çizgisini özümsemiş, onun gereklerini her koşul altında yerine getirebilecek gücü kendisinde yaratmış olan bireye kadro denir. Öyle bir birey olmak, güç ve irade olmak demektir. Böyle bir kadro, nerede olursa olsun fark etmeksizin bir parti gibi davranabilir. Örgütten tümüyle kopmuş olarak ve kendi başına herhangi bir yerde bulunduğu zaman, partinin orada olmadığı şeklinde bir duyguya kapılmaz, çünkü parti kendisidir. Kendisi varsa ve faaliyet yürütüyorsa, orada parti var demektir. Kendisini partinin temsilcisi olarak bilir ve öyle yaklaşır. Diğerinde ise birey olmak, kendi küçük burjuva özelliklerine ve istemlerine özgürlük sahası açmak demektir. Bu bir hastalıktır.

Militan, tarih yaratan eylemlerin sahibidir

Başkan, iradi yönüyle kendisini Lenin’den çok, Hz. Muhammed’e yakın bulduğunu söylerdi. Peygamberde iradi yan müthiş güçlüdür. Siyasette iradi yana yüklenme düzeyi korkunçtur, müthiş bir örgütçü yetenek ve müthiş bir pratikçidir. En ilkel bir yapının içerisinden görkemli bir imparatorluk ortaya çıkarmış bir hareketin yaratıcısıdır. İslam imparatorluğu yüz yıllık bir süre içerisinde ortaya çıkıyor. Arabistan’da Kureyş kabilesinin içerisinden çıkan bir hareket ve İspanya’yı, Afrika’nın önemli bir kesimini, Hindistan’ı işgal edebilecek kadar yaygınlaşan bir evrensel din ve giderek bir siyasal imparatorluk haline geliyor. Muhammed’de iradi yan o kadar güçlüdür ki, kendi eylemine o denli yüksek bir anlam yüklüyor ki, Hicreti yeni bir tarihin başlangıcı olarak kabul ediyor. İslam’da tarih Hicretle başlar. 632 yılı, sıfırdır, yani tarih oradan başlatır. Bugünkü hicri takvim buna dayanır. Bir eylem bir tarihi başlatmıştır.

Apocu hareketin militanlarının eylemleri, tarih yaratan eylemlerdir. Kadro kendi eylemine anlam yüklemelidir. Bu durum, özsaygı ile bağlantılıdır. Özsaygıdan söz edildiğinde, başlangıç itibariyle Kemaller, Hayriler gelir; sonradan Onların izinde yürüyen, bayrağı daha da yükseklere taşıyan yoldaşlar akla gelir. Çıkış, bunlarla oldu. Böylesi kadrolar, yeni dünyaya bağlılıklarını tutkuyla korudular. İnançlarında asla sarsılma meydana gelmedi. Diyarbakır Cezaevi’nde bulunan yoldaşlarımızın mahkeme salonunda çekilmiş bir fotoğrafı var; çok çarpıcıdır. Tüm arkadaşların saçları sıfıra vurulmuş, yani asker tıraşıdır. Bıyıksız ve saçsızdırlar. Hepsi oturmuştur, direkt mahkeme heyetine, karşıdaki divana bakıyorlar. Elleri asker gibi dizlerinin üzerindedir. Tam bir hizada otururlar ve o tarzda mahkeme dinlenir. Arkalarında da askerler var. O koşullarda Kemal Pir yoldaş savunma yapıyor. O ortamda düşman tutuklulara o şekilde oturmayı dayatıyor ve herkes buna uyuyor. Yanındaki senin yoldaşındır, ona bakmıyorsun ve direkt karşıdaki mahkeme heyetine bakıyorsun. Gözünü oradan ayırmıyorsun. Kemal arkadaş dışarıda ne olup bitiği konusunda herhangi bir bilgi sahibi değil. Böyle bir ortamda iken mahkemede kendisine PKK hareketine neden katıldığı sorgulandığında Kemal arkadaş şöyle yanıt verir: ***“Ben bu hareketin geleceğinde zaferi görüyorum.”***

Biri “kendinizi çok beğeniyorsunuz, kendinizi büyük görüyorsunuz” derse, kadro nasıl yanıt verir? “Öyle bir şey yok, aslında biz çok alçakgönüllü insanlarız” der. Mesela Kemal Pir arkadaş, kendine müthiş güvenle konuşurdu. Bir toplantıda “kendisini ne kadar büyük görüyor” denildiğinde Kemal arkadaş, *“biz elbette büyük insanlarız, komünistiz, siz küçük burjuvasınız. Komünistler küçük burjuvalardan daima daha büyüktür, küçük burjuvalar küçük adamlardır. Biz komünistiz ve gerçekten büyük insanlarız”* demiştir. Kendi gücünün farkında olmak, kendinden emin olarak konuşmak önemlidir. Kadro kendinden emin insandır; gücünün, potansiyelinin ve kendi kaynaklarının farkında olan, bir de bunları akıtan insandır. Bu anlamda kadro, enerji kaynağı olan, enerji üreten bir dinamo gibidir.

Gelişme sürekli ileri doğru oluyor. Zaman zaman hafif zikzaklar çizildiği için geriye gidiliyor gibi görünse bile, bu durum devrimin kaçınılmaz sonucudur. Devrim yolunun engebeli ve dolambaçlı olduğu söylenir. Bu doğrudur, ama akış genelde ileri doğrudur. Apocu hareketin akışı da hep ileri doğrudur. Kadro, bunu hızlandırıyor. Kürt halkının her gün binler halinde ayağa kalktığı, çok zengin eylemlilikler geliştirdiği bir süreçten geçiyoruz. Ölüye bile can veren halk coşkusunun yaşandığı bu ortamda, yaşanan gelişmelerden heyecan duymamak, kendini iç dünyasına hapsetmiş olmanın sonucudur. Gerçek kişinin bu iç dünyasıdır. Bu dünya ise çürümüşlüklerle doludur. İnkarcılık, münafıklık budur. Kadro ise büyük bir inanç abidesidir. Apocu hareket, tarihi boyunca olduğu gibi, bundan sonra da büyük inanç abideleriyle geleceği kazanmaya devam edecektir.

Güçlü sanat ve edebiyat hamlesi inkarcılığa karşı mücadele ile gelişir

Sanat ve edebiyat hareketimizi frenleyen, geriye çeken, etkisizleştiren eğilimlerin II. Basın Yayın Konferansımız ile II. Kültür Sanat Konferansımızda mahkum edilerek aşılma sürecine girilmesi, bu eğilimin temsilciliğini yapan kişilikleri daha net açığa çıkardı. Bu kişiliklerin artık kendilerini maskeleyerek kalamayacaklarının netleşmesi, bir kaçış sürecini ortaya çıkardı. Biz bunu bir mücadele süreci olarak ele almalı ve bu tür sorunları konferanslarımızın çizgisine uygun olarak devrimci temelde çözüme götürmeliyiz. Bu mücadele, hem engellerin aşılmasını sağlayacak hem de doğru çizgide güçlü bir sanat ve edebiyat hamlesinin gelişmesine yol açacaktır.

Bu eğilim her şeyden önce inkarcıdır. Yüce değerleri tanımıyor ve kopuyor. Çok basit, bireyci ve yozlaşmış bir yaşam ölçüsünü esas alıyor. İnkarcılık bizde sadece bir aydın eğilimi değil; feodalin, küçük burjuvanın, aşiretçiliğin kısacası her tondan insanın yaşadığı bir olgudur. Çünkü Kürt toplumu üzerinde 80 yıldır uygulanan bir inkar sistemi var ve bu da onun uzantısı olarak yaşanıyor. Bu açıdan inkarcılık, hareketimiz içerisinde de uluslararası komplonun bir ajanı olarak işlev görüyor. Bir yanıyla rantçıdır. Önderlik, *"benim bu koşullarda da yaşamam, üretmem ve çalışmam hem içimizde hem dışımızda birçoklarını çılgına çeviriyor"* dedi. Önderliğin imhası üzerinden kendilerine gelecek çizmeye, uluslararası komplodan kazanç sağlamaya çalışan rantçıları çılgına çeviriyor. Sanat ve edebiyat hareketimiz içerisindeki bu eğilim de Önderliğin yaptığı tanımın içerisindedir, ona tamı tamına uyuyor.

Gelişme sürecinde de benzer yaklaşımlarla karşılaşmıştık. 15 Şubat, örgütümüz ve halkımızda büyük bir şok etkisi yaratırken, bazılarında umut ve sevinç yarattı. Durumdan faydalanarak atağa kalkmak istediler. YNK ve KDP bunu yapmak istedi. Yunanistan, Avrupa ve Rusya yapmak istedi; Amerika'yı zaten gördük. O süreçte Mehmet Can Yüce gibi içimizde bulunan bazıları da bunu amaçladılar. 15 Şubat'ın hedefledikleri boşa çıkınca, buna umudunu bağlamış olanlarda da bir kırılma ve öfke yaşandı. Bu açıdan '99 yılının eylül ayı önemlidir. VI. Kongre'de, komployu yenme açısından eylül ayına ulaşmayı çok büyük bir adım ve başarı olarak tanımlamıştık. Zaten uluslararası komplo da bize eylül ayına kadar ömür biçmişti. Önderliğin büyük öngörüsü temelinde komplonun başarısız kılınması, örgüt ve mücadelenin yeni döneme kanalize edilme düzeyinin yakalanması eylülle başlayan bir süreçtir. Bu aynı zamanda gelecek umudunun güçlendiği, kanıtlandığı bir dönemdir. İşte bu büyük mücadele karşısında hayal kırıklığı yaşayan inkarcılık ve rantçılık, tam bir saldırganlık içerisine girdi. Sanat ve edebiyat hareketimiz içerisindeki inkarcı eğilim de bu noktada büyük bir sıkıntıya düşüyor. Aslında bu onun için bitişin başlangıcı anlamına geliyor. Çünkü 15 Şubat bir imha hareketiydi ve imha gerçekleşseydi, mücadele içerisinde belli bir yer edinen bu kişilikler Apoculuk adına, halkın ve militanların büyük kahramanlıkla ortaya çıkardıkları değerleri kendi zihniyetlerine göre yorumlayarak bir çıkış yapacaklardı. Mehmet Can da, diğer mücadele alanlarında yer edinen bazıları da bunu yapmak istediler.

Tabi bu bir inkarcılık ve rantçılıktır. Örgütü benimsemediği halde örgüt içinde durma, hem de dalkavukça. Biz bu duruşu Mehmet Can Yüce'den çok iyi tanıyoruz. Bunların 15 Şubat gibi bir duruma hazırlanma, mücadele ile biriktirilen değerleri kendisi için alma çabası olduğu ortaya çıktı. Ne zaman ki, Önderlik komploya karşı mücadeleyi teorik, programsal, stratejik ve taktik olarak çiziyor ve oyunu bozuyor, işte o zaman bu eğilim tüm umutlarını kaybediyor. İnkarcılık ve rantçılık en büyük darbeyi de burada alıyor. Celal Talabani ve birçokları feryat ettiler. Önderlik böyle bir düzeye nasıl ulaşır diye, Önderliğin geliştirdiği yoruma büyük bir öfkeyle saldırdılar. Örgüte yönelik komplo ve darbeler yapmaya çalışırken, Önderliğe en aşağılık biçimde saldırdılar. Örgütü etkilemek, denetim altına almak için bir yığın çaba harcadılar. "Bu Önderlik nedir, biraz da bizi dinleyin" dediler. Ama Önderlik yeni süreci geliştirince de her türlü aşağılık değerlendirmeyi ileri sürdüler. Hiç savaşmayan, devrimcilikle ilgisi olmayan, hatta Kürdistan'a bile gitmemiş olan Alman, Fransız ve Rus basını, yine hainliğine rağmen Yunanistan basını, Melik Fırat ve Celal Talabani gibileri bu gelişme karşısında Önderliği rencide edici, eleştiri değil küfür düzeyinde saldırılarda bulundular. Fakat bunlar 1 Eylül'le birlikte gelişen süreçten dolayı hissettikleri büyük hayal kırıklığının izlerini de kullandıkları küfür üslubuna rağmen saklayamadılar, kendi esas niyetlerini ortaya koydular. Örgüt içinde de böyle oldu. Mehmet Can ve gerillada da bazıları bu duruma düştü. Fakat bugün görülüyor ki o dönem açığa çıkmayanlar varmış.

Sanat ve edebiyat hareketimiz içerisindeki bu eğilim de aslında siyasi mücadele içerisindeki o duruşun bir parçası. Bu bizim için artık netleşmiştir. Yıllarca hayaller kuran, umutlar besleyen, büyük yatırımlar yapmaya çalıştığını sananların bütün bunları kaybetmeye başlaması delirtir insanı; pejmürde eder, dengesizleştirir de. Bazıları o duruma da düştü.

İkinci olarak bu eğilim hırsızdır. Şöyle ortaya çıkıyor; "şu ana kadar sanat ve edebiyat adına ne üretildi?" diye sorulduğunda, ortada elle tutulur olarak sadece bunların olduğu görülüyor. Önderliğin '93'ten itibaren sanat ve edebiyatın gelişmesine büyük bir önem verdiği, değer biçtiği biliniyor. Bizzat kendisi, sanat ve edebiyata konu olacak sayısız materyal hazırladı. İmkanlar geliştirdi, eleştiriler yaptı. 1992-93 çözümsüzlüğünün yarattığı şiddet ortamını aşmada, yine Kürt sorununa siyasal çözüm yolunu açmada sanat ve edebiyatın da rol oynaması gerektiğini tespit etti ve bu rolü oynatmaya çalıştı. Böyle bir dönemde bahsettiğimiz eğilim örgüt içine girdi. Aslında burada bir öngörü var, basit ele almayalım. Yani bu kişilikleri, bir şey anlamıyorlar diye basit değerlendirmeyelim. Fazla bir teorik formülasyonları olmayabilir, siyasetten de anlamayabilirler, ama kendi içlerinde kendilerine biçtikleri bir misyon var. Bazıları '95'ten bugüne, ne örgütle bütünleşerek ne de dışarıya giderek kaldılar. Ne temel ölçülere göre çalışmalara katılarak bir mücadele sahibi oldular ne de uzağında durdular. Bunu yapamazlardı çünkü gerillayı ve mücadeleyi benimsemiyorlardı. Uzağa da gidemezlerdi çünkü o zaman da kendilerine biçtikleri misyon için herhangi bir miras oluşturamazlardı. Bu bakımdan hesaplıdırlar, çok anlamıyor gibi görünüyorlar fakat öyle değil.

İçimizde bazıları böyle sivrildiler, sanat ve edebiyat denildiğinde onlar akla geldi. Sanat ve edebiyat adına değerler ortaya çıkarıldığında orada oldular. Tüm birikimin üzerinde oldular. Bu halkın 15 bin yıllık tarihi var, bu kadar mücadele var; büyük gelişmelerin yanı sıra ve aynı oranda acılarla da dolu. Belki de insanlığın en başat incelenmesi tarihsel olarak Kürt halkında mümkün. Kürt insanının durumunun incelenmesi ile mümkün. Buradan doğan çok acıklı, trajik bir yaşam da var. Özellikle kapitalist dünya egemenliği süreciyle gelişen bir inkar, imha ve yok etme süreci var ki, burada yaşanan daha büyük bir trajedi söz konusu. Bunu aşmak için de çok büyük bir mücadele verilmiş. İşte Apoculuk, bu kadar güçlü bir tarihsel temele dayanarak insan ve toplumu çözümleme, yine bu kadar ağır baskı koşullarında gerçekleri ortaya çıkarma ve bir aydınlanma yaratma hareketidir. Tabi burada büyük bir adanmışlık ve öngörü var; müthiş bir emek, alın teri ve bu koşullarda çok az görülür tarzda kahramanca dökülmüş kanlar var. Bu büyük bir değer yaratmış. Kürdistan'da sanat ve edebiyat da ancak bununla yapılır. Her zaman tartışıyoruz, tabii ki Bedirxan ağanın sanatı olmaz. Bilmem dağın başındaki bir aşiret fukarasının çok derin bir inceliği olamaz. Orada ne gerçekten derinleşmiş bir özgürlük, ne davranış zenginliği, ne estetik, ne de yücelik var. Bir sadelik var o kadar. Tabi onun da hakkını vermemiz gerekiyor. Uygarlığın kirine çok fazla bulaşmamışlık var. Ama çok ilkel ve geri. O insanın çözümlenmesi, bugünün insanı için yol gösterici olamaz.

> "Örgütün, sanat edebiyat çalışması yapmak istiyorum diyenlere imkan vermesi de yanlış değildir. Bu, Kürt toplumu, dolayısıyla Ortadoğu toplumlarının gelişiminde sanat ve edebiyata biçilen rolü gösteriyor. Güncel olarak da hareketin sanat ve edebiyatın geliştirilmesine verdiği önemi ortaya koyuyor. Önderlik '93'ten itibaren bunu açıkça ifade etti. Örgütümüz benzer yaklaşımlar gösterdi. Çünkü yapılması gerekiyordu."

Dolayısıyla sanat ve edebiyat olacaksa, Apocu hareketin gerillanın amansız koşullarda yürüttüğü mücadelenin yarattığı birikimle olur. Bu tartışmasız bir gerçek. Sen sanatçı ve edebiyatçıysan bu işi ciddiye alacaksın. Madem kendine öyle bir misyon biçiyorsun, yani sanatçı ve edebiyatçı olmanın sorumluluğunu taşıyorsan, büyük bir çalışma içine gireceksin. Hem kendin öyle bir çalışmaya gireceksin hem de çevreni örgütleyeceksin. Bu eğilim sahibi kişilerin yaptığı ise tam tersidir. Kendisini biraz cilalayarak en iyisi benim diye bu çalışmalara el atıyorlar. Ama ciddi hiçbir sanat ve edebiyat yaklaşımı gösteremiyor. Öyle bir çalışma içerisine girmediği gibi, iki kişiyi de bir araya getirmiyor. Tam tersine dağıtıyor, bir araya gelme çabalarını baltalıyor. Örgütü ve çalışmayı geliştirsin diye yönetim yapıyoruz, geliştirme yerine birbiriyle dayanışma içerisine girmek isteyen arkadaşları yok etmek için elinden gelini yapıyor. Bu eğilim ne yaptı? Büyük bir birikimin kaymağını aldı. Önderlik sanat ve edebiyat için zemin hazırlamıştı. Gerilla mücadelesi büyük bir birikim yaratmıştı. Bu eğilim sahipleri de kaymak değerinde olanları alarak kendi adlarına yazdılar. O nedenle sanatçı, edebiyatçı denilince bunlar öne çıkıyor. Şimdi herkes şaşırıp kalmış durumda; "sanatçı, edebiyatçılardı ne oldu bunlara" diye.

İşte burada hırsızlık vardı. Köklü bir örgütlü çalışmaya hiç girmedi. Biz bunu şimdi tespit etmiyoruz, üç yıldır tartışıyoruz. Defalarca söyledik, hırsızlık yapmayın dedik. Örneğin gerilla içine giriyor, çok enteresan bazı şeyleri çekip alıyor ve sonra bitti diyor. Halbuki gerilla yirmi beş yıldır mücadele ediyor; gerillayı Ortadoğu'nun özgürlük, demokrasi ve barış gücü olarak tanımlıyoruz. Burada büyük şeyler var, sen bu gerillayı bir çırpıda nasıl programa çektin ve bitirdin. Kaymağını alıyorsun ve gerisini haram ediyorsun. Kimseyle çalışılmaz hale getiriyorsun. Pisliyorsun, kirletiyorsun, çekip gidiyorsun. Yani bizi bitiriyorsun, buna kim izin verir? Kaymağını bitiriyor, çalışılmaz hale getiriyor ve sonra da büyük kameracı, sanatçı, edebiyatçı oluyor. Fakat ortada edebiyat sanat değeri diye bir şey yok. Böyle olmaz tabi. Aslında zorlanma burada yaşanıyor. Bu eğilim bizim sanat ve edebiyat birikimimizi bu hale getirdi, aslında hırsızladı. Geçen dönemde yapılan çalışmaları hırsızlık olarak değerlendirmek gerekiyor.

Bu eğilim aynı zamanda kurnazdır. Kurnazlığını inkarcılıkta da, hırsızlıkta da ortaya koydu. Önderliğin değerler üreterek, "bu iş artık yapılabilir" dediği ve çağrı yaptığı dönemde geldiler. İşin yükünün altına girmediler, kenarında durup kaymağını kullandılar. 15 Şubat gibi büyük bir karabasan geliştiğinde, yeni edebiyat sanat yorumları çıkacak diye umutlandılar. Büyük çıkış yapmak üzere yatırım yaptılar. Fakat Önderlik özgürlük ve demokrasi mücadelesini geliştirince, bunlar durdular ve "bu işler olmaz, şuyumuz buyumuz var" dediler; sıvışmanın yollarını aradılar. Harekete açıktan cephe alarak da yapmadılar bunu, öyle olsa ellerindeki tüm imkanlar gidecek. Bunun için hareketin birikimini kendi çıkarları için kullanmak üzere örgütten de onay alan bir yaşam arayışı içine girdiler. "Dağda edebiyat, sanat olmuyor" hikayeleri de buradan çıkıyor. Yarattıkları durum budur. İstediklerini alıp hareketi çarpıtarak bir ad yapmak, kendilerine bir yaşam alanı açmak için bu çabayı sürdürüyorlar. Bu oldukça kurnaz ve hesapçı bir yaklaşım. Köylü kurnazı diyelim buna, tilki kurnazlığı da denilebilir. "Kurnaz tilki dört ayağından tuzağa düşermiş" derler, durumları biraz buna benziyor.

Son olarak bu eğilim özgürlük, demokrasi ve paylaşım karşıtıdır. Yani antisosyalist bir eğilim. Tamı tamına baskı ve sömürü düzeniyle uyuşmayı öngören, felsefik ve ideolojik olarak sınıflı toplum uygarlığına, kapitalist düzene kökten bağlı bir eğilim. Kesinlikle özgürlükçü, eşitlikçi, paylaşımcı ve demokrat değil. Tüm yönleriyle kölelik düzenine bağlanmış bir eğilim. Son derece bireyci; kendisi dışında herhangi bir gücün gelişmesini, herhangi bir şeyi paylaşmayı istemez. Başkalarıyla birlikte yaşamayı bile kabul etmez. Devrimci yaşam içerisinde pejmürdedir; kir pas içindedir. Yani özgürlük yaşamı içerisinde biçaredir. Özgürlük ortamında her şeyini kaybetmiş bir fukarayı andırır. Ve her fırsatta kölelik düzeninin ruhsal, psikolojik ve düşünsel gerçeğini yansıtır, onu arar. Dolayısıyla özgürlükle de bir alakası yoktur. Ne özeleştiri verecek ne de özür dileyecek durumdadır. En büyük karşıt ruh hali, psikolojik, felsefik ve ideolojik duruş içerisindedir.

Bunlar tıpkı geçmişteki provokatif eğilimler gibi bu yönlerini çok kamufle ettiler. Aslında özrü kabahatinden büyük bir konumu yaşıyorlar. Hem kadın özgürlük çizgisi hem de Önderlik gerçeği karşısında aynı duruma düştüler. Ruhta tam bir Önderlik inkarcısı iken, dışta provokatörler gibi Önderliğin övücüsü oldular. Yine içlerinde köle erkeği ne kadar yaşıyorlarsa, söylemde de Kadın özgürlük hareketine o kadar bağlı olduklarını, o kadar değer verdiklerini ifade ettiler. Halbuki hiç alakaları yok, çünkü duruşları ortadadır.

Şimdi bu eğilim sahipleri özür dilemek veya özeleştiri vermek istiyor. Yapılacak olanın en kötüsü yapılmış, köle ruh özgürlük cilası ile yansıtılarak herkes aldatılmaya çalışılmış. Ve bunun ne kadar aşıldığı da belli değil. Dolayısıyla özür dilemek ya da salt özeleştiri veriyorum diyerek işin içinden çıkmaya çalışmak, alay ederek gitmeye benziyor. Bunu kim kabul eder? Kendinden uzaklaşmamış hiçbir güç bunu kabul etmez. Hiçbir kişilik, hareket böyle bir iki yüzlülüğü ve zararı sineye çekmez.

Peki sanat ve edebiyat hareketimizin önünde neden böyle bir engel oluştu? Bu, hepimiz için bir özeleştiri noktasıdır. Önderliğin büyük çabası, kahraman şehitlerin kanıyla oluşan büyük değerleri sanat ve edebiyata dökememek, o gerçeği sanatsal estetikle işleyememek böylelerine ortam açmıştır. Açmaya da devam ediyor. Bu noktada sanat ve edebiyat çalışmalarımızın zayıflığını görmemiz gerekli. Bu eğilimin, bu zayıflığa dayanarak kendisini bu kadar geliştirdiğini, yine hareket açısından bu kadar dayatıcı olduğunu kabul etmek lazım. "Nereden cesaret alıyorlar? Ne cüretle harekete bu biçimde bir dayatmada bulunuyorlar?" diye zaman zaman kendimize soruyoruz. Buna verilecek en doğru cevap, sanat ve edebiyat hareketimizin zayıflıklarına dayanıyorlar şeklinde olabilir. Kendi çizgisinde yeterince gelişememiş, birikimini işleyememiş, güçlü bir aydınlanma ve Rönesans yaratmamış, sanatta buna ulaşamamış olmasına dayanıyorlar. Dolayısıyla bu eğilime karşı mücadele etmenin yolu her şeyden önce zayıf yaklaşımları bertaraf eden; pratikte köklü, derin ve çizgi gerçeğine uygun bir yaklaşımla çalışmaları yürütmektir. Böyle bir sanat ve edebiyatla ancak bu eğilim aşılabilir. Çünkü eğilim tasfiyecidir. Tüm birikimi bitirmeyi hedeflediği görülüyor. Örgütlü çalışmaya yaklaşımı da böyle. Sanat ve edebiyat hareketimizi barajlayarak ve çarpıtarak köklü bir çalışmaya yönelmekten alı koyduğu gibi, örgütlü bir yaşamdan da alıkoymaya çalışıyor. Bu bakımdan dağıtıcıdır.

Bu durumda örgütün, sanat edebiyat çalışması yapmak istiyorum diyenlere imkan vermesi de yanlış değildir. Bu, Kürt toplumu, dolayısıyla Ortadoğu toplumlarının gelişiminde sanat ve edebiyata biçilen rolü gösteriyor. Güncel olarak da hareketin sanat ve edebiyatın geliştirilmesine verdiği önemi ortaya koyuyor. Önderlik '93'ten itibaren bunu açıkça ifade etti. Örgütümüz benzer yaklaşımlar gösterdi. Ben bu işi yapacağım diyenlere, neyi nasıl yaptıklarına bakmadan imkan sundu. Çünkü yapılması gerekiyordu. Dolayısıyla örgütün sanat ve edebiyata verdiği değerin anlaşılması açısından böyle yapması gerekiyordu. Fakat bu düzeyde zarar veren bir eğilim karşısında da kesin, keskin, net ve hesap sorucu olmak lazım. Çünkü basit ele alınabilecek bir durum değil. Aslında Önderlik '97'den sonra bu konuda bir tutum geliştirdi. Yapacağım deyip yapmayanlara, yapacakmış gibi görünüp kendini ve örgütü aldatanlara karşı çok öfkeliydi. Öylelerini yakasından tuttu mücadelenin ortasına getirdi ve oradan çıkmalarını reddetti. Bu önemli bir tutumdu. Biz o zaman Önderliği doğru anlayarak, tam izleyemedik. Bu ortama uygun değiller diye bazılarını göndermek istedik, fakat Önderlik öfkeyle geri itti. Çünkü gönderiyorsun bu defa da mücadelenin ortaya çıkardığı birikimleri keyfine göre kullanma temelinde kendini yaşatacağı bir ortam elde etmeye çalışıyor. Bu konuda net ve kesin bir tutum sahibi olunmalı. O nedenle mücadelenin ateşi ortasında tutulmalı; sanatçı da edebiyatçı da olunacaksa ancak bu ateşin içinde olunabilir. Bu mücadele içerisine milyonlarca insan girdi ve değerler böyle bir temelde biriktirildi. Bunları birilerine yedirmemek, emeğe, insanlığa ve insanın kendisine saygısının bir gereğidir.

Başkan Apo'nun Atina Mahkemesi'ne sunduğu savunma

ÖZGÜR İNSAN SAVUNMASI -II-

Komplo ortamının oluşmasında bazı felsefi ve siyasi yaklaşımlar

Özelde Atina'da, genelde Avrupa'da şahsıma yönelik olarak gerçekleştirilen komplovari yaklaşımların, sıradan bir kişiye karşı tesadüfen veya Savcı'nın çok ustaca ve en ince ayrıntılarına kadar sözde anlatmak istediği gibi olmadığı kesindir. Çok açık olmasına rağmen, yine de bu yaklaşımları doğru ele alıp yorumlamak, tarihi olduğu kadar çarpıcı gelişmeleri de doğuracak anlama sahiptir. Bunlar şahsımla sınırlı olsaydı, bu kapsamda bir savunmayı gerekli görmezdim. Kişiliğimde bir halk ve dostları ***'vurdumduymazlığa'*** getirilerek muazzam bir emeğin ürünü olan özgürlük çabaları, çıkarlar uğruna en alçakça biçimde peşkeş çekilmek istenmiştir. Şüphesiz komplo ve ihanette suçu sadece Atina oligarşisine yüklemek doğru değildir. Çok tarafı vardır. Hepsini sınırlı da olsa özlüce ifade etmek büyük öneme sahiptir. ABD'nin hesaplarından AB'nin hesaplarına, bazı Arap ülkelerinin tutumundan İsrail'in ve Rusya'nın çıkarlarına kadar çok sayıda devlet düzeyinde siyasi gücün rol oynadığını belirtmek gerekir. Neden sorusuna verilecek yanıt, şüphesiz Kürt olgusundaki zayıflıklar ve sorunun ucuz hesaplara kurban edilebilecek özelliklere sahip olmasıdır. Tarih boyunca hakim işbirlikçi tabakalar da dahil, üzerinde hüküm süren güçler, fazla bedel ödemeden diledikleri gibi bu alanı halk ve ülke olarak kullanabilmişlerdir. Hesap sorabilecek bir aydın siyasi güce yeterince sahip olunamamıştır. Bir şeyler yapmaya kalkanlar, eğer onurlarını koruyarak sonuç almak istemişlerse başlarına felaketler yığılmış, hesabını sonradan soranı da pek olmamıştır. Yakıştırılan, *'alavere-dalavere, Kürt Mehmet nöbete'* deyişi adeta bir kural olmuştur. Çok acı da olsa söylemek durumundayım ki, kerhane işletmesinde, patron, bekçi ve kullanılan kullar ilişkisinde bir ticaret ve yaşam mantığı vardır. Az çok herkes ne yaptığını bilir. Kader felsefesine derinden boyun eğerek, gereken neyse düzeni öyle sürdürüp giderler. Kürdistan ve içindeki Kürt toplumsal olgusu o hale getirilmiştir ki, kırk haramilerin soygun düzeninden bile daha geri insanlık dışı uygulamalara sahne olmuştur. Ne doğru dürüst hesap alanı ne de soranı vardır. En başta kendine karşı katmerli ihaneti ve yabancılaşmayı yaşayan sözde Kürt bireyi, üstteki işbirlikçisinden en diptekine kadar kendi öz varlığına karşı ya kara cahil, ya ukala-lafazan, ya da çok bilinçli hain durumundadır. Bir tavuk ve köpek için adam vurur, ama tarihin artık kanıtlanmış ilk büyük insanlık devrimi olan ***'neolitik devrimi'*** gerçekleştiren kültürün toplumsal dokusunun ayakta kalan en eski halkı olduğu halde, en azından 15. 000 yıllık biçimlenen kültürel varlığa sahip çıkmaya, bunun için bir damla ter dökmeye yanaşmaz. Ucubelik, ironi buradadır. Tüm lanetlilik, zorbalık, yalan ve gerilik bu gerçeklikte gizlidir. Benim çıkışımın en genel anlamıyla bir özgürlük hareketi olma imkanlarını ortaya çıkarması, bu tabloyu baştan aşağıya sarstı. İşbirlikçisinden tüm stratejik çıkar sahibi devletlere kadar bir araya gelerek tedbir geliştirmeye çalıştılar. '90'lar sonrası bunun yoğun çabasına tanıktır. Özellikle ABD, AB, Rusya ve Ortadoğu ülkeleri çok ilgilendiler. Benim basit bir kukla olarak kullanılmayacak durumda olmam, her odağı kendi çıkarlarına göre bir PKK ve Kürt politikası geliştirmeye itti. Bu politikaların da önünde en büyük engel olduğum anlaşılınca, beni dışlamaya ve giderek tasfiye etmeye niyetlendiler. Asgari temel insan hakları ve demokratik yaklaşımlar esirgendi. Kendi Kürt işbirlikçilerine alan açmak için açık veya gizli işbirliğine yöneldiler. Özellikle Iraklı Kürt işbirlikçilerle Türk, ABD ve İngiliz yetkilileri Ankara-Londra-Washington hattında işi resmi bir antlaşmaya kadar vardırdılar. Bunun başarısı için AB nötralize edilirken, Atina oligarşisi maşa olarak kullanılmaya çalışıldı. Komplonun dayandığı zemin, gelişim felsefesi ve siyaseti böylesi bir öze sahiptir. Eğer kendime ve şahsımda Kürt halkına ve dostlarıma karşı oynanan komplo ve ihaneti büyük bir onur savaşına dönüştüremezsek, lanetli tarih bir kez daha hükmünü icra etmiş olacaktır. Halbuki yalnız bu olaya ilişkin yüzleri aşkın can yoldaş, genç kız ve erkek kendilerini cayır cayır yaktılar, kurşunlara hedef oldular, tutuklandılar. Sırf onların anısına, olaya kapsamlı yaklaşmak gereği tartışmasızdır. Daha da ötesi, lanetli tarihin tekerrürünü önlemek özgürlük devriminin başta gelen görevidir. Tarihsel kırılmayı lanetli kölelikten özgürlük yönüne doğru çevirmek, bu görevin başarısı olacaktır.

a- Bir heyula gibi ta çocukluktan beri peşimi bırakmayan kuşkulu yaşam felsefemden hiç emin olmadım. En özgür sanılan koşullarda bile, bazen sert bir kayanın deliğinden geçiş yapamamanın, ter içinde kabuslu bir uykudan uyanmanın, uçarken bile nefessiz ve hareketsiz kalmanın çokça görülen rüyaları bu kuşkulu yaşamın uykulara sızmış halidir. Yanımdaki anam başta olmak üzere, tüm insanlık hiç de bana özgürlüğümü tanıyacak, ona saygılı olacak gibi gelmiyorlardı. Kitaplarda aranan doğru, gittikçe dipsizleşen bir kuyuya dalış gibi geliyordu. Her ana baba çocuk doğuşlarını bir rahmet gibi kutlarken, bana büyük bir günah gibi geliyordu. Ortadoğu toplumundaki birey için mutluluk, gerçekleşmeyecek bir şey gibidir. En mutlu olunması gereken gelinlik güveylik anları bile, bana büyük ve iğrenç günahların başlangıcı gibi gelirdi. Bir yerlerde büyük eksiklik ve yanlışlık vardı. Ama nerede? Belki de kendimi hatırladığımdan beri, çok istense de hiç kimsenin dokunamayacak yardımından ötürü bu arayışı tek başıma yapmak zorunda olduğumu büyük kaygı, korku ve endişeler biçiminde fark ediyordum. Ucuz ve yanlış yaşamayacaktım. Doğru olmadan yaşanmayacağına göre, doğrunun kendisi nasıl bulunacaktı? Şimdi gelinen aşamada bu sorulara cevap verebilecek güçteyim. Komplonun kendisi ve dayandığı gerçekler, cevabın netleşmesinde hayli etkili oldular. Bu cevabın temelinde içinde doğup şekillenilen toplumun ilk elden doğrudan tanımlanması vardı. Ne var ki, Kürt toplumu belki de eşine ender rastlanılan, varlığını koruyamayan, dağılış sürecindeki özellikten yoksun, paramparça objelerden ve maddi parçalardan öteye bir görüntü vermiyordu. Adeta dilsiz, sağır ve köleleştirilmiş kalıntı bir varlık görünümünü yansıtıyordu. Bizzat bu görüntüye bakarak gerçeği bulamayacağımı, hele hele diğer örnekler gibi bu duyarsız parçalardan bir özgürlük gücü oluşturamayacağımı endişeyle hep kendime itiraf etmiyor değildim. Gerçekliği, arayış yürüyüşünü, tüm insanlık ve ardındaki evren üzerine yapma gereği erkenden ortaya çıkan bir anlayıştı. Belki de çocukluğumdaki eğilimim de buydu. Aile ve köy yasalarına hiç uymadım. O koşullarda bile doğruları kendi çocukluk eğilimimde bulacaktım. Çevreyle zıtlaşmamak, yanlış anlamalarını önlemek için örnek kabilinden 33 Kuran suresini ezberledim; namaz kıldım, kıldırdım. Siyasal Bilgiler Fakültesi son sınıfına kadar ilk sıralarda yer alan bir öğrencilik yaşamım oldu.

Bunlar görüntüyü kurtarmaya yetiyordu. Fakat benim için tümünün anlamı, sadece gerçeğin arayışı için gerekli koşullardan bazılarını oluşturmaktı. '70'lerde başlayan devrimcilik içinde görüntü de gerekli her şey yapıldı. Örgüt kuruldu, hatta diplomasi bile yapılmaya çalışıldı. Biçimde Kürt Ulusal Kurtuluşu dünya örneklerine benzetilmeye çalışıldı ve çok da mesafe alındı. Ama gerçekten itiraf etmeliyim ki; bütün bunlar beni tatmin etmediği gibi, adeta içimi kemiriyordu. Yanlışlık devam ediyor, eksikliğimi gideremiyordum. Daha da ilginç olanı şudur: Annem de çocukken sürekli beni ahıra kadar götürüp boğdurma sahneleri düzenliyordu. Güya kendine göre terbiye edip akıl verecekti. Tabii ki benden umutları olduğu için bunu yapıyordu. Tüm yaşamımın seyri giderek bu minval üzeri yürüdü. Devletin fiilen ve resmen dayattığı idam, bu sürecin son sembolik ifadesi oldu. Bunları anlatmam gerçeğin yarısıdır. Diğer yarısı, her zaman bazı bağlılarım ve övücülerim de oldu. Benden bin defa daha fazla bağlı ve değerli binlerce insanı nasıl inkar edebilirim? Köyün kızından kadınına, en güçlü öğretmenlere ve hayatın en cesur insanlarına kadar, binlerce büyük bağlılık sahipleri vardır. ***İsa*** çarmıha gerildiğinde etrafındakiler sadece ağlayabildi. ***Muhammet*** öldüğünde cesedi üzerinde üç gün iktidar tartışması yapıldı. ***Lenin*** öldüğünde kimse kendini öldürmedi. Ama tutuklanmam ve sonra teslim edilmem üzerine, Kürt halkının evlatları, oğul ve kızlarının yüzlercesi kendini cayır cayır yakarken, acaba ne demek istiyorlardı? Kendini bomba yapıp patlatanlar neye öfkeliydiler? Hangi gerçekler onlara bunu yaptırıyordu? Önünü bizzat almasaydım binlercesi daha hazırdı. Bunlar Özgürlük hareketinin bir yöntemi olarak değil, benim etrafımda gelişen olaylardı. Hepsini çözmek olmazsa olmaz kabilinden bir görevdi. Buna karşıtlarımın acı ve öfkelerini de eklemeyi unutmuyorum. Kürt olgusu, sorunsallığı içine daldıkça, tam bir insanlık trajedisine dönüşüyordu. Korktuğum başıma geliyordu. Lisedeyken yazdığım bir edebiyat kompozisyonunda başlık, *"Sen benim hiç doğmayan çocuğumsun"* biçimindeydi. Çok saydığım hocam hep on numara vermeyi ve olağanüstü övmeyi bu sırada yapıyordu. Atina ve Avrupa'nın beni istemezliğinin altında bir zihniyet savaşının olduğunu giderek daha çok fark ediyordum. Ben ne verili feodal yaşamı ne de Avrupa yaşamını kabul ediyordum. Bunlar şahsımda doğuş yapamayacak sistemlerdi. Onlar beni niye kabul etsinlerdi? Peşinde olduğum yaşamı ise bulamıyordum. Milyonlara mal olmuş Moskova merkezli Kabe'ye uğradığımda, dinini inkar etmenin bütün gereklerini hoyratça yerine getiriyorlardı. Asya, Afrika ve Avrupa'da bana yer yoktu. Amerika *'yakalarsam teslim ederim'* derken, tarihte her zaman resmi toplumun egemen güçlerinin yalın, soğuk, vicdansız ve tam çıkarına göre mantığını tereddütsüz yürütüyordu. Kürtler için özgürlük arayışım tam da dünya çapında bir maceraya dönüşmüştü. Fakat ne acıdır ki, kendimi bile henüz tam tanıyamamıştım. Kürtlere nasıl özgürlük sunabilecektim? Bırakın özgürlük vermeyi, her karşıma dikilen örgüt içindeki ve karşısındaki gözü açık güçler, adeta *"5000 yıllık genelev düzenimizi bozdurmayız"* dercesine kendilerini dayattıkça dayatıyorlardı. Bu kadar düşmüş ve mallaşmış bir toplum ile karşı karşıyaydım. Fakat çıkmayan candan umut kesilmez misali arayışı sürdürecektim. Komplo sürecinin en hızlı ve yoğun döneminin dersleri şüphesiz yakıcı ve öğretici olacaktır. Benzerlerine ancak ***Buda*** ve ***Zerdüşt*** örneklerinde rastlanabilecek koşullardan bahsederken, belki de mütevazı kalıyorum. Bu koşullar öğretir; hem de yalın ve çarpıcı bir biçimde.

Kapitalist sistemin beni kabul etmemesinin sebebi onların tanrılarıyla uyuşmamamdır

Sonuç olarak, toplum kavramını kendince doğru tanımladığım kanısındayım. Kilit mesele, toplum kavramının kendisini tüm boyutlarıyla doğru tanımlamaktır. Bu konuda da hemen belirtmeliyim ki, Sümer rahibi orijinal mitolojiyi yaratırken, belki de şimdiki hakim bilimin Avrupa sosyologlarından daha fazla insani gerçeklere yakındı. Avrupa bireyciliği, toplumun ve ekolojisinin katliamcısı konumuna düşmüştür. Bilginler (eleştirisiz, düzenin emrindeki bilginler) gerçeğin kasaplarıdır. Gerçeği parça parça edip 'şuradan ye, buradan ye' diyen kasabın bir hayvan üzerinde yürüttüğü doğramayı, onlar tüm doğa ve toplum üzerinde yürütüyorlar. Önce *'deneme ve gözlem yöntemi'* dediler, tanıdılar. Sonra *'uygulama ve pragmatizm dönemi'* dediler, yiyip bitirdiler. Bu anlatımın dışında hiçbir şey, atomu insanlık üzerinde patlatmayı, çevrenin topyekün yıkımını izah edemez. Kapitalist toplum üzerine çok yazıldı. Ama hakkında söylenmesi gereken en doğru söz söylenmedi. Sümer rahibi köleci sınıfın yükselişini bal gibi bilerek, *'tanrılar ve dışkılarından yaratılan insan'* mitolojisini yaratıyordu. Avrupa uygarlığının bilim rahipleri ise, aynı olguyu yarı cahilce yeniden yaratıyorlar. Hiç kimse, *"Sümer mitolojisinde gerçeklik pek aranmaz. Avrupa merkezli bilimde ise sürekli deneyle kanıtlanan bilim vardır"* demesin. Sümer mitolojisinin insani yaşama yakınlığı, bin kat daha bilimsel olguya yakınlığı ifade eder. Önemli olan toplumu kasaplar gibi parçalamadan yaşamaksa, Sümer bilginleri ve ardı sıra gelen peygamberler sınıflı anlamda bile insanlıkla dopdoluydular. Onlar kutsallık derecesinde insan yaşamına yakın idiler; ona değer verirlerdi. Avrupa uygarlık sosyologları, atom ve çevre yıkımından ve genelde tam bir soyguna dönüşen finans kapitali ve krizlerini yaşadıktan sonra yavaş yavaş imana gelir gibi yapıyorlar. Bir özeleştirisel sürece girdiler. Bazıları her şeyi kaybetmemek için bunu yapma gereğini kavramışa benziyorlar. Konuyu biraz da Sokrates ile bağlantılandırırsam, durumum daha iyi anlaşılabilir. Sokrates de büyük merak içinde, insan tanımını doğru yapmak istiyordu. Önüne çıkan herkesi sorduğu sorularla, yanlışlıyordu. Yöntemi yanlışlamaydı. Bunu kasten yapmıyordu. Atina toplumunun yalanın içinde debelendiğini böyle kanıtlıyordu. O zaman Atina toplumu ya kendini yalancı olarak kabul edecek ya da Sokrates'i yaşatmayacaktı. Yalanla doğrulamanın en sert bir dönemine girilmişti. İddianamenin temel iddiası, *'Sokrates'in gençlerin kafasını karıştıran yeni tanrılar icat ettiği'* biçimindeydi. Tanrısallık, toplum kavramının en yüce ve kutsal anlamlı tanımını ifade eder. Özünde toplumun en yüce ifadesidir. Eğer Sokrates bunun doğru olmadığını sürekli yanlışlama yöntemi ile kanıtlıyorsa, tabii ki yeni doğruluk tanrısının bir peygamberiydi. Kendimi peygamberce addetmeye ihtiyaç duymuyorum. Ama o tarz yüceliklerden haber vermeyi insanlığa karşı temel bir görev belliyorum. Meramımı ciltler dolusu sosyal bilim analizleriyle de ifade edebilirim. Fakat demek istediğim anlaşılırdır. Resmi dünya kapitalist sisteminin beni kabul etmemesinin sebebi, onların tanrılarıyla uyuşmamamdır. Topyekün tavrının altında bu mantık yatar. Tarihte umut arayışları hep hakim sistemlerin kıyılarında, dağların ve çöllerin kuytularına sığınmış topluluklarında aranır. Kürt toplumsal olgusu, hem coğrafya hem de insan olarak kıyıdaki bu kuytu köşelerden biridir. Kaybolan temel insani gerçekliğinin toplumun hayati kavram tanımlamasına zemin sunabilecek özellikler taşıdığının başından beri farkındaydım. Her temel bilimsel esrarın doğru tanımı yakalaması gibi, benim de bu alanda ısrarla toplumsal kavramı tanımlamayı doğruya daha yakın yapmam anlaşılırdır. Çağın verili toplumunu çözmeden, onu aşacak sisteme ulaşılamaz. Kapitalist dünya sisteminin krizi daha da derinleşerek sürecektir. Sonun ne olacağını yapılacak çözümleme gücü belirleyecektir. Daha iyisi de, daha kötüsü de çıkabilir. İnsan toplumu insanın zihniyet gücüyle belirlenir. İnsan toplumu akıl yasalarının, yaratıcı ve gelişimsel rollerinin en geniş ve hızlı olduğu olgudur. Fizik yasalarıyla, bitkisel ve diğer hayvansal canlılar dünyasının yasalarıyla niteliksel farklılıklar içerir. Önemli olan, toplumun dönüşüm yasalarının gücüne ve bilincine ulaşmak, toplumun yeniden yapılanmasını bu oluşmuş bilim gücüyle yaratmaktır. Reel sosyalizmin kaba materyalist determinist felsefesinin asıl tehlikesi, toplum yasalarını fizik yasalarıyla özdeşleştirmesidir; kendiliğinden bir ilerleme anlayışına veya çağdaş kaderciliğine kendini koy vermesidir. Kaldı ki, gerek makro fiziğin gerekse mikro fiziğin buluştuğu yeni gerçeklik, kesintisizlik ve düz çizgide determinist gelişme yasalarının olmadığına ilişkindir. Tüm olgular arasında bir *'kaos aralığı'* vardır. Bu aralık olmadan hiçbir niteliksel gelişmenin sağlanamayacağı anlaşılmıştır. Günümüzde evren ve doğaya ilişkin bakış açımızın, en azından Rönesansta yaşanan dönüşüm kadar bir dönüşüme ihtiyaç duyduğu biriken bilimsel verilerin de bir sonucudur. Sistemin kaosunun, dünyaya temel bakış açımızı niteliksel dönüşüme tabi kılmadan aşamayacağımızı iyi bilmeliyiz. Zihniyet devrimi derken bu kast edilmektedir. Yeni bir Sümer mitolojisine ihtiyaç yoktur. Sümer tarzı tapınak gerçekliklerine de aynen başvurmayacağız. Ama bu tapınakları da küçümsemeyeceğiz. Havrası, kilisesi ve camisi de dahil, tanrısal tapınakların en orijinallerinin Sümer zigguratları olduğunu derinliğine kavramalıyız. ***Zigguratlar*** rahiplerin yoğunlaşarak uygarlığın kavram ve temel yapı biçimlerini oluşturdukları merkezlerdir. Bu tapınaklar ve daha sonraki büyük çile merkezleri, tasavvuf, gizem evleri, kehanet merkezleri, oruçlar, namazlar bu geleneğin gelişen ve yobazlaşan biçimleridir. Aynı iz üzerinde sanat evleri, tiyatrolar, edebi, felsefi ve bilimsel disiplinler oluşmuştur. Küçümsenmemeli derken bunu kast ediyorum. Günümüzde kaostan çıkışın tapınakları nerede ve neler olmalı sorusu yakıcıdır. Şüphesiz geçmiş, taklit edilerek yaşanmaz. Ama gelenek temel alınmadan, yeni olan da yaratılamaz. Şimdiki üniversite, bilim merkezleri ve think-thank kuruluşları bu amaçlara hizmet etmekten uzaktır. Buralar bir nevi kişisel kurtuluş kağıtlarını, muskalarını dağıtan yerler durumuna gelmişlerdir. Bir dönem Mısır uygarlığında *'ahreti kurtarma senetleri'* dağıtılırdı. Günümüzün diplomaları da bir nevi *'dünyasını kurtarma senetleri'* gibidir. Bu yaklaşımla mevcut kaostan yeni toplumsal yapılanmalar doğmaz. Aynı zihniyetle kurulan ister muhalif, ister düzen partileri ve kuruluşları olsun, yeniliği yaratamazlar; en çok düzenin reform ve restorasyonuna katkıda bulunabilirler. Nitekim kurulan devrimci parti ve hareketler de benzer akıbetten kurtulamamışlardır. Ciddi bir toplumsal yenilenme ve sistem kuruluşu için en basitinden ***'sosyal bilim merkezleri'*** diyebileceğimiz, temel idrak ve irade merkezlerinden başlamak da verimli sonuçlar verebilir. Sosyal bilim merkezlerinin rahiplerin kutsallığında, en çağdaş bilim adamlarından, disiplinli çalışma gücüne kadar özellikleri kişiliklerinde yoğunlaştırma hedefi ve gücü olanlardan oluşması işin özü gereğidir. Bir anlamda din adamının mabedi, filozofun okulu, bilim adamının da akademisi, bu merkezlerde bir sentez oluşturup insan toplumunun tüm hayati sorunlarına gerektiğinde kırk yıl çile çekerek yanıt arayacaklardır. Kapitalizmin toplum ve birey katliamını ancak bu tür merkezlerin gücüyle durdurabiliriz. Bu merkezler devrimci partilerin ideolojik büroları olmadığı gibi, basit buluşlarla yetinen bilim adamlarının tez oluşturma mekanları da olamaz. Siyasete yön veren filozof yönetim merkezleri de değildir. Ama gerektiğinde toplumun tüm kurumsal ve bireysel unsurlarına değişim gücünü, bunun bilinci ve iradesini verecek erdemde ve yetenekte kurumlardır. Geçmişte olduğu gibi, günümüzde de insan toplumu için vazgeçilmez beyin kurumlarıdır. En çok kapitalist sistemde toplumun beyinsel kurum merkezleri tahrip edildiği için, belki de tarihin hiçbir döneminde görülmeyen bir ihtiyaçla bu merkezlerin inşasına girişmek gerekir.

Kendi şahsımda Avrupa uygarlığıyla olan çekişmemden çıkardığım en temel sonuçlardan biri de budur. Komplo ve ihanet sürecine verdiğim en anlamlı yanıtın böyle olması gerektiğine inanmak kadar, bunun için çalışma azim ve kararlılığını tek kişilik tutukevinde sürdürme onuru içindeyim.

b- Türkiye Cumhuriyet yönetimlerinin Kürt olgusu ve sorununa yaklaşımları, Osmanlı İmparatorluğu yönetiminden daha geri, inkarcı ve çözümsüz olmuştur. Halbuki Kürtlerin cumhuriyetin kurucu bir öğesi olduğu bizzat ***Mustafa Kemal*** tarafından yayınlanan çok sayıda emir ve mesajlarında açıkça dile getirilmektedir. Bunda şüphesiz 1925-38 isyan sürecinin cumhuriyetin varlığına ilişkin derin endişeler yaratması belirleyici etken olmuştur. Mustafa Kemal Atatürk'ün bu konudaki en son konuşması '24 İzmit Konferansı'nda yapılmıştır. Öz olarak da Kürtlere kapsamlı bir özgürlük statüsünün tanınacağı biçimindedir. İsyanlar sonrası temel politika ise, meseleyi küllendirme ve yok sayma biçiminde geliştirilmiştir. En sıradan bir Kürtçe alfabe ve türkü kaseti bile soruşturma ve yargılama konusuna dönüştürülmüştür. Kürt'üm demek kriminalize edilmiş, her Kürt kendi varlığından korkar ve dolayısıyla kaçar hale getirilmiştir. Olgu ve sorun tam bir kabusa dönüştürülmüştür. Devrimci gençlik bu kabusu ancak ***Deniz Gezmişler****in* idam sehpasında, ***"Ben Türkler ve Kürtlerin özgürlüğü ve kardeşliği için ölüme şerefle gidiyorum"*** soylu tavrıyla yırtmıştır. ***PKK****'nin* kuruluşu ve ***15 Ağustos 1984 Hamlesi*** ise, bu uyanışın yönetim tarafından bir sendrom halinde anlaşılmasına yol açmıştır. Sorunu tarihsel ve toplumsal boyutları içinde ele almak yerine dehşetle karşılamış, sınırsız operasyon ve işkenceler uygulanmıştır. Kim soruna dokunursa vatan haini muamelesine tabi tutulmuştur. Tüm iç ve dış ekonomik ve kültürel politikalar sorunun inkar ve bastırılmasına seferber edilmiştir. Bu çerçevede en çarpıcı politika diplomasi alanında sergilenmiştir. Tüm Türkiye dış politikası genelde Kürtlerin, özelde PKK'nin tecrit ve reddine ayarlanmıştır. Dünyada bunu bilmeyen kalmadı. Tabii bu politikanın başarılı olması için Türkiye'nin elde olan tüm olanakları bir yatırım malzemesi olarak kullanılmıştır. Bir devleti istediği tavra çekebilmek için ne istemişse vermeyi politikasının başarısı olarak algılama mantığına bir kural derecesinde sapılmıştır. Sanki bir kutsal ilkeymiş gibi büyütülmüştür. Öyle ki, bu yüzden hem hazin hem de ironik ve paradoksal olarak, Kuzey Irak'ta yarı Kürt devletinin doğuşunda, Türkiye Cumhuriyeti'ne bizzat ebelik yaptırılmıştır. Yani istemediğini tam da kendi eliyle doğurtmuştur. Bu noktaya nasıl gelindiğini anlamak için, biraz daha yakından bakmak gerekir.

"Tarihte umut arayışları hep hakim sistemlerin kıyılarında, dağların ve çöllerin kuytularına sığınmış topluluklarında aranır. Kürt toplumsal olgusu, hem coğrafya hem de insan olarak kıyıdaki bu kuytu köşelerden biridir. Kaybolan temel insani gerçekliğinin toplumun hayati kavram tanımlamasına zemin sunabilecek özellikler taşıdığının başından beri farkındaydım. Her temel bilimsel esrarın doğru tanımı yakalaması gibi, benim de bu alanda ısrarla toplumsal kavramı tanımlamayı doğruya daha yakın yapmam anlaşılırdır. Çağın verili toplumunu çözmeden, onu aşacak sisteme ulaşılamaz."

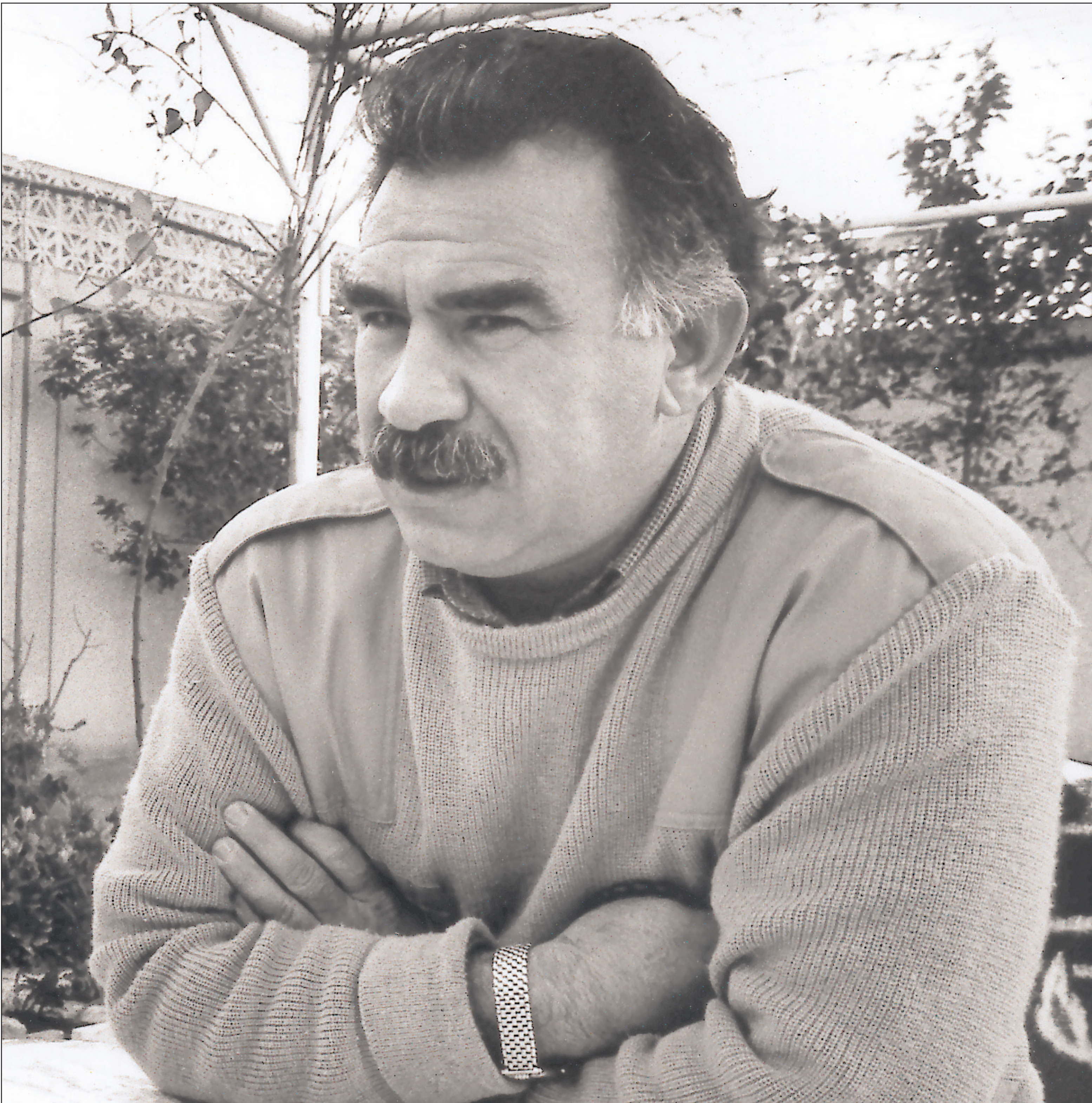
"Kürt olgusu kapsamında bana sendromatik yaklaşım tam saçmalama sınırlarına varmıştır. Elde edilen ise istenilenin tersi olmuştur. İddia ediyorum, Irak'ta Kürt milliyetçiliğinin denetimine bırakılan Kürt sorunu, bundan sonra her an patlamaya hazır bir bomba halinde Türkiye'nin en zayıf yeri olarak karnının dibine yerleştirilmiştir. Tıpkı '25'lerde dayatılan isyan süreci gibi, bu süreç de cumhuriyete seksen yıl kadar büyük kayıplara yol açtıracaktır. Deniz Gezmişler iliklerine kadar 'Bağımsız ve Özgür Türkiye' sevdalısıydılar. Kürtler de bu onurdan pay istiyorlardı. Doğru politikayı bu şiarda aramak gerekir"

Dostluk, yoldaşlıktan önce gelir

Türkiye, stratejik bir yardımının dokunabileceğini sanarak, İsrail ile '96'da tam bir stratejik ittifaka yönelmiştir. Bu ittifakla Suriye üzerinde savaş tehdidi en ileri noktaya kadar tırmandırılmıştır. Aynı mantıkla ABD ile ortaklık da stratejik düzeye yükseltilmiştir. Yeter ki, PKK'yi terörist ilan etsin, ne isterse kabul görecektir. Özellikle ekonomik alanda AB ülkeleri ne istiyorlarsa keyiflerine uygun sonuca bağlanmıştır. Rusya ve bağlısı Bağımsız Ülkeler Topluluğu'na da aynı mantıkla yaklaşılmıştır. Rusya'da barındırılmamam için başta ***Mavi Akım Projesi*** olmak üzere geniş ekonomik çıkarlar sunulmuştur. Laiklikten vazgeçme pahasına, PKK aleyhinde sonuç almak için, İran ve Suudi Arabistan politikaları cumhuriyetin temel bakış açısından koparılmıştır. Türk-islam sentezi adı altında antibilimsel bir paradigmaya kayılmıştır. Bu havuç politikalarının yetmediği yerlerde ise, son haddine kadar tehdit politikaları devreye sokulmuştur. Suriye'ye, Yunanistan'a ve bulunduğum zaman İtalya'ya karşı da izlenen yol bu olmuştur.

Bu politikaların sonucu tam bir ***'Pirus zaferi'*** olmuştur. Taviz vere vere, Türkiye kendi tarihinin en derin krizine itilmiş; iki yüz elli milyar dolar borca boğulmuştur. AB'ye girebileceği halde dışında tutulmuştur. Kuşkulu bakış tüm Arap ülkelerinde derinleştirilmiştir. Son yaşanan Irak tezkeresi meselesiyle aynı kuşkulu bakışa İsrail ve ABD de dahil olmuştur. Türkiye ile dünya ilişkileri diplerde seyretmiştir. İran kazanılmak şurada kalsın, Suriye ile birlikte *"ya biz ya ABD-İsrail"* ikilemiyle en kritik ilişki noktaları haline getirilmiştir. Bu biçimde kendini zayıflatan Türkiye Cumhuriyeti, içte temel ideolojik yörüngesinden uzaklaşmış, dışta ise baş tehlike saydığı Kürt sorununu kendi eliyle en sakıncalı pozisyona itmiştir. Bu gerçeklik içinde Türkiye'nin konumunu en yakından takip eden ABD'nin, Yunanlılar eliyle bana karşı geliştirdiği komplo ne anlama gelmektedir? Açık ki fazlaca zayıflatılmış bir Türkiye'nin, ***'benim'*** karşılığımda kendisine teslim olacak kadar bağlanacağına inanmıştır. İster ölümüm ister dirimin Türkiye'nin elinde bir bomba olarak duracağını çok iyi bilen ABD, Yunan ve hatta İsrail üçlüsü, böylelikle Türkiye'ye ilişkin taleplerini rahatlıkla karşılayacaklarına emin olmuşlardır. Ne de olsa *'en tehlikeli düşmanlarını'* eline vermişlerdi. Kıbrıs ve Ege meseleleri daha rahat ele alınacak, İsrail çizgisi en güvenilir dostlukla yürütülecek, ABD'nin en güvenilir müttefiki olarak talep edilen her yere koşturulacaktı. Daha İtalya'dayken kendi kendime şöyle demiştim: Beni bu kadar güçten isteyeceklerine, en temel insan hakları karşılığında beni benden isteseler daha akıllıca olmaz mıydı? Aslında Özal, Erbakan ve ordunun dolaylı mektuplaşmaları, doğrunun bu yoldan geçtiğini geç de olsa fark ettiklerini gösteriyordu. Ama, yerleşik politikanın gücü, yeterince cesaretli ve çözümleyici olmalarına elvermiyordu. Böylelikle çözümsüzlük çözüm oluyordu. Tıpkı basit bir örnek olarak Kıbrıs'ta da çözümsüzlüğün çözüm olarak görülmesi gibi. Sonuçta ise, ülkenin hayati çıkarlarının tıpkı AB ve Irak konusunda görüldüğü gibi tehlikeye düştüğüdür. Helen Cumhuriyeti ile ilişki de bundan farklı değildir.

Sonuç olarak, Kürt olgusu kapsamında bana sendromatik yaklaşım tam saçmalama sınırlarına varmıştır. Elde edilen ise istenilenin tersi olmuştur. İddia ediyorum, Irak'ta Kürt milliyetçiliğinin denetimine bırakılan Kürt sorunu, bundan sonra her an patlamaya hazır bir bomba halinde Türkiye'nin en zayıf yeri olarak karnının dibine yerleştirilmiştir. Tıpkı '25'lerde dayatılan isyan süreci gibi, bu süreç de cumhuriyete seksen yıl kadar büyük kayıplara yol açtıracaktır. Aynı sağlıksız yaklaşım, bir o kadar, hatta daha yıkıcı olarak kaybettirebilir. Deniz Gezmişler iliklerine kadar ***'Bağımsız ve Özgür Türkiye'*** sevdalısıydılar. Kürtler de bu onurdan pay istiyorlardı. Bu şiarın Mustafa Kemal Atatürk'ün de karakter şiarı olduğu inkar edilemez. Doğru politikayı bu şiarda aramak gerekir. Atatürk, Helen Cumhuriyeti'nin ünlü devlet adamı ***Venizelos****'la* bu şiar altında dostluk kurmuş, sorunları çözmeye çalışmıştır. Kürtlere de yaklaşımının özü buydu. Ama '25 isyanıyla İngilizlerin Musul-Kerkük'e dayalı komploculuğu bu politikayı boşa çıkarınca, her iki taraf sadece kaybetti. Sonuçlar hep 'Pirus zaferi'ydi. Eğer tarihten ders almak yaşamın başarısının vazgeçilmez esası ise, bu Pirus zaferleri için asla savaşılmamalı ve bu tür savaşlara yol açacak komploculuğa fırsat verilmemelidir. Bu tür komplolara açık yaklaşımlara da bir daha düşmemeli ve fırsat vermemeliyiz.

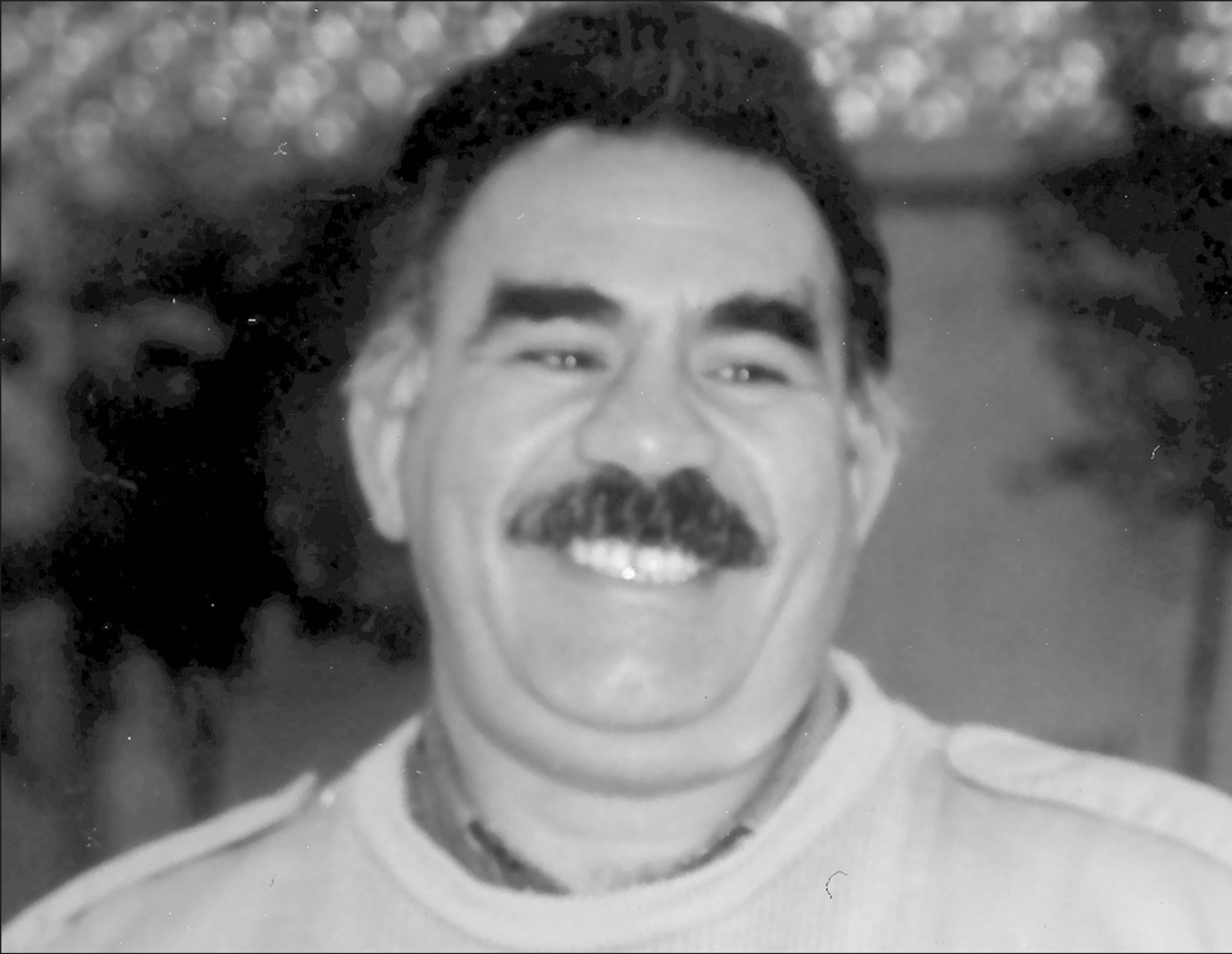
c- Komplo ve ihanetin geliştirilmesinde zayıf dostluk ve yoldaşlık ilişkileri de oldukça etkili olmuştur. Daha çocukluktan beri güçlü arkadaş bulamama korkusu, bu süreçte adeta yalnız başıma ve çaresiz bırakılmamla kanıtlanmıştır. Sağlam dostluklar ve yoldaşlıklar için olağanüstü çabalar harcanmasına rağmen, anamın çocukken öngördüğü kehanet gerçekleşmeye yüz tutuyordu. Halen hatırlıyorum: Benim arkadaş ve dost canlılığımı görünce, *"Ahmak, bırak bunları. Çıkarları için seninledirler, senin istediğin gibi çalışmaz ve seninle olmazlar. Boşa çıkar, yalnız kalırsın"* derdi. Demek ki, hayat tecrübesi çocuk hayallerinden daha gerçekçiymiş. Tabii ben hala toplumsal yaşamın, soylu dostluk ve arkadaşlıklar olmadan anlamlı ve yaşanmaya değer olmayacağına dair inancımı koruyorum. Doğu kültüründe daha kalıcı izleri kalmış olmasına rağmen, Batı kültüründe dost ve arkadaşlıkların gelişeceğini fazla gözüm kesmiyordu. Bazı Helenli ve Avrupalı ziyaretçiler geldiklerinde, kendilerini Doğulu zihniyetle karşılıyordum. Kendimle çelişemezdim. Arkasında ne kadar derin bir bireycilik ve dar menfaatçilik olsa da, bunları hakiki dostlar gibi karşılamak durumundaydım. Benim için bu bir karakter meselesidir, bilinç meselesi değildir. Bir çocuk veya yoldan saptıran bir kadın da olsa, dostluk için gelmişse, bakış açıma göre sonuna kadar inanacaktım. Bu yaklaşımın, 20. yüzyıl politikacılığı içinde felaketlere açık olduğu başından bellidir. Fakat bu konu basit bir bilme, inanma meselesinin de ötesinde, iki farklı ve köklü zihniyetin varlığıyla bağlantılıdır. Temelinde sınıflı hiyerarşik toplum uygarlığının rol verdiği *'politika için her araç mubahtır'* anlayışıyla, *'kamusal politik alan en yücelikli değerler meydanıdır, dolayısıyla en erdemli yaklaşımları gerektirir'* zihniyetini esas alan komünal toplum anlayışı yatar. Politikacılığım, eğer tutarlı yürütülmek isteniyorsa, tarzını da ilkesine göre oluşturacaktı. Dıştan yaklaşanlar istedikleri kadar görevleri, çıkarları ve hevesleri gereği beni basit amaçları için kullanmak istesinler, ben toplum için belledİğim esas zihniyet yapımla çelişmeyecektim. Şüphesiz bu karakterim büyük gelişmelere de yol açmış ve benden bin kat daha güçlü binlerce yoldaşın etrafımda buluşmasının temel nedeni olmuştur. Bir ***Kemal Pir*** ve ***Haki Karer*** gibi Kürtlükle hiç alakalı olmayan devrimcilerin sadece arkadaşlığımın olağanüstü etkileyiciliğiyle hareketimizin en soylu, sadık ve kararlı yol arkadaşları olmaları da özünde bu ilkenin bir sonucudur. Yine olağanüstü kadın kahramanların bağlılıkları kaynağını bu ilkede bulur. Ama yine de gerek bilinçli, gerek kendiliğinden içten ve dıştan türeyen binlerce çıkarcının beni ve binlerce en değerli dost ve yoldaşı adeta kandırarak en trajik sonuçlarla karşı karşıya getirmeleri ve hak etmedikleri kayıplara uğratmaları da bu ilkeden yararlanan söz konusu çevrelerin eseri olmuştur. Bu ilkesel savaş açık ki, 20. yüzyılın zihniyet yapısına karşı –istisnaları olmasına rağmen– sürdürülmek durumundadır. Bu ilkeden vazgeçmemek kadar, duyarlı olmak da bir o kadar önemlidir. Aksi halde reel sosyalizm de dahil, birçok iyi niyetli kişi, hareket ve toplumsal düzenin başına gelen akıbeti paylaşmaktan kurtulamayız.

Atina girişimim Yunanistan'daki dostlar ve temsilcimizin oluruyla bu zihniyet temelinde olmuştur. Belki onlar da ilişkide bulundukları devlet başta olmak üzere, kurum ve kişileri fazla tanımıyorlardı. İlişki anlayışları basit bir memur ilişkisinden öteye gitmediği için, her tür kandırılmaya müsait olması kaçınılmazdı. Kullanıldıkları açıktır. Birçok alandaki ilişki gerçeğinin de bu kapsamın dışına taşabilecek güçte olmadığı bir gerçektir. Özcesi, ayak basılan zemin her türlü kandırılmaya elverişlidir. Kayıp kaymamak o anın koşullarına bağlı bir şanstır. Unutmamak gerekir ki, hayatın henüz aşılamayan bir gerçeği de bu yönlü akmasından ibarettir.

Savcılık iddianamesinde sanki Yunan devletinin istememesine, hatta engelleme çabalarına rağmen girişimimin gerçekleştirildiğine vurgu yapılarak böyle olduğuna özel önem verilmektedir. Temsilcimiz, dostlarımız ve ben bu nedenle suçlanmaktayız. Hukukla ilgili yanı bir tarafa bırakalım. Burada esas kullanılan bizlerin dürüstlüğüdür. Baştan itibaren içinde ihaneti gizleyen bir yaklaşımla ayaklarımızı kaydırıp kendi amaçları için mükemmel bir politik malzeme olarak değerlendirme söz konusudur. Tarih araştırmacıları, ileride bu tezgahın nasıl kurulduğunu bütün boyutlarıyla açığa çıkaracaktır. Dürüstlüğümüz, dostluk ve yoldaşlık anlayışımız, ABD ve Yunan devletinin en sorumlu yöneticileri tarafından *'politikanın kerizleri'* olduğumuz biçiminde değerlendirilerek kullanılmıştır. Alet olanlar ve sıradan uygulayıcıların çoğunun komplodan haberleri olmayabilir. Belki de çok az kişinin, ihanet yapıldığından haberleri vardır. Açığa çıkarılması gereken en önemli bir husus, gerçek ve bilinçli hainlerdir.

Özellikle dostluğu kullanarak komplonun bu biçimde gelişmesinde temel rol oynayan ***Binbaşı*** (NATO'da özel görevli, Yunan Milli İstihbaratına atanmış) ***Savas Kalenderis'in*** tavrı çok iyi bilinmek durumundadır. Benimle ilk ilişki arayışından Kenyalı hainlere teslim edişine kadar en tehlikeli rolü oynayan kişidir. Ben bu konumumu biraz da tarihsel örneklerle kıyaslama gereği duydum. ***İsa*** olayında ***Yahuda İskaryot***, ***Sezar*** komplosunda ***Brutus*** gibi. Eğer onun tavrı olmasaydı, bu komplo bu biçimde asla gerçekleşmezdi. Kenya'ya yollanışımda (Savcı buna 'kovulma' diyor) aynen şunları söyledi: *"Yunan devletinin onur sözünü size bildiriyorum: Orada Helenler var, güvenlik için en uygun yerdir. On beş gün içinde de bir Güney Afrika Cumhuriyeti pasaportu hazırlanıp verilecektir."* Kenyalı haine teslim edildiğimde ise, *"Dışişleri Bakanı Pangalos'tan özel talimat geldi. Hollanda'ya uçuyorsunuz"* dedi.

Buradaki ihanetin temel özelliği dostluğun kullanılmasıdır. İnsan soyu içinde en gaddar düşmanlık türü budur. Düşmanınızı kurşuna dizebilir, aslana parçalatabilir, idam edebilir, asabilir, savaş taktiklerine göre öldürebilirsiniz. Ama bir halkın kendisi için umut ve önder bellediği bir kişiyi, akla gelmesi bile insanı dondurabilecek böylesine bir tutumla, tasfiyenin her türüne açık bir biçimde postalayamazsınız. Bir devlet adına böyle bir suçun işlendiğine dair sanırım ikinci bir örnek gösterilemez. ABD, kendi adına karar verebilir. Ama kendi devletine dostları vasıtasıyla iyi niyetlice gelmiş birisini asla böyle muameleye tabi tutmaz. Nitekim Rusya, İtalya ve Suriye dahil, hiçbir devlet bu tarzı aklına bile getirmemiştir. Peki, kendilerini, Helen Cumhuriyeti adına hareket etmekle görevli sayan biri nasıl bu rolü oynadı? Bu nasıl bir akıl ve yürektir? Helenizm olgusunu, onun devletleşme gerçeğini bu soruya yanıt vermek için tanımlamaya çalıştım. Hatta kapitalist Avrupa uygarlığına nasıl sızdığını da bu soruyla bağlantılı ele aldım. Bu zihniyete yol veren bir kültür çözümlenmeyi gerektirir. Doğu kültüründe bu tür olguya yer yoktur. Başka tür kalleşlikleri ne kadar yaygın olursa olsun, Ortadoğu'da düşmanın çadırına bile dostlukla girene el kaldırılmaz. Düşman ne kadar güçlü olursa olsun, misafir teslim edilmez. Tabii politik anlaşmalardan bahsetmiyorum. Eğer Helen Cumhuriyeti adına bana, "seni belli bir anlaşma karşılığında ABD'ye veya Türkiye'ye teslim edeceğiz; yasalarımız ve çıkarlarımız bunu gerektiriyor" denilseydi, bunu yine sorun yapmazdım; politikanın gereğidir, derdim. Dostluk adına yalanla sonuç almanın insanlık olgusunda çok ender rastlanan bir olay olduğu kanısındayım. Kalenderis ayrıca fanatiklik derecesinde hayranım geçinirdi. Dostluk açısından çıkarmam gereken sonuç, bu kavramı derinliğine ele almaktır. Yüzeysel, rasgele ne dostlukların kurulması ve geliştirilmesi ne de kullanılması doğrudur. Dostluk, yoldaşlıktan önce gelir. Belki de bu yönüyle yoldaşlıktan da önemlidir. Dost seçip toplum ilişkilerinde değerlendirmek, bütün tarihsel ve toplumsal boyutları içinde ele alınmayı gerektirir. Savunmalarıma damgasını vuran ***'toplumu tanımlama'*** çabamın altında da bu gerçeklik yatmaktadır. Dostluğa, arkadaşlığa çok yatkınlığım bilinir. Hatta tarihin ünlü destanlarında işlenen bir ***Gılgameş*** için ***Enkidu***, ***Akhileus*** için ***Patroklos*** neyse, o tür dost arkadaşlar aradığım bilinir. Bir Kemal Pir arkadaşlığı bu örneklerden herhalde geride değildir. Felsefi yoğunluğumu derinleştirdikten sonra şunu daha iyi fark ettim: Her şey zıddını doğurur ve besler. Bilim artık madde karşı maddeden bahsediyor. Elektronun zıddı pozitron oluyor. Dostluk gücümün niteliği çapında, zıddının baş göstermesi olasıdır. Felsefeyi yaratan Helenizm'in zihniyet yapısında bu olguları yakalamak mümkündür. Fakat zıtlıklar olgusunda bu kadar kurnazlaşmak, bir kültürü fazla iflah etmez. Tarihte büyük Helenizm'in trajik çöküşünün ve küçücük bir yarımadaya sığınışının altında bu gerçekliğin yadsınamaz ve önemli bir payı olsa gerek. Türklerin şöyle bir atasözü vardır: *"Yunandan dost, domuzdan post olmaz."* Bunda önemli gerçeklik payı var. Ama bunu tüm Helenizm gerçeğine ve halklarına mal etmemek gerektiğine dair inancımı da korurum. Tersine, Kürtlerin saflığına ilişkin de çok şey söylenir. Belki de bu yüzden, devletsiz kalmışlardır. Açık belirtmeliyim ki, dostluğu bu denli kullanan bir kültüre, uygarlığa ve devlete sahip olmaktansa, devletsiz ilkel komünal toplumun saf ve basit ruhu içinde kalarak, toplumsal özgürleşmeyi bin defa daha tercih ederim. Böylesi bir halktan olmayı da onur sayarım.

"Tüm hareketlerim baştan sona, Yunan istihbaratının kontrolü, bilgisi ve yardımıyla gerçekleşmiştir. Benim devlet güçlerinin bir yardımı olmadan bu hareketleri başarmam maddeten imkansızdır. Kaldı ki, Atina girişimim dışında da, Helen devletinin Atina Temsilciliğimiz kanalıyla önemli oranda maddi ve manevi desteği olmuştur. Bunlarla ilgili olarak da, avukatlar, dost tanıklar ve ilişki kurulan devlet yetkililerinin ifadelerine başvurabilirler. Bütün bu hususlar göz önüne getirildiğinde, teslim edilmem olayının içyüzünü nasıl kavrayabiliriz? "

Atina komplosu hukuk devre dışı bırakılarak gerçekleştirilmiştir

Savcı'nın deyişiyle şahsıma yönelik Atina'dan ***'kovulma'*** olayını bütün yönleriyle kavramak açısından, Helen Cumhuriyeti'yle ilişki düzeyimizin doğru tespit edilmesi gerekir. Şimdiye kadar ki anlatımımla olayın tarihsel, felsefi ve siyasi boyutlarını en genel çizgileriyle dile getirmem sağlıklı bir hukuki değerlendirme için şarttır. Hukuk kendi başına bir gerçeklik değildir. Bir devletin, toplumun temel tarihi, siyasi ve ahlaki düzeyini yansıtır. *'Kovulma'* bir düşmanca fiildir. Bu durumda benim Helen Cumhuriyeti'nin bir düşmanı olduğumu kanıtlamak durumundadır. Ayrıca sonucun idamdan bin beter olduğu kanıtlandığına göre, bu *'kovulma'* eyleminin en ağır bir ceza olarak hangi hukuki kıstaslara dayandırıldığının açıklanması zorunludur. Öyle bir eylem ki, yüzlerce kişinin kendini yakmasına, öldürülmesine ve tutuklanmasına yol açmıştır. Bu gerçekler göz ardı edilerek, yargılanma asla adil yapılamaz. Soyut bir *'dost ve müttefiklerle aradaki barışı bozma'* temelinde bir suçlamanın temelden yoksun olduğu rahatlıkla açıklanabilir. Burada anlatmak istediğim olayın, savcının anlatmak istediği biçimle alakasının özde olmadığıdır. Biçimsel olarak dediklerini kanıtlamasına hiç gerek yoktur. Belirleyici olan özdür. O da, bambaşka bir içeriktedir. Hemen İtalya örneğini vermek isterim. İtalya'ya da Atina'dan daha habersiz, ilişkisiz giriş yaptım. Ama İtalya Başbakanı beni *'kovmaya'* cesaret ve yetkilerinin olmadığını görerek, devlet olarak en çok yaptıkları, hastane statüsündeki bir yerde on günlük bir gözaltıyla bu girişimime hukuki bir yanıt vermek oldu. Aynı Avrupa ve ulusal hukuk kriterlerine bağlı Helen devleti de bundan fazla yetkiye sahip değildi; azami yapabileceği, izinsiz girişten beni tutuklamasıydı. Bu durumda, sözde çok korkulan Türkiye tehdidinin de bir anlamı kalmazdı. Kaldı ki, tutuklanmadığım gibi, Helen Cumhuriyeti'nin ***'şeref sözü'*** verilerek, ***'daha güvenlikli'*** bir ortama taşındım. Bunu kanıtlayacak çok veri ve tanık vardır. Gerçek bu iken, Savcı'nın hiç oralı olmaması düşündürücü olduğu kadar, ağır bir insanlık suçunu örtbas etmeyi amaçladığı açıktır. Eğer hukuk bir devleti de bağlayan temel kurallar bütünü ise, onun adına hareket edenleri de bağlar. *"Devletimizin yüce çıkarları için her şeyi yapmakla mükellefiz"* anlayışı, çağdaş hukuk devletinde geçerli olmasını bir yana bırakalım, asgari aşiret geleneği ve hukukunda bile yeri olmayan bir anlayıştır. Tüm insanlık tarihinde değil bir devlete, bir Bedevi çadırına sığınmak bile, eğer misafirin üzerinde bir tehdit varsa, onu kovmak bir yana, ölümüne savunmak bir kuraldır. Kaldı ki, Helen Cumhuriyeti bir NATO ve AB üyesidir. ABD'yle güçlü ikili ilişkileri vardır. Onurlu bir halkı da vardır. Benim yüzümden ülkenin tehlikeye girmesi bu gerçekler ışığında objektif değildir. Varlığımı aylarca gizleyebilirlerdi. Daha uygun bir müddet vererek, üçüncü bir ülkeye veya ülkeme gitmeme yardımcı olabilirlerdi. Hiçbir şey yapmazlarsa tutuklayabilirlerdi. Demek ki, tehdide dayalı *'kovma'* ne hukukla ne de siyaset ve ahlakla bağdaşan sorumsuz bir değerlendirmedir ve gerçeği çarpıtma maskesidir. Olayın gerçekleştiği objektif ve sübjektif koşulları daha derinlikli ele almaya, halklarımız arasında mutlaka korunması gereken kardeşçe bağlar açısından ihtiyaç vardır. Burada şahsımı savunmak ve Helen devlet yetkililerini güç duruma düşürmekten öteye, halklarımız arasındaki dostluğun sağlıklı gelişmesini her şeyden daha fazla dikkate almak önem taşımaktadır.

a- Atina'ya yaptığım ilk girişimimde de, insan hakları ve demokrasisinin yerleşik olduğu, devlet ve şahıslar düzeyinde dostluk ilişkilerinin mevcut bulunduğu bir ülkeye geldiğim anlayışını esas aldım. Ayrıntılara girmeden, tarihsel bazı örneklerle karşılaştırmamanın daha anlaşılır olacağını düşünüyorum: ***Saint Paul'un*** Damascus'tan çıkıp uzun süre Helen şehirlerinde kutsal çağrılarını yayması, ikinci adımını Roma'ya atması ve orada katledilmesi Avrupa tarihinde büyük önem taşır. Sokrates öyküsü daha trajik ve Atinaca bir olgudur. Daha da ilginç olan, Helen mitolojisinde Atina'nın kurucu tanrıçası Athena'nın Troya kahramanı Hektor'u kardeşi Deiphopos'un kılığına girerek onu ölüme götürecek bir çatışmaya girmesi için kandırmasıdır. Atina'yı uygarlık tarihinin önemli bir kenti olarak karalamak gibi bir niyetim yok. Ama olup bitenin tarihsel bir çağrışım içerdiği çarpıcı bir husustur. Eğer Athena'nın veya Atina'nın dostluk çağrıları ve ilişkileri olmasaydı, bu trajediyi tüm halkımız ve dostlarımızla, hatta kardeşlerimizle yaşamayacağımız bir gerçekliktir. Atina'ya girişimimi ve sonuçlarını dar ve teknik boyutlarıyla ele almak en affedilmez bir tutum olacaktır; ***Sokrates'ten***, hatta ***Solon*** ve ***Perikles'ten*** beri yürütülen bilgelik, insan onuru ve demokrasinin özüne saygısızlık olacaktır. Nereden bakılırsa bakılsın, bana yönelik tavrın tarihsel bir yanı vardır ve onu doğru tespit etmeliyiz. Atina'nın bir büyüklüğü var-

sa, bu doğru tespitle bağı olduğundan kuşku duyulamaz. Damascus'un, Moskova'nın, Roma'nın devlet yetkililerinin yapamadığını Atina'daki bir oligarşi neden komplo tarzında yaptı? Yargının en temel görevi, bu soruya doğru yanıt bulmak olmalıdır. Yoksa *"Sokrates, Atinalı gençlerin kafasına yeni tanrılar koydu, o halde ölmelidir"* demekten hiçbir farkımız kalmaz.

Kenya'ya yollanmam komployla bağlantılıdır

b- Atina'ya gelişim, temsilcimiz ***Ayfer Kaya***'nın milletvekili ve eski ***PASOK Bakanı Baduvas***'la kurduğu ilişki sonucu anlam kazanmıştır. Geliş için durum gerçekten uygun mu diye on defa sordum, her seferinde olumlu cevap aldıktan sonra, karar vermekte sakınca görmedim. Hem partisi iktidardadır hem de milletvekili ve eski bakandır, mutlaka izin almıştır inancını taşıyordum. Havaalanına indiğimde karşıma ***Savas Kalenderis*** ve istihbarat üst düzey yetkilisi ***Stavrakis*** çıktı. Büyük bir telaş ve tehditle, aynı gün saat beşe kadar çıkmam gerektiği, aksi halde zorlanacağım biçiminde bir tavırla karşılaştım. Bu hiç beklemediğim ve hazır olmadığım bir durumdu. Baduvas ortalıkta hiç gözükmedi. Ben esas olarak bu gidişte bir ayak kaydırmanın yapılmak istendiğinin ciddi olarak araştırılması gerektiği inancını halen taşıyorum. Davet olmasaydı, daha sonraki olayların hiçbiri gerçekleşmezdi. Damuscus'ta kalma imkanı olmadığında, Ortadoğu'yu zorlayacak da olsa, ülkenin dağlık alanlarına gidebilirdim. İkinci gelişimde ***Nagzakis***'in yardımları belirleyici olmuştur. Bana göre dostça büyük bir fedakarlıkta bulunmuştur. Ama olup bitene baktığımızda, devletle o kadar ilişkisi olan emekli bir subay bir dostluk ilişkisine neden bu kadar ihanet edebilir? Bu soruya da halen cevap arıyorum. Yunan istihbaratının kontrolüne verilirken, ***Yunanistan Dışişleri Bakanı Pangalos***'la sözde görüşmeye gidiyordum. Pangalos'un ihanet içinde olduğunu, daha sonraki bir cümlesinde net anladım: *"Pencereden gireni, bacadan atarlar."* İmhalık bir duruma sokulduğumda da şu cümlesi dikkat çekiciydi: *"Apo Mesih'in yanında, bir melek gibi yaşamaktadır."* Stavrakis'in tutumu da düşmanca ve hainceydi. Direkt ABD'nin kararlarını uygulamıştır. Ne kadar kendi yetkisini, ne kadar hükümet yetkisini kullandığını bilebilecek durumda değilim. ***Başbakan Simitis***'in, hangi etkenler altında *'kovulma'* ve Kenya'ya sürülüşümün kararını verdiğini iyi açıklaması gerekir. Bu yetkililerin en üst karar sahipleri olarak, detaylı ifadelerine ihtiyaç vardır. ***İtalya Başbakanı Massimo D'Alema***'nın Roma girişimimdeki tavrı örnek alınabilir. Benimsemese de, zorla veya komployla çıkaramayacağına, bunun ancak gönüllülük temelinde olabileceğine sonuna kadar bağlı kaldı. Üç ay kaldım. İltica işlemi başlatıldı. Sonra bu hak verildi. 15 Ocak 1999 çıkışımda da yazılı mektup bırakma şartını ısrarla getirdi. Başka türlü İtalya'dan çıkışımın kanunsuz olacağını çok iyi bilerek bu tavrı sergiledi. Helen Cumhuriyeti'nde bu prosedüre hiç bağlı kalınmamıştır. Atina'ya girdikten sonra bir iltica hakkım vardır. Bunu hiç kimse engelleyemez. Sonucu ancak mahkeme belirleyebilir. Suç teşkil eden bir konumum varsa, o da gözaltı ve tutuklanmayla değerlendirilir. Bu araçlar ki, en meşru araçlardır ve tüm AB ülkelerinde geçerlidir. Bu prosedüre başvurulmadığı gibi, dostluk ilişkilerini kullanarak, önce Nagzakis'i aldatarak istihbaratın kontrolüne verilmem, ikinci adımda da *'Devlet sözü veriyoruz'* aldatmacasıyla Kenya'ya yollanmam gerçekleştirilmiştir. Eğer bana fanatik dostluk bağıyla bağlı olduğunu araç olarak kullanmasaydı, Savas Kalenderis'in vaatlerine inanmazdım. Burada suç teşkil eden, iradeyi ifsat vardır. Bunun için hem kendisinin hem de istenirse diğer tanıkların ifadesine başvurulabilir.

Baştan itibaren Kenya'ya yollanmam açıkça komployla bağlantılıdır. Neden direkt Güney Afrika Cumhuriyeti değil de Kenya? Çünkü burada ABD'nin tam kuklası bir rejim vardır. Teslim planı için en uygun olan yerdir. Bir ***Mandela*** ve ***Güney Afrika Cumhuriyeti*** böylesi komplolara düşmezdi. Türkiye'ye teslim edişte de aynı ihaneti sergilenmiştir. ***Elçi Kostulas***, pek rahat olmasa da, bu görevi başarıyla yürütmüştür. Planın tamamen farkındaydı. İltica dilekçemin kabul edildiğini söyleyerek beni uyutabilmişti. En son Kalenderis, *"Pangalos'un özel emriyle Hollanda'ya gidiyoruz"* diyerek, beni Kenyalı hainlere teslim etmede en açık ihanet görevini yerine getirmiştir. Burada benim sınırsız dostluk güvenimin kullanıldığı da çok açıktır. Kuşku duymam için en ufak bir açık vermemişlerdir. Bir ihanetin bu kadar ustalıkla oynanmasına ancak şapka çıkarılır. Bu bilgilerin detaylarını, eğer istenirse, avukatlarım gösterecekleri tanıklar ve belgeleriyle verebilirler. Dinlenmeleri talebimdir.

Tüm hareketlerim baştan sona, Yunan istihbaratının kontrolü, bilgisi ve yardımıyla gerçekleşmiştir. Benim devlet güçlerinin bir yardımı olmadan bu hareketleri başarmam maddeten imkansızdır. Kaldı ki, Atina girişimim dışında da, Helen devletinin Atina Temsilciliğimiz kanalıyla önemli oranda maddi ve manevi desteği olmuştur. Bunlarla ilgili olarak da, avukatlar, dost tanıklar ve ilişki kurulan devlet yetkililerinin ifadelerine başvurulabilirler. Bütün bu hususlar göz önüne getirildiğinde, teslim edilmem olayının içyüzünü nasıl kavrayabiliriz? İnanılması güç bu çelişkiler hangi etkenler altında ortaya çıktı? Somut bilgilerden yeterince haberdar olmasak da, sınırlı bilgi ve gelişmelerden bazı sonuçlar çıkarabiliriz. Baştan itibaren inisiyatifin ABD ve İngiltere istihbaratının elinde olduğu, bunun da Türkiye MİT'i ve İsrail MOSSAD teşkilatıyla işbirliği halinde yürütüldüğü birçok yazı dizisi ve kitaba konu olmuştur. Bunları uzun anlatmayacağım, belge olarak sunulabilir. Daha Atina'ya henüz geldiğim şubat ayında Ankara'ya hemen haber verildiği, Sabah gazetesinde yazı serisi olarak işlenmiştir. Çok sayıda kanıt ve tanık, teslim edilme olayımın koordineli yürütüldüğünü göstermektedir. Özel olarak ***İsviçre***'*den* getirilen uçakla Kenya'ya kaçırılmamın içinde, NATO gizli operasyon bölümünün de rolünün kuvvetle muhtemel olduğunu göstermektedir. NATO'nun müşterek bir kararı olma ihtimali vardır. Fakat bu husus kanun dışı olduğu için, NATO özel kuvveti olan ***Gladio*** ile yürütülmüştür. Tıpkı İtalya benzeri birçok ülkedeki operasyonlar gibi. ABD'nin bu politikalarının AB zemininde ne kadar derin çatlaklara yol açtığı günümüzde daha iyi görülmektedir. Bütün bu hususları en iyi bilebilecek kişi Başbakan Simitis'tir. Ayrıca Stavrakis'in direkt ABD'nin emriyle hareket ettiği, İngiliz avukatlarımın hazırladığı savunmada gösterilmiştir. Gerek ABD, gerekse Türk yetkililer işbirliği yaptıklarını en üst düzeyde ifade etmişlerdir. Geriye şu sorulara yanıt vermek kalıyor: Tüm tarafların bu işte, komploda çıkarları nedir?

Birincisi, ABD kendisi için stratejik müttefik olarak gördüğü Türkiye'yi kendisine bağlamak için bu yardımı mükemmel bir fırsat olarak görmüştür. Bütün Ortadoğu, Orta Asya ve Balkan faaliyetlerinde Türkiye'den yararlanmayı bu teslim edişle zirveye çıkarmıştır. Aynı hususlar İngiltere için de geçerlidir. İsrail de Türkiye'yle geliştirdiği stratejik ilişkisinin bu olaydaki rolüyle ne kadar önemli olduğunu kanıtlamıştır. İsrail'in beyin rolü, diğer alanlarda ve özellikle Kenya'da sonuç alıcı olmuştur. Peki, Helen Cumhuriyeti'nin menfaati nedir? Bir defa çok bağımlısı olduğu ABD'nin emrini yerine getirmiştir. Sonrasında Kıbrıs ve Ege sorunlarında ABD'nin tam desteğini alarak, karşılığını fazlasıyla alacağını hesaplamaktadır. Diğer aşağılık bir yaklaşım Pangalos'un sözünde gizlidir: *"Mesih'in yanındaki melek"* demekle imhadan başka bir sonucun beni beklemediğini çok iyi bilmektedir. Benim Türkiye'nin elinde ölmem, tam bir *'iti ite kırdırma'* politikası olarak mükemmel işlerlik kazanacaktır. İtler ne kadar birbirlerini kırarsa, sonuçta kendi politikası kazanmış olacaktır. Bu yaklaşım, verilen desteğin tamamen taktik çıkar amaçlı olduğunu açıkça ortaya koymakta, en ufak bir insani yönünün olmadığını göstermektedir. Bütün hesaplar benim kör bir direniş içine girerek öleceğim üzerine yapıldı. Ölmem üzerine gün sayıldığı, Atina gazetelerinde bile işlendi. Şahsımın klasik milliyetçi yaklaşımdan uzak olması ve kör şiddete açık olmaması, ilkel Kürt milliyetçiliğinin önünü açarak diledikleri gibi Kürt sorunu ile oynama hesapları bunda belirleyici olmuştur. Teslim edildiğim gün bazı Kürt milliyetçi önderlerin hemen Atina'ya geldikleri bilinmektedir. Bütün hesaplar, komplo ve ihanetin ölümümle sonuçlanacağı temelinde yürütülmüştür. Hukuki yanını bir yana bırakalım, bu yaklaşımda insani hiçbir yanın göz önüne alınmadığı açıktır.

"Ezilenlerin tümünün, bir dağ ve orman kovuğundan çöl kabilesine, köleden işçiye, cinsiyet ezileninden çevreciye, çocuk, genç ve yaşlı katmanlaşmasına kadar bileşik bir sistem arayışına hiçbir dönemle kıyaslanmayacak kadar ihtiyaç vardır. Devlet sosyalitesinin zihniyet ve siyaset askerlik yöntemlerine düşmeyen, o sınırlara koşmayan, kendi doğalarına uygun hem zihniyet hem de politik yapılanmalarını oluşturmaları gerekir. Bu temelde tarih ve gelenek, araştırma ve bilinçlendirme, mantık kazanma çabalarıyla en geniş Demokratik Ekolojik Toplum Koordinasyonlarını teşkil etmeleri gerekir."

c- Savcı'nın iddianamesindeki yaklaşımın AİHS ve Helen pozitif ulusal hukukuna aykırı olduğu yaptığım kısa değerlendirmeden de rahatlıkla anlaşılabilir. Hiçbir makam tehdit altındaki bir vatandaşını veya siyasi iltica başvurusunda bulunanı *'kovma'* yetkisinde olamaz. Özellikle benim İtalya sürecim, bunun için en iyi örnektir. Sadece pozitif hukukun gerekleri yerine getirilse bile, bu olaydaki sorumluluğun hükümete düştüğü açıkça görülecektir. Zaten olay sırasında hükümetin büyük telaşı ve bakan istifaları bunu göstermektedir. En ucuz kayıpla suçlarını örtbas etmek istemişlerdir. Neden, hemen başlangıçta hakkımda soruşturma yürütülmedi? Suçluysam, ilk anda suçluydum. Her şey bilgileri dahilindeydi. Olay umdukları gibi gelişmeyip benim kim vurduya gitmem gerçekleşmeyince, yani nedeni belirsiz, sadece Türk yönetimini sorumluluk altına sokan bir mecrada gelişmeyince yargılama yoluna gidilmiştir. Tasfiye olsaydım, kesinlikle bu yargılanma gerçekleşmeyecekti.

Atina Karma Yeminli Mahkemesi'nin lehimde vereceği karar, AİHM'de İmralı kararına ilişkin verilen hükümler açısından önem taşımaktadır. AİHM tüm itiraz maddelerimizi kabul etmesine rağmen, kaçırılmayı göz önüne getirmemiştir. Nasıl tehlikeli bir komplo içinde kaçırıldığıma değinme gereği duymamıştır. Sanki teslim edilmem öncesi olup bitenler hukuku ilgilendirmiyormuş gibi, dar hukuki kıstaslar içinde kalmıştır. Halbuki bana ilişkin AİHS'nin en temel maddesi; can güvenliği ve hukuki bir yönteme dayanmadan, keyfi olarak gözaltına alınamayacağı biçimindedir. Benim durumum sadece keyfi gözaltı değil, ucu her türlü imhaya açık bir kaçırılmadır. Çok sayıda devlet güçlerinin rol oynadığı planlı, gizli, tamamen uluslararası hukuku çiğneyen bir kaçırılmadır. AİHS 5/2 maddesi çiğnenmiştir. Ulusal hukukun da devre dışı bırakıldığı açıktır. Hep vurguladığım gibi, Helen Cumhuriyeti sınırları içinde verilecek karar en çok tutuklanmadır. Bunun dışında tüm muameleler hukuk dışıdır. Mahkemenin bu hukuk dışılığı bir yolla telafi etmesi gerekir. İmralı yargılamasını ve AİHM yaklaşımını geçersiz sayabilir. Çünkü ilk yargılanacağım ve dolayısıyla güvencesi altında olmam gereken mahkeme, Atina Karma Yeminli Mahkemesi'dir. Bu mahkemenin kararı öncelik taşır. Diğer mahkemelerin kararlarının hüküm ifade edebilmesi için, Atina yargılamasının sonucu gerekmektedir. Hukuksuzluk üzerine, hukuk inşa edilemez. Bu açıdan Atina Karma Yeminli Mahkemesi'nin kararı hem bir ilk örnek teşkil etmesi hem de diğer yargılamalara zemin teşkil etmesi açısından önem arz etmektedir. Pratik sonucu pek önemli olmasa da, AİHS 5/2 maddesinin işletilmesi açısından da sonuç doğurabilir. İtalyan Roma İstinaf Mahkemesi'nin ilticamın kabulüne ilişkin verdiği karar da göz önüne getirilmelidir. Mahkeme esas olarak halen Helen Cumhuriyeti sınırları içinde olduğumu göz önünde bulundurarak, İmralı'daki tutuklu olmamı da gayri kanuni olarak değerlendirmek durumundadır. Teorik olarak Helen Cumhuriyeti sınırları içinde olduğum kabul edilmek zorundadır. Bunun gereklerini ortadan kaldıranların suç teşkil ettikleri açıktır. Böylelikle örneğine az rastlanır bir hukuki kalpazanlığın önüne geçilmiş ve hukuk devletinin gerekleri yerine getirilmiş olur.

Sonuç olarak, insanlık ve halklarımızın dostluk tarihinde bir kara leke olan bu komplo olayında mahkemenin kararı, adil bir hakem olarak dindirici bir etki yaratabilir. Kendim bunu bir intikam sorunu olarak değerlendirmeyi karakterime uygun bulmamaktayım. Siyasi ve ahlaki savunmamda yaptığım gibi, yine de dostluk ve barış için bir köprü rolünü sürdürmekte kararlıyım. Türk-Helen ilişkilerinin, benim üzerimde oynanan bu oyunla, özellikle ABD'nin isteğiyle düzeltilmesine fazla güvenilemez. Kalıcı dostluklar, ancak halkların demokratik dayanışmalarıyla kurulabilir. Benim de yapabileceğim, artık tarih boyunca kanlı uygarlık güçlerinin politik yöntemlerinden köklü bir biçimde kopmak, siyasi mücadelenin temeline halklarımızın demokratikleşme mücadelelerini oturtmak ve başarı kazandırmak olacaktır. Şuna derinden inanıyorum ki, Kürt-Türk ilişkilerinde sağlayacağımız köklü bir demokratik uzlaşı ve barış ortamı, Helen halkının da yüzyıllardan beri derin umudu olan barış ve dostluğun en güçlü güvencesi ve gerçekleştirici gücü olacaktır.

Kürt krizinde çözüme doğru –veya komploya yanıt–

Atina üzerinde 1 Şubat 1999'da uygulama sürecine konulan komplo şahsında, Kürt olgusu ve ondan kaynaklı sorunları bir ikilemle karşı karşıya getirdi: Ya intihar, ya yeni yaşam koşullarını özde ve biçimde yaratabilmek! Medyada işlendiği tarzda ***'paketlenip'*** Ankara oligarşik yönetimine teslim edildiğimde, dünya çapında etkili ABD hegemonik sistemi beni daha iyi tanıyor ve ne yaptığını biliyordu. İster ölü ister diri kalmanın kendi sistemi içindeki sonuçlarını hesaplıyordu. ABD ve Yunan oligarşisi fazla yaşayabileceğime ihtimal vermiyorlardı. İntihar veya değişik bir ölüm biçiminin güçlü bir olasılık olduğuna emindiler. Başlangıçtaki beklentili halleri de bunu kanıtlıyordu. Beni teslim ederken hiçbir güvence öngörülmüş değildi. Halk deyişiyle *'eti de senin, butu da senin'* tutumu içindeydiler. Hem örgüt hem de halk içindeki azami seviyeye çıkarılmış karşıtlık duyguları intihar eğilimine yatkındı. PKK beş bine yakın elemanını intihar kararlılığıyla eyleme sürmeye hazırlanırken, Türk kamuoyu kısa süre içinde idam infaz beklentisi içine sokulmuştu. Kendini yakma eylemleri devam ediyordu. ABD ve yakın müttefikleri olarak İsrail ve Yunanistan, Türkiye'nin içine gireceği bu yeni intiharvari karşılıklı öldürme furyasında, kaosunda, en azından onlarca yıllık bir kargaşa, ekonomik iflas ve intikam hisleriyle dolu bir dönem içinde kendi politikalarının başarı şansını yüksek görüyorlardı. Hem Kürt hem de Türk şoven milliyetçi hisleri kabardıkça, içinden kolay çıkılamayacak bir kör çıkmazın sonunda her iki tarafın da kendilerine bağlanacağından emindiler. Bağlanmaktan başka çare göremiyorlardı. Geleneksel *'böl yönet'* veya *'tavşana kaç, tazıya tut'* politikasının sonuç vermemesi düşünülemezdi. Kaldı ki, son 15 yıllık süreç bu politikanın bütün ipuçlarını vermişti. Hem Türkiye hem de Kürtler dalga dalga sistemin kollarına atılmaktaydılar. Başka yolları kalmamıştı. '20'lerin gündemleştirilmiş bir versiyonuyla, tarih tekerrür edilmek istenir gibiydi. İngiltere zaten bu yıllardaki tecrübesi ile işin can alıcı noktalarını bizzat planlayıp uyguluyordu. PKK'nin yeni bir önderlik altında kendine bağlanıp, kendine bağlı işbirlikçi bir Kürt milliyetçi hareketiyle '20'ler politikasını, '90'larda Irak üzerinde uygulama çabasındaydı. Irak'ın 2003'te içine düşürüldüğü durum bu politikanın güçlü temelleri olduğunu gösteriyordu. Şahsımda bir Şeyh Saitçilik oynanıyordu. Öyle ki, idam kararım Şeyh Sait'in idam edildiği 29 Haziran 1999'da verilmişti.

Bu gerçekler karşısında intiharı seçemezdim. Dayanılması zor koşullar karşısında, Kemal Pirlerin ansı gereği, ölüm orucu düşünülmedi değil. Daha uçaktayken, tek kelime konuşmadan bu yolu denemek aklıma gelmişti. Ama geliştirilen oyunun da tam bunu beklediği ve oyunu oynayanların kazanlıkta kalacağı, ölmemesi ve öldürmemesi gereken insanların öleceği ve birbirini öldüreceği, belki de etkisi yüzyıllara yayılabilecek bir intikam sürecinin birlikte yaşam kültürü güçlü olan halklarımız arasında yeşereceği gerçeği, kişisel intikam hisleriyle ve acılarıyla kendi sonumu getirmeye hakkımın olmadığını açıkça dayatıyordu. Trajedim ne kadar acı ve hak edilmedik olsa da, bazı değerler için yaşama gücü göstermeliydim. Önemli olan benim kişisel onur ve gururum değil, sistematik değerlerin hesabını doğruya yakın yapabilmek ve fırsatı olursa karınca kararınca hayata geçirebilmekti. Yaşam kararlılığım ana hatlarıyla bu biçimde oluştu.

Açık ki, hem öz hem de biçimde beni tepeden tırnağa bir gözden geçirme ve dönüşüm görevi bekliyordu. Yaşamam bu görevin başarısına bağlıydı. Tutukevlerinin zor koşullarına karşı, bu dönemde ölümüne direnişler boy gösteriyordu. Benim koşullarım daha ağır olmasına rağmen, çıkışı bu biçimde yapmamın gerçekçi ve doğru olamayacağının ve sonuç da vermeyeceğinin bilincindeydim. Örgütü ve halkı kendim için ayağa kaldırmamın da doğru bir tavır olamayacağını düşünüyordum. Bu yönlü yaklaşımların, düşünülen oyun gereği ezileceği öngörülmüş ve onay verilmişti. Tüm diri öğelerin tasfiyesi, planın bir gereğiydi. Soyut bir şoven milliyetçilik politik olarak sürdükçe, her şeyi buna kurban etmekten çekinmeyecekti. İşbirlikçi ilkel Kürt milliyetçiliği ve PKK'den kaçan hainler ellerini ovuşturarak bunu bekliyorlardı. Böyle yapmadığım taktirde ise, *"APO direnmedi, derin devlete teslim oldu"* türünden yaklaşımlarla ortamı istismar etmeye çalışacaklardı. Bunlara alet olmamalı, fırsat vermemeliydim. Kaldı ki, ***Kemal Pir*** ve ***Mehmet Hayri Durmuş*** başta olmak üzere ***'82 Büyük Ölüm Orucu Şehitleri***'*ne*, yine ***Mazlum Doğan*** ve ***Ferhatların*** anısına bağlılık; Onları taklit etme biçiminde davranmak yerine, özgür yaşamın daha gerçekçi ve onurlu bir çıkışını emrediyordu. Sonuç olarak yaşam kararlılığı kesinleştikten sonra, büyük dönüşüm sürecine cesaret edecektim. Tarihte özellikle Ortadoğu kültüründe bu tür süreçler dönüşüm örnekleriyle doludur. Ha Eyüp gibi bir mağarada, ha Zerdüşt gibi dağ ba-

şında inziva ve çileye çekilmişsin, ha İmralı Tek Kişilik Tutukevi'ne kapanmışsın; özünde fark yoktur. Sorun, dönüşümün niteliksel özelliklerini geliştirebilmekteydi. Şimdiye kadar ki tüm değişim ve gelişim deneylerimi aşan özellikler kazanmadıkça, büyük çile sürecinden sağlam ve doğru çıkmam anlamlı olmayacaktı. Benim sorumluluğum altında oluşan muazzam acılar ve umutlar yüklü değerlere layık olmak da bu gerçekleşmeye bağlı olacaktı. Söz konusu olan, kişiliğim temelinde bireyi, kurumları ve çözülen zihniyeti bağrında taşıyan sistemi görebilmek; bununla da yetinmemek, o sistemi aşmak ve yeni sistemi gerçekleştirmekti. Ana hatlarıyla teorik ve bazı uygulama örnekleriyle kalın çizgiler halinde bu süreci özetlemeye çalışırsam:

Kürt olgusu özgürlüğe suya binyıl hasret kalan topraklar gibiydi

a- Her şeyden önce kişiliğimin ilginç bir özelliğinin sistematik karakter hastalığında olmasıdır. Bir sistemi tam aşamadıkça, kendimi sürekli kriz içinde bulmam söz konusudur. Yüzeysel ve doğruluğu kuşku götüren değerlerle uzun süre yaşamanın, özüme ters bu şüpheli yaşamın doğal bir sonucu olarak, beni hep arayışa zorlaması söz konusuydu. Bu ise, evrenden tutalım bir toz zerreciğine kadar her şeye doğru bir anlam vermedikçe rahatlamayacak bir karakter, mizaç taşımak anlamına geliyordu. Tüm yaşam evrelerimi gözden geçirdikçe, bu hususu kalın bir çizgi gibi görüyordum.

Aile ve köy toplumunda kendimi tanımaya başlar başlamaz, doğru olan nedir sorunuyla karşı karşıya geldim. Sonuç, aile ve köy gelenekleri yerine, kendi çocukluk hayallerim yüklü ***'özgün yasalarımı'*** sezip yaşamaktı. Bilinen köy aile isyancılığı bu özellikte gelişmişti. Topluma, şehre açıldıkça, durum daha da sancılı bir hal aldı. İlk genel ideoloji olarak dine sarılmak, birçok insanda olduğu gibi bende de ifadesini buldu. İlk, orta ve lise sürecinde dinsel yanı ağır basan duygulu, mümince bir yaşamı esas aldığım da itiraf etmem gereken bir husustur. Fakat Ankara'daki okul, ***Dev-Genç*** hareketliliği, ilkel Kürt milliyetçi yansımaları bendeki krizi daha da derinleştirecekti. Tüm bu süreçleri bazı öğretmenlerim fark etmiş olup, yardımcı olma çabaları da vardı. Yaşanan sistematik düzeyde olduğu için, bu çabalar yeterli gelmiyordu. '70'lerde kemalist Türkiye modernitesi çatallaşma sürecindeydi. Bir yandan daha radikal sol çıkışlar, diğer yandan şoven milliyetçi ve dini ağırlıklı siyasal çıkışlar her genci olduğu gibi beni de etkisi altına almakta gecikmeyecekti. Klasik kemalizmin etkileri sınırlı kalmıştı. Yeni ideolojik politik akımların etkisi altında daha da zorlanmakla birlikte, yeni bir karar süreci yaşıyordum. Kürtlük ve dinsel kuşkuculuk peşimi hiç bırakmayan iki katı gelenek olmaya devam ediyordu. Sol ideolojiye yönelmem de bu gelenekleri aşarak değil, yadsıyarak aşma kolaycılığı, kuşkulu yapımı daha da derinleştirecekti. Kürt ilkel milliyetçiliğine düşmemek kadar, dinci özelliklerimi de yeni gelişen dini siyasi akımlara kanalize etmemek önemli olmakla birlikte, yeterli bir çözüm değildi. Okulu bitirdikten sonra, küçük bir memurlukla tatmin olacak yapıda değildim. Üniversiteyi okumam sol çıkış için bir basamak yapmaktan öteye bir anlam taşımıyordu. Dönem aynı zamanda sol parçalanmayı yaşıyordu. Eylemler patlak vermişti. Eylemciliğin, karakterimin sistem analizi dışında, benim açımdan değerlendirilebilecek bir özelliği yoktu. Militanlık hevesleri tatmin etmiyor, bir taklit karikatürü olmaktan öteye anlam ifade etmiyordu. Mevcut sol ortam içinde, dürüst bir sempatizanlıktan öteye gidemiyordum. 12 Mart hareketinin solda yarattığı boşluk, hiç hazır olmadığım halde, beni bir gençlik önderliğiyle yüz yüze bıraktı. ***Ankara Demokratik Yüksek Öğrenim Derneği (ADYÖD)*** yönetimi ve fiili başkanı gibi bir konum, liderlik konumunu da önüme koydu. Daha önceleri sempatizanlığım, siyasi yanı ağır basan ***THKP-C***'ye yönelikti. ***THKO*** kaldırabileceğim bir yapı gibi gelmiyordu. Fakat arta kalan THKP-C sempatizanları yeni örgütlenmede tutarsız kalınca, çıkışı bir sol Kürt hareketinde aramam ve bunun bizzat sorumluluğunu üstlenmem kaçınılmaz oldu. 1972-73'te bu kararlılık kesinleşince, gerisi pratik çabaydı. Bu kararlılığı çözdüğünüzde, hem Kürtlüğün hem de sol temelinin genel bir çizgi slogancılığını aşamadığı görülecektir. O koşullarda dünya çapında marksizmin, solun yaşadığı kriz göz önüne getirildiğinde, slogancılığı aşmak kolay değildi. Kısır tartışma ortamıyla oyalanmaktansa, ana hatlarına emin olduğum bir ***Kürt özgürlük hareketi****nin*, ne kadar maceralı gibi görünse de, sonucun verimli olacağından kuşkum yoktu. Çünkü Kürt olgusu özgürlüğe, suya binyıl hasret kalan topraklar gibiydi. Bu tercihe başta Kemal Pir ve Haki Karer gibi çok değerli Türk kökenli arkadaşlar da derinliğine inanmışlardı. Onlar çıkışımızın soy damarıydılar. Yaptığımız yolculuk tipik bir inanmış mümin yürüyüşüne benziyordu. Ortadoğu'daki tüm zorlanmalar bu temeli değiştiremedi. Diğer yandan Avrupa'nın dayattığı eritmeye karşı da direnildi. Ortadoğu'nun feodal karakterini aşmamış politik oyunlar ortamıyla Avrupa'nın çekici eritici ortamı arasında uzun süre direnilmekle birlikte, derinliğine bir dönüşümü yaşamamız söz konusu olmadı. Klasik Vietnam veya Küba türü hayallerimiz de hiç eksik olmadı. Sovyetler çözüldüğünde bile, tüm eleştiri özeleştiri çabalarına rağmen, dönemi başarıyla aşacak sistematik yeniliği yakalamaktan uzaktık. Giderek sıkıştığım bir gerçekti. Ama inatçı bir çabayla ne ABD ve AB'ye ne de bir Ortadoğu devletine yönelik teslim olma eğilimine itibar edilmedi. Özgün kalmak daha anlamlı ve özüme denk geliyordu. 2000'lere doğru daha çok mevcut hareketliliği ve bu temelde onuru korumak, gerisine fazla aldırış etmemek veya kaderci dogmatik bir anlayış içinde gün saymak gibi geçiyordu. Ortadoğu'daki son dönemime damgasını vuran gerçeklik buydu. Hiç rahat değildim. Kadın özgürlüğüne daha fazla yönelmem söz konusuydu. Belki bu kanaldan bir çıkış bulabilirdim. Çünkü yeni düşüncelere daha açık, doğurgan bir alan gibi geliyordu.

Geneldeki sol düşüncenin Sovyet reel sosyalizminde yaşadığı çözümsüzlük ve çözülüş, temelindeki derin boşluklara bağlıydı. Benim yaşadığım da bununla ilintiliydi. Kürt sorununa uygulanış sınırlı sonuçlar vermiş, fakat derin bir uçurumun kenarına da getirmişti. Her ne kadar bu sosyalizm türüne yönelik baştan itibaren eleştirisel yaklaşılmışsa da, köklü bir dönüşüme uğratmaktan uzaktık. Köksüz bir mezhepleşme tehlikesini içeriyordu. Tarihsel temelden yoksunluk, geleceğin peygamberce dogmatik öngörüsü, dünyevileşmiş bir materyalist dini anlayış durumuna düşürmüştü. Feodalizmin güncelleşmiş dini siyasi akımlarıyla kapitalizmin yeni liberalizminin kenarından bile yürümek istemiyordum. Daha derinleşmiş kuşkular ve kurumayla yüz yüze bir zihniyette, gelişemeyen duygularla yüklü, olabildiğince trajik bir pratiğin başında ayakta kalmayı tam bir onur savaşına dönüştürmüştüm. Başarı ve çözüm, pratikten ve sistemin içindeki gelişmelerden bekleniyordu. Halbuki her iki alan, kriz derecesinde bir bunalımı yaşıyordu. Her yönüyle bir kilitlenme durumuna gelmişti. Fakat doğa durmadan değiştiğine göre, toplumsal gerçeklik de değişecekti. Tıkandığı noktalardan, çözüme zorlanacaktı.

b- İmralı sürecine bu gerçeklik temelinde gelindi. Önemli bir tarihsel kesit yaratılmasına rağmen, kendi sistemini yaratmaktan uzaktı. Her tarafa kullanılabilecek bir malzeme durumundaydı. Türk devletinin sorgulama yapan güçleri, sanıldığı gibi fazla geri değillerdi. Kilitlenme kadar çözümün de benden geçtiğinin oldukça farkındaydılar. Kaba bir yaklaşım içine girmemekle birlikte, tam bir sistem savaşıyla yüz yüze bıraktılar. Kendi deyişleriyle, her şeyi ben yapmak durumundaydım. Bir yanıyla doğruydu. Diğer yandan ise, tüm dünya karşısında tek başına bırakılmıştım. İçine düşürüldüğüm bu durumunda, ***'yeni dünya adaleti'*** kendini bütün çıplaklığıyla gösteriyordu. Özellikle ABD küreselciliğinin (yeni) ilk kurbanlarındandım. Aslında Türk-Kürt olgularının, basit bir kullanım değeri taşıdığı anlaşılıyordu. Sorunun özünün bir Kürt-Türk çelişkisinden ibaret olmadığı kendini bütün yönleriyle gösteriyordu. İkinci, üçüncü kategorilerden çelişkiler olduğumuz ortadaydı. Dar bir ulusalcılık ve sınıfsallık bu yüzeysel çelişkileri ifade ediyordu. Sistemli olamadığımız, karşı sistemlerin içinde kaldığımız inkar edilemez bir konum arz ediyordu. İstediğiniz kadar ezilen ulusçu veya sömürülen sınıfçı olduğunuzu iddia edin, pratik sizi karşıt sistemin basit bir avı halinde tutmaktan öteye taşımıyordu. Eğer yaşadığınız sistemi köklü gözden geçirmez, alternatifini geliştiremezseniz, bu konumu aşamayacağınız da ortadadır. Kocaman Sovyet sistemini kullanan emperyal hegemonik sistem, bir Kürt-Türk ilişkiler ve çelişkiler odağını haliyle kullanacaktı. Öyle yaptığı da bütün marifetleriyle karşımdaydı. Bu durumu sadece dostların, PKK'nin eksiklikleri ile izah edip aşmak gerçekçi değildi. Hatta görünür komplocuları bağlamak da yeterince bir izah olamazdı. Ne kadar Kürt, Türk, Arap çözümlemesi yapılsa da durum yine aşılamazdı. Buralardan dünya hegemonik sistemini çözmeye yönelmedikçe, içinde kıvranmaktan kurtulunmayacaktı. Benim durumum her yönüyle bir sistem çözümünü dayatıyordu. Öyle sıradan parçasal, farklı zaman mekan çözümlerini değil; bütünsel derinlikli ve tüm boyutlarıyla bir evrensel çözümü dayatıyordu. Bu tür bir çabaya ve düşünsel yoğunlaşmaya yöneldim. Tümüyle etli butlu olmasa da, kendi sisteminin iskeletini oluşturduğum kanısındayım. Evrensel bakış açım, mevcut bilimsel bilgi düzeyini rahatlıkla karşıladığı gibi, hiçbir gelişme karşısında şaşmayacak bir olgunluğa ulaşmış seviyededir. Yaşam ölüm diyalektiğinde tüm gelişim evrelerini yorumlayabilecek ve karşısında yeterince cesaretle durabilecek durumundayım. Dönüştürdüğüm sadece bilimsel zihniyet yapısı değildir. İnsanlık tarihi boyunca yaşanan mitolojik, dini, felsefi ve bilimsel düşünce tarzlarının iç içe diyalektik gelişmesini zihniyetimin temel kalıpları haline getirmişim. Buna sağlam mantık yapısı da denilebilir. Bu mantık yapısı içinde toplum, doğa ve evren kavramına şüpheli karakterimi doyurabilecek denli bir derinlik, doğruluk kazandırmış durumdayım. Benmerkezli bir düşünce yapısı veya hastalığından kurtulmuş durumdayım. Ta çocukluktan beri en güçlü baba, kabile, aşiret, ulus, devlet vb kavramlarla kendini özleştirme, tekleştirme hastalığı, aslında insan psikolojisindeki en derin bir zaafı da teşkil ediyor. Belki de canlılar aleminde kendi başına yaşayamayacak denli zayıf bir hayvan olan insan türü, bu zayıflığını toplum olmak ve toplum olmakla da kendini onun bir kategorisi (aile, hanedan, devlet, ulus, aşiret) olan biçimler altında tanrısal bir yansı haline getirmekle benleştiriyor, tekleştiriyordu. Aslında tek tanrılaşmayla, benlikte bir zirveleşme ve kendini gizleme söz konusudur. Buradan çıkarak firavun tarzından son ABD tarzına kadar bir uygarlık gücü halinde korkunç güçlendirmesine varıyor, temel insani zayıflığı böyle yanıtlıyor. Tabii bu tür tanrısallaştırmayla hastalık aşılmıyor, tüm insanlığı tehdit edecek bir genelliğe ulaşıyordu.

Eşitleştiren özgürleştiren devlet olamaz

Ortadoğu kültüründeki büyük çile dönemleri, özünde bu yapıyı kırmaya yöneliktir ve çok zengin bir içeriğe sahiptir. Sosyal mücadele tarihini Batı'da aramak, aslında özümüze saygısızlıktır. Her tür sosyal ve çevreci mücadelecinin binlercesine Ortadoğu kültürü tanıdıktır. ***Descartes***, ***Marks***, ***Lenin*** vb gibi Batı'nın son 500 yıllık birikimleri bu kültür karşısında zayıf kalır. Batı'nın üstünlüğü, eleştirisel diyalektik düşünceyi sistemli ve sürekli uygulamasından ileri gelmektedir. Buna rağmen bireycilik hastalığını aşamadığı gibi, insanlığı genelleşmiş bir firavunlaşma sistemi içine atmaktan öteye gidememiştir. Sümer rahip birey ve devletinin aynısını temsil etmektedir. Yalanlı ve kanlı uygarlığı esas olarak aşamamıştır. Sistemin ya tek tanrının hiçleşen kulları ya da tanrısallaşan insanlar üretmekten öteye gitmediği anlaşılmıştır. Kendi çözümümde, Batı uygarlığı dahil, Sümerlerden beri süregelen birey devlet ikileminin tüm sorunların kaynağını teşkil ettiği ve son on yıllardan beri gittikçe derinleşen bir krizi yaşadığı biçiminde bir anlayışa sahibim. Bu ikilem tüm ekonomik ve ideolojik toplum yapılanmasını cenderesine alan temel çelişkiyi teşkil etmektedir. Çelişki serf derebeyi, köle efendi, işçi patron arasında olmaktan öteye, tüm resmi sınıflı uygarlık sistemi ve cenderesine aldığı herkes ve her kurum arasındadır. Sınıf sorunları, çevre, kadın (cinsiyet) sorunundan etnik sorunlara kadar tüm toplumsal sorunlar bu sistem çelişkisinden kaynağını alır. Fakat devlet sahibi sosyalite kendi sistemini kurmasına karşın, devletle çelişki halindeki tüm sosyalite yapıları kendi bileşik sistemlerini kurmaktan uzaktırlar. Devlet sistemlerinin sürekli gittikçe yoğunlaşan ve bileşik özellikleri karşısında, söz konusu sorunları yaşayanlar, gerek uğradıkları zor, gerekse ideolojik saptırmalar yoluyla sistematik düşünce yapısına ve toplumsal kurumlara ulaşmaktan yoksun bırakılmışlardır. Bilinç ve iradenin parçalanmış hali sürekliliği ve bütünsel bir kurumsallığı oluşturamamakta; tarih boyunca sergilenen büyük özverilere rağmen, sistematikliği sağlayamamaktadır. Çoğunlukla devlet sosyalitesinin iç çelişkilerinin bir aleti olarak kullanılmaktan kurtulamamaktadır. Bu haliyle devlet ve dayandığı sosyalite, zayıf bacaklar üzerinde şişen bir gövde ve dev başına benzemektedir. Gerçek bir toplumsal kanserleşme yaşanmaktadır. Devletin bu haliyle yürüyemeyeceği gerçeği, sistemin motor gücü ABD'nin yeni küresel hamlesine yol açmıştır. Sistem, karşıtlarınca çözümlenemeyince, kendi içinde çözüme gitme çabasındadır. Son Irak operasyonu bu bağlamda anlam ifade eder. Çözüm bulunacağı da kuşkuludur. Sistemin buna yetenekli olup olmadığı yoğun tartışılmaktadır. Fakat bizim tartışmamız bunu aşmak zorundadır.

Mevcut sistem dışı bir sistem tartışmasında vardığım sonuç, toplumun değişim dönüşüm çabalarında devletçi tüm yaklaşımları aşmak biçimindedir. Devlete götüren tüm düşünce ve hareket yapıları, iddiaları ne denli eşitlikçi ve özgürlükçü olursa olsun, ters sonuç doğurmaktan kurtulamazlar. Son Sovyet deneyimi iyi bir örnektir. Devletçi sosyalizmin olamayacağı kanıtlanmıştır. Marksizmin temel zaafı bu gerçeklikte yatmaktadır. Ezilen sınıf diktatörlüğü de dahil, her devlet doğalında eşitsizlik ve özgürlükle sonuçlanmak durumundadır. Çünkü devletin temel mantık ve dokularında bu gerçeklik esastır. Eşitleştiren, özgürleştiren devlet olamaz. Fakat bu sınırlı eşitlik ve özgürlük amacına hiç katkıda bulunamaz anlamına gelmemektedir. Mevzii ve dönemsel bu tür özellikleri kazanabilirler. Ama bu özellikler asli olmayıp geçici karakterdedirler. Dolayısıyla devlet dışı sosyalitenin, kendine uygun zihniyet ve siyasal yapılanmaları oluşturma görevi vardır. Tarih boyunca birçok mezhepsel ve etnik adımlar atıldıysa da, bir sisteme ulaşılamadığı açıktır. Köleci, feodal ve kapitalist çağdaki tüm ezilenlerin hareketleri muazzam deneyimler yaşamalarına rağmen, sistematik, sürekli gittikçe yoğunlaşıp kurumsallaşan geleneklere ulaşamadılar. Varolanlar parçasal ve adeta müzelik konumdadır. Buna rağmen tüm insanlığın devlet sosyalitesince yutulduğunu, hiçbir gelenekten eser kalmadığını iddia etmek sübjektivizm olur. Bu, aşırı abartma ve küçülmek anlamına düşmek olur. Gerçeklik biraz daha farklıdır.

Ezilenlerin tümünün, bir dağ ve orman kovuğundan çöl kabilesine, köleden işçiye, cinsiyet ezileninden çevreciye, çocuk, genç ve yaşlı katmanlaşmasına kadar bileşik bir sistem arayışına hiçbir dönemle kıyaslanmayacak kadar ihtiyaç vardır. Devlet sosyalitesinin zihniyet ve siyaset askerlik yöntemlerine düşmeyen, o sınırlara koşmayan, kendi doğalarına uygun hem zihniyet hem de politik yapılanmalarını oluşturmaları gerekir. Bu temelde tarih ve gelenek, araştırma ve bilinçlendirme, mantık kazanma çabalarıyla en geniş ***Demokratik Ekolojik Toplum Koordinasyonlarını*** teşkil etmeleri gerekir. Klasik sol ve liberal kalıplarla hiç vakit harcamamak, verimlilik ve boş çarpıtmalara uğramamak açısından önemlidir. Küresel sistem bunalımına karşı küresel bir demokratik ekolojik hareket insanlık için gittikçe aciliyet kazanmaktadır. Mücadele biçimleri olarak klasik sol dönemde olduğu gibi devletle çarpışmamak kadar, devlete koşmamak da ilkesel bir değere sahiptir. Ne devletle çarpışarak, hatta onu yıkarak ne de devletle sorunlar çözümlenir. Tersine, ***'ne kadar devlet, o kadar sorun'*** yine ***'ne kadar az devlet, o kadar çok çözüm'*** formülü daha gerçekçidir. Devletten uzak durmak, gerekiyorsa demokratik ekolojik toplum çabalarında sınırlı bir uzlaşmadan öteye gitmemek büyük önem taşır. Son 150 yıllık sosyalizm çabalarının iflas etmesinde, devlet yaklaşımları belirleyici rol oynar. Milyonlarca kahramanın ölümü, emek çabaları bu ideolojik ve siyasi körlükten ötürü sonunda emperyalizme hizmet etmekten kurtulamamıştır. Birçok ezilen ulus ve sınıf hareketi bu tür yaklaşımların kurbanı olmuştur. 300 yıllık Roma İmparatorluğu'na direnen yoksulların hareketi, Hıristiyanlık devlete yöneldiğinde yozlaşıp engizisyona kadar gitmekten kurtulamamıştır. Zerdüşt'ten Mani'ye, Nuh'tan İbrahim ve Muhammet'e kadar çözüm araçları, Sümer rahip devletine doğru koştukça, kurtarmak iddiasında oldukları insanlığı aslanlara yedirmekten öteye gidememişlerdir. Bu yaklaşım, ***Leninist*** tarzı bir emperyalist devlet yıkıcılığı ve proleter diktatörlük kuruculuğuna götürmüştür. ***Leninizmin*** düştüğü durum da aynıdır. ***Maoizm*** ve benzerleri de aynı geleneği paylaşırlar.

Yeni demokratik ekolojik arayış, rijit, kesin sınıf, ulus ve devlet kategorilerinden hareket etmez. Umudunu salt geleceğe taşımaz. Kuru bir geçmiş inancına da dayanamaz. ***'Tarih ve gelenek neyse, günümüz ve gelecek odur'*** büyük ilkesine göre düşünme ve davranmayı bilmek gerekir. ***Tarih ve geleneği ne kadar doğru biliyorsan, günümüz ve geleceği, bu tarihi içselleştirdiğinde üstüne ekleyeceğin kadar değiştirebilir, dönüştürebilirsin.*** Değişim ve devrimin altın kuralı, bu büyük harfli formülün uygulanmasından geçer.

Ötekini tanımak, zihniyet dönüşümünde diğer önemli bir ilkesel yaklaşımı ifade eder. Firavunlaşma, yani kendini devletle tanrı yerine koyma, tüm siyasi hastalıkların özüdür ve karşısındakileri küçük, kul gibi görmeye zorlar. Günümüzde bu hastalık, Nemrutlar ve Firavunlar döneminden daha az yoğun yaşanmıyor. Dolayısıyla ötekini bir kul, etkisiz bir varlık gibi değil, eşit ve özgür bir diyalektik öğe olarak görmeyi gerektirir. Doğaya ve çevreye boş, şuursuz varlıklar olarak değil, evrensel yasaların ahengine göre yaşayan varlıklar olarak, ilkçağ insanının kutsallığı içinde bakmayı gerektirir. Bunlarla birlikte kanlı uygarlığın daha da içinden çıkılmaz hale getirdiği cinsellik, kadın, çocuk ve yaşlılara; sınıf, din ve tarikat gibi daha toplumsal kategorilere de aynı zihniyet perspektifinden yeni ve geliştirici bir yaklaşımı esas alır.

Eylem ve örgütlenmede zorunlu meşru savunma dışında zora başvurmaz. Büyük ayaklanmaları yöntem olarak seçmez. Bunu tümden reddetmese de, esas olarak bilinçle dolu toplum biçimlerini esas alır. ***'Ne kadar akıl duygu gücü, o kadar toplum ve hareket gücü'*** ilkesine bağlı olmak esastır. Duyguya dayanmayan aklı devletçi sosyalitenin acımasız bir kalıntısı sayar. Kadının duygu yüklü zekasına çözümleyici yüce bir değer verir. Çocuk hayallerine en az akıllı bilgelerin düşünceleri kadar anlamlı yaklaşır. Yaşlıların tecrübelerine sürekli saygılı yaklaşır. Gençliğin coşkusundan hayatın hiçbir döneminde vazgeçmez. İyi olan güzeldir, güzel olan iyidir. En gelişmiş zeka ve türettiği kavramlar güzelliğin özünü oluşturur, ilkesel yaklaşımı esas alır. Yaşama gerekli coşkuyla yaklaşırken, ölümü yaşamın bir bedeli olarak görür ve yersiz korkuyla karşılamaz. Ne kadar anlamlı yaşamdan yanaysa, o kadar anlamsız ölüme karşıdır. Ölüme ancak anlamlı yaşamın gereği olduğunda cesaretle göğüs gerer.

İdeolojik sistem dönüşümümün ana çizgilerini böyle formüle etmek mümkündür. Şüphesiz bu yeni paradigma yaşama bundan sonra daha derinlikli, evren, doğa, toplum yasalarını görerek bakmak ve yaşamak anlamına gelir.

KADEK GENEL BAŞKANLIK KONSEYİ ÜYESİ MUSTAFA KARASU 14 TEMMUZ DİRENİŞİNİ DEĞERLENDİRİYOR

14 TEMMUZ RUHU KÜRDİSTAN DEVRİMİNİN RUHUDUR

Baştarafı 36'da

Cezaevinde uygulanan politikanın esası budur. Orada devletin mantığı konuştu. Dediği şuydu: "Devrimcilik yapma sözü verdiniz. Burada sizi öyle bir hale getireceğim ki, halkın içine çıkmaya utanacaksınız. Sizi öyle bir rezil edeceğim ki, insanların yüzüne bile bakamayacaksınız." Gerçekten de izlenen politika, kişilikleri cezaevinde tüketip daha sonra toplum içine salmak; böylece halka "işte Apocular bunlardı; size öncülük yapmak isteyenler, özgür bir Kürdistan vaat edenler, Türk devletine kafa tutanlar böyle teslim olup boyun eğdi" mesajını vermekti. Aslında bütün isyanlarda yapılan da bu olmuştu. İsyan liderlerini öldürmüşler, geriye kalanları da pişman ederek 'olmaz'ın teorisini yapan korkak kişiler halinde topluma salmışlardı.

Bize karşı politikaları ise daha çok mücadelenin kökünü kazımaktı. Apocu düşüncelerin kökünü kazımak ve cezaevi duvarlarına gömmek, Diyarbakır Cezaevi somutunda Kürt halkının özgürlük umudunu gömmek esas hedefti. Hareketin öncü kadroları ve en iddialı militanları oradaydı. Diyarbakır Cezaevindekiler doğduklarına pişman ettirilir ve inançlarından vazgeçirtilirse, halkta önemli bir yılgınlık ve inançsızlık gelişecek, PKK'nin itibarı düşecek, Apocu düşüncelerin boş olduğu fikri hakim kılınacaktı. Zaten Esat Oktay'ın ekibi, Şeyh Sait, Dersim ve Ağrı isyanlarının yenilgisinden sonra olduğu gibi "bu iş olmaz" fikrini toplumda yaygınlaştırmak amacıyla görevlendirilen özel bir ekipti. Ölüm noktasına getiren, ama öldürmeyen, yani ölümü bile bir kurtuluş olarak gösteren tarzda bir işkence uygulanıyordu. Bu ekip böyle bir işkence sistemi kurma göreviyle gelmişti. Tabii bu süreçte ölümler oldu, ama mesele ölüm sınırına getirip öldürmeden tutmaktı. Çünkü öldü mü, zaten kurtulacaktı. Önemli olan ruhen öldürmek, yani beyinde ve kişilikte öldürürken, fiziki olarak öldürmemekti.

Faşist rejim çok büyük bir şiddetle geliyordu. Koğuşları zaten teslim almış, bizim kadroları iki tarafa ayırmıştı. Artık yirmi dört saat işkence uyguluyordu. Gece gündüz insanlar işkence altındaydı. Su ve yemek vermiyor, sadece bir lokma ekmek veriyor, onu da dilim dilim dağıtıyorlardı. Bazen bunu da vermezlerdi. Gazete ve sigara gibi şeyler zaten kesilmişti. Vermezler, fakat aynı zamanda unutturmazlardı. O da özel bir yöntemdi. Örneğin sigara vermezler, ama haftada birkaç tane içeri atarlardı. Tutuklular sigara içsinler, unutmasınlar, dolayısıyla o zayıflık devam etsin diye bu tür yöntemleri uygulardı. Yıkanma yoktu. İnsanların hepsi bir aradaydı. Herkesin vücudunda binlerce bit oluşmuştu ve avuçla atılıyordu. Sürekli bir işkence hali ve uykusuzluk vardı. Bu durumda bitlenmek de insana işkence gibi geliyordu. Sürekli bir psikolojik baskı vardı. O da insanların iradesini kırmaya yönelikti.

İlk cezaevi şehidimiz Ali Erek yoldaş

Buna karşı bizim ilk ölüm orucumuz, '81 yılının 3 Mart'ında ***Kemal*** ve ***Hayri*** arkadaşların öncülüğünde başlatıldı. Ben o zaman hücredeydim, bilgim yoktu. Hücreden çıktıktan sonra arkadaşların ölüm orucunu başlattıklarını duydum. Ölüm orucu karşısında düşmanın politikasında en ufak bir yumuşama bile görülmedi.

Daha sonra mahkemeler başlayacaktı. Mahkemeler konusunda da en ufak bir geri adım atış olmadı. Mahkemelerin yapılacağı konusunda önceden bilgimiz yoktu. Bir gün önce gelip *"yarın mahkemeye çıkacaksınız"* dediler. Bir tek iddianame vardı. Mazlum ve ben bir hücrede kalıyorduk, böylelikle birlikte okuyabildik. Biz o zaman "bazı kısa şeyler hazırlanabilir" dedik, ama bunu yapma imkanımız olmadı. Yani mahkemeye de hazırlıksız çıkıldı. İlk mahkemelerde 'cezaevindeki baskı ve işkenceyi protesto etmek için kimlik vermeme' kararı alındı. Çünkü gerçekten dayanılmayacak işkenceler yapılıyordu. Koğuşlar zaten önemli oranda teslim alınmıştı.

Şimdi televizyonda verilen bazı görüntüler var. O görüntüler, kimlik bildirimini reddettiğimiz ve işkence yapılıyor dediğimiz zaman, arkadaşların kürsüden alınıp götürüldüğü anın görüntüleridir. Mahkemelerde hakimin gözü önünde işkence yapılıyordu. Salonda esas duruşta durmayan, sağa sola bakan dayak yiyordu. "Adalet Mülkün Temelidir" yazısındaki 'T' harfine bakılacak, herkesin gözü orada olacak; sağa sola, hakime, avukata veya bir başkasına bakılmayacaktı. Gözlerini çevirip başka bir yere bakanı mahkeme salonunda dövüyorlardı. Hatırlıyorum: Mahkeme heyetine *"burası işkencehanedir, bunu durdurun"* denildiğinde, heyetin verdiği cevap *"siz de akıllı durun, yapmasınlar"* olmuştu. Belki cezaevi kapalı yerdi, işkence yapılabilirdi, ama mahkeme güya adaletin olduğu yerdi. İşkencelerin orada da sürmesi şu mesajı vermek içindi: *"Mahkemede bile sizin için yapılacak herhangi bir şey yoktur. Tek kurtuluş yolu teslim olmaktır."*

Baskılar sürdü. Kimlik bildirimi yapmayan arkadaşları arabalara koyuyor, akşama kadar işkence yapıyorlardı. Arkadaşlar cezaevine girdiği zaman vücutlarında tek bir beyaz yer kalmıyor, her tarafları simsiyah oluyordu. Kimlik bildirimi tavrını geliştirme karşısında dökülenler oldu. Ağır işkenceler yapılıyor, insanlar dayanamıyordu. İşkence ve baskı bir veya iki gün değil sürekliydi. Polise giden insan iki veya üç ay direniyordu; ama burada işkencenin ne zaman biteceği belli değildi. Bu da insanların iradesi üzerinde olumsuz etki yapıyordu. Sonuçta kimlik bildirimi yapmayanlar azalınca, bunu sürdürmenin faydası kalmadı. Bu nedenle direnişi fiili olarak devam ettirme kararı alındı ve kimlik bildirimi yapıldı. Kimlik bildirildıktan sonra direniş fiili olarak sürdü.

Ben eyleme ikinci grupta katılmıştım. Ölüm orucu kırkıncı güne girmişti. Esat Oktay bazı sözler vermişti. Sözlerini tutmayacağı biliniyordu, ama ölüm orucu bırakıldı. Kimlik bildiriminden sonra gardiyanların Hayri arkadaşın koltuğunun altına girip kürsüye götürdükleri görüntü, ölüm orucunun bırakıldığı gündü. O gün ölüm orucu bırakılmış ve kimlik bildirimi yapılmıştı. Fakat direniş devam ediyordu. O eylemde ***Ali Erek*** adındaki Pazarcıklı Türk bir arkadaşımız şehit düştü. Antep bölgesindeki en iyi militanlarımızdandı. Antep'te Atatürk Lisesi'nde okurken katılan gençlerdendi. O arkadaş ölüm orucunun otuzuncu günü eylemi bırakmıştı. Boğazı yara olmuştu; konuşamıyor, yemek yiyemiyordu. Devlet bakmadı, kendisi katı yiyecek yiyemiyordu. Sonuçta acı çeke çeke şehit düştü. İlk cezaevi şehidimiz bu arkadaştır.

1981'in 26 Mayısı'nda bir dönem daha direnmek üzere bazı kurallara uyma kararı alındı. Çünkü kitlenin çoğu kurallara uymuştu. Bir süre bazı kurallara uymak, daha sonra toparlanmak kararıyla direniş bırakıldı. Yaklaşık bir aylık gibi bir süre bize karışılmadı. Tabii sonra işkenceler çok şiddetlendi. İşte o zaman gerçek politikalarını açığa vurdular. Herkesi mahkemelere çıkarıp "pişmanım, bu mücadele boştur. PKK ve Apo bizi kandırmıştır. Sosyalizm yanlıştır. Kürt yoktur, hepimiz Türk'üz. Kürtlük PKK'nin icadıdır" der duruma getirmeyi esas aldılar. Nitekim itirafçılar çıktı mı, hemen kullanıyorlardı. Hatta Şahin Dönmez itirafçı olduğunda, "Apo bile 'kendine ihanet etmemiş tek bir Kürt kalmamıştır' diyor. Demek ki, gerçekten Kürtlük olsaydı, Apo da böyle demezdi. Kendine ihanet ettirilmemiş tek bir Kürt bile kalmamışsa, nasıl mücadele edilecek! Bunlar boştur" gibi sözler söylemişti. Doğrudur, Başkanın ilk belirlemelerinden biri, kendine ihanet etmemiş tek bir Kürt insanının bile kalmadığı şeklindeydi. Zaten PKK'yi PKK yapan da bu sözdür. Kürt halkını ayağa kaldıran neden, onun zayıflıklarını kabul etmemedir. Fakat bu söz mahkemelerde farklı kullanılıyordu. Bir süre sonra baskılar sonucu itirafçılar ortaya çıktı. Yavaş yavaş her gruptan itirafçılar çıkarılıyordu. Bunlar mahkemede sosyalizme ve PKK'ye küfrediyor, "Kürt yoktur" diyorlardı. Böylelikle bütün değerlerimizi altüst eden bir saldırı başlamıştı.

Kadrolar şahsında Kür halkının umudu bitirilmek isteni yordu

Baskılar giderek arttı. Hayri arkadaş bir gün *"bu nasıl bitecek?"* demişti. Koğuşlardan sürekli işkence sesi geliyordu. Bizim orada da işkence oluyordu; fakat koğuşlar kalabalıktı, çığlıklar hepsinden birden yükselince arkadaşlar çok etkileniyordu. Bizde durumun böyle süremeyeceği fikri gelişiyordu, bu işte çok tehlikeli bir amaç olduğunu görüyorduk. Bizim şahsımızda Kürt halkının özgürlük umudu bitirilmek isteniyordu: Ya itiraf edeceksiniz ya itiraf edeceksiniz! Başka seçenek yoktu.

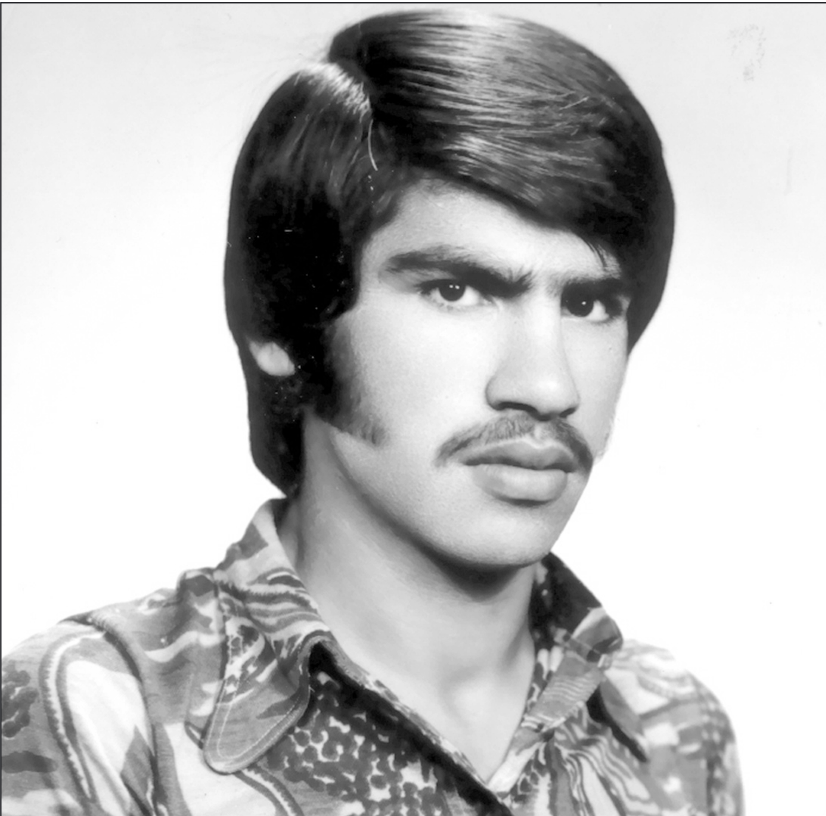
Esat Oktay bir gün gelip Kemal arkadaşa, *"ben küçüklerle uğraşmıyorum, sıra büyük balıklara geldi"* demişti. Kemal arkadaşın yanıtı ise, "büyük balığın kılçığı da büyük olur, insanın boğazında kalır" olmuştu. Esat Oktay, Mazlum arkadaşın şehit düşmesinden bir ay önce, O'nun yanına gelip benzer şeyler söylemişti. Esat Oktay birçok arkadaşın yanına gidip böyle konuşuyordu. Bir gün gelip bana da bazı şeyler söyledi. Hatırlıyorum. Bir şey olmuştu, kızmıştım. Normalde bizi ayakta tutuyorlardı. Bense o gün ayakta kalmadım, gidip yattım. Gardiyanlar geldiler, beni kaldırmak için birçok yol denediler, ama kapıyı açmıyorlardı. Sonuçta ben de kalkmadım. Tabii gidip Esat Oktay'a söylemişler. Çünkü o ortamda ayağa kalkmamak, bir tavır oluyordu. Esat Oktay geldi, 'kalk' dedi, kalktım. Bunun üzerine *"halinizi biliyorum; burada ya çatlayarak öleceksiniz ya da benim dediğime geleceksiniz. Artık işin sonuna geliyoruz"* dedi. Yani bizim daha fazla dayanamayacak noktaya geldiğimizi söylemek istiyordu.

Bir ara Kemal, Hayri ve Mazlum arkadaşlarla aynı kattaydık. Celalettin Delibaş ve Muzaffer Ayata da bizim kattaydı. Hepimiz tek tek hücrelerdeydik. O sırada kendi aramızda çok yazışıyorduk. Baskılar artmıştı. Bunun üzerine direniş kararına vardık. Mahkemeden önce savunma hakkını elde etmek için direnişe geçmek gerekliydi. Mahkemelerde Kürt halkını ve PKK'yi savunmak istiyoruz. Kaldı ki, zaten savunuyoruz. Bütün baskılara rağmen, çok sınırlı sayıdaki arkadaş olarak mahkemede tutum koyduk. PKK'yi savunmaya geçiyorduk, ama bizi konuşturmuyorlardı. Bu nedenle bir iki kelimeyle de olsa tavrımızı ortaya koyuyorduk. İtirafçılık yayılmıştı. Mahkemede kimse konuşmuyordu. Bazıları kalkıp kötü konuşuyorlardı. Belki düşmanca tutumlar yoktu, ama parti savunulmuyordu. Bize de söz hakkı vermiyorlardı. Onun için savunmalardan önce mutlaka direnme kararı almalıydık.

Duruşmalar başlayınca, mahkeme en fazla altı ay sürer diye düşünüyorduk. Bu altı ayın sonunda zaten idam sehpaları kurulur ve idam ediliriz kanaatindeydik. Arkadaşlar müthiş kararlıydı, kimsede idam korkusu yoktu. Hatta idama gitmek bir onur olarak görülmüştü. Onlarca arkadaş gözünü kırpmadan idama gidecek, sandalyesini kendi ayağıyla itecekti. Bu kararlılık vardı. Böylelikle Kürdistan tarihinde idam konusunda Şeyh Sait'lerin başlatmış olduğu gelenek devam ettirilecekti. En zor koşullarda Kürt halkının onurunu korumak ve teslim etmemek için en ufacık bir ikircikliк bile gösterilmeyecekti. Fakat işler düşündüğümüz gibi olmadı. Bizim altı ay süreceğini düşündüğümüz mahkeme giderek uzadı. Böyle olunca baskılar arttı ve itiraflar çoğaldı.

Direniş kararı almıştık, direnme zamanının geldiğini söylüyorduk, fakat hiçbir arkadaş öncülük yapmak istemiyordu. "Bir arkadaş başlasın, ondan sonra katılalım" yaklaşımı çoğu arkadaşta vardı. Bunun nedeni şuydu: Birinci ölüm orucu başarılı olmadı. Kemal ve Hayri arkadaşlar o direnişin birinci dereceden sorumlusu olan arkadaşlardı, fakat ölüm orucu bırakıldı. Baskılar çok şiddetliydi. Bir eylem yapamaz, üstelik eylemimizi sonuna kadar götüremezsek durum daha kötü olurdu. Esat Oktay'ın dediği gibi, cezaevinden çıkarılsak bile, çıkmak istemeyecek konuma getirilebilirdik. Bu kaygıları taşıyorduk. O bakımdan hiçbir arkadaş ölüm orucu eyleminin birinci kişisi olmak istemiyordu. Yani bu durum bir can korkusundan veya herhangi bir kaygıdan dolayı değil, sorumluluğunun ağır olmasından kaynaklanıyordu. Eylem başarılı olmazsa, durumlar daha kötüye gidebilirdi. Bu nedenle direniş kararı almış olduğumuz halde direnişte değildik.

O günlerde Esat Oktay gelip Kemal arkadaşa, *"Kemal, herhalde akıllandınız"* demişti. Kemal arkadaş bir devrimci olarak baskılara karşı tam direnişe geçmeme durumunu kendisine yediremiyordu. Koşullar zordu, kendimize sitem ediyorduk. O durum bir süre daha devam etse, kendimize

"Apocu düşüncelerin kökünü kazımak ve cezaevi duvarlarına gömmek, Diyarbakır Cezaevi somutunda Kürt halkının özgürlük umudunu gömmek esas hedefti. Hareketin öncü kadroları ve en iddialı militanları oradaydı. Diyarbakır Cezaevi'ndekiler doğduklarına pişman ettirilir ve inançlarından vazgeçirtilirse, halkta önemli bir yılgınlık ve inançsızlık gelişecek, PKK'nin itibarı düşecek, Apocu düşüncelerin boş olduğu fikri hakim kılınacaktı."

lanet edecektik. Çünkü devrimcilik sözü vermiştik. Ama baskılar vardı, düşman üzerimize geliyordu. Üstelik çok net ve keskin bir direniş içinde değildik. Bütün örgütler teslimiyeti kabul etmişken, biz her zaman direnmeyi esas aldık. Buna rağmen mevcut tutumumuzu doğru görmüyor, bazı kurallara uyma şeklinde karar aldığımız için kendimize sitem ediyorduk. Kendimizden nefret eder hale gelmiştik. Zaten düşman "toplum içine salacağım; örnek olacaksınız, mikrop gibi yılgınlığı yayacaksınız" diyordu. Biz de direnişin olmadığı durumda kendimizi çok kötü hissediyorduk.

Esat Oktay bir süre sonra gelip Kemal'e bakmış, orada bizde bir tepki olduğunu görmüştü. *"Patron, herhalde akıllandınız. Bundan sonra bir şey yapmazsınız"* demişti. Kemal arkadaş ona şunu söylemişti: *"Siz Türk subayısınız. Bize kitaplarda okuturlardı: Türk ordusunda bir komutan savaşa gider de ordusu yenilirse, ne ordu o komutana komutan der, ne de o komutan ordunun başına geçmek ister. Türklerde böyle bir gelenek vardır. Ben bir kere komutanlık yaptım, ama kazanamadım. Türk ordusundaki geleneğe göre, ben bir daha komutanlık yapamam. Ama şunu bil ki, komutanlık yapan bir kişi olursa, ikinci kişi ben olacağım."*

Mahkemeler dönemi henüz gelmemişti, eylemi bundan önce yapacaktık. Fakat mahkemelerin uzaması da bu durumu etkiliyordu. Üstelik notlaştığımızın fark edilmesinden sonra bizi ayırdılar. Daha önce hücreler arasında boşluk yoktu. Duvara vuruyor, birbirimize not alıp veriyorduk. Bunu fark edince, bizi üçüncü kata indirdiler ve her iki hücrenin arasındaki hücreyi boş bıraktılar.

Mazlum arkadaşın direnişi bu sırada gelişti. Mazlum arkadaş bir kararsızlık olduğunu, kimsenin ölüm orucunu başlatma kararı alamadığını görmüştü. Çok şiddetli baskı vardı ve itiraflar sürüyordu. Mazlum arkadaş içimizde en ideolojik olan, ilkelere saldırıya tahammül etmeyen, bunun öfkesini en yoğun yaşayan arkadaştı. O'nun açısından bir devrimci olarak bu durumu kabullenmek mümkün değildi. Bir insanın inancına saldırı olduğu zaman o insan yıkılır ya, Mazlum arkadaşın yaşadığı da tam bir dava adamının, bir inanç adamının inançlarına yapılan saldırılar karşısında çok fazla zorlanmasıdır. Bunun için daha fazla gecikmenin anlamsız olduğunu düşünmüş ve bize mesaj vermek için tek başına 21 Mart'ı 22 Mart'a bağlayan gece eylemini gerçekleştirmişti. Ben o zaman 3. kattaki 9. hücredeydim. Mazlum arkadaş da 4. kattaki 9. hücredeydi. Yani hücrelerimiz alt altaydı. Bazen konuşuyorduk. O gece Mazlum arkadaş üç kibrit çöpü yakıyor ve kendi yaşamına son veriyor. Mazlum arkadaşın şehadeti böyle oldu.

Kürt tarihinde Newroz gününde Kawa Destanı anlatılır. Beyinlerini Dehak'a sunmak üzere Kürtlerin çocukları tek tek alınır. Sıra Demirci Kawa'nın çocuğuna gelince dayanamaz. Artık kimse çocuğunu verecek durumda değildir. O efsanede olduğu gibi, artık dayanılamaz bir noktaya gelinmiştir. Ayağa kalkmanın, isyan etmenin, bir kıvılcım çakmanın zamanıdır. Mazlum arkadaşın eyleminden böyle bir mesaj aldık. Çünkü yazışmalarımızda, Mazlum arkadaş her zaman direnişin bir an önce başlatılması gerektiğini, bu konuda geciktiğimizi, daha fazla gecikmememiz gerektiğini yazıyordu. Üstelik O'nun isteyişi, daha çok ideolojik saldırı karşısında tahammülsüzlüğün getirdiği bir sonuçtu. Tartışıyorduk, fakat net bir tarih çıkmıyordu. Bu durum Mazlum arkadaşı düşünmeye yöneltti. Yani "süre uzuyor, o zaman ben yapayım" düşüncesi gelişti. Mazlum arkadaşın şehadetinden sonra Hayri arkadaş bize yazdığı notta *"bir daha kimse tek başına böyle bir şey yapmasın. Bir şey yapacaksak toplu yapalım"* dedi. Hatırlıyorum: Ölüm orucundayken, Kemal arkadaş hep *"keşke Mazlum da yanımızda olsaydı da bu eylemi birlikte yapsaydık"* diyordu.

Mazlum arkadaşın eylemi bize bir mesaj niteliğindeydi ve hepimizi çok sarstı. Kendimizi suçlu durumda görmeye başladık. O eyleme öncülük yapma zamanının geldiği mesajını vermiş, bir kıvılcım çakmıştı. Öngörülü bir arkadaştı, direniş biraz daha gecikirse durumun kötü olacağını görüyordu. Gecikildiği taktirde birçok insanı kaybedebilirdik, itiraflar hızlanabilir ve partiyi zor duruma sokabilirdi. Bunun için direnişi hızlandırmak istedi. Bizi ateşlemek ve artık görevleri yerine getirmeye çağırmak için böyle bir eylem gerçekleştirdi.

Bu eylemin sonuçları düşman üzerinde fazla etkili olmadı. Hatta düşman baskıyı daha fazla şiddetlendirdi. Bizim üzerimize de gelmeye başladı. İşte bu süreçte militanların tutumunu yansıtması açısından ***Ferhat Kurtay***, ***Eşref Anyık***, ***Mahmut Zengin*** ve ***Necmi Öner*** yoldaşların gerçekleştirdikleri eylem çok önemlidir. 33. koğuş da Mazlum arkadaşın eylemini duymuştu. Bu koğuşta kalan Ferhat Kurtay değerli bir arkadaşımızdı. Çok olgun ve bilinçliydi, üniversite mezunuydu, mühendisti. Bir dönem aynı eyalet komitesinde beraber çalışmıştık. Bizim eyalet komitesinin sekreteriydi, daha sonra merkez yedek üyesi düzeyine gelmişti. Kongrede merkez üyeleri belliydi, fakat daha sonra merkezden arkadaşlar dışarı çıktı. Bu nedenle içeride merkez düzeyinde arkadaş kalmamış, gelişebilecek arkadaşlara direkt merkez rolü verilmişti. Merkez yedek üyesi düzeyinde olan bir arkadaş da Ferhat Kurtay arkadaştı.

Daha önce bir ölüm orucu yapılmış ve bir süre sonra bırakılmış, ama Ferhat arkadaş direnişi biraz erken bırakmıştı. Direnişi erken bırakan bazı kadrolarımızı bu arkadaşın bulunduğu koğuşa götürmüşlerdi. Bunun vicdan azabı vardı. Bu durumda iken Mazlum arkadaşın eylemini duyunca *"arkadaşlar, biz bu arkadaşları birinci direnişte yalnız bıraktık. Görevlerimizi yerine getirmedik. Hiç değilse şimdi sorumluluklarımızı yerine getirelim"* diyerek arkadaşları örgütlemeye çalışmıştı. Yani "Önder arkadaşlarımız direndiler. En son bırakanlar o arkadaşlar oldu. Şimdi sıra onlarda değil bizdedir" mantığıyla yaklaşıyordu.

Direnen insan acı duymaz

Biz 35. koğuştaydık, yani topluyduk. Durumumuz da biraz farklıydı. Bu nedenle mahkemelerde savunma yapıyorduk. Diğer koğuştakiler yapmıyorlardı. Yapanlar da yalnızdı. Herhalde yalnız olma psikolojisi insanın iradesini kırıyor. O bakımdan cezaevindeki diğer koğuşlarda savunma yapan arkadaş yoktu. Yani arkadaşta savunma yapamamanın sıkıntısı da vardı. Ferhat arkadaş böyle bir yaklaşımla "direnişe geçelim" diyor ve bu düşüncesini bir grup arkadaşa açıyor. ***Necmi***, Çermikli bir arkadaşımızdı ve tam bir militandı. Çelikten, kırılmaz bir iradesi vardı. En ufacık yanlış bir yaklaşıma bile tahammül etmeyen biriydi. Gençti ve biraz da asabiydi. Yani ilkeli, ama iradesi kırılmayan öfkeli bir gençti. Ferhat, Necmi arkadaşın bir karar aldığı zaman sonuna kadar götüreceğini ve partiye çok bağlı olduğunu biliyor. Mahmut ve Eşref arkadaşlar da Hilvan-Siverek mücadelesine ideolojik yönü fazla yoktu, ama çok temiz bir yurtseverdi. Sanırım liseyi okumuştu. Ferhat arkadaş bunları örgütlüyor; *"bir eylem yapalım, Mazlum'a layık olalım"* diyor. Mazlum arkadaşın şehadetinden bir ay sonra, yani nisan ayı başlarında dört kişi kendilerini yakma kararı alıyorlar. Tabii bu sonuca varana kadar birçok eylem biçimi düşünüyorlar. Koğuşta askerleri esir almak, ardından gidip 35. koğuşun kapısını açmak, diğer arkadaşlarla birlikte isyan etmek gibi yöntemler de tartışılıyor. Kimi arkadaşlar "gardiyanları esir alalım, isyanı başlatalım" diyor. Tabii sonunda bunların zor olacağını düşünüyorlar ve çok anlamlı bir gün olan ***Haki*** arkadaşın şehit düştüğü günde kendilerini yakma eylemini gerçekleştirme kararı alıyorlar.

Eylem için bazı malzemeler gerekiyor. O zaman duvarlara zorla "ne mutlu Türk'üm diyene", "bir Türk dünyaya bedeldir", "Türk'e uzanan eller kırılacaktır" şeklinde sözler idare tarafından yazdırılıyordu. 'Diyarbakır Cezaevi'nin bütün duvarları bu sözlerle doluydu. Her koğuşta yazısı iyi olan birini bulup onlara bu işi yaptırıyorlardı. Necmi de koğuş sorumlusudur ve neft alıyor. Bu nefti bir köşeye koyuyor ve bir ay boyunca hazırlık yapıyorlar. Eylem ayın 17'sinde yapılacak. Bunun nedeni var. İki arkadaşın nöbetinin bittiği, diğer iki arkadaşın nöbetinin başladığı sırada dört kişi buluşacak ve eylem yapacaklar. Yani başka zaman buluşamazlar. Cezaevinde gece koğuşlarda yatıldığı zaman kimse kalkamaz, tuvalete bile gidilemezdi. Üstelik herkesin esas duruşta yatması lazımdı. Yatağında kıpırdayan için "suç işledi" diyorlardı. Öksürmek bile yasaktı. Nöbetçiler de esas duruşta yürüyecekti. Öyle bir ortamda nöbeti denkleştirmek kolay değildi. Onlar 17 Mayıs gecesi bunu başarıyorlar.

Bir de Ferhat arkadaş malzemeleri kendi yatağının altına koyuyor. Saat gece bir ile üç arasında bütün kağıtları ve naylonları düzenli bir şekilde hazırlıyor ve dördü birlikte üzerlerine neft döküyorlar. Ardından kol kola giriyor ve kibriti çakıyorlar. Eylemleri duyulmasın ve kırılmasın diye dördü birlikte yanarken en ufak bir ses bile çıkarmıyorlar. Bizim elimiz yandığı zaman zıplarız, ama Onlar bütün bedenleriyle yanarken bile en ufacık bir ses çıkarmıyorlar. Tabii koğuş duman oluyor. Bunun üzerine arkadaşlar kalkıp arkadaşların yandığını görüyorlar. Bidon, kova ve bulabildikleri ne varsa su getirip arkadaşların üzerine döküyor, böylece alevi söndürmeye çalışıyorlar. O zaman arkadaşlar slogan atıyor ve *"biz bir eylem yapıyoruz, direnişimizi kırmayın. Su döken, ihanet içindedir; yapmayın, su dökmeyin, ateşi söndürmeyin"* diyorlar. Buna rağmen arkadaşlar alevleri söndürüyorlar. Ateş arkadaşları epey yakmıştı, artık kurtulacak durumda değillerdi. Dört arkadaştan Eşref arkadaş olay yerinde, diğer üç arkadaş da hastanede şehit düştü. En son şehit düşen, Ferhat Kurtay'dı. On gün yaralı kalıyor, bu arada tedavi ediliyor, fakat sonuçta şehit düşüyor.

Burada önemli olan şudur: Çok önemli bir irade var ve bu, Apoculuğun ortaya çıkardığı bir iradedir. Bu dört arkadaş, bir ay önce kendilerini yakma kararı alıyor ve en ufacık bir tereddüt bile göstermeden bir ay sonra aldıkları kararı hayata geçiriyorlar. Bu durum büyük bir kararlılığı ve sorumluluğu ifade ediyor. Daha sonra 14 Temmuz direnişi oldu, çok sayıda şehadet yaşandı, fakat o zaman bunlar yoktu. O koşullarda bu arkadaşların bir an önce karar alarak kendilerini yakmaları, yanarken en ufacık bir acı bile duymamaları çok önemlidir. Direnen insan, acı duymaz. Bu kesinlikle böyledir. İster işkencede ister başka bir yerde olsun, kendisini değil özgürlüğü, devrimi ve mücadeleyi yaşayan bir insan acı duymaz. O anda düşündüğü şey partiye, halka ve dava arkadaşlarına bağlılıktır. Bu duyguyu taşıyan insan kesinlikle acı duymaz. Çünkü onun o an içerisinde yoğunlaştığı nokta kendi bünyesi değil, düşünceleri ve inancıdır. Direniş budur. Yani işkence anında bedeni üzerinde yapılan işkenceyi değil, dava arkadaşını düşünen kişi acı duymaz. Dört arkadaş kendilerini yakarken acı duymuyorlar; çünkü o anda düşündükleri husus eylemin başarısıdır. Eylemin başarısız olması çok kötü sonuçlar yaratacağı için, birkaç dakika yandıkları halde en ufacık bir ses bile çıkarmıyorlar. Diğer arkadaşlar duman nedeniyle eylemin farkına varınca slogan atıyorlar. Bu da çok önemli bir noktadır.

Düşmanın "bu cezaevinde artık kimse direnemez. İradeleri kırılmış. Herkesin elinden ölümü de aldım. Öldürürsem ben öldürürüm, benim iradem dışında kimse ölemez. Ölümü bir silah olarak kullanırım, siz kullanamazsınız" dediği koşullarda, devrimciler ölüm silahını ona karşı kullanıyorlar. Yani bu silah tersine dönüyor. Bu durum düşmanı çok öfkelendiriyor. Bu nedenle eylem sonrasında koğuşu bastılar ve herkesi işkenceden geçirdiler. O sırada Siverekli Fettan Yiğit diye bir arkadaş vardı. Bu arkadaş, işkenceye dayanamıyor, ranzanın altına giriyor ve jiletle kolunu kesiyor. Tabii arama yapılınca bir kişinin eksik olduğu fark ediliyor. Bunun üzerine arkadaşı arıyor ve birinin ranzanın altında baygın yattığını fark ediyorlar. Arkadaşı oradan çıkarıp hastaneye götürüyorlar.

Bu olaydan sonra koğuşun ismini değiştirdiler ve boşaltıp herkesi dağıttılar. Çünkü o koğuşta direniş çıkmıştı. Onlara göre bütün koğuşlar teslim olmuş, herkes Esat Oktay'ın dediğine uymuş, pişman olacak duruma gelmişti. Fakat koğuşta hazırlık yapıldığını, eylem için malzeme toplandığını görünce, bu işi bilenler var diye düşünüyorlar. Gerçekten de bilenler vardı. Koğuştan üç dört arkadaş bizim hücreye geldi. Bize 33'te bir olay olduğu haberi gelmişti. Biz de not getirmelerini söyledik. Ben 3. kattaydım ve not bana geldi. Notta "arkadaşlar kendilerini yaktılar, Eşref şehit düştü, diğerlerini hastaneye götürdüler, durumlarını bilmiyoruz" şeklinde bir açıklama vardı. Haberi arkadaşlara ilettik. Bu eylem, Mazlum arkadaşınkinden sonra bizde yeni bir şok yarattı, bizi daha da zora soktu. Niye zora soktu? Herkes eyleme geçmişti. Biz bir karar almıştık, ama pratiğe geçirmiyorduk. Hayri arkadaş duydu ve şöyle bir eğilim ortaya çıktı: Koşullar zor, arkadaşlar dayanamıyor, bu noktaya gelinmiş. Ama net bir karar ortaya çıkmadı. İlişkimiz ve konuşma imkanı yoktu. Ama bir eylem ihtiyacı duyuyorduk. Bu eylem bütün arkadaşları sarsmıştı.

"Doktor ne derse öyle olur"

29 Mayıs'ta Diyarbakır grubunun mahkemesi vardı. Bu mahkemeye Hayri ve Kemal ile birlikte ben de çıkıyordum. Başka arkadaşlar da vardı. 31 Mayıs'ta bizi mahkemeye çıkardılar. Ellerimiz arkadan kelepçeli olduğu halde bizi sıraya dizdiler. Kemal iki sıra yanımdaydı. O zaman yer değiştirmek yasaktı. Gardiyanlar görse, şiddetle cezalandırıyorlardı. Tabii olayları duymuştuk, gerçekten tahammül edemiyorduk. Kararlı bir eyleme geçmek gerektiğini düşünüyorduk. Ben hemen ikinci sıraya, Kemal'in yanına geçtim. Durumumuzun ne olacağını sordum. Kemal aynen şunu söyledi: *"Artık benden kokular çıkmaya başladı. Bu iş böyle olmaz. Bir şeyler yapılmalı."* İlk diyalogumuz böyle oldu. Bundan sonra ne yapacağımızı konuştuk. Kemal, *"Doktora söyle, bir şehit var"* dedi. Doktorun, yani Hayri arkadaşın yanına gittim. Artık durulacak zaman olmadığını, bir eylem yapmak gerektiğini söyledim ve Kemal arkadaşın düşüncelerini aktardım. Hayri de, *"doğrudur, artık bir eylemin yapılması gerekir"* dedi. O da böyle deyince Kemal'in yanına gittim. 14 Temmuz Direnişi'nin başlangıcı böyle oldu.

Böyle bir karar çıkınca, bu eylemi mahkemede başlatma niyetimiz oldu. Kemal başlatabileceğimizi söyledi. Mahkemeye gittik. Ben bir defa el kaldırdım, yani eylemi başlatacağımızı açıklayacaktım, ama hakim söz vermedi. Ben de ısrarlı olmadım. Konuşmuş, ama tam netleştirmemiştik. Duruşma bitti. Tekrar Hayri arkadaşla konuştuk. *"Mahkeme devam edecek, artık başlatalım"* dedik. Bunun üzerine Hayri arkadaş, *"öyleyse başlangıç bu grupta değil, Hilvan-Siverek grubunda olsun. Çünkü Hilvan-Siverek davası, en büyük davamızdır. Düşman en fazla oradan saldırıyor. Bir de oranın tutuklu sayısı çok. Oradan başlatırsak bütün koğuşlar duyar. Davaya ziyaretçiler ve gazeteciler de geliyor. Hem son duruşmalarıdır, sahiplenelim"* dedi. Koğuşa gittik. Ertesi gün mahkemeye giderken Kemal arkadaşla yan yana geldik. Kemal'e Hayri'nin söylediklerini anlattım. Bunun üzerine Kemal *"Hayri ne derse öyle olsun"* dedi. Eskiden beri öyle bir durum vardı; yani cezaevinde hep Hayri arkadaşın düşüncesine değer verirdik. İçimizde önderlik vasıfları gelişkin, doğru düşünme yönü olan, olaylar ve duygulardan bağımsız düşünebilen nitelikte bir arkadaştı. Herkesin farklı özellikleri vardı, ama Hayri tam bir önderdi. Parti içinde Başkan Apo'dan sonra önderlik vasıfları en güçlü olan arkadaştı. Çok üstün kişilik özellikleri vardı. Bu nedenle cezaevinde de son kararları veren hep Hayri arkadaştı. Yazışmalarımızda Kemal de, Mazlum da hep *"Doktor ne derse öyle olsun"* derlerdi. 14 Temmuz Direnişi'ni başlatma konusunda da Kemal aynı şeyi söylemişti.

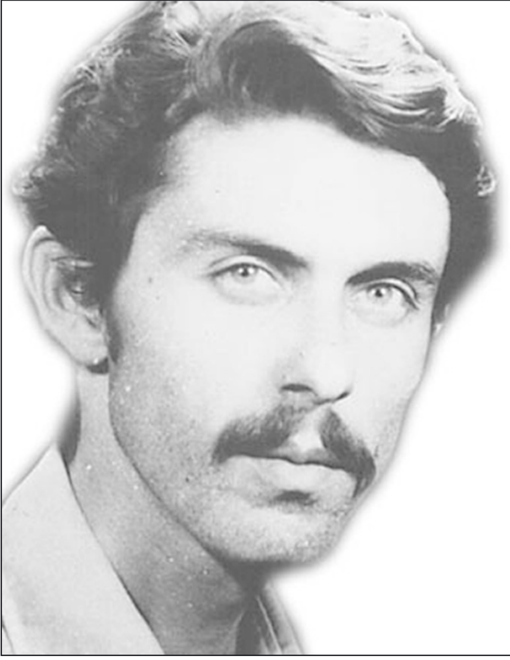
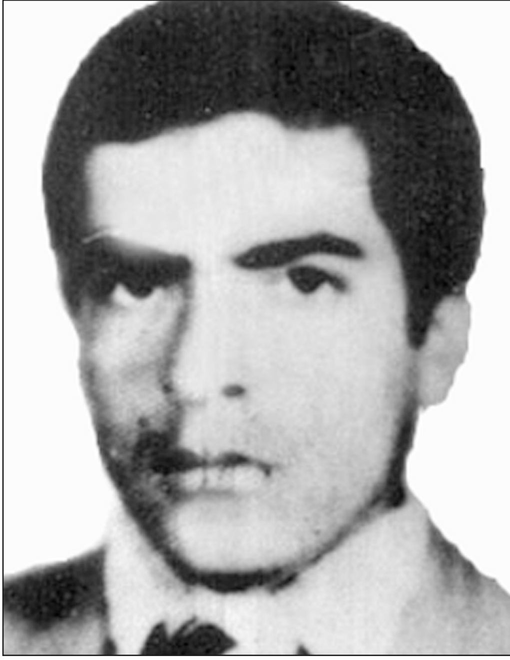
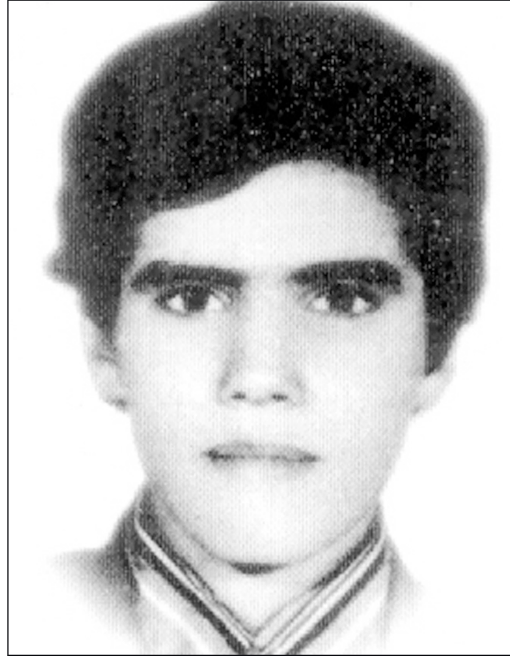
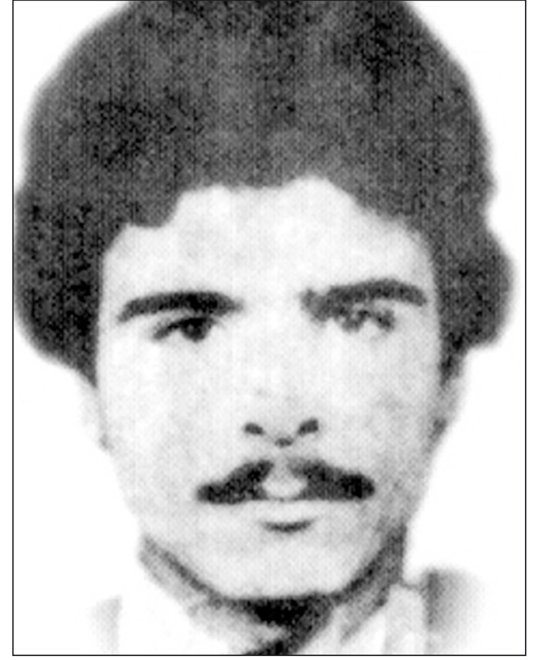
Gerçekten Urfa grubu bizim için çok önemliydi. Arkadaşların çoğunluğu orada yargılanıyordu, ziyaretçileri çoktu. Gazeteciler de en fazla oraya geliyordu. Bizim davamıza bazen hiç gazeteci gelmezdi, ama Urfa grubunu teşhir etmek için oraya basını alıyorlardı.

Diyarbakır ana davası bitti. 1 Temmuz'da Urfa grubunun davası başladı. Bu dava, Hilvan-Siverek grubunun, yani ölüm orucunu başlatacağımız grubun davasıydı. Hayri birkaç gün sonra başlatmanın iyi olacağını söylemişti. Bunun üzerine birkaç gün geçti. Mazlum arkadaş şehit düştükten sonra Hayri arkadaş O'nun hücresine konulmuştu. Bu nedenle Hayri'yle konuşuyorduk. Musluk borularına vuruyor, kulağımızı dayıyorduk. O konuşuyor, ben dinliyordum; ben konuşuyordum, o kulağını dayıyor ve dinliyordu. Böyle bir irtibatımız vardı. Bu durum bir hafta on gün sürdü. Duruşma başladıktan birkaç gün sonra Hayri "bugün başlatacağım" dedi ve öyle gitti. Geldiği akşam, "söz istedim, ama bir türlü söz hakkı vermediler, bu yüzden başlatamadım" dedi, ardından ertesi gün kesinlikle başlatacağını söyledi. Gitti, akşam döndü. Bu kez de elini ısrarla kaldırmış, ama hakim söz hakkı vermemişti. İtirafçıları konuşturuyorlar, bu nedenle arkadaşlara söz hakkı vermiyorlardı. Hakim söz hakkı verirse partiyi savunacağımızı biliyordu. Kürsüye çıkamıyorduk. İstediğimiz kadar elimizi kaldıralım, sadece bazen "bu olay karşısında ne diyorsun?" şeklinde bir soru yöneltecek, tek tek evet veya hayır cevabı alıyorlardı. Hayri arkadaş ısrar ediyor, fakat yine olmuyor. Artık mahcup olmuştu. Görevi yerine getirememenin verdiği ezik-lik duygusundan dolayı zorlanıyordu.

Sabah giderken *"bu kez kesin başlatacağım"* deyip gitti. Yine söz hakkı istiyor, ama hakim vermiyor. Bu biçimde dört beş gün geçti. Hayri artık sıkıntıya girmişti. Sondan bir gün önceydi. "Kesin yapacağım" dedi ve öyle gitti. Mahkemeye gidiyor ve ısrarla elini kaldırıyor. Hakim söz hakkı vermeyince, *"ben önemli bir şey söyleyeceğim"* diyor. Sonunda hakim *"ne söyleyeceksin?"* diyor. Bunun üzerine Hayri, *"çok önemli şeyler konuşacağım"* diyor. Duruşmada itirafçılar da var ve onlar hep 'önemli şeyler' konuşuyorlar. Hakim bunun üzerine bir şeyler söyleyeceği düşüncesiyle *"kürsüye gel"* diyor.

Hayri arkadaş, kürsüye gidince rahatlıyor ve konuşmaya başlıyor: *"Şimdiye kadar bize işkence yapıldı. Defalarca mahkemeye ve idareye başvurduk, ama hiçbir zaman dikkate alınmadık. Ne savunma yapabiliyoruz ne de cezaevinde baskılar zayıfladı. Baskıları protesto etmek, bu durumu kabul etmediğimizi göstermek için ölüm orucuna başlıyorum"* diyor. Hakim telaşa kapılıyor ve *"hayır, öyle değil. O zaman dilekçe ver, biz kolorduya veririz, ilgilenirler"* diyor. Bunun üzerine Hayri, *"yok, biz daha önce dilekçeler verdik, fakat olmadı"* diyor. Gerçekten dilekçe vermiştik. Hatta ilk mahkemeye dilekçe hazırladık ve birine verdik. O da koynunda saklamış ve mahkemeye vermişti. Başka çabalarımız da olmuştu, fakat sonuç yoktu. Hayri arkadaş kürsüde konuşurken, bazı sözler verildiğini, ama bunların tutulmadığını belirtiyor. O zaman hakim *"yerine otur"* diyor. Bu arada hemen Kemal arkadaş elini kaldırıyor. Hakim anlıyor, "ne var?" diye soruyor. Kemal arkadaş, *"ben de konuşmak istiyorum"* diyor. Bunun üzerine hakim yerinde konuşması gerektiğini belirtiyor. Kemal, *"Hayri arkadaşa katılıyorum. Ben de bu saatten sonra ölüm orucuna başlıyorum"* diyerek tutumunu açıklıyor. ***Ali Çiçek*** de oradadır. Arka arkaya Hilvan-Siverek grubundan altı arkadaş ölüm orucuna başlıyorlar. Tabii hakim, duruşma devam ederse katılanların çoğalacağını görüyor. Bunun üzerine Hayri'yi salondan apar topar çıkarıyor ve duruşmayı tamamlıyor.

14 Temmuz Ölüm Orucu böyle başladı. Arkadaşlar sonradan o ortamı anlatıyorlar: Büyük bir heyecan vardı. En ufacık bir ses bile çıkmıyor, ama herkes coşkuya kapılıyordu. Bazı arkadaşlar daha sonra o anı anlatırken *"kim olduğumuzu hatırladık"* di-

yorlardı. Hayri arkadaşın *"eyleme başlıyoruz"* demesi, bütün arkadaşları büyük bir duygu seline götürüyor. Sessizlik var, ama bu inanç tazelenmesine ve kendini yeniden sorgulamaya yol açan bir sessizliktir. O anı anlatan arkadaşlar, *"duyar duymaz dünyamız değişti. Baskı ve şiddet ortamında yeniden doğmuş gibi olduk"* diyorlardı.

"Başardık, başardık, altı kişiyle başardık"

Arkadaşları hemen arabalarla bindiriliyor ve ilk defa mahkeme çıkışında kimseye karışmıyorlar. Her zaman mahkemeye gidip gelirken işkence vardı, hiçbir arabada boş bırakmazlardı. Hele biri mahkemede savunma yapmışsa, bu durum daha fazla geçerliydi. Mahkemede bir kelime söylemenin cezası yüzlerce coptu. Fakat o gün kimseye karışmadan arkadaşları arabalara doldurdular. Cezaevi girişinde idare yeri vardı. Burası aslında kantindi ve Esat Oktay çoğu zaman orada kalıyordu. Bütün arkadaşları gönderdikten sonra, "Kemal gelsin" diyor. Arkadaşı tehdit ederek, *"bırakın, pişman olursunuz. Bu cezaevinde bir daha yaşayamazsınız"* diyor. Kemal arkadaş da *"kimin burada kalıp kimin gideceği bu eylemin sonunda belli olur"* şeklinde bir cevap veriyor. Ardından *"biz bu işi sonuna kadar götüreceğiz"* diyor. Zaten Kemal arkadaş, Esat'a daha önce eğer biri olursa ikinci kişinin kendisi olacağını söylemişti. Kemal arkadaşı o kararlılığıyla oradan çıkarıyor ve hücreye koyuyorlar. Diğer arkadaşları bekletiyorlar.

Ben de heyecanla bekliyordum. Durumu bilen tek kişi bendim. Yalnız ***Akif Yılmaz*** ile Amed grubundan ***Sinan*** adındaki Hilvanlı arkadaşa daha önce biraz bilgi vermiştik. Bu iki arkadaşa ölüm orucunu başlatacağımızı, dolayısıyla girmek isteyenler varsa hazır olmaları gerektiğini önceden belirtmiştik.

Arkadaşların mahkemeden döndükleri gün, merakla sonucu bekliyorduk. Kapılar açıldı. O zaman, duyduğumuz sesten yola çıkarak hangi kapının açıldığını, hatta gardiyanların hangi gardiyanlar olduğunu biliyorduk. Arkadaşlar geldiler ve dördüncü kattaki kapı açıldı. Bir sessizlik vardı. Hayri'nin kapısı da açıldı. Gardiyan kapıyı kapatır kapatmaz, Hayri musluğa vurdu. Ben kulağımı dayadım. Aynen şunları söyledi: ***"Başardık, başardık. Altı kişiyle başardık."*** Ama müthiş heyecanlıydı! Titreyen bir sesle, eylemi başlatmayı bir başarı olarak tanımlıyordu. Bunu söylerken büyük bir yük omzundan gitmiş, başarıyı kesinlikle elde etmiş gibiydi. Daha başlangıçta eylemin sonuçlandığını, yani başarılı olunduğunu söylüyordu. Bu çok önemlidir.

Devletin bizim şahsımızda bütün cezaevlerini, cezaevleri şahsında da partinin ve halkın umutlarını bitirme çabası karşısında bu eylem, büyük bir kararlılığı da ortaya koyuyordu. Hayri'nin eyleme başlaması tarihi değiştiriyordu. Bu önemlidir. Kemal de, Hayri de başından itibaren bu eylemde şehit düşeceklerini kesinlikle biliyorlardı. Aslında bütün arkadaşlar bunu biliyordu. Çünkü cezaevi idaresi Hayri ve Kemal ile görüşmeye oturmayacaktı. Yani 14 Temmuz Ölüm Orucu kararı aslında 12 Eylül rejimiyle PKK'nin önder kadroları arasındaki bir savaş kararıydı. Uzlaşma veya anlaşma yapılacak bir durum yoktu. Esat Oktay ve devlet bizim irademizi tamamen kırmak istiyordu; biz de bu eylemle PKK iradesinin kırılmasının mümkün olmayacağını ve başaranın bizim ideolojimiz olacağını ortaya koymak istiyorduk. Eylem başlarken arkadaşlar onun tarihsel değerini biliyorlardı. Partinin ve halkın bizim şahsımızda bitirilmek istendiği görüldüğü için, devrimci onuru korumak ve bizim şahsımızda halkın umutlarına zarar gelmesini engellemek için böyle bir eylemin planlanıldığı baştan itibaren biliniyordu.

Özellikle Kemal ve Hayri arkadaşlar bunun farkındaydı. Kemal daha sonra ölüm orucunda *"bu mücadele zaten yürüyecek. Yürütecek arkadaşlar yürütüyorlar"* demişti.

Dışarıda partinin ne yaptığı konusunda en ufacık bir bilgimiz yoktu. Partinin geri çekildiğini biliyorduk, ama arkadaşların hazırlık düzeyinin ne olduğundan ve neler yaptıklarından habersizdik. Hatta Türkiye ve Kürdistan'da durumun ne olduğunu dahi bilmiyorduk. Bildiğimiz tek şey, 12 Eylül'ün hakim olduğu ve bir suskunluğun yaşandığıydı. En uzun görüşme on beş saniyeydi. Merhaba vermek ve nasılsın demek dışında bir şey söyleyemezdik. Örneğin akrabaları veya köyü soramazdık. Yani görüş değil, bakış ortamıydı. Hiçbir bilgi verilmiyordu.

Bununla birlikte düşmanın partiye ve halka çok fazla yöneleceğini biliyorduk. PKK yeni bir ideoloji ve umuttu; Kürdistan'da yeni bir düşünceydi. Bu düşüncenin devlet tarafından boğulmak isteneceği kesindi. Bunu cezaevindeki yaklaşımda gördük. Büyük bir düşmanlık vardı ve bu düşmanlık sadece bize karşıydı. Diğer örgütlerin durumu daha farklıydı. Zaten gardiyanlar diğer örgütleri bilmiyorlardı. Mesela Kawa veya DDKD çağırılınca, "PKK'nin Kawa veya DDKD grubu" şeklinde anlıyorlardı. Gardiyanlar herkesi PKK'li sanıyorlardı. Yani tümden bizim üzerimizde yoğunlaşmış bir terör vardı.

İşte bu koşullarda eylemi başlatma konusunda Hayri arkadaşın gösterdiği kararlılık çok önemlidir. Hayri yoldaş gerçekten de büyük bir insandı. Bütün halkın acısını ve öfkesini içinde hissediyordu. Cezaevinde yapılan bütün işkenceleri sanki Hayri yaşıyordu. Biz bile işkence görsek, acıları Hayri hissediyordu. Partinin öncülüğünü yapmıştı. Bu nedenle sürekli *"bunları buraya biz getirdik. Bütün insanların umudu bizdedir"* diyordu. Bazı arkadaşlar bir kere zayıflık göstermişti. Bunun üzerine aşağı kata bir not yazarak, *"biz bu insanları getirdik. Niye böyle yapıyorsunuz? Biraz daha dayanın, kendinize hakim olun, sabredin"* demişti. Yani direniş başlamadan önce böyle uyarıları oluyordu. Gerçekten kaldıramıyordu, fakat bunu dışarı da yansıtmıyordu. Hayri'nin böyle bir özelliği de vardı. O bakımdan Hayri, ülke halk ve yoldaşlık sevgisinde, yine kendine verilen sorumluluğun ağırlığını duymada örnek bir arkadaştı. Bugün de örnek alınması gerekir. Verdiği söze bağlı ve halka inancı çok güçlüydü. Şahin Dönmez teslim olduğu zaman, *"Şahin! Sen bu halkın ekmeğini yedin, söz verdin, böyle yapamazsın. Sen insan değil misin!"* diye bağırmıştı. Tabii Şahin bitmiş biriydi, hiç ses çıkarmadı.

"Oh be, özgürlük ne kadar da güzelmiş"

14 Temmuz Ölüm Orucu, 12 Eylül'e karşı alınan bir tutum, bir dur deyişti; "Biz artık sizin hiçbir şeyinizi kabul etmeyeceğiz" yaklaşımıydı. Bunu duyunca bütün koğuşlar heyecanlandı, ama 35. koğuşta etkisi çok fazla oldu. 14 Temmuz sadece içeri değil, dışarı açısından da çok önemliydi. Böyle bir eylem olmasaydı, bu eylemi geciktirseydik, belki de cezaevi yapısının yüzde doksanı itirafçı olacaktı. Çünkü işkenceler çok şiddetliydi, tahammül edilecek düzeyde değildi. Yaşamın her saniyesi işkenceydi. Bir gün bazı arkadaşlara mikrofonda bazı şeyler okutmuşlardı. O zaman beni ve Hayri arkadaşı da götürdüler. Diyarbakır Cezaevi'nin girişinde Atatürk büstü vardı. Beni bir tarafa, Hayri'yi diğer tarafa koydular ve resmimizi çektiler. Tabii biz bir şey demedik. Sonra Esat Oktay geldi ve *"sizin fotoğraflarınızı yayınlayacağım. Apocular, Atatürk'ün yanında nasıl askerlermiş herkes görsün!"* dedi. Tabii biz fotoğrafları görmedik. Diyarbakır Cezaevi'nde kimse kimseyi göremezdi.

Dönüşte geçtiğimiz yeri yıkamak için iki kişi getirmişlerdi. Bize "arkanızı dönün" dediler. Yüzümüzü duvara döndük. O sırada bunların yeri süpürdüklerini anladık. Ben dönüp baktım: İki kişiydi. Suratlarını görünce korktum. İnsanları öyle bir hale getirmişlerdi ki, beyinleri boş, ürkek, şaşkın, işkence altında her şeyi boşalmış, ne yapacağını bilmeyen, çaresizliğin zirvesinde olan yüzler. Korktum ve hemen yüzümü geri çevirdim. Hayri'ye dönerek *"hele bir arkana bak"* dedim. Hayri de arkasına baktı ve aynı şeyi gördü. Bunun üzerine aynen şunu söyledi: *"Allah belalarını versin, insanları ne hale getirmişler!"* İnsanların üzerinde o kadar baskı var ki, ölüm imkanı bile yoktu. Eğer bir ressam olsa ve o suratları çizseydi, Diyarbakır Cezaevi'nde yapılan baskıları en iyi biçimde anlatmış olurdu.

Böyle bir ortamda 14 Temmuz Direnişi olmasaydı, Esat Oktay tutukluları serbest bıraksa bile, kimse dışarı çıkmayacaktı. 14 Temmuz Direnişi baskıların çok yoğunlaştığı, düşmanın niyetinin çok kötü olduğu, dışarıda da partiye karşı büyük bir saldırının yaşandığı böyle bir ortamda partiye karşı görevlerini yerine getirmek için yapılan bir eylemdir. 14 Temmuz, bizimle düşman arasında bir gerilim ortamında başladı ve devam etti. Sonucu ne olacaktı? Cezaevindekilerin de, düşmanın da soluk soluğa izlediği bir direniş olarak başladı. Daha sonra başka arkadaşların da katılımıyla direnişçilerin sayısı çoğaldı. Akif Yılmaz ve bir gün sonra Fuat Kav arkadaşların katılımlarıyla altı kişiyle başlayan eylem kalabalıklaştı.

Arkadaşları dördüncü günde yanımızdan alıp 37. koğuş denilen yere götürmüşlerdi. Yaklaşık on kişiyi di götürülenler. O koğuş da polisten gelen yeni tutukluların getirildiği, yani ilk cezaevi terbiyesinin yapıldığı yerdi. Bir ara 36. koğuşta, daha sonra 37. koğuşta bu yapılıyordu. Koğuşun şöyle bir özelliği vardı: 12 Eylül'den önce, '80 yılında biz burada bir isyan yaptık. Bir TİKKO'cu, koğuşun ön duvarına büyük bir İbrahim Kaypakkaya fotoğrafı yapmıştı. Bunun üzerine gardiyanlar bu TİKKO'cuyu şikayet etmişti. İdare geldi ve onu kendilerine vermemizi istediler. Tabii biz de vermedik. Çok tartışma oldu. Sonunda biz "gidersek hepimiz gideriz" dedik. İki üç koğuştuk, bir araya geldik ve üçüncü koğuşa gittik. Bizi oradan çıkarmadılar. Bunun üzerine biz de bir isyan yaptık; lavaboları, pencereleri kırdık, her şeyi döktük. Orayı tam bir harabeye çevirdik. Tabii sonradan pişman olduk, çünkü başımıza bela oldu. Oranın kışı soğuktur. Pencereler de kırık olunca, arkadaşları getirip orada işkence yapmaya başladılar. Bir de lavabolar kırıldığı için bütün sular tıkanmıştı ve pislikler hücrelerin içine geliyordu. O süreçte yeni tutuklular geldiği zaman, "banyolu koğuş mu istiyorsunuz, televizyonlu koğuş mu?" diye soruyorlarmış. Televizyonlu koğuş dedikleri işkence yapılan tek hücreydi. Banyolu koğuş ise pisliklerin olduğu yerdi. Orada herkesi çırılçıplak yapıp pisliklerin içinde yüzdürüyorlarmış. Tabii o su tuvalet pisliğiydi. Kışın soğuk olduğu için dayanılmazdı, yazın ise sivrisinekler rahat bırakmazdı.

Ölüm orucundaki arkadaşları işte bu koğuşa götürdüler. Altıncı gün biz de gittik. Arkadaşlardan bir gün sonra gitmemiz gerekirdi, kararımız öyleydi. Güya biz kalacaktık, fakat arkadaşlar gidince ben de kalmadım. Böylece ölüm orucu 37. koğuşta devam etti. Kemal arkadaş dördüncü kattaydı. Fuat Çavgun ile Bedrettin Kavak adlı Batmanlı bir arkadaş vardı. Onlarla birlikte birkaç kişiyi 4. kata koymuşlardı. 3. katta Akif Yılmaz, Ali Çiçek ve o ölüm orucunda akli dengesini yitiren Hamit arkadaş vardı. Başka arkadaşlar da vardı. 2. katta Hayri arkadaş, ben ve Fuat Kav arkadaş vardık. Daha sonra gelen arkadaşları ikinci kata koydular. Aramızda yine birer hücre boşluğu vardı. Böyle bir mekanda ölüm orucuna devam edildi. Tabii temmuz ayı çok sıcaktı. O sıcak ortamda ve o pislik içinde her taraf sivrisinek dolmuştu, kokuyordu. Bazı hücrelerde yatak vardı, bazılarında yoktu. Olanda da bit doluydu. Gözaltından gelenleri o yataklara koyup getirmişlerdi. Sular o sıcakta içilmez duruma geliyordu. Onu da götürüp bidonlara koyuyorlardı. Dört beş gün sonra yeni bir bidon getiriyorlardı. Zaten her taraf fare doluydu. Fareler bazen suyun içine giriyorlardı. Ama başka su olmadığı için, farenin içine girdiği suyu da arkadaşlar içiyorlardı.

Ölüm Orucu'na başlayınca, ziyarete ve avukat görüşüne çıkılmayacaktı. Zaten eylem mahkemede açıklandığı için bütün koğuşlar öğrenmişti. Bu nedenle aileler ve avukatlar da onlara soruyordu. Biz dışarıda merak uyandırmak, işin ciddiyetini ortaya koymak için böyle bir karar almıştık. Tabii idare geldi ve "bırakın, vazgeçin" gibi şeyler söyledi. Biz bırakmayacağımızı söyledik. Sözcümüz, Hayri arkadaştı. Sözcü Hayri olsa da, ilk önce Kemal'in yanına gelir, Onunla konuşurlar; Kemal de Hayri'yi gösterirdi. Bunun üzerine Hayri'yle konuşurlardı. Herkes sürdüreceğimizi söyleyince, sonunda "o zaman kısa bir dilekçe yazın. Yaptığınızın ne olduğunu izah edin" dediler. Hayri arkadaş o zaman iki sayfalık bir dilekçe yazarak ölüm orucuna başladığımızı açıkladı. Hayri, bu dilekçeyle mahkemede anlattıklarını biraz daha genişleterek ortaya koymuştu. Savunma hakkı çok önemliydi. Bizim direnişimizin en temel hedefi işkenceyi kaldırmak değildi. İşkencelere belki katlanabilirdik; ama asıl mahkemelerde PKK'yi savunmak, Kürdistan gerçeğini ortaya koymak istiyorduk. En fazla da bunun için direnişe geçmiştik. Dilekçede de en fazla arkadaşlarımızın susturulduğu, söz hakkı bile verilmediği, yani devrimci ve Kürt olarak kabul edilmediğimiz konusu işlenmişti. Hayri arkadaşın yazdığı bu dilekçeyi hepimiz tek tek imzaladık.

Ölüm orucu tam bir savaş coşkusu ve kararlılığıyla sürüyordu. İlk günlerde gelip eylemi bırakmamızı söylüyorlardı; bir süre sonra hiç uğramadılar. Üç dört günde bir bilgi almak için gelip bakıyorlardı. Birinci kat çok pis olduğu için, orada kimse yoktu. Bizim o zaman 'tırşıkçı' dediğimiz dört beş kişiyle bir de Celal Bucak'ın birkaç adamı vardı. Bunlar Zazaca, Türkçe ve Kürtçe biliyorlardı. Onları getirip aşağı koymuşlardı. Görevleri, bizi dinleyip rapor etmekti. Biz de o zaman her şeyi açık konuşuyorduk. Ölüm orucu kararlılıkla sürdüğü için tutum açık ve net konuluyordu. Tabii onlar da bizi dinleyip not ediyorlardı. İlk günler durumun farkına varamadık. Dört beş gün sonra anladık. 2. kat 1. hücrede olanlar da görmüşlerdi. Bunun üzerine Ali Çiçek onlara bir küfretti, ardından yarım saat propaganda yaptı. Onların ne kadar alçak ve hain olduklarını, hesap vereceklerini, Bucak'ın olduğu gibi onların da sonunun geleceğini söyledi. Bu tutumlarını birkaç gün daha sürdürdüler. Ali Çiçek öyle konuşunca, herhalde onlar da idareye artık kalmak istemediklerini söylemişlerdi. Zaten bizden de onların beklentisine denk bir şey çıkmıyordu.

Kurallara uyulduğu, direnişin olmadığı dönemde düşüncelerimizi açıkça dile getiremiyor, rahat tartışamıyorduk. Bu nedenle ölüm orucunda iken her şeyi tartışmaya başladık. Tartışırken ve kararlılığımızı ortaya koyarken, bir gün Kemal, "oh be, özgürlük ne kadar da güzelmiş" dedi. Tartışıyorduk, moral yüksekti. Kemal'in varlığı bile bütün ölüm orucu direnişçileri için bir moraldi. Kemal her saniye arkadaşlara moral veriyordu, böyle bir özelliği vardı. Türküler söyleniyordu. Hayri iki defa aynı türküyü söyledi, herhalde onu çok seviyordu. ***"Ağlama yar ağlama aney / Mavi yazma bağlama"*** türküsünü söylüyordu. Biz o zamana kadar bilmiyorduk, ama Hayri'nin sesi çok güzeldi. Kemal'in sesi güzel değildi, ama ***"Aldırma gönül aldırma"*** türküsünü söylüyordu. Bir de ezbere bildiği için ***"Eşkıya dünyaya hükümdar olmaz"*** türküsünü söylüyordu.

Sıcak çok etkiliyordu. Ölüm orucunun otuzlu günlerinden sonra, 4. katta bulunan arkadaşlar bayılmaya başladılar. Bir süre sonra su verilmedi, bidonları hücrelerin önünden kaldırdılar. Bizim kata su her zaman geliyordu, su sorunumuz yok-

tu, ama 3. kat ancak dört beş bardak alabiliyordu. 4. kata ise tazyik hiç yetişmiyordu. Bu nedenle günde bir bardak su ya geliyor ya gelmiyordu. Arkadaşlar susuz kalıyor, elde bardak musluğun başında bekliyordu. O anda su geldi mi alıyor, yoksa alamıyordu. Ölüm orucunu susuz sürdürmek ise çok zordur. Nitekim '81 yılında yapılan ölüm orucunda önce su içmeme düşüncesi vardı. Sonra günde bir çay bardağı içme kararı alındı, fakat yine olmadı. Susuzluk, eylem yapanları zorluyordu. Bir de '81'de faşist rejim eylemi etkisiz kılmak için erken ölüm olmasını istiyordu. Bu nedenle su içme kararına varıldı. Tabii su içilince de çok zorlanma oldu. Bu nedenle başta su az içildi; daha sonra arkadaşlar suyu tamamıyla serbest içtiler. Ali Erek arkadaşın '81 yılında yapılan ölüm orucunda boğazının yara olması, eylemi erkenden bırakması ve ardından şehit düşmesinin nedeni susuzluktu.

14 Temmuz Direnişi sırasında, 4. kattaki arkadaşlar su bulamadıkları için çok zorlandılar. Zeminin beton olması da çok etkiliyordu. Bedrettin Kavak ve Fuat Çavgun bayıldılar. Fuat konuşamaz hale gelmişti. Bir şeyler söylemek istiyordu, ama dili tutulmuştu; 'a' diyordu, başka bir şey söyleyemiyordu. Kemal, kendi suyunu ona vermek istedi. Bunun için bir naylon torba buldu; ama aradaki mesafe çok fazlaydı, bu nedenle veremiyordu. Fuat sürekli bir şey söylemeye çalışıyordu, ama anlayamıyorduk. Sonunda Hayri, "bana ip at, sana su vermeye çalışacağım" dedi. Sonunda ipi atmayı başardı. Hayri arkadaş ipi alamayacağını bile bile bir saat uğraştı. Arkadaş orada susuzluk çekerken ve acı içindeyken ona destek sunmak, kendisini düşündüğünü göstermek için bir saat uğraştı. Ama olacak gibi değildi. Ben aynı kattaydım, aramızda bir hücre vardı, ama görüyordum. Hayri arkadaş yetişmeye çalışıyor, bazen ipe değiyordu; ama yakalayıp dolaması mümkün değildi. Üstelik mazgal vardı. Sonunda Hayri bütün takatini bitirdi. Bunun üzerine adeta yalvarır bir sesle, "artık yapamıyorum, kollarım kalkmıyor" dedi ve bıraktı. Fuat iki üç saat sonra tamamen bayıldı ve kendisini hastaneye götürdüler.

O sıcak ortamda eylem sürüyordu. Tabii sohbetler sürekli oluyordu: Mücadelemiz ne durumdaydı? Dışarıdaki arkadaşlar ne yapıyorlardı? Kemal, biraz da sitem ederek konuşmuş; "biz olsak da olmasak da, benim bildiğim arkadaşlar bu mücadeleyi sürdürür" demişti.

Kemal daha önce iki defa kaçmıştı. Bu kez de cezaevine girer girmez yanımıza geldi ve 'kaçalım' dedi. Biz hemen plan yapmaya başladık. 12 Eylül gelmeseydi kaçacaktık. O zaman dışarıda Agit arkadaşla yazışıyordu. Cezaevinin yakınına on beş yirmi at getirilecekti. Biz çatışarak ya da başka türlü, ama sonuçta bir şekilde dışarı çıkacaktık. Cezaevinin kapısı vardı. Onun anahtarını bulup çıkacaktık. Arkadaşlar da bizi dışarıda karşılayacaktı. Atlarla dağlara ulaşacaktık. Agit gerçekten hazırlamıştı. Fakat tam hazırlıkların yapıldığı süreçte 12 Eylül geldi. Zaten Kemal arkadaş 22 Ağustos'ta cezaevine getirilmişti. Yirmi gün içinde kaçış planı yapıldı. Kemal arkadaş, "Ben bu cezaevinde duramam" diyordu. Gerçekten de duramazdı. O zaman Nuri Aslan bize, "Heval, kaçın. Burada durmayın" diyordu. Bizim de planlarımız vardı, ama söylemiyorduk. 12 Eylül gelince müthiş yurtsever olan bu insan yakamıza yapıştı ve "kaçmadınız. Ben size kaçın demiştim. Şimdi nasıl olacak bu iş!" demişti. Şunun için söylüyorum: Apoculuğun insanları nasıl bir kişilikle yetiştirdiğini görebiliyorsunuz. Kemal daha o zamandan bu işi Agit'in yapacağına karar veriyor.

Otuz veya otuz beşinci gündü. Bizim hücreleri aramaya geldiler. Bütün hücreleri tek tek aradılar, ama bir şey bulamadılar. Bizi yıldırmak için bunu yapıyorlardı. 3. kattan bir subay, "siz orada ölün, Akif burada yemek yiyor. Sizi ölüme götürerek, kendisi burada yiyor" diye seslendi. Akif'in kaldığı yerde birkaç yumurta kabuğu ve zeytin çekirdeği bulmuşlardı. Tabii böyle olunca Akif'i teşhir etmek için çok şey söylediler. Bunun üzerine Akif çok kızdı, küfretmeye başladı: "Ben yiyorsam .... olsun" dedi. O kadar ağır küfürler etti ki, Hayri müdahale ederek, "sen onları niye dinliyorsun? Senin böyle bir şey yapmadığını biliyoruz" dedi. Bunun üzerine Akif biraz sakinleşti, ama gerçekten çok zorlanmıştı. Tabii "acaba arkadaşlar inandı mı, inanmadı mı? Kafalarına kuşku girdi mi, girmedi mi?" diye düşünmüştü. Bu nedenle çok yoğun bir acı yaşadı. Şehit düşene kadar da bu acıyı hissetti.

Akif'in daha önce bir acısı daha vardı. Bu da Mazlum arkadaşın kaçış girişimi sırasında yaşanmıştı. '79 yılıydı, cezaevindeydik. Mazlum arkadaşı dışarı çıkarmak istedik ve bir yol bulduk. Askeri koğuşlardı; çöplükleri bidonlara dolduruyor, bidonları büyük varillere atıyor, onları da haftada bir kez alıp çöplüğe döküyorlardı. Tabii dışarıyı önceden hazırlamış, gerekli örgütlemeyi yapmıştık. Gece saat ikide Mazlum arkadaşı çöp bidonuna koyduk, yüzünü de naylonla bağladık ve üzerine çöpleri döktük. Gardiyanlar sabah çöpü almaya geldiler. Tabii biz onu da ayarlamıştık. Askerler kaldırırsa farkına varabilirlerdi. Bu nedenle daha önceki on gün içinde onları alıştırmıştık, çöpleri hep biz kaldırıyorduk. Bu durum askerlerin hoşuna gidiyordu. Arkadaşlar Mazlum'u yüklenip götürdüler. Üzerine de çöp dökülüyordu.

Çöplük öyle bir yerdi ki, asker yoktu. Çöpü götüren askerler de tümden silahsız bir biçimde çöpleri döküp geliyorlardı. Yani bıçaklı da olsa iki arkadaş gelip Mazlum'u alacaktı. Bu kadar kolaydı. Mazlum arkadaş arabayla çıkıyor, çöplüğe gidiyor ve arkadaşların gelip kendisini almalarını bekliyor. Yani çöpleri dökmeye başladığı an arkadaşlar müdahale edecekler. Tabii bidonlar çok fazlaydı. Öndeki bidonları götürüyorlar. Sıra Mazlum'a geliyor. Bidon dökülecek, ama çok ağırdır. Hem deşifre olmasın hem de artık müdahale olsun diye dökmek isterken Mazlum kalkmak istiyor, fakat kalkamıyor. Saat ikiden dokuza kadar bidonun içinde olduğu için ayakları uyuşmuş, hareket edemiyor. Bunun üzerine askerler Mazlum arkadaşı görüyor ve tekrar cezaevine getiriyorlar.

Bu arada Akif arkadaş ve yanındakiler bunları göremiyorlar. Baki, "Gidin, alın, ama dikkatli olun. Yakalanmış olabilirler, size pusu kurarlar. Belki içinde Mazlum yoktur, sizi yakalamak isterler" diyor. Yani öyle yapıyor ki, arkadaşlar daha baştan korkuyorlar. Akif ve yanındaki arkadaş, pusu olabilir endişesiyle uzaktan seyrediyorlar, fakat farkına varmıyorlar. Askerler Mazlum arkadaşı alıp geri götürüyor. Mazlum arkadaş yüzü gözü şiş içinde yanımıza geldi ve olanları anlattı. Kimse gelmeyince kendisi çıkmış, ama onu görüp geri dönmüşler. Bunun için epeyce dövmüşlerdi.

Akif arkadaş bunun acısını yoğun yaşadı. Özellikle Mazlum arkadaş cezaevinde şehit düştükten sonra, Akif'in tüm yaklaşımı kendisini feda etmekti. Bir yoldaş olarak Mazlum'u kurtaramamanın ağırlığını üzerinde taşıyordu. Mazlum arkadaş şehit düşünce, daha fazla böyle bir eyleme girmek istedi. Akif Diyarbakır grubundaydı. Ona önceden haber vermiştik. Urfa grubundan sonra ilk katılan Akif'ti.

Bu arada günlerin geçmesi için bazı şeyler yapmaya çalışıyorduk. Örneğin ölüm orucunun elli beşinci günü şöyle bir şey yaptık: Türkiye'nin 55 plakalı yeri Samsun'dur. Bir arkadaş orayı anlatıyordu. Tabii Kemal'in morali her zaman yüksekti. Bu arada birkaç kişi eylemi bıraktı. Bunlardan Ali Kılıç'ı mikrofonla konuşturdular, o da herkese bırakma çağrısı yaptı. Buna rağmen çoğunluk eylemi sürdürdü. Çünkü Kemal ve Hayri arkadaşlarla yoldaşlık yapmak bile büyük bir zenginlikti. Nitekim Hamit arkadaş, Kemal'in şehadetinin etkisiyle akli dengesini yitirdi. Çok değerli bir arkadaştı, bütün direnişlerde yer almıştı. O zaman okuma yazma bilmeyen Siverekli bir gençti. Cezaevinde okuma yazma öğrenmiş, aydın olmuş, şimdi makale yazıyor. Bu arkadaş Siverek mücadelesini yürüten beş altı kahramandan biridir. Partiye, özellikle Kemal arkadaşa çok bağlıdır.

Başkan Apo eski kadrolar için, *"ne söylediklerine değil, nasıl yaşadıklarına bakılıyordu"* diyor. Gençler bu insanlarla, yani Apocularla arkadaşlık yapmak için mücadeleye katılıyorlardı. Birçok insan ideolojiyi bilmiyordu, ama Apoculuğun yoldaşlık anlayışı çok yüksekti. Hamit de bu temelde katılanlardan biridir. Koğuşta bazen yarışma yapıyorduk. O da Siverek'in Zazalarındandı. Bir gün Kürtlerin hangi dil grubundan olduğunu sordum. Ben sorumu bitirmeden 'Zaza' dedi. Yine bir gün bir soru sordum: İkinci Dünya Savaşı niye çıkmış? Partiden etkilenmiş biriydi, yurtseverdi, fakat bilgisi yoktu. Bu soru üzerine düşünüp taşındı, kafasını bir sağa bir sola eğdi ve şöyle dedi: "Nasıl biz Celal Bucak'tan gıcık alıyor birbirimizi sevmiyorsak, ve savaşıyorsak, onlar da birbirinden gıcık alıp savaşmışlar." Şimdi ise bilgi küpü olmuş, belki sentez gücü yoktur, ama dünyadaki her şeyi biliyor.

Ölüm orucu sırasında fazla baskı olmadı, idare daha çok ilgisiz kaldı. Başka arkadaşlar sonradan katıldı. Örneğin otuz beşinci günde katılanlar oldu. Bunlardan biri de Mehmet Şener'di. Ölüm orucu grubu, toplam yirmi kişi civarındaydı.

Bu arada eylemi durdurmak için bazı şeyler yaptılar. Mahkemeden savcı, kolordudan bazı subaylar gelmişti. Biraz tehditvari, biraz da yumuşak bir yaklaşımla bırakmamızı söylediler. Her şeyin eskisinden farklı olacağını öne sürdüler. Hiçbir arkadaş en ufacık bir tereddüt göstermedi. O zaman konuşmak için Hayri ve Kemal'i de götürmüşlerdi.

Kemal'in tutumu önemlidir. Kemal arkadaş biraz konuşkandı, sohbeti güçlüydü. En düşman olan kişi bile Kemal'le konuştuğu zaman biraz yumuşardı. Bütün gardiyanlar işkence yaparlar, ama sıra Kemal'e gelince O'na gerçekten saygı duyarlardı. Mesela gardiyanlar arasında Laz olanlar vardı. En işkenceci olanlar Lazlardı. Laz Ali diye bir gardiyan vardı, tutuklulara en ağır işkenceleri yapan kişiydi. Bir ara izne gitti. Döndüğünde biraz yumuşamıştı. Herhalde ailesi biraz etkilemişti. Daha sonra duyduk; ailesi THKP-C kökeninden geliyormuş. İzne gitmeden önce tam bir cellattı. Arkadaşların içine girip canavar gibi saldırıyordu. Fakat bazı Laz gardiyanlar, "Kemal, sen niye buraya geldin?" diye soruyorlardı. Kürtlere küfür ediyor, yani Türk devleti Kürtlere nasıl yaklaşıyorsa onlar da öyle bakıyorlardı. Fakat Kemal'e, "sen Lazsın, gelip Karadeniz'de bize komutanlık yapsaydın peşinden giderdik" diyorlardı. Hatırlıyorum: Onlar öyle söyleyince Kemal kızıyor; "siz Kürt halkını tanımıyorsunuz. Tanısaydınız, benim gibi yanlarında olurdunuz" diyordu.

"Biz yaşamı uğruna ölecek kadar çok sevenlerdeniz"

Ölüm orucunun kırkıncı günlerinin sonuydu. Doktor gelip hücreleri dolaşıyordu. İlk önce gelip Kemal'e baktı. Kemal başka tarafa bakıyordu. O zaman Doktor, Kemal'in gözlerinde bir şey olduğunu anladı. Kemal'e elini gösteriyor, ama Kemal göremiyordu. Biz de o zamana kadar durumu fark edememiştik. Doktor Kemal'e, *"eylemi bırak. Yeni olmuştur, gözlerin düzelir, tekrar görürsün. Daha tazedir. Vitaminlerle gözünü canlandırır, kurtarabiliriz. Ama zaman geçerse kurtaramayız"* dedi. Bunun karşısında Kemal'in söyledikleri Kürt halkı ve tüm devrimciler açısından düşünülmesi gereken şeylerdir: *"Siz bizi olduğumuz gibi kabul edecek misiniz, etmeyecek misiniz? Beni olduğum gibi kabul edeceksen zaten bırakırız. Ama beni, düşüncemi olduğu gibi kabul etmezsen, 'Kemal olmasın, ama gözü olsun, Kemal'in iradesi olmasın da gözü olsun' dersen, ben böyle bir Kemal istemem."* Doktor bu cevap karşısında sesini bile çıkarmadan gitti. Bu, gözünü kaybetmiş bir devrimcinin kendisine böyle bir teklif geldiğinde nasıl tavır koyduğunun, bir insanda halka ve özgürlüğe bağlılığın nasıl olması gerektiğinin en tarihi örneklerinden biridir. Zaten Kemal arkadaş ölüm orucu sırasında, ***"biz yaşamı uğruna ölecek kadar çok sevenlerdeniz"*** dedi. Arkadaşın gözünün öyle olması bizi çok etkiledi. Kör olmasına rağmen, bunu bize uzun süre söylememesi de çok önemliydi. Arkadaşlar etkilenmesin diye söylemiyordu. İçimizdeki genç arkadaşların tereddüte düşmesini engellemek için gözlerinin kör olduğunu sakladı. Biz de o zamana kadar herhangi bir belirti görmedik. Başkası olsa, "gözümü kaybettim" diyebilirdi, ama o bunu yapmadı.

Gözü kör olduktan sonra Kemal çok sigara içmek istiyordu. Bize vermeseler de Kemal'e istediği zaman getiriyorlardı. Görmediği için sigarasını yakamıyordu. Bazen on, bazen on beş kibritle ancak yakabiliyordu. Her yakamadığında "allah kahretsin" diyor, kibriti atıyordu. Kemal ölüm orucunu böyle götürdü. Ellinci günlerdi, giderek şuurunu da kaybetti. Ellili günlerin başında Diyarbakır Cezaevi'nde olduğunu hatırlamıyordu; "Eskişehir Cezaevi'ndeyim, arkadaşlar gelip beni kurtaracaklar" diyordu. Yani ölüme doğru gidiyordu, ama düşündüğü hep dışarıydı. Şuurunu kaybettiğini ilk olarak öyle anladık. Hep öyle yoğunlaşmış, cezaevi denilince aklına hep dışarı gelmiş, hep onunla yaşamıştı. Şuurunu kaybedince de ilk dışa vuran şey bu oldu. Daha önce bir iki arkadaş hastaneye kaldırılmıştı. Elli üçüncü günde Kemal, artık konuşamaz oldu. "Kemal" diye seslendik, ama bir daha Kemal'in sesini duymadık. Gardiyanlara seslendik, onlar da gelmediler. İki gün boyunca "Kemal" diye seslendik. Ali Çiçek, O'nun altındaki hücrede kalıyordu. Ali, *"Kemal abi ses vermiyor"* diyordu. Ali Çiçek çok seslendi, ama Kemal ses vermedi. Ali hep 'Abi' diye sesleniyordu, fakat Kemal'den ses çıkmadı. Ali, Kemal'i çok seven arkadaşlardandı, daha doğrusu Kemal'in askeriydi. Kemal'in sesini duydu mu, büyük moral alıyordu. Zaten hep sohbet ederlerdi. En çok Kemal'le Ali birbiriyle sohbet eder, anılarını anlatırlardı. Akif, ölüm orucunda Kemal'den saatini istedi. "Ne olur, olmaz. Senin saatin bende hatıra kalsın" dedi. Kemal de, *"yeğenlerim var, ölürsem yeğenlerimde kalsın, böyle bir dayıları olduğunu hatırlasınlar. Sen zaten arkadaşsın"* dedi.

Elli beşinci gün Kemal arkadaşı götürdüler. Ranzadan yere düşmüş, betonda baygın halde yatarken kaldırmışlar. Daha sonra bu durum giderek yoğunlaştı. Artık arkadaşlar ayağa kalkamaz, hatta konuşamaz haldeydi. Böyle bir durum ortaya çıkmıştı. Hayri arkadaşı, ondan sonra da Akif ve Ali Çiçek arkadaşları da hastaneye götürdüler. Tabii düşman hep ilgisizdi. "Sizi ciddiye almıyoruz, ölebilirsiniz" mesajını veriyordu. Bu da bir mücadeleydi. Biz bunun farkındaydık. Esat Oktay birkaç kere mikrofonla bütün cezaevine hitap ederek konuştu. "Ölüm orucuna girenler sonunda gelip yalvaracaklar, pişman olacaklar. Bu cezaevinde kimse böyle yapamaz" gibi sözler söyledi. Fakat bu konuşma daha tahrik edici oldu, arkadaşları daha kararlı bir hale getirdi. Zaten ölüm orucunun nasıl bir eylem olduğunu biliniyordu. Partinin ve halkın onurunu korumak için başka yol yoktu. Ya tümden teslim olunacak ya da direniş yükseltilecekti. Mücadele çok keskin hatlarla sürüyordu.

Hayri götürüldükten bir süre sonra –ki ölüm orucunun altmış birinci günüydü–, beni de hastaneye götürdüler. Zemin katta bir oda vardı. Oradaki ranzalardan birine koydular. Biraz alçak bir ranzaydı. Gardiyanlar gittikten sonra baktım, Akif diğer ranzadaydı. Ona diğer arkadaşları sordum. Akif, Kemal'e hastaneye gelişinden iki gün sonra müdahale edildiğini, fakat zaten komada olduğunu, bu nedenle serum verilmesine rağmen şehit düştüğünü söyledi. Ardından *"Hayri de senin yattığın ranzada dört beş saat önce şehit düştü"* dedi. Hayri'nin şehit düşmeden yarım saat öncesine kadar bile şuuru yerindeymiş. Hatta Akif'le sohbet etmişler. Akif'e vasiyetlerini bildirmiş: Bundan sonra arkadaşların nasıl yaklaşmaları gerektiğini, düşmanın neler yapabileceğini ve nasıl mücadele edilmesi gerektiğini anlatmış. Şehadete yarım saat kala ise bilincini tümden kaybetmiş. Bu arada Akif sürekli dışarı seslenmiş, fakat kimse gelmemiş. Yarım saat sonra Hayri de şehit düşmüş. Bu şehadet, 11 Eylül'ü 12 Eylül'e bağlayan gece saat ikide oluyor. Beni de saat yedide oraya götürdüler.

Ölüm orucunun elli yedinci gününde Kemal, altmış birinci gününde de Hayri arkadaş şehit düşüyor. Akif, Hayri'nin söylediklerini anlattı. Hayri cezaevindeyken de her zaman vasiyetini anlatırdı. En son söylediği vasiyetlerinden birinde –ki, bana not şeklinde göndermişti– ortaya koyduğu bazı düşünceler vardı. Bunlardan biri Ali Çiçek üzerineydi. O arkadaş için, *"Bizim kızıl yıldızımızdır. Bu arkadaşın değerini herkes bilmelidir"* demişti. Hayri'nin böyle bir sorumluluk duygusu vardı.

O gün Akif'le beraber kaldık. Su istedik, getirdiler. Bir dakika sonraydı. Baktım, bardak duvarda parçalandı. Akif küfretmeye başladı: Benim bardağıma su, onun bardağına ise üzüm suyu koymuşlar. Akif bardaktakinin üzüm suyu olduğunu görünce böyle yapmıştı. Bunu daha önce de yapmışlar. Orada bir TİKKO'cu varmış. Akif'e getirmesi için ona vermişler. O da alıp getirmiş. Bu TİKKO'cu daha sonra o anı anlatırken, *"bana zorla verdiler, ben götürmek istemedim"* diyecekti. Gözleri görmediği için o bardağı Akif'e uzatmışlardı. Kemal gibi, onun da gözleri kör olmuştu. Aynı gün kolumda saat olmadığı için ona saati sormuştum. Fakat bana saati söyleyemedi; ardından "benim gözüm görmüyor" diye yanıt verdi.

14 Temmuz
12 Eylül rejiminin yenilgisidir

Bir gün sonra subaylar gelip bırakmamızı istediler. Biz reddettik. Bunun üzerine ertesi gün bizi daha üst katlara götürdüler. Burası da bir tecrit odasıydı. Duvarlarda zincirler vardı, her taraf kandı ve yataklar pislik içindeydi. Çok kötü bir odaydı. Herhalde kuduz gibi en tehlikeli hastaların konulduğu bir yerdi. Akif'le beni iki ranzaya koydular. Akif benim sağ tarafımdaydı. Ondan sonra aramıza su koydular. Ben su içtim ve Akif'e uzattım. Akif suyu fark etmemişti. Ben uzatınca tuttu, ama kaldıramadı. Suyu serum şişesine koymuşlardı. Serum şişesi zaten ağırdı, su koyunca daha da ağırlaşmıştı. Akif'in takati tümden bitmişti. Sen ağzını aç, ben vereceğim dedim. Benim gücüm vardı. Serumu kaldırdım ve ağzına boşaltmaya başladım. Akif, içebileceği kadar içiyordu. Şehit düşene kadar birkaç defa ağzını açtı ve ben suyu boşalttım. Akif o zaman *"artık gözüm görmediği için saati sen al. Fakat ben şehit düşürsem, gelenler Kemal'in dediği gibi benim yeğenlerime götürsünler"* dedi. Eski tip, sağlam orient saatlerdendi. Saati koluma taktım. Akif'in vücudu çürümüş, kolları simsiyah olmuştu. Bir deri bir kemik kalmıştı. Zorlanan yerler çürüme aşamasına girmişti. Yani artık ölüm yaklaşmıştı.

Diğer gün kolordudan subaylar geldiler ve tekrar bırakmamızı teklif ettiler. Biz bırakmayacağımızı, daha önce verilen sözlerin hiçbirinin tutulmadığını belirttik. Bunun üzerine *"kendi aranızda konuşun"* diyerek çıktılar. Biz konuştuk ve tekrar bırakılmayacağı kararına vardık. Akif'te en ufacık bir tereddüt, tartışalım düşüncesi bile yoktu. Durumu gerçekten ağırlaşmıştı, zaten konuşmuyordu. Yine de 'bırakılmaz' diyebildi. Ölüm orucunun altmış üçüncü günü öğleden sonraydı. Biraz sohbet ettik. Saati verirken, *"ben fazla yaşamam"* dedi. Bunun üzerine ben *"nereden biliyorsun? Belki öyle olmaz"* demiştim. O da *"yok, fazla ömrüm kalmadı"* demişti. Bundan bir gün sonraydı. Biraz sohbet ettik, ama o yorgun olduğu için konuşamıyordu. Ben de yatmak için biraz sol tarafa döndüm. Yaklaşık yirmi dakika veya yarım saat geçti. Dönüp tekrar Akif'e baktım: Kolu düşmüştü, ağzından köpükler çıkıyordu. "Akif, Akif" dedim, ses çıkarmadı. Kolundan tuttum, nabzına baktım, durmuştu. Arkadaş şehit düşmüştü. Bunun üzerine gardiyana seslendim, ama kimse gelmedi. Serum şişesi oradaydı. Onu boşalttım, sonra kaldırıp attım. Ses çıkarsa birilerinin geleceğini düşünmüştüm. Fakat kimse gelmedi. İki üç saat sonra akşam oldu. Bir gardiyan gelip baktı. O zaman *"Arkadaş yaşamını yitirdi"* dedim. Gardiyan ise *"bir tanesi daha gebermiş"* dedi ve çıkıp gitti. Söylediği, aynen buydu. Biz bir şey demedik. Öfkelendik, ama söyleyeceğimiz bir şey olmadı. Bir iki saat sonra doktor geldi; nabzına ve kalbine baktı. Ardından ölü tutanağı yaptı. O'nu da götürdüler.

Ertesi gün başka birini getirip Akif'in yatağına koydular. Ölüm orucuna girenlerin hepsini tanıyorum. 'Heval' diyorum, ses vermiyor. Kim olduğunu çıkaramadım. Bir iki saat sonra doktor ve hemşireler geldi. Komaya girmişti. Serum takacaklardı. Koluna baktılar, kolu serum kabul etmedi. Sonunda bacağına neşter attılar ve büyük atardamardan serum vermeye başladılar. O zaman kim olduğunu sordum. Ali Çiçek'ti. Bize geldiği zaman henüz on yedi yaşındaydı, gençti. Tanıyamadım.

Ölüm orucunu bıraktıktan sonra öğrendik ki, doktor da bizim komşu köylümüş. Bizimle çok ilgileniyor, tek tek kontrol ediyor ve herkese tedaviyi kabul edip etmediğini soruyordu. Biz hiçbir zaman tedavi kabul etmedik. Bana da önce nereli olduğumu sordu. Sivaslı olduğumu söyledim. Sonra *"neresinden?"* diye sordu. "Gürün'den" dedim. Bunun ardından *"hangi köydensin?"* deyince azarladım ve *"seni ne ilgilendiriyor benim köyüm? Çık git!"* dedim. Öyle deyince merak etmiş, sonradan ziyaretçilerden öğrenmiş. İşte o doktora Ali Çiçek'in durumunu sordum. *"Tıbben ölmüş, hukuken yaşıyor"* dedi. Yani bitkisel hayata girmişti. Ali Çiçek de o ranzada çırpındı. Dört saatte bir hemşireler gelip serumunu değiştiriyorlardı. Ölüm orucunun altmış beşinci gününde şehit düştü. Onun da ağzından köpükler çıktı. Odanın bütün sinekleri Ali Çiçek'in suratına toplanmıştı, sineklerden suratı tanınmıyordu. Ona da şehit düştükten dört beş saat sonra baktılar. Asker gidip doktora haber verdi. Doktor zabıt tuttu ve O arkadaşı da götürdüler.

Ali arkadaşın şehadetinden bir gün sonra kolordudan albay ve subaylar, bir de cezaevi müdürü geldi. Bize yine 'bırakın' dediler. Biz o zaman ancak diğer arkadaşlarla konuşarak karar verebileceğimizi belirttik. Ben bir arkadaşı istemiştim, fakat onu getirmediler. Cezaevine gelen birkaç kişi vardı, onların isimlerini saydılar. Mehmet Şener de bunlar arasındaydı. Ben de olabilir, gelsin dedim. Geldi. Ona durumu söyledim. Bunlar ikinci gruptaydı, yani eylemin kırkıncı gününde katılmışlardı. Muzaffer Ayata vardı, bizim TİKKO'cu arkadaş vardı, başka arkadaşlar da vardı. Onlara gidin, arkadaşlarla konuşun, nasıl karar alınacaksa uyarım; ben bir şey söylemiyorum, arkadaşların durumuna göre değerlendirelim dedim.

Eylemin bırakılması gerektiği kararı alındı. Böylece altmış yedinci günde ölüm orucu bırakıldı. 14 Temmuz Ölüm Orucu böyle sonuçlandı. Hem Kürdistan tarihi, hem de parti ve cezaevi tarihi açısından bu eylemin değerlendirilmesi çok önemlidir. Kuşkusuz bunu tüm ayrıntılarıyla ele almak aylar alır. Bu nedenle daha sonraki direnişleri anlatmayacağım. Mesela '83 direnişi büyük bir direniştir, bütün cezaevi isyan etti. Daha sonra '84 yılında gelişen bir direniş var. ***Amedli Cemal Arat*** arkadaş daha sonra ölüm orucunda şehit düştü. Yine ***Necmettin Büyükkaya*** vardı. İşkenceden dolayı kendini astı. Bir de kendini yakarak şehit düşen biri oldu. Bunlar '84 direnişinde oldu.

1983-85 arası yapılan direnişleri de, daha sonraki direnişleri de belirleyen, yine cezaevi direnişinin bütün özelliklerini kendisinde somutlaştıran direniş, 14 Temmuz Direnişi'dir. O sırada itiraflar hızla artıyordu. Her mahkeme itiraf edenlerin kürsüde konuştukları yerlere dönmüştü. Cezaevinde tam bir baş aşağı gidiş yaşanıyordu. İki yüze yakın insan pişmanlık göstermişti. 14 Temmuz Direnişi'nin başladığı duyulur duyulmaz, itiraf eden birçok arkadaş mahkemeye çıkarak, *"biz baskı altında itiraf yaptık, irademizle vermedik. Sözlerimizi geri alıyoruz"* dedi. Birkaç istisna dışında birçok arkadaş itiraflarını geri aldı. Bu ne anlama geliyordu? Bu, cezaevinde idarenin etkisinin kırıldığı, 14 Temmuz direniş ruhunun bütün tutukluları sardığı anlamına geliyordu. Öncesinde kararsızlık ve inançsızlık ortaya çıkmıştı. Bazı bozguncular vardı. Kemal, Hayri ve diğer önder kadrolar için "bize şöyle dediler, cezaevinde bizi mahvettiler" diye propaganda yapılıyordu. Yani bazıları düşmanı anlamak yerine partiyi suçlayan yaklaşımları kışkırtıyordu. Bu tutum fazla etkili değildi, ama sonuçta geliştirilen eylemlerle tamamen kırıldı. Kemal de, Hayri de şehit düşmüştü. "Biz onlardan daha mı değerliyiz? En değerli arkadaşlar şehit düştüler, bunlara layık olmak için bir şeyler yapmak gerekir" düşüncesi cezaevinde dalga dalga yayılıyordu. Artık herkes, "acaba arkadaşlar ne diyecekler, ne yapacağız? Bundan sonra nasıl tutum takınacağız, ne tür bir politika izleyeceğiz?" diye düşünüyordu

Kemal'in dediği olmuştu. Kemal, *"kimin kalıp kimin gideceği, bu ölüm orucu sonrasında belli olur"* demişti. Esat Oktay bir daha gelmedi. Niye gelsin ki? Her gün bizimle dalga geçiyor, kendisinin başarılı olduğunu göstermek istiyordu. Fakat sonuçta yenilmişti. Hayri'nin, Kemal'in ve diğer şehitlerin şahsında Esat Oktay yenildi. Bir daha bizim yüzümüze bakamazdı. O bir şey söylese, biz iki şey söyleyecektik. Bunu bildiği için bırakıp gitti. Kürt halkının iradesini kırmak için düşmanın özel olarak eğittiği bir faşist olan Esat Oktay'ın bu biçimde yenilmesi çok önemliydi. Tam da faşistlerin çocuklarına vereceği isimlerden verdiği –ki, bunlardan biri Atakurt idi– iki çocuğu vardı. Bazen onları da getiriyordu. Yani irade kırmak için bu kadar eğitilmiş biriydi. Poliste çözülmeyen, cezaevinde çözülüyordu. Cezaevinde öyle bir hava yaratılmıştı ki, polis sorgusundan çok daha kötüydü. Örneğin Viranşehir grubu iki gün işkence görmüştü. Daha sonra on, on beş gün bir yerde rahat etmişlerdi. Fakat Diyarbakır Cezaevi'nde her saniye işkence vardı. Bu nedenle poliste çözülmeyen cezaevinde çözülüyordu. Bazı TİKKO'cular vardı; poliste iki üç ay kahramanca direndikleri halde cezaevindeki ortamı kaldıramadılar. Her saniye kan akıyordu. Böyle bir saldırı durumu vardı. Bu yönüyle örnek gösterilen Esat Oktay kaçıp gitti. Onu Kemal kaçırttı, Hayri kaçırttı. Kemal gereken sözü söyledi ve pratiği gerçekleştirdi. Esat'ın yenilgisi, 12 Eylül'ün yenilgisiydi. Artık hiçbir politikasının başarılı olması mümkün değildi. Rejimin Diyarbakır Cezaevi'nde yaptığı baskının tılsımı kırılmıştı. O güne kadar yaptığı baskının on katını da yapsa sonuç alamazdı.

PKK geri çekilip dışarıda hazırlık yaparken, Türkiye'de 12 Eylül cuntası hakim olmuştu. Kürt ve Türk devrimci hareketleri susturulmuştu, herkeste büyük bir yılgınlık vardı. Her karşı devrim, sadece toplumda değil, örgütlerde bile yılgınlık yaratır. Onun için Lenin, '1905 yılından '12 yılına kadar ki süreci *'zor ve yaman yıllar'* olarak tanımlıyor. Yenilgi yıllarında her kafadan bir ses çıkar, örgüte hakim olmak zordur. Bizim açımızdan da benzer bir durum söz konusuydu. Hareket olarak geriye çekilmişiz; ülkede savaşma gücümüz kalmamış, dışarıda hazırlanıyoruz. Bu dönemde kaçkınlar, mülteciler, devrimi bırakmak isteyenler vardı. Nitekim daha sonra savaş başladığında *"Hakkari'den öteye gidilemez"* diyenler çıkmıştı. *"Artık mültecilik olur. Bekleyelim, 12 Eylül darbesi gitsin, sonra bir şeyler düşünelim"* diyenler vardı. Örgütü sağa çekip mülteciliştirmek isteyen anlayış bizim içimizde de seslendiriliyordu. Bazıları kendilerini Avrupa'ya atmak, başka bir yaşama girmek istiyordu. Herkes kendine göre bir yaşam arayışı içine girmişti.

Böyle bir ortamda 14 Temmuz direnişi mülteciliği ve kaçkınlığı yerle bir ederek, Başkan Apo'nun ülkeye dönme ve savaşı yeniden başlatma çalışmalarına çok önemli bir güç verdi. "En zorlu koşulların olduğu cezaevinde savaşılıyor ve kazanılıyorsa dışarıda da hayli hayli savaşılabilir" düşüncesi gelişti. Kadroda radikalizm, coşku ve heyecan başladı. Birçok arkadaş şehadet haberlerini duyunca, *"uçak kaçıralım, baskın yapalım, arkadaşları kurtaralım"* diyorlar. *"Cezaevinde en değerli arkadaşlarımız şehit düşüyor. Biz ne bekliyoruz?"* düşüncesi hakim oluyor. 14 Temmuz 'ülkeye dön' çağrısı oluyor. Bu açıdan Başkan Apo her zaman, *"O yoldaşlar, bizi anlayan yoldaşlardı. En zor dönemimizde partiye hizmet eden yoldaşlardı"* diyor. Başkan Apo, eğer cezaevi direnişleri olmasa, gelişmelerin başka türlü olabileceğini söylüyor ve Onlara layık olmak için 15 Ağustos Atılımı'nın hızlandırıldığını belirtiyor.

14 Temmuz ruhu
Kürdistan Devrimi'nin ruhudur

Bizim tarihimizde her şehadet bir atılım gerekçesidir. Haki'nin vurulması partinin kuruluşunun, 14 Temmuz şehitleri 15 Ağustos Atılımı'nın gerçekleşmesi, Agit'in şehadeti ise ordulaşma gerekçesidir. 14 Temmuz parti ve halk tarihinde toplumsal, siyasal ve kültürel boyutlarıyla bir devrimdir. Duygu ve düşünce devrimini 14 Temmuz'da bulmak mümkündür. Kürdistan'da ancak 14 Temmuz ruhuyla kazanılır. 14 Temmuz ruhu, Kürdistan Devrimi'nin ruhudur. İmkansızlıklarda devrimi başarmak bu anlama geliyor. Kürdistan Devrimi de imkansız görünüyor. Dört parçaya bölünmüş ve bütün dünya sömürgecilerinin üzerinde bulunduğu bir ülkede devrim geliştirmek gerçekten zordur. Böyle bir ülkede ancak imkansızlıklara dayanılarak bir şeyler geliştirilebilir. Cezaevinin en zor koşullarında devrimcilik yapmak, düşmana karşı mücadele etmek ve başarmak, Kürdistan Devrimi'nin tarzıdır. Bu bakımdan 14 Temmuz'un mücadelemizin başarılı olmasındaki rolü çok önemlidir. Bu direnişle Kürdistan Devrimi'nin tarzı ortaya konulmuştur. Bu tarzda olursa Kürdistan'da devrim başarılır. Apocular hiç bir zaman "koşullar zordur, yapılamaz" dedi mi? Demedi. Niye demez? 14 Temmuz direnişinin olduğu bir yerde, hiçbir birey koşulları zor olduğu için gelişme yaratamayacağını söyleyemez. Bu açıdan 14 Temmuz'un en önemli özelliği Apocu tarzı bu biçimde somutlaştırmasıdır. Başkan Apo bize bunu öğretti.

14 Temmuz Apoculuğun kararlılığıdır. Bu kararlılık, halka ve kadroya da yansıdı. Herkes Apoculuğu 14 Temmuz'da öğrendi. Eğer 14 Temmuz olmasaydı, Başkan Apo çok zorlanırdı. Tabii yılmazdı, çünkü Başkan Apo'nun tarzı zorluklarda bile başarmaktır. Biz Başkan Apo'nun her koşulda başaracağına inandık. Cezaevinde de arkadaşların durumunu hiç bilmediğimiz halde, tartışmalarımızda silahlı savaşın iki yıl sonra başlatılacağını söylüyorduk. Oysa henüz ortada hiçbir şey yoktu. Üstelik PKK en büyük darbeyi yemişti. Kemal, *"Başkan yapar"* diyordu. Başkan yine yapardı, ama 14 Temmuz Başkan Apo'nun çabalarını anlamlandıran ve başarıya götüren en temel etkendir.

Bundan sonra mücadeleyi yürütürken, bu arkadaşları anlamak çok önemlidir. Bir devrimci nasıl olur ve nasıl yaşar? Bunun cevabını bulmak için şehitlerimize, özellikle de bu arkadaşlara bakmak çok önemlidir.

Yoldaş gerçekte nedir? İnsanlar birbirini nasıl sever? Bütün bunları 14 Temmuz eylemcilerinde görebiliriz. Onlar tam yoldaştılar ve her birinin yüreğinde taşıdığı halk sevgisi çok yüksekti. Hayri yoldaş tam bir önder kişilikti. Olaylardan falan etkilenmezdi. Doğru düşünme ve objektif karar vermede müthiş bir yetenek kazanmıştı. Cezaevinde Doktorun varlığı bize her zaman bir güven veriyor, doğru karar alabileceğimize ve düşünce üretebileceğimize dair inanç yaratıyordu. Mahkemeye gidiş gelişler bir işkence olduğu halde, Hayri her zaman mahkemeye gitmek istedi. En ufacık bir imkan bile bulsa, kalkıp partiyi savunmuştur. Bir seferinde duruşmada Bucak çeteleri Başkan Apo'ya hakaret etmiş, partiyi farklı göstermek istemişlerdi. Hayri kalkmış, partinin tutumunun ne olduğunu ortaya koymuştu. Yanlış bir eylem varsa, onun bir parti yaklaşımı olmadığını söyleyerek, bütün gücüyle partinin nasıl bir parti olduğunu anlatmaya çalışmış; partiyi yanlış gösteren yaklaşımlara karşı her zaman kendini siper etmişti.

Hayri, parti tarihinde yeri hakkıyla verilmesi gereken, Kürt halkının yetiştirdiği ender evlatlarından biridir. Zayıflıkları olmayan, düşüncesine ve duygusuna hakim, tam bir inanç ve dava adamıdır. Doğruları yapan, yanlışları da doğruların süzgecinden geçiren bir arkadaşımızdır. Şehadete yaklaştıkça coşkusu artıyordu. Sanki şehadet yaklaştıkça en büyük zaferi yaşayacak ya da ölümsüzlüğe ulaşacaktı. Kendini öyle hissediyordu. Eğer mesele ölümsüzlüğü hissetmekse, bunu tam anlamıyla Hayri yaşadı. Eğer yaşasaydı, Başkan Apo'ya en fazla yoldaş olacak arkadaştı. Başkan hep Hayri'nin ölüme bile coşku ve sevinçle, görevini yapmanın huzuruyla giden bu duruşu anlatmamı isterdi. O'nun ***"Mezarıma borçlu yazın"*** demesi de bu sürece denk gelir. Gerçekten öyle hissediyordu, yani bunu söz olsun diye söylememişti. Ölüm orucundan çok önce, *"eğer Başkanın temposuna ayak uydursaydık bu duruma düşmezdik"* demişti. Hassas bir arkadaştı.

Kemal arkadaşın Kesire'ye olan öfkesi çok fazlaydı. Bir iki noktada Kesire'ye hakaret edici şeyler söyledi. Hayri biraz durdu ve *"bizimle resmi ilişkisi olan bir arkadaştır. Böyle demen doğru değil"* dedi. Aslında o da farklı hissetmiyor, ama sorumluluk gereği o anda öyle yapmanın doğru olmayacağını biliyordu. Bunun üzerine Kemal, *"tamam, senin dediğin olsun, ben konuşmuyorum"* dedi ve bir daha Kesire hakkında bir şey söylemedi. Yani bir yerde bir eksiklik olduğunda, Hayri mutlaka uyarırdı. Sorumluluk duygusunu böyle yerine getiren bir arkadaştı. Cezaevinde dahi 12 Eylül'e kadar aldığı herhangi bir bilgiyi partiye mutlaka gönderirdi. Hayri arkadaşın dışarıya gönderdiği birçok yazı var. Bazılarının altında Mazlum arkadaşın ismi yazılıdır, ama onların hepsi Hayri'ye aittir. Cezaevinden dışarı gönderilen raporların –bireysel yazılanlar dışında– hepsi Hayri arkadaşa aittir. Çünkü sorumluluk duyuyordu. Hayri hakkında birçok şey sayılabilir, ama temel husus, önderlik vasıflarına sahip olmasıdır. Cezaevinde Hayri önderliğiyle, Kemal ise heyecan ve coşkusuyla bütün arkadaşları ayakta tutan arkadaşlardı. Apocu hareket bir heyecan ve coşku hareketiydi. Bu yönüyle Kemal'den etkilenmeyecek kimse olamazdı. Kemal herkesi rahatlıkla etkileyebilirdi. Bu konuda bir örnek vermek istiyorum: '77 yılıydı. Ben, Haki ve Kemal Antep'ten çıkıp Pilot'un Tuzluçayır'daki evinde yapılacak toplantıya katılacağız. Beraber gidiyoruz. Kemal'le ben önde yürüyoruz. Sonradan mücadeleyi bırakıp Alman polisiyle çalışan Ali Çetiner ve Haki arkadaş da arkamızdan geliyorlar. Karanlıktı. Biz önde ilerlerken, gençler Haki'yle Ali Çetiner'in önünü kesip, "sağcı mısınız, solcu musunuz?" diye soruyorlar. Tabii Haki ne söyleyeceğini bilmiyor. Acaba bunlar faşist mi, devrimci mi diye düşünüyor. Bunun üzerine, *"size ne? Siz neye geldiniz?"* diyor ve böylece itip kalkma başlıyor. Onlar 'söyleyeceksin' diyorlar. Haki de bir türlü cevap vermiyor. Sonunda silah çekip, Haki'ye *"kimsin, nesin, söyleyeceksin!"* diye dayatmışlar.

Biz önde ilerlerken sesleri duyduk ve geri döndük. Onlara yaklaştığımızı gördüler. Bir baktık ki, bu gençler 'Kemal abi, Kemal abi' diyerek arkadaşın boynuna sarıldılar. Meğer Tuzluçayır gençleriymiş. Kemal orada çalışırken onları etkilemiş. Hemen tanıdılar. Binyıl geçmiş de görmemişler gibi sıcak sarıldılar. Kemal, "Ne var?" diye sorunca, Haki *"bunlar bizi öldürecekti"* dedi. Bu arada gençler açıklama yaparak, "Kemal abi, faşistler bazen buraya geliyorlar, biz onun için yol kesiyoruz" dediler. Ondan sonra Haki'den bin bir özür dilediler. Gençler iki üç yıl önce Kemal'i görmüşler ve o etkiyle Kemal ne derse yapacak düzeye gelmişlerdi.

Oradan ayrıldık ve bir eve gittik. Evin komşusu benim uzaktan bir köylümdü. Onu eskiden beri tanıyordum. Köylü bizi ziyarete geldi. Biz ona propaganda etmeye başladık. Ama çok katı biriydi, biz ne anlatıyorsak o hep 'olmaz' diyordu. İşçiydi. Emek ve sömürüyü anlatıyorduk, olmuyor; Kürt'tür diye Kürtlüğü anlatıyorduk, yine olmuyor. "Anlattıklarınız buradan girer, şuradan çıkar" diyordu. Haki de konuştu, ama ikna edemedi. Bunun üzerine Kemal, "bana bırakın, siz çekilin" dedi ve onunla tartışmaya başladı. Bu adam "tamam, anladık. Benim kömürlüğümde Ebu Müslim'in baltası var. Bundan sonra sizin arkanızdayım" dedi. Yani Kemal'in ajitasyon yapma ve etkileme gücü çok yüksekti. Bir de Kemal sürekli hareketliydi, yaşamını hep eylem ve mücadeleyle dolduran bir arkadaştı. Bu nedenle cezaevinde kalamıyordu. İki defa kaçtı. Son defa da kaçacaktı. Yani coşku ve heyecan hem dilinde hem de yaşamında vardı.

Apocu hareketin nasıl geliştiğini ve kitleleri etkilediğini sorgularken, en gözü kara eylemlerin yapıldığını da söylemek gerekir. Bunlara öncülük yapan Kemal arkadaştı. Kemal'in çalıştığı Urfa'da faşistler çoktu. Bugün ise Urfa devrimcilerin şehridir. O zamanlar toprak reformu gündemdeydi ve Milliyetçi Cephe Hükümeti vardı. Bütün faşistler Urfa'yı düşürmek için gelmişlerdi, gerçekten de burada etkiliydiler. Kemal'in öncülüğünde arkadaşlar Urfa'da çok önemli eylemlilikler yaparak faşistleri dağıttılar. Hilvan-Siverek eylemi o zeminde gelişti. Eğer Urfa'da etkili olmasaydık, Hilvan-Siverek mücadelesi de gelişemezdi. Bunda Kemal'in payı çok büyüktür.

Kemal cezaevinde de öyleydi. Arkadaşlar Kemal'in sözünü dinlemek isterdi. Ne söylediği önemli değildi; Kemal konuştuğu zaman bütün arkadaşlar moral alırdı. Bu yönüyle hem 14 Temmuz direnişi sürecinde hem de öncesinde 35. koğuşun durumu önemliydi. Kemal olmasaydı, arkadaşların moral düzeyi o kadar yüksek olmazdı. Mücadelemize ruh, coşku ve heyecan veren bir kişilikti. Hatta o coşkusu ve heyecanı o kadar fazlaydı ki, eleştiri gerektiriyordu. Başkan Apo bazen eleştiriyor, *"sen hiç yerinde duramıyorsun, biraz daha sakin ol"* diyordu. Gerçekten de bir an bile yerinde durmayan bir arkadaştı. Bütün yoldaşlarına karşı büyük sevgi ve saygı duyardı. Çok duygusal yönleri de vardı. Haki'nin cenazesini beraber götürdük. Bütün halk oradaydı, Türk solundan insanlar da toplanmıştı. O dönemde en iyi ajitatörümüz ve propagandacımız Kemal'di. Bu nedenle konuşmayı o yapacaktı. Fakat konuşamadı, bir iki kelime söyledi; ardından hüngür hüngür ağladı ve gitti. En iyi konuşmacımız Kemal öyle yapınca, kimse konuşamadı. Haki'yle beraber katılmışlardı. Haki'nin şehadeti karşısında, O'nun örnek kişiliğini anlatmak için bile olsa konuşamadı. Dava adamı olarak Che Guevara örnek gösterilir, Kemal de böyleydi.

Diyarbakır ruhu 14 Temmuz ruhu oldu

Akif tam bir partiliydi; parti ne derse onu yapardı. Bir militan olduğunu, görevlerini mutlaka yerine getirmesi gerektiğini düşünürdü. Arkadaşlar Akif'in şu yönünü görmüştür: Akif partinin verdiği görevleri mutlaka yerine getirir. Mazlum arkadaşı kaçırma görevini yapamadığı için çok ağır bir psikolojiye girmesi de bu nedenledir. O da şehadete giderken en ufacık bir ikircikli göstermedi. Mazlum Doğan yoldaşın şehadetinden duyduğu sorumlulukla son görevini de başarıyla yerine getirdi. Akif en sıradan bir militan da olabilir, en büyük görevleri yapabilirdi. Yaklaşımı şuydu: "Bu parti her şeyi büyütür, bu parti içinde yaşamak da onurlu ve şereflidir. Bu parti içinde nefes almak bile değerlidir." Uzun süre beraber kaldık. Çok mütevazı, aynı zamanda devrimci gururu yüksek bir arkadaştı.

Zaten o zaman Apoculukta yetki yoktu, kimse yetki istemezdi. Yetki yüzünden kavga edilirdi. Ama bu nasıl bir kavgadıy? Yetkiyi diğerine devretmek için verilen bir kavgaydı. Ben buna defalarca şahit olmuştum. Yetkileri Haki'nin üzerine zorla attık. Herkes bir militan gibi görev yapmak istiyordu. Bunların en somut ifadesi Akif'ti. Bu bakımdan Akif'i her zaman anmamız gerekir. Akif şehit düştüğünde, bir yoldaş olarak çok etkilendim. Bu arkadaşı önceden de tanıyordum. Yanımda olduğu zaman şöyle düşündüm: Yaşam bana ait değil, Akif'e aittir. Böyle bir duyguya kapıldım. Ölüme de çok mütevazı gitti. Sanki ölüme gitmiyormuş, hiç önemli bir şey yapmıyormuş gibi sessiz ve sedasız bir biçimde şehadete gitti.

Ali Çiçek'in de farklı bir özelliği vardı. Günümüzde metropol çalışmalarında yakalanmalar olunca çok çözülme olduğu ve halka zarar verildiği görülüyor. Eskisi gibi işkenceler olmadığı halde, biraz psikolojik baskı karşısında çözülüyor ve birçok ilişkiyi düşmana veriyorlar. Eskiden polis korkunç canavarlık yapardı! Ali Çiçek'i bir kelime bile konuşturamamışlardı. İfadesinde hiçbir şey yoktu. Apoculuğa sempatizan olduğunu söylemiş, ama hiçbir eylemi kabul etmemişti. Halbuki en ağır eylemleri yapmıştı. Bu konuda *"direniş zafere, teslimiyet ihanete götürür"* diye bir kitap yazmıştık. O kitabı Mazlum ve Rıza arkadaşlarla birlikte yazdık. Polisin yakaladığı kişilere nasıl davrandığını, ne tür psikolojik saldırılar geliştirdiğini, yaşadıklarımızdan çıkardığımız derslerle bu kitaba aktardık. Ali Çiçek poliste hiçbir şey söylememişti. Cezaevine öyle geldi. '80 direnişinde yer aldı ve herkesten sonra bıraktı.

Ali arkadaş polis karşısında hiç çözülmediği gibi, cezaevinde de sonuna kadar direnişteydi. Eğer bizler direnişi sürdürseydik, kimse sürdürmese bile Ali sonuna kadar sürdürecekti. Ali ölüm orucunu sonuna kadar sürdürdü. Ölüm orucuna girmeden önce, mahkemede *"başka kimse yoktu, hepsini ben tek yaptım"* dedi ve bütün eylemleri üzerine aldı. Diğer arkadaşları kurtarmak için böyle yapmıştı. O da Kürt halkının acısını ve öfkesini içinde taşıyan bir gençti. Bir Kürt gencinin nasıl olması gerekiyorsa, Ali de öyleydi. Durdurulamıyordu. Bazen anlatıyoruz: Eskiden gençler çok heyecanlıydı, gençleri zor frenlerdik. Şimdi ise biz gençlere çağrı yapıyoruz, "haydi yürüyün, ilerleyin" diyoruz. Eski gençlik yapısıyla yeni geçlik yapısı arasında fark var. Ali, gerçekten zapt edilemez bir kişiydi. Onun için Hayri arkadaş O'na ***"Bizim kızıl yıldızımız"*** demişti. O genç yaşta tam bir fedai tarzda yaklaşması söz konusuydu.

Kürt halkının yurtseverlik ve mücadele ölçülerinin ne olması gerektiğini o arkadaşlar ortaya koydular. O güne kadar Kürt halkının yurtseverlik çıtası alçaktı. Belki yurtseverlik vardı, ama geriydi. Ülkeye bağlanma ve mücadele anlayışı da vardı, ama tüm bunlar geriydi. İşte 14 Temmuz, Kürt insanın mücadele çıtasını yükseltti. Bununla birlikte halka bağlanma ve örgüt adamı olma çıtasını da yükseltti. Peşmerge Kürtlüğü, yani biraz savaşma biraz da eski düzenle bağını sürdürme yaklaşımı yıkıldı; fedailik düzeyinde yeni bir Kürt kişiliği ortaya çıktı. Yeni bir yurtseverlik, devrimcilik, ahlak ve terbiye, ilk önce kendini değil arkadaşını düşünme kültürü ortaya çıktı. Yani 14 Temmuz öncesi kişilik ve duygularla 14 Temmuz sonrası kişilik ve duygular şeklinde ayırmak, 14 Temmuz'u böyle bir ölçü olarak koymak doğrudur. 14 Temmuz'un böyle bir değeri vardır.

14 Temmuz, 15 Ağustos'a köprüdür. Bu direniş, '80'in 12 Eylül karanlığından 15 Ağustos'a devrimci bir köprü atmayı ifade eder. Aradaki boşluğu 14 Temmuz doldurdu. Mücadelenin kesintisiz sürmesi açısından böyle bir rol oynadı. Nitekim 15 Ağustos öncesi silahlı propaganda gruplarımızın en önemli ajitasyon aracı 14 Temmuz'du, yani Kemaller ve Hayrilerdi. Hem kadro öyle harekete geçirildi hem de kitleler öyle kazanıldı. Bu bakımdan 14 Temmuz büyük bir değerdir, 15 Ağustos'u başlatan moral değerlerdir. İçimizden kaçan bazıları, çeşitli güçler tarafından bir araya getirilerek bir örgüt olarak bize karşı kullanılmak istendi. Fakat olmadı, olamaz da. Bu örgüt manevi değerlerle ayakta kalıyor. 14 Temmuz, 15 Ağustos olmaksızın hareketi bir gün ayakta tutamazsınız. Manevi değerler olmadan örgüt yaratamazsınız.

Diyarbakır, Kürdistan tarihinde önemli bir yerdir. Radikal Diyarbakır, radikal Kürdistan'dır; siyasallaşmış Diyarbakır, siyasallaşmış Kürdistan'dır; ayağa kalkmış Diyarbakır, ayağa kalkmış Kürdistan'dır. Bu açıdan Diyarbakır'da böyle bir direnişin olması çok önemlidir. Bizi başka cezaevlerine götüreceklerdi ve o cezaevleri rahattı. Biz Diyarbakır Cezaevi'ne gitmekten korktuğumuz kadar bir şeyden korkmadık. Fakat savunma yapmalar başlayınca, burada kalmak çok önemli hale geldi. Hatta daha sonra Hayri, Kemal ve Mazlum arkadaşlarla birlikte Diyarbakır'dan bizi götürürlerse bunun çok kötü olacağını düşündük. Dava Diyarbakır'da görülmeli, hesaplaşma yeri burası olmalıydı. Batman veya Elazığ'da olsa, bu kadar etkili olmazdı. Diyarbakır'da gelişmesiyle, Diyarbakır ruhu 14 Temmuz ruhu oldu. Bizden önce Diyarbakır biraz aşınmış, reformistleşmişti. Küçük burjuva, bürokratik Kürtlük özellikleri taşıyan, ama onun gereklerini tam yerine getirmeyen, Kürtlerin özgürlük özlemlerini pazarlayan gruplar vardı. Bunlar birleşerek üzerimize geldiler. Bizi Diyarbakır'da tasfiye edeceklerdi. Birçok arkadaşımız şehit edildi. Diyarbakır'ın vatana, davaya bağlı bir Diyarbakır haline gelmesi, PKK'nin en önemli başarılarında biridir. Bu açıdan 14 Temmuz Direnişi'ni anarken, bu direnişin önce bizi, ondan sonra Diyarbakır'ı yarattığını, bütün Kürdistan'ı yaratan, ona ruh ve kişilik veren bir direniş olduğunu kavramak gerekir. Kürdistan'ın ruh hali değişti, Kürt insanının duyguları değişti. Kürt insanının tarih içinde kazandığı birçok duygu böyle bir direniş ruhuyla renk kazandı. Bu da Kürdistan Devrimi için en büyük kazanımdır.

14 Temmuz Zindan Direnişi'nin sonuçlarını böyle özetlemek mümkündür.

Erkek aklının somutlaşmış ifadesi devletse Kadının duygu yüklü zekasının ifadesi Demokratik Ekolojik Toplumdur

Baştarafı 11'de

Bugün erkek aklı, bilim rahipliğine rakipsiz kendini aday gösterirken, salt bilgi üzerinde yaklaşım belirlemesi onun sistem gerçekliğinin yaratılmasında belirleyici olmuştur. Bilgi ve bilgelik kavramlarının gerçek tanımına ve ayırdına varamayan bu gerici yapılanma, kadının bilgiyi ele alıştaki bilgeliği, erdemliliği, etik ölçüleri bir farklılık olarak ortaya koyuşunu algılayamamaktadır. Erkeğin bilgiye yaklaşımındaki insani ve etik olgulardan uzaklığı, soylu, insani erdemlerden de uzaklaşmasına neden olmaktadır. Bu noktada yapılan sadece gerici devlet düzeneğinin kendini kurumlaştırmasının ötesine gidememektir. Sanata, edebiyata, estetiğe yaklaşımda kaba, şekilsel, sadelikten ve doğallıktan uzak bir boyut sistem gerçekliğinde göze çarparken; manevi boyutlardan çok, maddi öğelerin sunulması, sürekli toplumu fiziksel ve psikolojik anlamda şiddete sürükleyen bu tarz, estetik ve incelikten uzaktır.

Sömürü gerçeğiyle paralel her şeyi kendine yabancılaştırma, erkek aklının en incesinden gerçekleştirdiği yozlaşmanın sanatsal alana yansımasıdır. Kadının sanatsallığı onun akıl gücünden, duygu zenginliğinden, yaratıcı, estetik, sade ve doğal güzelliğinden ve kendi fiziksel ve ruhi şekillenmesinden gelmektedir. Kadının olduğu yerde edebileşen, şiirselleşen tüm olgular, ilham kaynağını bu gerçeklikten almaktadır. Çünkü özünde insani, manevi, moral ve etik değerlerin hepsini barındıran kadın, tüm bu üstün yönlerinden dolayı tehlike olarak görülmüş, onun barışçıl, eşitlikçi, özgürlükçü yanları tahrip edilerek en kötüsünde bir cinsel obje konumuna düşürülerek her yönlü kullanıma açık hale getirilmiştir.

Geçmişte, "kadın dünyanın ta kendisidir" diyen Mevlana'nın, yaşamın güzelleştiricisi olarak nitelendirdiği kadına olan felsefik yaklaşımı, tersine çevrilerek, kötülüklerin odaklandığı temel bir neden olarak hep yargılanmaya, dışlanalmışlığa maruz bırakılmıştır. Çünkü vicdan ve onursuzluğun zirveleştiği erkek egemen zihniyeti, kadının yaratıcı yönünü, sanatsal inceliğini baskı altına almaya çalışmıştır. Kadının doğasındaki tüm bu gerçekliklerin olduğunun en güçlü kanıtı, Başkan Apo'nun Özgür İnsan Savunmasında kadına ilişkin bölümlerde üslubunun şiirselleşmesinden, edebileşmesinden de açığa çıkmaktadır.

Tüm bu yönler irdelendiğinde, Demokratik Ekolojik Toplum evrensel bir içerik ve amaç taşırken; özünde Ortadoğu kültürel yapılanmasını karşılayabilecek en iyi sistem olarak ortaya çıkmaktadır. Toplumların, halkların kendi kültür ve doğal toplumsal yapılanmalarını koruyarak, zenginlikler içerisinde bir kültür mozaiği oluşturması önemlidir. Çünkü doğal olanın özünde demokrasi vardır. Bu nedenle gerek emperyalist sistemin yarattığı tahribatlarla doğaya verdiği zararların önlenmesi, gerekse de halkların doğal kültürel yapılanma ve yaşam tarzlarının demokrasiyle yeniden bir bütünselliğe kavuşması, kadın öncülüğünde geliştirilecek özgür bir toplum seçeneğiyle mümkündür. İlk çelişki olması itibariyle, cins çelişkisine dayalı sınıf ve diğer çelişkilerin gelişimiyle, kadını erkekle, insanın insanla, insanın doğayla ve bireyin toplumla bozulan dengesi kadının duyguyla dengelenmiş aklının somut ifadesi olarak gelişecek olan Demokratik Ekolojik Toplum'la yeniden sağlanacak, böylece bütün bu dengesizliklerin yol açtığı yabancılaşma aşılacaktır.

Bu gerçeklikten de anlaşılacağı gibi, doğaya uyumlu, barışçıl karakterinden kaynaklı kadın, yarattığı toplumsallaşma gerçeğine de sahip çıkarak bilinçli bir örgütlenme gerçeğine ulaşacaktır. Dengelerin uyumu sömürü düzenini ortadan kaldıracağı için insan iradesi üzerindeki gelişen bütün baskıların temel ifadesi olarak devlet ortadan kalkacak, insan iradesinin evrensel bir nitelik kazanmasıyla, kolektif bilincin açığa vurması sonucu koordinasyon bir düzenleme aracı biçiminde somutlaşacaktır.

Ortaya koyduğu yeni paradigma ile ideolojik sistem dönüşümünün ana çizgilerini Başkan Apo şu şekilde formüle etmektedir. *"Eylem ve örgütlenmede zorunlu meşru savunma dışında zora başvurmaz. Büyük ayaklanmaları yöntem olarak seçmez. Bunu tümden reddetmese de, esas olarak bilinçle dolu toplum biçimlerini esas alır. 'Ne kadar akıl, duygu gücü, o kadar toplum ve hareket gücü' ilkesine bağlı kalır. Duyguya dayanmayan aklı, devletçi sosyalitenin acımasız bir kalıntısı sayar. Kadını duygu yüklü zekasına çözümleyici yüce bir değer verir. Çocuk hayallerine en az akıllı bilgelerin düşünceleri kadar anlamlı yaklaşır, yaşlıların tecrübelerine sürekli saygılı yaklaşır. Gençliğin coşkusundan hayatın hiçbir döneminde vazgeçmez. 'İyi olan güzeldir, güzel olan iyidir. En gelişmiş zeka türettiği kavramlar güzelliğin özünü oluşturur' ikesel yaklaşımı esas alır. Yaşama gerekli coşkuyla yaklaşırken ölümü yaşamın bir bedeli olarak görür ve yersiz korkuyla karşılaşamaz. Ne kadar anlamlı yaşamdan yanaysa, o kadar anlamsız ölüme karşıdır. Ölüme ancak anlamlı yaşamın gereği olduğunda cesaretle göğüs gerer."* Başkan Apo'nun belirittiği bu hususlar özgür sistemin ilkeleriyken, bunu hayata geçirmek mevcut olanı aşmakla mümkündür.

Bireyci, baskıcı, katı dogmatik, halklar ve kültürler karşısında saygısız, özgür birey kadar kolektif iradeyi reddeden, kadına ve onun şahsında ifadelenen değerlere acımasızca saldıran erkek aklın çıkmazı çok derindir. Tatminsizlikler içinde boğulan birey, salt güdülere indirgenmiş, sosyal ilişkiler, ekonomik sorunlardan tutalım, savaşlar bu zihniyetin gerçek yüzünü ortaya koyarken, çıkmaz daha da derinleştirilmekte, dogmalar hapis olmuş zihniyetin en büyük beslenme kaynağını oluşturmaktadır. Vahşet, insana, doğaya, hayvana, kısacası her şeye karşı çok üst düzeyde uygulanmakta, kültürlerin halkların katliamı, insanın manevi dünyasının katliamı bir çözüm olarak insanlığa sunulmaktadır.

Bunun günümüzde en öndeki temsili ABD iken, özellikle Ortadoğu özgülündeki statükocu yapılanmalar, bu gerçeklikte daha fazla ayak diremenin mücadelesini vermektedir. Kısacası insanlık, hiçbir dönemde bu kadar büyük bir dengesizliğin ortasında yaşamak zorunda kalmamıştır. Çelişkilerin en yoğun yaşandığı anlar, çözüme en yakın anlardır. Bu anlamda 21. yüzyılın kadın özgürlük çağı, kadının kaybedişiyle birlikte kaybeden, bu anlamda kazanımı da kadının kazanımı ile gelişecek olan halkların çağıdır.

Dünyanın kadının aklına, onun maneviyatına ve sevgi gücüne ihtiyacı çok fazla olmak kadar, bunun gerçekleşebilecek koşulları da açığa çıkmıştır. Başkan Apo'nun Atina, savunmalarında ortaya koyduğu demokratik-ekolojik toplum kordinasyonu ve kadın aklının bunda oynayacağı rol belirlemesi bir tesadüf değil, bu gerçekliğe dayalıdır. Geriye kalan bunun mücadelesini yürütebilmek ve başarmaktır.

PJA olarak bu noktada rolümüz belirginleşmekte, elimizdeki mücadele araçlarıyla, mücadelenin yönü kadar, onun yol ve yöntemleri de somutlaşmaktadır. Bu noktada zihniyet değişimini hedeflemek temelinde toplumu, özelde kadını bilinçlendirmek kadar, onun kendisini ifade edebileceği örgütlenme alanlarını geliştirmek, bu anlamda mücadele araçları sunmak gerekmektedir. Üçüncü alan olarak nitelendirilen sivil toplum örgütleri, devlet karşısında halk iradesini geliştirebilmenin, bu anlamda devleti besleyen, geleneksel toplum yapısıyla mücadele etmenin yöntemi olarak daha fazla gelişmelidir. Dengesiz sistemin ürünü olarak açığa çıkan, yine her ne kadar iradesel bir tercihin sonucu gibi yansıtılsa da, özünde zorunlu bir dayatmanın ve alternatifsizleştirilmiş verili ilişkilerin bir sonucu olarak gerçekleştirilen sözleşme biçimlerini reddedip, yeni ilkeler temelinde toplumla yeniden bir sözleşmenin kadın renginde geliştirilmesi gerekir.

Bu anlamda PJA'nın bir alternatif olarak sunduğu 'Toplumsal Sözleşme', Demokratik Ekolojik Toplum'un geliştirilmesinin önemli bir ayağıdır. Bütün bunları yapabilmek, öncülük misyonunu sahiplenmek, bunun gerektirdiği mücadeleden hiçbir koşulda kaçmamak kadar, engeller karşısında meşru savunma hakkını her biçimde kullanmayı da gerektirir. PJA olarak bunun iradesini gösterme iddiamız kadar, pratikleşme gücümüz bütün dünya kadınlarıyla buluştuğumuz noktada daha fazla sonuç alıcı olacaktır. Böyle bir sonucun kazanımı, yürek, duygu akıl gücünü birleştirmiş insanlık olacaktır. Bu başarıyı yaratan kadın bütün evreni kendisinde ifadeleştiren başkan Apo'ya yoldaş olan kadın olacaktır.

SU SORUNU ORTADOĞU VE TÜRKİYE

Metin Ayçiçek

Dünya Su Zirvesi Girişimi (Global Water Summit Initiative) adlı kuruluşun başkanı olan Amerikalı yazar bayan Joyce Starr, 1991 yılında, Foreign Policy dergisinde yayınlanan "Water-Wars" (Su Savaşları) başlıklı yazısıyla Ortadoğu su kaynakları ve su sorunu üzerine önemli bir tartışmayı da başlatmış oldu. Starr, *"Ortadoğu su krizi, hiçbir ülke ya da uluslararası kuruluşun kabul etmeye hazır olmadığı stratejik bir yetimdir"* cümlesiyle başlattığı tezinde, Birinci Körfez Savaşı sonrasında su krizinin patlak vereceği iddiasını örer ve savunur. Aslında bütün savlarını, Amerikan istihbarat örgütlerinin '80'li yıllarda hazırladığı bir rapora dayandırarak kurgular. Rapor, su kıtlığı nedeniyle su savaşlarının ortaya çıkabileceği, çoğunluğu Ortadoğu'da bulunan on ülke üzerine hazırlanmıştı.

Birinci Körfez Savaşı sonrası '91 Madrid'de yapılan Ortadoğu Barış Konferansı, bir anlamda Starr'ın düşüncelerinin yadsınması anlamını taşımaktaydı. Ama, buna rağmen su savaşları konusu bu kez daha uzun süre üzerine konuşulacak bir konu olarak gündemde kalacağa benzemektedir.

Su ve insan

İlk canlının suda yaşam ortamı bulmasından bugüne, bütün uygarlıkların biricik varoluş şartıdır belki de su. Bütün mitolojilerin yaşamı suda başlatması, ilk uygarlıkların su kaynaklarının bulunduğu yerlerden fışkırmasının tarihe düşülen işaretleridir belki de.

Su, hayat demektir. Bu nedenle, başka gezegenlerde canlı arayışlarının başlangıç adımıdır uzayda su arayışları. Ve insan, sadece canlının değil bütün evrenin ortaya çıkışında ilk madde olarak kabul etmiştir suyu. Su, ölümsüzlük demektir bir anlamda: Çünkü su varolduğu sürece hayatın da varolacağına inanılmıştır her çağda, insan tarafından.

Dinler öncesinde mitolojiler de bu inanışı çok açık sergilerler. Örneğin Altay efsanelerinde adı geçen ve göğün on ikinci katına kadar yükseldiğine inanılan Dünya dağının en üstünde bir Kayın ağacı vardır. Bu ulu ağacın dibindeki küçük bir çukurda ise hayat suyu vardı. Bu suya, Tata adında bir kutsal ruh bekçilik yapar.

Cennet'in Kevser ırmağı, Kabe'nin zemzem suyu mitolojiden günümüze akıp gelen bir su kültü değil midir?

Bütün yaradılış (Cosmogony -Kozmogoni) destanlarında da su özel bir yere sahiptir. Örneğin V. İ. Verbitskiy'nin derlediği bir Altay yaradılış destanı şöyle der:

"Dünya bir deniz idi, ne gök vardı,
ne bir yer
Uçsuz bucaksız, sonsuz,
sular içreydi her yer!" [1]

Yunan mitolojisinde de önemli bir yere sahiptir su. Önce Khaos vardır boş ve sonsuz universiumda. Karanlıklarla kaplıdır ve bütün tanrılardan önceki tanımlanamaz güçtür; biçime sahip olmayan bir hiçliktir Khaos. "O biçimsiz hiçlik, ansızın iki çocuk doğuruvermiştir: Gece ve ölümün yaşadığı dipsiz derinlik Erebos..." Ve ölümün yaşadığı dipsiz derinliğe Gece'nin bıraktığı yumurtadan, "özlenen, parıldayan altın kanatlı Sevgi" (Eros) doğdu. Karanlık ve ölümden doğan Sevgi ise, Işık'ı ve Işık'ın arkadaşı Gün'ü yarattı.

Toprak (Gaia) ve toprağın altı Tartaros birlikte varoldular. İlk tanrıça Gaia kocasızdı ve kendiliğinden dağları, denizleri ve gökyüzünü (Uranos) doğurdu. Sonra Uranos ile evlendi ve bu birlikten Titanlar, yüz kollu devler olan Hekatonheirler ve Kykloplar doğdular. Uranos, karısı Gaia'nın karnında saklıyordu bütün çocuklarını; onları gün ışığına çıkarmıyordu. Ve Uranos'un oğlu Titan Kronos (Saturnus), babasına karşı isyan ederek evrenin egemenliğini ele geçirdi.

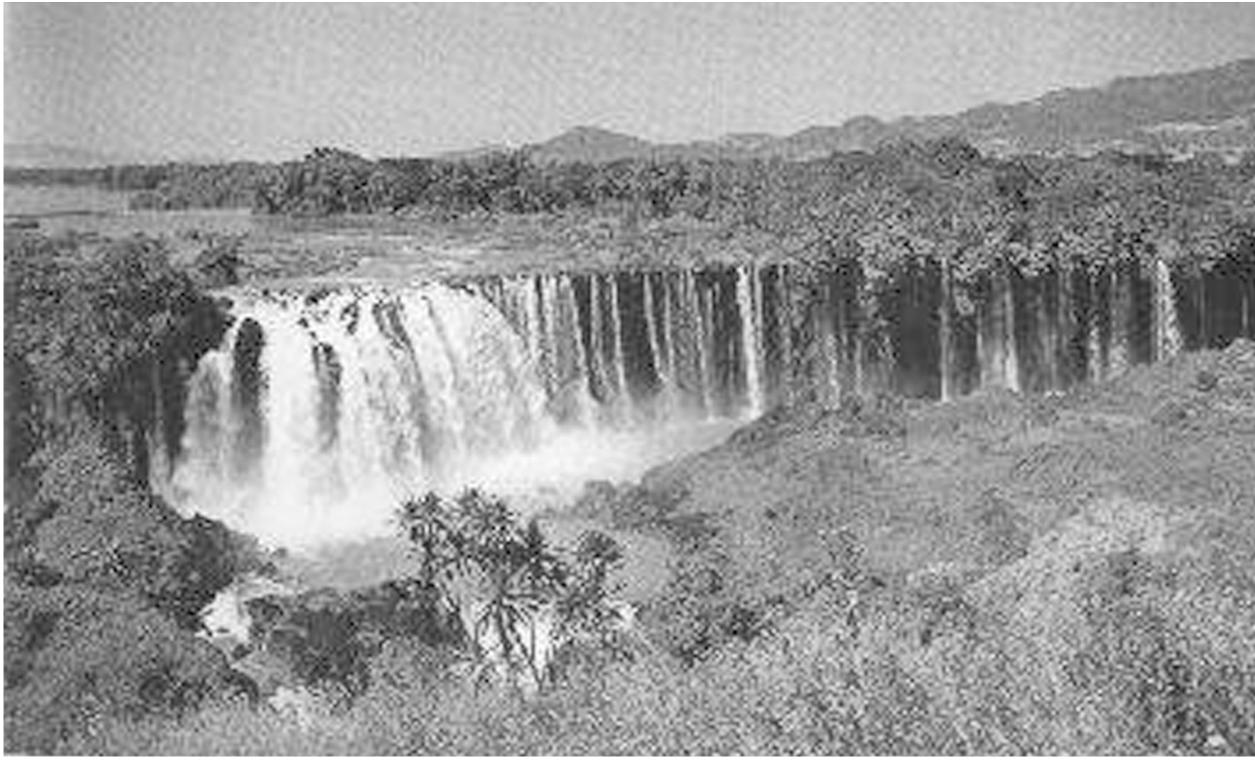
Sonraki bütün tanrılar altı erkek, altı kız on iki Titan'ın çocuklarıdır. Ve Hesiodos'un yazdığına göre en önemlisi olmasa bile ilk Titan Okeanos (Okyanus)'tur. Okeanos bütün yeryüzünü kucaklar gibi sarmıştır. Bütün akarsuların atasıdır ve "saygı gören bir ihtiyar" gibi tasarlanır. Zamanın kontrolünü elinde tutan Kronos da, iktidarına ortak olmasınlar diye kendi çocuklarını yutmaktadır. Çocuklarından Zeus'u (Jupiter) annesi bir hile ile babasına yiyecek olmaktan kurtarabilir. Sonra Zeus büyür ve babası Kronos'a karşı çok büyük bir savaş vererek evrenin iktidarını ele geçirir. Dünya egemenliğini, Kronos'un yuttuğu kardeşleri deniz tanrısı Poseidon (Neptunus) ve yer altı tanrısı Hades (Pluton) ile paylaşır.

Yezidi inanışının temel kaynağı Kitab el Asvad'da da su, tanrı mekanının özünde yer alır: "Başlangıçta Tanrı, kendi özünden Beyaz İnci'yi yarattı; ve bir kuş yarattı ki adı Anfar'dı. Ve İnci'yi onun sırtına koydu, ve orada kırk bin yıl oturdu." Ezidi kozmogonisinde ilk altı günde büyük melekler yaratılır. Sonra yedi göğü, yeryüzünü, güneşi ve ayı yaratan tanrı daha sonra insanı, kuşları ve tüm hayvanları yaratır. "Sonra yüksek sesle İnci'ye doğru haykırdı, o da düşüp dört parçaya ayrıldı, içinden su fışkırdı ve deniz oldu." Yani su, tanrı mekanında gizlidir. Kitab el-Asvad'a göre zaten "Gök ve yer olmadan önce Tanrı, suların üzerinde bir teknenin içindeydi." [2]

Tarihin en eski mitoslarından birin oluşturan Sümer Yaratılış mitoslarında ise, ilk yapının deniz (su) olması ilginçtir. Bir Sümer tabletinde İdeogram alfabetik yazıyla adı verilen tanrıça Nammu (Deniz) "Gök'ü ve Yer'i doğuran ana'dır.[3] Sümerliler, tanrılarının en büyüğü olan ay tanrı Nanna (Sin)'nın, Fırat nehri üzerinde bir gaffeh üzerinde, yıldızlar ve gezegenlerle birlikte dolaştığına inanırlardı.[4]

Sümer mitologyasının en ilginç parçaları ise, yiyecek ve giyeceğinin üretimini sistemlere bağlayan insanın kendisini organize ederek uygarlığı yaratmasına ilişkin parçalardır. Üretici güçlerin gelişimi; üretim ilişkilerinin çeşitlenmesi ve zanaattan sanata uygarlığın bütün öğelerinin topluma taşınması, kazandırılması ve toplumların düzene sokulmasına ilişkin tanrısal etkinliklerin bütünü "yazgının saptanması" olarak tanımlanmaktaydı. İnsanın ve toplumsal insanın doğuş ve gelişim sürecini anlatan bu destanlar, dünyanın değişik bölgeleri üzerinde gerçekleşerek bir yerde biten bir yolculuğun serüvenidir aslında: "Bu yolda Enki, önce Ur kentine, oradan, büyük olasılıkla Meluhha'ya (muhtemelen Mısır), sonra içlerini balıkla doldurduğu Dicle ve Fırat ırmaklarına gider ve daha sonra Basra körfezine uğrar. Uğradığı tüm bu ülkelerin üzerlerine, onların yönetimini üstlenecek birer tanrı ya da tanrıça atar."[5] alanlar yöresinde başlamıştır."[6] Engels'in bu saptaması, uygarlıkların beşiğinin niçin Mezopotamya bölgesi olduğunun temel ipuçlarını vermektedir. Toplumlar tarihinin materyalist yaklaşımla tanımlanışının bir diğer güzel örneğini de aynı çizgi üzerinde Abdullah Öcalan vermektedir. "Altın Hilal[7] daha ağırlıklı olarak da Dicle-Fırat arası, yani diğer tarihsel adıyla Mezopotamya, ilkel komünal toplumun oluşumunda da uzun ve başat bir ana kaynak rolüne sahipti" der Abdullah Öcalan. Neden? Çünkü "Son buzul çağının günümüzden yaklaşık yirmi bin yıl önce ortadan kalkmaya başlaması, soğuk ve kurak iklimin yerini ılıman ve yağışlı iklim koşullarına bırakması on iki bin on beş bin yılları arasında mezolitik toplumun gelişmesine yol açmıştır." [8]

Göksel mitolojik tanımlardan yeryüzünün somut topraklarına adım attığımızda suyun ve sulama tekniklerinin, uygarlıkların ortaya çıkışındaki önemi daha net olarak görülmektedir. Ortadoğu topraklarının Dicle ve Fırat (Mezopotamya) su kaynaklarıyla bütünleşen tarihi, uygarlık tarihinin anlaşılması açısından anahtar role sahiptir. Bölümü bağlamak için somut insana, ve insanlık tarihine dönmek gerekir: "Dicle ve Fırat'ın Basra körfezine yakın çok verimli bir alüvyonlu alana dağılması, Tel Khalaf kültürünü temsil eden toplulukların çabalarıyla o güne dek görülmemiş bir ürün bolluğuna yol açtı. Bunda MÖ 4. ve 3. binde kendini gösteren bir kuraklığa karşı sulama kanallarıyla sulu tarıma geçme belirleyici rol oynamıştır. Bol hurma ağaçları ve balıklar da ürünlere eklenince, insanlığın dimağına köklü bir cennet anlayışı olarak yerleşme ve tarihi bir dönem olarak başlatma şansına kavuşmuş oluyor. Artık "tarih Sümer'de başlar" dönemine girilmiştir." [9]

"Su, hayat demektir. Bu nedenle, başka gezegenlerde canlı arayışlarının başlangıç adımıdır uzayda su arayışları. Ve insan, sadece canlının değil bütün evrenin ortaya çıkışında ilk madde olarak kabul etmiştir suyu. Su, ölümsüzlük demektir bir anlamda: Çünkü su varolduğu sürece hayatın da varolacağına inanılmıştır her çağda, insan tarafından."

Mitolojilerin suya böylesine önem vermeleri boş yere değil elbette. Bilimin gelişmesiyle birlikte ortaya çıkabilen sosyolojik ve tarihsel araştırmalar da, suyun insan yaşamındaki öneminin, aynı zamanda uygarlığın tarihsel evriminin de temel dinamiklerinden biri olmasına neden olmuştur. En azından tarihin başlangıcından günümüze, hava ve toprak her yerde varolan maddi faktörlerdi, oysa içmek ve tarımda kullanmak için gereken su nispeten daha az ve dağınık olarak serpilmiş bir maddi faktör idi. Bu nedenle su kaynaklarına sahip olmak için verilen toplumlar arası mücadeleler, av sahaları için verilen mücadelelerle birlikte, çok eski tarihlere dayanmaktadır.

Birçok tarihçi ve sosyal bilim araştırıcısı, Dicle ve Fırat'ın bereketli sularıyla beslenen Mezopotamya coğrafyasının uygarlığın ilk ortaya çıktığı alan olduğunu iddia eder. Bu iddianın yanlış olduğunu söylemek olanaklı değildir.

"Sürülerin meydana gelmesi, uygun bölgelerde Semitikleri Dicle ve Fırat'ın... çayırlık ovalarında çobanlık yaşamına götürme sonucunu verdi. Hayvanların evcilleştirilmesi işi, herhalde, önce bu otlak

Yani, kendi kaderini yazma gücüne sahip insan, su yolları üzerinde tarihin sahnesindedir artık. Ve uygarlığı kaynaklık eden su kaynaklarının gün gelip insanlar arasında yıkımlara neden olacak savaşların da nedeni olabileceğini Sümer insanı bilmemektedir henüz.

Ortadoğu su kaynaklarının sayısal özellikleri

Su kaynaklarına ulaşmak, ele geçirmek ve elde tutmak için bir çok halk ciddi savaşlar yaşamıştır. Ne var ki büyük su kaynaklarından yoksun olan Ortadoğu'da su, bir zamanlar uygarlıkların doğmasının nedeni iken bugün sonu gelmez çatışmaların kaynağını oluşturmaktadır. Bu paradoksu anlayabilmek için Ortadoğu su kaynaklarının özelliklerine kısaca bir göz atmak gerekir. [10]

Fırat

Fırat, Türkiye'den kaynağını alarak, Suriye'den geçerek Irak'ta Dicle ile birleşip Şattülarap adını alır. 200 km sonra ise Basra körfezine dökülür. Yılda 35 milyar metreküp su taşır. Kıyıdaşlarının su katkısı: Türkiye: Yüzde 88.7 (31.58 milyar metreküp); Suriye: Yüzde 11.3 (4 milyar metreküp.) Fırat havzası 444.000 km. (yüzde 28'i Türkiye'de; yüzde 17'si Suriye'de; yüzde 40'ı Irak'ta.)

Dicle

Dicle de Fırat gibi Türkiye'den doğar. Yukarıda söylediğimiz gibi Fırat'la birleşerek Basra körfezine dökülür. Yılda 48.7 milyar metreküp su taşır. Kıyıdaşlarının su katkısı: Türkiye: Yüzde 51.8 (25.24 milyar metreküp); Irak: Yüzde 48.2 (23.48 milyar metreküp). Dicle havzasının yüzde 12'si Türkiye'de; yüzde 54'ü Irak'ta; yüzde 0.2'si Suriye'de; yüzde 34'ü ise İran ve diğer ülkelerdedir.

Nil

Burundi, Ruanda, Uganda, Kongo, Tanzanya, Orta Afrika Cumhuriyeti, Etiyopya, Sudan ve Mısır topraklarından geçer. 6825 kilometrelik uzunluğuyla dünyanın en uzun ırmağıdır. Yılda 3 milyon kilometrekareden topladığı, 85 milyar metreküp su taşır. Nil'in önemli iki kolu olan Beyaz ve Mavi Nil kolları Sudan'da birleşerek Nil'i oluştururlar. Nehrin büyük bölümü (yüzde 85) Etiyopya'dan kaynaklanır. Mısır'ın nehre katkısı aşağı yukarı hiç olmamakla birlikte, yılda 55 milyar metreküp ile ondan en fazla yararlanan ülkedir.

Ürdün-Şeria

Ortadoğu'da bulunan önemli tek bölgesel ırmaktır. Yılda 1,5 milyar metreküp su taşır. Ürdün nehri havzası 11.500 kilometrekarelik bir alanı kapsar. (Yüzde 54'ü Ürdün'de; yüzde 29.5'i Suriye'de; yüzde 10.5'i İsrail; yüzde 6'sı Lübnan'da.)

Litani

Ortadoğu bölgesinin öneme sahip tek ulusal ırmağıdır. Lübnan topraklarından doğar ve denize dökülür. (1982'de İsrail'in Güney Lübnan'ı işgal etmesi ve daha sonra çekilmesine rağmen orada oluşturulan güvenlik bölgesi nedeniyle bu nehir fiilen İsrail'in de kullanımındadır.)

Su sorununun tarihten günümüze aldığı biçimleri değerlendirip yapılacak bir genelleme ile, bölge ülkeleri arasında sürekli çatışmalara neden olan su kaynaklarının şu özelliklere sahip olduğu söylenebilir:

Birincisi: Ortadoğu, coğrafi konumlanışı nedeniyle, yer altı ve yerüstü su kaynakları kıt olan ve bu nedenle de ciddi boyutta su sıkıntısı çeken bölgelerin belki de başında gelmektedir. Bölge ülkeleri, kısıtlı olan su kaynaklarını genişletebilmek için değişik yöntem ve tekniklere başvurmaktadırlar. Libya, akiferleri[11] yeryüzüne çıkararak, bunları yapay ırmak biçiminde kıyı şehirlerine akıtmaktadır. Petrol zengini Arap ülkelerinin başvurduğu bir yöntem ise, deniz suyunun arıtılması yoluyla içme

suyu elde edilmesi yöntemidir. Ancak bu yöntem, elde birim maliyeti çok yüksek olan bir yöntemdir. Üretiminde harcanan enerji petrol kullanılarak elde edildiği için, suyun birimi neredeyse petrolün birimiyle aynı fiyata gelmektedir. Bu ise, yöntemin yaygınca kullanımını engellemektedir.

Su kaynaklarını genişletme yöntemlerinden bir diğeri ise, İsrail'in başvurduğu yöntemdir. İsrail, Ulusal Su Taşıma Şebekesi adını verdiği kuruluşu ile, özellikle gelişmiş sulama teknolojisini kullanarak suyu tarıma aktarabilmektedir.

Suyun dışarıdan getirilmesine dayalı projeler ise, bütünüyle politik nedenlerle kesintiye uğramış, uygulanamaz hale gelmiştir. (Nil sularının Sina yarımadasına taşınması önerisi ya da Özal'ın ölümünden önce Barış Suyu Projesi adıyla gündeme getirdiği öneri gibi.)[12]

İkincisi: Varolan yerüstü su kaynakları (nehirler) birden fazla devlet topraklarına dağılmıştır ve kullanımında birden fazla devlet hak sahibi olduğunu iddia edebilmektedir. Üstelik, her bir ülkenin nüfus artışı ve sanayileşmesinin yol açtığı su gereksinimi bir yıl öncesinden daha fazladır. Bu, doğal olarak kapasiteleri sınırlı olan su kaynaklarının kullanımının, her ülkenin kendi sınırları içerisinde daha da artırılması anlamına gelmektedir. Kaynağın kullanımında pay sahibi olan her devlet kendi payını artırırken, diğerinin payının kısıtlanmasına neden olmaktadır. Sadece kullanım amaçlı değil, ama aynı zamanda diğerlerini kontrol altına alabilmek için mevcut su kaynaklarına hakim olma isteği su sorununun temel nedenini de oluşturmaktadır. Bu çaba, potansiyel ortakları saf dışı bırakma çabasıyla birleşince de, doğal olarak çatışmanın alanı büyümektedir.

Üstelik, bölge dışı ülkeler de, bölge devletleri ile olan ilişkileri oranında sorunun içerisinde yer almaktadırlar.

Üçüncüsü: Yer altı sularının büyük bir kısmı yenilenemeyen kaynaklar türündendir. Bu durum, özellikle sorunla karşı karşıya olan Ürdün, Filistin, İsrail ve Mısır gibi ülkelerin, geleceklerini garantiye almak amacıyla daha fazla su kaynağına sahip olma anlamında girişimlere yönelmesine neden olmaktadır. Örneğin içinde bulunduğumuz ilk beş on yılında Ürdün'de yer altı su kaynaklarının tükeneceğine yönelik araştırma sonuçları vardır. Suriye'nin yıllık su açığı 1 milyar metreküpe ulaşmıştır. Sudan yeraltı su kaynakları gibi doğal kaynaklar ya da su kaynakları üzerinde oluşturulan büyük tesislerin bir kısmı sadece tüketilen kaynak niteliğindedir. Örneğin Mısır'da Nil üzerinde yapılan Asuan barajında, yılda yaklaşık olarak 10 milyon metreküp su buharlaşmaktadır.

Dördüncüsü: Ortadoğu su kaynaklarının en önemli bölümünü oluşturan Nil, Dicle ve Fırat nehirleri aynı zamanda uluslararası suyolu niteliğindedirler. (Ürdün nehri ise bölgedeki tek bölge içi ırmaktır. Ne var ki, Filistin sorunu nedeniyle bu nehrin uluslararası sorun olma özelliği, kendi konumlanışının ötesinde bir önem kazanmıştır.)

"Türkiye'nin suyu artık politik mücadelenin bir aracı olarak kullanmaya başlamasıyla birlikte Irak ve Suriye'de, mevcut kaynaklardan hızla ve sonuna kadar kullanabilmek için yoğun bir çabaya girdiler. Örneğin GAP projesini gerçekleştirmeye yönelik olarak yapılan kredi anlaşmalarına müdahale etmeye çalışarak, Irak ve Suriye'nin bu nehirlerden yararlanma haklarını genişletmeye ve projenin başlamasını geciktirmeye yöneldiler."

Su sorunun tarihsel gelişimi

a- Cumhuriyet öncesi Fırat-Dicle ve su sorunu

Uygarlık tarihinin söz ettiği ilk coğrafya Dicle-Fırat su yollarının üzerinde Mezopotamya diye tanımladığımız bölgedir. Sümerlerle başlatılan uygarlık tarihi MÖ 3000 yıllarına kadar uzanmaktadır. Tarihin en eski dönemlerinden itibaren bu iki nehrin değişik noktalarda kanallarla birbirine bağlanmasıyla elde edilen geniş su yolu şebekesi, sadece sulama göreviyle tarımdaki rolü itibariyle değil, ama daha önemlisi taşımacılık alanında üstlendiği fonksiyon ile en azından bölgede tarihin akışını belirlemede rol sahibi olmuştur.

İlk çağlardan başlayarak, eski dünyanın doğu ve batısını birbirine bağlayan en önemli ticaret yolları ***Baharat Yolu*** ve ***İpek Yolu*** olarak adlandırdığımız iki ana yol idi. Doğal olarak aynı zamanda Doğu ve Batı toplumları arası kültürel akışın da gerçekleştirildiği bu yollardan Baharat Yolu, Çin'den başlayarak iki ana kol üzerinden ilerlerdi. Birinci kol Kızıldeniz üzerinden Akdeniz limanlarına uğrarken ikinci kol Basra körfezinin kuzeyinden Basra limanına, ve buradan devamla Şattülarap üzerinden yukarı tırmanarak Bağdat'a ulaşırdı. Bağdat'tan ikiye ayrılan bu yollardan biri Dicle nehri üzerinden Musul'a ve Anadolu ile İran'a; diğeri, Fırat Nehri'ni izleyerek Suriye limanlarına yani Akdeniz'e veya Anadolu üzerinden İstanbul'a kadar uzanırdı. Taşımacılık, bu limanlardan sonra Avrupa içlerine devam ederdi. Dolayısıyla gerek bu iki nehir üzerindeki birçok yerleşim yeri gerekse nehirlere açılan başlangıç limanı olan Hürmüz limanı gibi limanlar eski çağların en önemli ticaret ve kültür merkezleri idiler.[13]

Dicle ve Fırat'ın bu önemi, Portekizlilerin Ümit Burnu'nu keşfetmelerine kadar devam etmiştir. Portekizliler 1515 yılında, Kızıldeniz'in ağzındaki Sokotra adasını ve Hürmüz limanını işgal ederek, Doğu mallarının Akdeniz'e taşındığı ticaret yollarının kapılarını müslüman gemicilere kapatmış ve böylece Baharat Yolu'nun yönünü değiştirmişlerdir. Artık Doğu'dan taşınacak mallar Akdeniz üzerinden değil, Güney Afrika'dan geçerek Avrupa'ya ulaşacaktır. "Bu da, Doğu Akdeniz'le birlikte Basra, Dicle ve Fırat yolu ile, bunların bulunduğu bölgenin ticaret bakımından öneminin kaybolmasına ve büyük maddi zararlara uğramasına neden olmuştur. Bu sırada Osmanlı İmparatorluğu ise bölgede -henüz siyasi bir varlık olarak belirmeye başlamıştır."[14]

Osmanlı devleti Suriye, Mısır ve Hicaz'ı sınırları içerisine katarak Doğu Akdeniz ve Kızıldeniz'e doğru inmiş; 1534 yılından sonra ise Irak'ı ele geçirerek Basra körfezinin kuzey ve batı kıyılarında egemenliğini kurmuş yani Hint Okyanusu'na inerek Portekiz egemenliğiyle karşı karşıya kalmıştır. Osmanlı-Portekiz egemenlik savaşı esas olarak Hint seferleri (1538-1553) biçiminde gerçekleştirilse de, Osmanlı bu mücadelenin sonucunda Hint Okyanusu'nda egemenliği Portekizlilere bırakmak zorunda kalmıştır. Bu sonuç, Portekizlilerin oluşturduğu yani Baharat Yolu'nun yönünü Ümit Burnu üzerinden değiştiren yeni ticaret yolunun kalıcılığını pekiştirmiştir.

Osmanlı, Hint Okyanusu'ndan çekilip Basra körfezine kapanınca, bu kez Dicle ve Fırat nehirleri boyları ve Basra kenti bölgesi üzerine İran ile çatışmaya devam etmiştir. Bu çatışmalar 1639 Kasr-ı Şirin Antlaşması'na kadar devam eder. Bu Antlaşma ile Mezopotamya üzerindeki egemenliğin Osmanlı'ya ait olduğu bir kez daha kabul edilmiştir.

Portekiz'in İspanyollar tarafından işgalinden sonra Hint Okyanusu üzerinden bölge egemenliği üzerine Avrupa ülkeleri arasında çatışmalar sürekli olarak devam etti ve egemenlik bu ülkeler arasında hep el değiştirdi. Kapitalizmin Avrupa ülkelerinde gelişiminin doğal sonucu olarak Pazar kavgaları da giderek gelişmeye başlamıştı. 1806'dan itibaren Avrupa pazarlarında İngiliz mallarına boykot kampanyası açılması ve İngiltere'nin yeni pazar arayışı, İngiliz üretiminin maliyetini düşürmeye yönelik düşünceleri geliştirmeye başladı. Bunlar arasında en önemlisi Hindistan yolunu kısaltmak düşüncesi idi. Böylece 1830'lu yıllarla birlikte Fırat-Dicle su yolu yeniden gündeme getirilmiş idi.

Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa'nın Suriye'yi ele geçirmesinden sonra Irak'a da yönelmesi, Fırat-Dicle üzerinde İngiltere ile çatışma halinde olan Osmanlı'yı İngiltere ile anlaşmak zorunda bıraktı. Osmanlı, 16 Ağustos 1838 tarihinde yapılan bir ticaret antlaşması imzalayarak, İngilizlerin, Fırat nehri üzerinden Doğu ile ticaret yapmak için istediği izni verdi. "Osmanlı devleti ile İngiltere arasında yapılan bu antlaşma ile de, Dicle-Fırat nehirleri, sulama ve ulaşım konuları yanında aynı zamanda siyasi bir nitelik kazanmış oldu."[15]

Bölge üzerinde egemenlik kurma mücadelesine 19. yüzyılın sonları ile 20. yüzyılın başlarından itibaren Rusya'nın da aktif olarak katılımı ile, artık gücü bütünüyle tükenmekte olan Osmanlı'nın yerine gerçek çatışma İngiltere ile Rusya arasında sürmeye devam etti. 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı sonrası imzalanan Ayastefanos Antlaşması ile elde ettiği haklar nedeniyle Rusya, Dicle-Fırat-Basra körfezi üzerinde İngiltere için ciddi bir tehlike teşkil etmeye başladı. Bundan sonraki çatışmalar bu üç devletin çıkar ilişkilerine göre tarafların da sık sık değiştiği bir görünüm kazandı. 1882 yılında Mısır'ı işgal eden İngiltere, daha sonra Maritime Truce (Deniz Mütarekesi) adıyla gerçekleştirdiği anlaşmalarla Katar ile Omon arasındaki beş Arap şeyhini ve daha sonra Katar, Bahreyn ve Kuveyt'i de etkisine alarak Basra kıyılarına bütünüyle yerleşmiş oldu. Fakat, hızla gelişmekte olan Almanya da aynı yol üzerindeki egemenlik mücadelesine katılınca Dicle-Fırat üzerinde varolan çatışmalara bir de İngiliz-Alman çatışmasını katmış oldu. Bir Alman projesi olan Berlin-Bağdat demiryolu hattı projesi de aslında Dicle-Fırat su yolu çatışmasının bir başka versiyonundan başka bir şey değildi. Üstelik bölgede petrol kaynaklarının zenginliği ve artık emperyalist dünyada petrol enerjisinin birinci dereceden önem kazanması; Fırat ve Dicle nehirlerinin suladığı alanlarda gerçekleştirilecek bir tarım reformu ile pamuk üretiminin artırılacağına yönelik düşünceler İngiliz ve Fransız kapitalizmi ile gecikmiş bir rekabete giren Almanya'yı bölgeye doğru motive ediyordu. İki nehir üzerinden yeni sulama şebekeleri bir proje olarak geliştirilmekteydi. Çatışma artık Osmanlı, İngiltere, Fransa, Rusya ve Almanya arasına geçecektir.

29 Temmuz 1913 tarihinde Osmanlı temsilcisi Hakkı Paşa ile İngiltere Dışişleri Bakanı Sir Edward Grey tarafından imzalanan bir dizi sözleşmenin bütününden oluşan Osmanlı-İngiliz Antlaşması ile Osmanlı devleti, Dicle ve Fırat nehirleri, Şattülarap üzerindeki egemenlik haklarından İngiltere lehine hemen hemen bütünüyle feragat etmiştir.

Bölge üzerine daha uzun bir tarih araştırması yapmak, konunun anlaşılması açısından zorunluluk olmakla birlikte, bu çalışmanın amacı değildir. Ancak, su sorununun genel özellikleri üzerine aktaracağım temel saptamalar için kısa başlıklarla da olsa, böylesi bir tarih hatırlatması yapmayı gerekli kılmıştır.

b- Cumhuriyet dönemi ve Dicle-Fırat sorunu

Türkiye ile işgal altında olan Suriye'nin mandater devleti olan Fransa arasında yapılan 20 Ekim 1921 Ankara Ön Barış Anlaşması'nın[16] Fırat ve Dicle nehirlerinin kullanımını düzenleyen 12. maddesi, kıyıdaşlar arası yardımlaşma anlayışını öne çıkarmıştır. Madde şöyle der: "Madde 12: Kuveik suyu, Halep kenti ile kuzeyde Türk kalan bölge arasında, hak gözetilerek, iki tarafı tatmin edecek biçimde bölüşülecektir. Halep kenti, bölgenin gereksinimini karşılamak üzere, kendi yapacağı harcamalarla, Türk toprağı üzerinde Fırat'tan da su alabilecektir."[17]

Lozan Antlaşması sonrasında da geçerli olarak kabul edilen anlaşmanın 9. maddesinde ise: "Suriye topraklarında kalan Süleyman Şah Türbesi'nin bulunduğu Caber Kalesi" bir Türk toprağı sayılmıştır. '73 yılında, Suriye'de Fırat üzerinde bir baraj yapılırken söz konusu türbenin yeri Suriye tarafından değiştirilmek istenince, Türkiye 9. maddeyi bahane ederek baraj yapımına karşı çıkmıştır.

24 Temmuz 1923'de imzalanan ve TBMM tarafından 23 Ağustos 1923 tarihinde onaylanarak yürürlüğe giren Lozan Antlaşması'nın 109. maddesi de su sorununu gündeme getirmiştir: "Madde 109: Tersine hükümler olmadıkça, eğer yeni bir sınırın çizilmesi yüzünden bir devletin sularının düzeni (kanallar açılması, su baskınları, sulama, drenaj ya da onların benzeri işler) öteki bir devletin toprağında yapılacak işlere bağlı bulunduğu ya da bir devletin toprakları üzerinde, savaştan önceki[18] yapılagelişler gereğince, öteki bir devletin toprağından çıkan sular ya da idrolik enerji kullanılıyorsa, ilgili devletler arasında, her birinin çıkarlarını ve kazanılmış haklarını koruyacak nitelikte bir anlaşma yapmaları gerekir.

Anlaşma olmazsa sorun hakem yolu ile çözümlenecektir."[19]

Lozan'da "borçlar sorunu" nedeniyle Türkiye ile arası açılan Fransa, değişik boyutlarda gerginlikler yaşadıktan sonra, nihayet 18 Şubat 1926'da mandateri konumunda bulunduğu Suriye ve Lübnan adına Türkiye ile yeni bir dostluk antlaşması daha imzalar. Bu yeni antlaşmada, 1921 anlaşmasından farklı olarak, suyun kullanımı konusunda Suriye'ye bazı kolaylıklar daha sağlanmıştır: "Madde 13: 20 Ekim 1921 günlü Ankara Anlaşması'nın 12. maddesini uygulamak üzere, Fransa Yüksek Komiserliği'nce, Suriye için 200 bin Franka varabilecek bir harcama ile Kuveik suyunun niceliğini artırarak ya da Fırat'tan su alarak ya da her ikisini birden kullanarak, bugün Kuveik sularından yararlanan bölgelerin ve Halep kenti ile çevresinin gereksinimini karşılamağa elverişli bir program yapabilmek için hemen incelemelere girişilecektir.

Türkiye hükümeti, bu incelemeler elinden gelen yardımı yapacağı gibi, programın gerçekleşmesinde gerekli yapımlar için 'kamu yararı' kararları almayı yükümlenir."

Su arzının artırılmasına yönelik olarak yapılacak yeni yatırım harcamalarına Türkiye'nin de ortak olmasını karara bağlayan antlaşmanın 14. maddesinde ise taraflarırın, "Devletler hukuku ilkelerine göre, belirli egemenlik konularında serbestliklerini saklı tutarak", anlaşmazlık halinde sorunun nasıl çözümleneceğine ilişkin düzenlemeler getirilmiştir.

1946'da ise Irak ile yapılan bir dostluk antlaşmasının, "Dicle ve Kolları Sularının Düzene Konması Protokolü" adını taşıyan 1 Numaralı ek protokolü de iki ülke arasında, su kaynaklarının kullanımını düzenlemesini içermektedir.[20] İlginçtir ki bu antlaşmada da su kaynaklarının kullanımı bir "sorun" olmaktan çok, iki ülke arasında dostluk ilişkilerinin geliştirilmesine vesile olabilecek bir karşılıklı dayanışma antlaşması niteliğinde bir güzellik taşımaktadır. Örneğin, Irak'ın su taşkınlarından korunması için alınması gereken önlemlerin masraflarına iki ülkenin birlikte katılımı karar altına alınmıştır. Protokolün 4. maddesinde ise, sulama ve enerji elde etme amaçlı düzenlemelerin, iki ülkenin karşılıklı rızalarına bağlı olarak gerçekleştirilebileceği zorunluluğu konularak, işbirliğinin sürekliliği temel alınmıştır. Ne var ki, daha sonraki yıllarda iki ülke de, dayanışma ve karşılıklı rızayı zorunlu kılan bu anlaşmayı görmezlikten gelmeyi tercih etmiş ve fiilen rafa kaldırmışlardır.

1960 sonrasında uygulamaya sokulan GAP projesi ile, o güne kadar Dicle ve Fırat'ı pek kullanmayan Türkiye, bu su kaynaklarının kullanımına ilişkin politikalarında köklü bir değişime yönelmiştir. Özellikle Fırat'tan önemli oranda su çekecek olan bu projenin amacı, sadece sulama ve enerji üretimi alanlarında kullanılmakla sınırlı değildi. Fırat ve Dicle, bu kaynakları kullanmakta olan diğer bölge ülkeleri üzerinde Türkiye lehine bir güç kaynağı olarak kullanmaya da başlayarak, zaman zaman tehdit unsuru olarak gündeme getirmeye baş-

ladı. Türkiye'nin "Dicle ve Fırat'ı değerlendirme çalışmaları (GAP), belki daha bölgenin makus talihini değiştirmemiştir, ama kıyıdaş ülke ilişkilerini değiştirdiği ve suyun bir sorun olmaya başladığı açıktır."[21] Çünkü, Türkiye'nin suyu artık politik mücadelenin bir aracı olarak kullanmaya başlamasıyla birlikte Irak ve Suriye'de, mevcut kaynaklardan hızla ve sonuna kadar kullanabilmek için yoğun bir çabaya girdiler. Örneğin GAP projesini gerçekleştirmeye yönelik olarak yapılan kredi anlaşmalarına müdahale etmeye çalışarak, Irak ve Suriye'nin bu nehirlerden yararlanma haklarını genişletmeye ve projenin başlamasını geciktirmeye yöneldiler. Örneğin, 1966'da Uluslararası Kalkınma Ajansı (AID) ile Türkiye arasında yapılan kredi anlaşması, bu nehirlerle kıyıdaş ülkelerle ek bir protokol imzalanmasını zorunluluk olarak getirmiştir.[22] Bu protokolde aşağı kıyıdaş ülkelere bırakılması gereken su miktarı 350 metreküp/saniye olarak belirlenmiştir. Bu miktar zamanla tedricen artırılarak '87 yılında Suriye ile Türkiye arasında imzalanan Ekonomik İşbirliği Protokolü'nde[23] (6. madde) Fırat'tan Suriye'ye 500 metreküp/saniye su bırakılması karara bağlanmıştır. Irak ve Suriye'nin son istemleri ise bu iki nehirden 700 metreküp/saniye olarak belirlenmiştir.

Bugün uluslararası hukuk ve diplomasi alanında ciddi tartışmalardan birinin konusunu oluşturan Dicle-Fırat su kaynakları sorunu, tarafların kendi tezlerini desteklemek amacıyla ürettikleri yeni kavramlarla daha bir çıkmaza itilmektedir. Örneğin Türkiye, Dicle ve Fırat'ın aslında tek bir havzayı oluşturduğunu ve bu nedenle birlikte değerlendirilmesi gerektiğini söylerken bu havzanın statüsü hakkında ise "sınıraşan su" adıyla yeni bir kavram türetmiştir. Türkiye'ye göre sorun sadece "suyun kullanımı" sorunudur. Bu su kaynakları üzerinde egemenlik hukukuna dayalı tam bir kullanım hakkı olduğunu; Irak ve Suriye'nin komşuluk haklarını koruyarak onlara da yeterince su verildiği takdirde sorunun çözümleneceğini savunmaktadır. Oysa uluslararası hukuk "sınıraşan su" gibi bir kavramı tanımamaktadır. BM'nin '97'de kabul ettiği Uluslararası Suların Ulaşım Dışı Amaçlarla Kullanımı Sözleşmesi'nde "uluslararası su" kavramı yer almaktadır. Türkiye bu sözleşmeyi imzalamamak için uzun zamandır direnmiştir.

Suriye ise, bu iki nehrin birbirinden ayrı iki nehir olarak ele alınması gerektiğini savunmaktadır. "Uluslararası su" niteliğinde olan bu iki nehir üzerindeki anlaşmazlığın "kullanım sorunu" değil "paylaşım sorunu" olduğu noktasından tartışmayı sürdürmektedir. Suriye, kıyıdaş ülkelerin bir araya gelerek Dicle ve Fırat suyunun hakça paylaşımını bir anlaşma ile birlikte çözmeleri gerektiğini savunmaktadır.[24]

Sorun, zaman zaman Suriye ve Irak arasında da ciddi krizlere neden olabilmektedir. Örneğin Suriye '75'de Tabka Barajı'nı yapmaya kalktı. Bu, Irak'a giden suyun azalmasına neden oldu. Irak'ta 3 milyon çiftçinin bundan zarar görmesi kaçınılmazdı. İki ülke arasında gerginlik hemen tırmanarak, iki ülke arasında sıcak savaş tehlikesi ortaya çıktı. Sovyetler Birliği ve Suudi Arabistan devreye girerek bu gerginliği çatışmaya dönüşmeden soğutabilmişlerdir.

Türkiye ile komşuları arasındaki su sorunu salt Dicle-Fırat üzerinden doğmamaktadır. Örneğin Lübnan'dan doğup, Suriye üzerinden geçerek Türkiye'de Hatay'dan denize dökülen Asi ırmağı da bir başka çatışmanın nedenidir. Hatay'ın Suriye ile Türkiye arasında tartışmalı statüsünden dolayı, Suriye bu ırmak konusunda Türkiye ile tartışma masasına oturmayı reddetmektedir.

Nil nehri ve kıyıdaşları arasında su sorunu

Su sorununun boyutlarını anlatabilmek amacıyla esas olarak Dicle-Fırat üzerinde durdum. Ancak Ortadoğu'da yer alan diğer nehirler de en az Dicle-Fırat kadar sorunludurlar. Nil, bunlardan belki de en önemlisidir. Çünkü, dokuz kıyıdaşa sahip olmasına rağmen, Mısır ve Sudan'la ilgili bir iki anlaşma dışında, uluslararası platformlarda bu nehir üzerine yapılmış antlaşma yok denecek kadar azdır. Bölgede 19. yüzyıldan beri Nil üzerine bütün düzenlemeler, gerçekte İngiliz egemenliğinin projeleri olarak kendini dayatmaktadır. 1891'de Etiyopya adına İtalyanların ve bir İngiliz kolonisi olan Mısır adına da İngilizlerin getirdiği kullanıma ilişkin düzenlemeler bütün kıyıdaşlar için de geçerli olarak kabul edilmiştir. Bu antlaşmaya göre: İtalya devleti, Mavi Nil'den Nil'e akacak su miktarını azaltabilecek hiçbir girişimde bulunmayacağı sözünü vermektedir. Bu hüküm, 1902'de Mısır adına İngilizlerin Etiyopya ile yaptığı ve Etiyopya'nın sınırlarını belirleyen antlaşmaya da konuldu. Bu antlaşma 1905'te İngiltere, İtalya ve Fransa arasında bir kez daha yinelendi.

"Nil, Mısır'ın biricik yaşam kaynağıdır. Dünyanın en az yağış alan bölgelerinden birinde oturan Mısır, neredeyse bütünüyle Nil'e bağımlıdır. Bu nedenle Mısır ordusunun da neredeyse bütün görevi, Nil'in güvenliği ve düzenli akışının sağlanması görevi olmuştur. Örneğin Nil'in güvenli akışıyla ilgili bir sorun olması durumunda, Mısır ordusu, parlamento onayını beklemeksizin askeri bir karşılık verme yetkisine sahiptir."

Nil, Mısır'ın biricik yaşam kaynağıdır. Dünyanın en az yağış alan bölgelerinden birinde oturan Mısır, neredeyse bütünüyle Nil'e bağımlıdır. Bu nedenle Mısır ordusunun da neredeyse bütün görevi, Nil'in güvenliği ve düzenli akışının sağlanması görevi olmuştur. Örneğin Nil'in güvenli akışıyla ilgili bir sorun olması durumunda, Mısır ordusu, parlamento onayını beklemeksizin askeri bir karşılık verme yetkisine sahiptir.[25]

Nil üzerinde Mısır egemenliği Mayıs 1929 yılında imzalanan Sudan-İngiltere (Mısır) Antlaşması ile gerçekleştirilmiştir. Dünya'nın yaşadığı ekonomik krizlerin en büyüğü olan '29 Dünya Ekonomik Krizi döneminde, tekstil pazarında atılım yaparak krizden sıyrılmaya çalışan İngiltere, tekstilin ana hammaddesi olan pamuk üretimini Mısır'da geliştirebilmek için, Mısır'a, Nil nehrinin olanaklarını daha fazla aktarmak istemiştir. Bu antlaşmada: "Sudan ve İngiliz yönetimi altında bulunan diğer ülkelerde, Nil ırmağı ve kaynağını teşkil eden göller üzerinde, Mısır'a ulaşan suyun miktarını azaltacak, ulaşmasını geciktirecek veya su seviyelerini düşürecek hiçbir sulama, enerji tesisi inşa edemez ve veya tedbir alamaz" denilmektedir.[26] '59'da Mısır ile Sudan arasında yapılan bir antlaşma ile Nil sularının yüzde 55,5 milyar metreküpü Mısır'ın ve 18,5 milyar metreküpü Sudan'ın kullanımına bırakılmıştır. Diğer yedi kıyıdaş ülkeye Nil üzerinde hiçbir hak verilmediği gibi, bu yedi ülkeden biri eğer Nil'den yararlanmak isterse, Mısır ve Sudan devletlerinin oluşturduğu bir Ortak Teknik Komite'ye bilgi verme, danışma ve onay alma zorunluluğu altına sokulmuşlardır. '50'li yıllarda, Nasır hareketinin başladığı dönemde, bu ulusalcı hareketten hoşlanmayan ve yıkımını arzulayan ABD de bölgeyle fiilen ilgilenmiş ve su sorunundaki bu haksız düzenleme aleyhine kışkırtarak öne çıkardığı Etiyopya'yı desteklemiştir.

Sadece su kaynaklarının kullanımı değil, ama bu kaynaklar üzerinde gerçekleştirilen yatırımlar da su sorunu kapsamı içerisinde ortaya çıkan çatışmalar kapsamındadır. Örneğin Mısır'ın Süveyş'i millileştirmeye kalkması üzerine ortaya çıkan '56 Savaşı, esasında Nasır yönetiminin dünyanın en büyük yatırım projelerinden biri olan Asuan barajını dış finans kaynaklarına dayanarak değil, ulusal kaynaklardan yapma isteğinin bir sonucudur.

Bölgede, Nil kökenli fiili ve potansiyel sorunları barışçıl metotlarla çözebilmek için, Nil kıyıdaşlarının (Mısır, Sudan, Uganda, Zaire, Orta Afrika Cumhuriyeti, Burundi, Tanzanya ve Ruanda) oluşturduğu UNDOGO (Nil Nehri Havzası Ülkeleri Birliği) adlı uluslararası kurum, bir istikrar yaratmaya çalışmaktadır. Ne var ki, Nil kıyıdaşlarından Kenya ve özellikle Nil'in en büyük kaynağı Etiyopya'nın bu birlik içinde yer almaması, kurumun sorunları çözümüne ilişkin etkisini bir hayli daraltmaktadır.

Ürdün-Şeria ve su sorunu

İsrail-Filistin savaşını anlayabilmek için biraz da İsrail, Ürdün ve Filistin Özerk Yönetimi açısından tek yer üstü su kaynağı olan Ürdün nehrinin söz konusu bölge için önemini kavramak gerekmektedir. Bir Yahudi devletinin kurulmasına ilişkin ilk projelerin geliştirildiği 1897 Birinci Siyonist Kongresi'nde önerilen devletin sınırları öncelikle Ürdün nehri olmak üzere, Ortadoğu'nun önemli su kaynaklarını içerecek bir genişlikte tasarlanmıştı. '19 Paris Barış Konferansı'nda gündeme getirilen bu tasarı, 1848'de İsrail devletinin kurulması aşamasında da özenle gündemde tutulmuştur. Devletin kurulmasından sonra ise, toprak kavgasının aslını su kaynaklarına sahip olma güdüsü biçimlemiştir. Bu anlamda, '67 Savaşı'nın temel nedenlerinden belki de en önemlisinin su sorunu olduğunu söyleyebiliriz. '67 öncesi Ürdün havzasının sadece yüzde 3'üne sahip olan İsrail, işgal ettiği Batı Şeria ve Golan tepeleri sonrasında su payını yüzde 10'a çıkarmıştır. BM Teşkilatı'nın raporlarına göre İsrail, su tüketiminin yüzde 67'sini işgal altındaki topraklardan sağlamaktadır. Bu da, İsrail'in niçin işgalden vazgeçmediği sorusuna yeterli yanıtları sunmaktadır. İsrail, Batı Şeria'yı işgal ettikten sonra, işgal bölgesindeki suyun kullanımını kurallara bağlamış; suyu "askeri kontrole tabi stratejik kaynak" olarak ilan etmiş ve Filistinlilerin suyu açmasını yasaklamıştır.

Gerçekte su savaşlarının neden olduğu zarar, elde edilen yararların çok üzerindedir. Erdem Denk'in bu konuda verdiği örnek düşündürücüdür: "Sadece bir adet F-15 uçağı üretecek parayla 17 milyon metreküp suyun tuzdan arındırılabileceği... Bu da demektir ki 100 tane uçak parası, Ürdün ırmağının bir yılda taşıdığı kadar su sağlamaya yetecektir." [27]

Litani ve su sorunu

1982'de İsrail'in Güney Lübnan'ı işgali ile fiilen İsrail'in de kullanımına geçen Litani ırmağı, aslında Paris Barış Konferansı sürecinde İsrail için düşünülmüş su kaynaklarından biri idi. Bugün fiili işgale rağmen, Lübnan'ın, suyun büyük bölümünü kuzey kesiminde kullanmasından dolayı İsrail'e fazla yarar sağlamamaktadır.

Litani ırmağı, bugünkü konumuyla Ortadoğu'daki en az sorunlu su kaynağıdır. Ama İsrail-Filistin çatışmasına ilişkin her barış görüşmesinde, Filistin'e su sağlayacak kaynak olarak daima tartışma gündemine getirilmektedir.

Bölgesel özellikler ve su sorunu

Bölge özellikleri itibariyle değerlendirdiğimizde, devletler arası bir sorun olarak su sorununun belli başlı özelliklerini şöyle sıralamak mümkündür:

1. Petrolden farklı olarak su, dışarının bölgeden değil, bölgenin dışarıdan (ya da tek tek ülkelerin diğer ülkelerden) talepleriyle ortaya çıkan bir sorundur. Su kaynağına sahip olan ülkeler (esas olarak Türkiye ve Mısır) 19. yüzyıl sonlarında ortaya atılan bir uluslararası doktrin olan Mutlak Egemenlik Doktrini (Harmon Doktrini)[28] çerçevesinde davranmayı yeğlemektedirler. Bu doktrine göre su kaynaklarının kullanım hakkı, kaynağın üzerinde yer aldığı ülkeye aittir. Bu hak kullanılırken, kaynak ülkenin, suyun ulaştığı diğer ülkelere (aşağı kıyıdaşlara) önemli bir zarar vermemesi ilkesi gözetilir.

2. Bu ülkeler aynı coğrafyada sınırdaş ülkelerdir. Aynı zamanda bu ülkelerin her birinin coğrafi, sosyal ve tarihsel özellikleri diğerleriyle iç içe geçen birçok ortaklıklara sahiptir. Bu nedenle, su sorunu diğer sorunlarla birlikte, zaman zaman onların içinde ifadesini bulur. (Birleşik Kriz karakterine sahiptir.) Bölgenin özellikleri nedeniyle iç içe geçmiş sorunların neden olduğu çatışmalarda, genellikle diğer sorunların yanı sıra yer alır. '60 sonralarından itibaren ise, su sorunu, başlı başına bir sorun olarak sık sık bağımsız bir sorun olarak gündeme getirilmektedir.

3. Su sorunu, sadece bölge halklarıyla sınırlı bir sorundur. Başka bir deyişle, dış güçlerin çıkarlarıyla doğrudan ilgili değildir. Bu durumda (bölge halklarının durumu da hatırlanırsa) anlaşmazlığa düşecek ülkeler arasında fazla bir güç farklılığı söz konusu değildir. Bu durum ise, bir yandan çatışmanın büyümesini engellerken, diğer yandan sorunun çözümsüz kalarak sürekli gündemde kalmasının nedenini de oluşturmaktadır.

4. Bölge ülkelerinin ortak su kaynaklarını "kontrol" edebilme istemi nedeniyle, ister istemez su "bir politik etkileşim sürecine bağlanıyor" ve "bir güç faktörüne" dönüşüyor.

Türkiye açısından su sorunun geleceği

Sadece günlük yaşamda sıradan sohbetlerimizde değil, ama aynı zamanda yazılı ve görsel medyada da bilim çevrelerinde de, Ortadoğu'da "su kaynaklarının stratejik bir öneme sahip olduğuna" ilişkin değerlendirmelere sıkça rastlarız. Birçok politik bilimci ya da politik analizcinin Ortadoğu'ya ilişkin yaptıkları yorumlarda ise, su kaynaklarının kullanımından doğan krizlerin daha sık ortaya çıkacağına dair vurgular son yıllarda biraz daha öne çıkmaya başladı.

Bugün, Birinci Körfez Savaşı sonrasında gelişen ve birinci aşaması emperyalist ABD'nin Irak'ı işgaliyle son bulan sürecin önümüzdeki on yıllarda gelişecek yeni aşamalarında, bölgede maddi faktörler (doğal kaynaklar) bazında suyun, belki petrolden de daha önemli bir konuma geçerek bölge devletleri ve diğer muhatapları arasında yeni krizlerin ve savaşların nedenini oluşturacağı düşüncesi yaygınlık kazanmıştır. Bir kriz faktörü olarak petrolün uluslararası etkisine karşın elbette suyun etkisi (geniş anlamda bir tanımlama yapsak bile) salt bölgesel kalmaktadır. Ancak, bölgenin Avrupa ve bütün dünya için önemi, burada ortaya çıkan her küçük gerginliği dışarıya büyük sarsıntılar biçiminde yansıtacaktır.

Ortadoğu su kaynakları söz konusu olduğunda, suyun neden "stratejik" nitelemesi ile birlikte tanımlandığını anlayabilmek için, bir iki cümle ile de olsa, strateji kavramının açılımını yapmak gerekecektir.

"Bir stratejik durum, sadece belirli sayıda maddi faktörler arasında ortaya çıkabilecek dahili ilişkilerin doğurabileceği sonuçlardan çok daha farklı oluşumların ifadesidir. Burada tek yönlü (ve özellikle maddi ortamla sınırlı) nedensellikten kaçınmak gerekir. Bir stratejik durum daha çok, 'sayı ve niteliği devamlı değişen konu ve ortamlarda karşı karşıya gelen zıt iradeler arasında belirli etki ve tepkiler şeklinde ortaya çıkan, ve zamanla değişik kapsam ve nitelikte farklı etki tepkilere doğru gelişim gösteren bir süreç, bu sürecin belirli bir andaki görünümü' olarak düşünmek gerekir. Bu etkileşimin temelinde yatan ana faktör psikolojik bir etkinin karşılıklı olarak taraflar üzerine empoze edilmesidir. Bu amaca yönelik olarak taraflar

birbirlerine karşı, çeşitli aşamaları olan bir rekabet sürecine girerler. İşte hazırlık (veya yöneliş) aşamasından başlayarak etkileşimin yoğunlaşmaya başladığı 'açılış', bunu izleyen gelişim ve sonuca yönelik aşamalarıyla birlikte stratejik süreç bir bütün oluşturur... Bu süreç ileri geri oynamalar, iniş ve çıkışlarla dolu (ve devamlı olarak ileri sürülen manevralar ve etkileşime katılan faktörlerle hacmi genişleyen ve niteliği değişen) karmaşık, 'soyut' bir oluşumu ifade eder. Aranan sonuç böyle bir soyut oluşum içerisinden hareket serbestisine ulaşmaktır."[29]

Bir asker stratejiste ait olan bu uzun alıntıyı temel alarak, Türkiye açısından sorunun geleceğini biraz da stratejik boyutlarıyla değerlendirmeye ve Türkiye'nin bir supolitika üretip üretemeyeceğine ilişkin tartışmaları geliştirmeye çalışalım:

Turgut Özal, '87 yılı temmuz ayında yaptığı Suriye ziyaretinde, hem su sorununu hem de güvenlik sorununu birlikte ele alarak bu iki konu üzerine iki protokol imzalamıştır. Su sorununun çözmeden "Suriye'nin elindeki PKK kartını nihai olarak alabilmenin pek gerçekçi olamayacağını" düşünen Özal, her ne kadar su sorunu ekonomik sorunlar kapsamı içerisinde değerlendirme eğiliminde olsa da, su sorununun politik bağıntısını doğru saptamış bir devlet adamı idi. Özal'ın, düşüncelerini aktardığı Sabah gazetesi yazarlarından Cengiz Çandar şöyle özetler: "Bu durumda, Türkiye'nin su kaynaklarına sahip olması nedeniyle taraf haline geldiği meseleler iki ana konuya bağımlı oluyor: 1. Genel anlamda Ortadoğu'da barışçı çözüm süreci; 2. Kürt sorununun Ortadoğu'da ve daha geniş anlamda uluslararası politikada içine oturacağı çerçeve. Bu ikincisi, Kürt sorununa, su nedeniyle Türkiye'ye karşı koz olarak kullanmayı hesaplayan bölge devletlerinin de el atmasına imkan tanıyor. Fakat bizatihi bu olgular, 'suyun siyasileşmesi'dir ki, su siyasileştiği oranda, Türkiye'ye de elbette 'supolitik' izleme şansını kendiliğinden sunmaktadır. Sorun, Türkiye'nin 'supolitik'i olup olmaması noktasında düğümleniyor" diyordu.[30]

Henüz hangi karanlık güçler tarafından gerçekleştirildiği net olarak ortaya çıkarılamamış olan 11 Eylül provokasyonu öncesinde bu yazıyı yazmaya kalksaydım, sanırım yazının bu bölümünde çok farklı şeylerden söz edecektim. Ancak 11 Eylül'den hemen sonra, dünyanın emperyalist efendilerin isteği doğrultusunda küreselleştirilmesi yani bir anlamda Amerikan İmparatorluğu'nun kurulmasına yönelik çabalar sonucu olarak Afganistan'ın ve Irak'ın işgali sonrasında bölge dengelerinin alt üst olduğu açıktır. Bu alt üst oluş sürecinde, ordusu yenilerek ortadan kaldırılmış, politik ekonomik sistemi yıkılmış, toprakları bütünüyle ABD yönetiminin işgali altına girmiş olan Irak'tan daha belirgin olarak, Türkiye'nin daha şimdiden eski konumlanışından söz edebilmemizin mümkün olmadığını söyleyebiliriz. Irak el değiştirmiş; Suriye büyük tehdit altında ABD tarafından dizginlenmiş; ABD Türkiye'nin (uzun bir süre kalıcı olarak) yeni sınır komşusu olmuştur. Bütün bunların yanı sıra, Türkiye'nin en büyük korkusu, –kurumsal biçimi nasıl olursa olsun– Kuzey Irak'ta ABD tarafından desteklenen bir Kürt devletinin kurulması olasılığının artık gerçekliğe dönüşme noktasına ulaşmasıdır. Ve coğrafyayı değiştirmenin olanağı olmadığına göre, Türkiye'nin yaşamakta olduğu su sorunu da şimdi muhataplar da değişmiş olarak bir başka boyuta geçmiş durumdadır.

Sorunun analizi sanıldığı kadar kolay değildir. Ortadoğu'da yerinden oynayan dengelerin yeniden nasıl kurulacağı konusu henüz netlik kazanmamıştır. Dengelerin yeniden kurulabilmesi için daha uzun yıllara gereksinim olduğu açıktır. Ancak, gelişmelerin yönü üzerinden yapılacak yorumlara dayandırılarak su sorununun önümüzdeki dönemde kazanacağı yeni boyut hakkında olası bir şeyler söylemek ancak mümkündür.

Öncelikle, Ortadoğu'nun coğrafi yapısı ve coğrafyasının özellikleri değişmediğine göre, su sorunu, bölge ülkelerinin bütünü açısından varlığını korumaya devam edecektir.

Ancak, Irak'ın işgaliyle birlikte şimdilik yeni kıyıdaş ülkenin ABD olmasına rağmen, su sorunu bölgede büyüyerek geliştirilecektir.

Özellikle Irak Savaşı'ndan günümüze ABD-Türkiye ilişkilerinin seyri ve AB-Türkiye ilişkilerini değerlendirilerek sorunu daha iyi anlayabiliriz. Bu gelişmelerin Türkiye cephesinde yarattığı en önemli sonucun, ABD ve müttefikleri açısından Türkiye'nin eski öneminin kalmadığı gerçeğidir. Türkiye'nin uzun zamandır sözünü ettiği "jeostratejik ve jeopolitik önem" kaybedilmiştir. Birinci Körfez Savaşı ve Afganistan'ın işgali ile birlikte artık askeri üslerini Ortadoğu ve Asya içlerine, Türkiye ötesine taşımış olan ABD açısından, Türkiye'nin coğrafi konumlanışının avantajlarından söz etmek mümkün değildir. Çünkü bugün yeniden kendini dünya jandarması olarak görmeye başlayan ABD'nin fazlasıyla gereksinim duyduğu askeri güçlerine üs olarak açılan Türkiye ötesi ülkeler söz konusudur. Kafkaslar, Ortadoğu ve İç Asya'ya yönelişte ABD ve Batı kapitalizminin "köprü" olarak tanımlayarak büyük önem verdiği Türkiye'den daha ileri mevzilerde konumlanmış doğrudan ABD askerini barındıran üsler vardır artık. Gürcistan, Suudi Arabistan, Kuveyt, Afganistan vb. ABD'nin Irak'a saldırısı sırasında (ve hangi nedenlerden kaynaklanırsa kaynaklansın) topraklarını saldırganlara açmayan Türkiye-ABD arasındaki ilk ciddi krizde, ABD'nin önemli üslerinden biri olan İncirlik'ten çok kolay vazgeçebilmesinin temel nedeni budur.

Türkiye, en azından ABD için, Ortadoğu ve Kafkaslar'a açılan kapı olma özelliğini de bu savaş sonrası kaybetmiştir. Birinci Körfez Savaşı sonrasında ABD tarafından uygulanmaya konarak Irak'ın işgaliyle tamamlanan küreselleştirme (ABD egemenliği altına alma) politikasının ilk sonuçlarından birinin, Türkiye'nin geçmişteki gibi, "sahip olduğu jeostratejik ve jeopolitik bir önemden" söz etmek mümkün değildir. Kaldı ki, coğrafyanın aktif bir parçası olarak sürdürdüğü Ortadoğu-Kafkaslar-İç Asya çerçeveli "büyüme yayılma" stratejilerinin de yeni güç dengeleri üzerine oturacak yeni komşular açısından pek de kabul edilebilir bir politika değildir.

Petrol gibi stratejik kaynaklara da sahip olmayan Türkiye'nin, artık bölge üzerinde politik etkinlik sürdürmesinin aracı olarak kullanabileceği tek araç su kaynakları olacaktır. Yani Türkiye'nin bölge ülkeleri ile ilişkisini artık bir supolitik üzerine oturtması kuvvetle muhtemeldir. Ancak, yeni dengelerin kurulma aşamasında, bölgenin yeni gücü ABD'nin, Türkiye tarafından dayatılacak su projeleriyle açık bir çatışma içine girmesi kaçınılmazdır.

Bunun başlıca nedenleri şunlardır:

Irak'ın işgaliyle birlikte ABD'nin daha uzun yıllar bölgede kalacağı artık ortaya çıkmıştır. Bu önceden hesaplanamayan bir takım gelişmeler olarak değil, önceden yapılan hesapların sonucu olarak böyledir. ABD Irak'tan uzun süre çıkmamak üzere gelmiştir ve kendi topraklarında bu devlet politikasını geri püskürtecek bir takım ciddi ve güçlü gelişmeler olmadığı takdirde, yeni komşu, daha uzun yıllar bir bölge devleti olma özelliğini koruyacaktır. ABD sanayi esas olarak silah sektörü üzerinden yapılandığına göre, bu yapılanmayı "Ortadoğu'daki su sorununun, ancak uzun sürede gerçekleşebilecek olan barışçıl yöntemlerle çözümlenmesi için" değiştirmesi beklenemez. Yani, "bir savaş uçağının masrafı ile şu kadar milyar metreküp suyu arındırabiliriz" gibi emperyalist kapitalizmin hiç alışık olmadığı türden bir hümanizma içeren düşünce biçimleri ya da hesapların kesinlikle çok uzağında yer alacaktır. Bunun yerine, üstelik artık tam da bilinçaltına yerleşmiş olan imparatorluk güdüsüyle yaşarken, bir zamanlar İngiltere'nin Nil üzerindeki etkisine benzer bir "kayıtsız şartsız egemen" etkiyi bölge su kaynakları üzerinde gerçekleştirmeye çalışacaktır. Güçlü dev, bu gücünü su sorununun tek yanlı çözümü için doğrudan ya da dolaylı olarak kullanmaktan geri durmayacaktır.

Bugün savaşın her ayı ABD'ye 4 milyar dolara mal olmaktadır. Bu savaş gideri, her yıl için yaklaşık 50 milyar dolarlık bir gidere tekabül eder. Oysa bütün üretim olanaklarını sonuna kadar zorlasa bile Irak'ta el konulacak petrol geliri 30 milyar doları geçememektedir. Bu koşullar altında ABD'nin bölgede uzun süreli kalabilmesi için fizibiliteyi kar lehine yükseltecek önlemlere yönelmesi gerekecektir. Bu ise, mevcut koşullar altında programsız, alt yapısız ve sınır tanımaz azgın bir sömürü üzerine oturtulmaya çalışılacak bir sanayii yapılanmasını gündeme getirecektir. Bu, bir yandan, suya duyulan gereksinimin her geçen gün biraz daha yüksek bir ivme ile artması yani su kaynaklarına sahip olma çatışmalarını körüklerken; öte yandan, "ABD gittikten sonra ne olacak?" sorusuna endekslenerek "geçici kabul edilen" yeni statükoların yarattığı iç güvensizliklere de bağlı olarak, bölgede barışı "zorunlu" olmaktan çıkaran en azından "geçici bir süre için" bölge ülkeleriyle kalıcı uzlaşma çabalarını öngören uzun vadeli bir supolitik'in oluşturulmasına engel gibi görünmektedir.

İkincisi, Kuzey Irak'ta, ABD'nin de bölge politikaları itibarıyla dayattığı (ekonomik ya da siyasi bir konfederasyon, federe ya da bir başka bir biçimde) bir Kürt devletinin kurulması halinde, sorunun kapsamına zıt yönlü iki yeni faktör daha katılacaktır. Söz konusu Kürt devletin varlığıyla birlikte, uluslararası kurumlarda ve diplomatik platformlarda geçerli olan "suyun kaynağı" tanımı Türkiye açısından yeni bir çatışmanın biricik kaynağını oluşturacaktır: Fırat ve Dicle, Kürdistan topraklarında yer almaktadır ve uluslararası literatürde hiç olmazsa coğrafi adlanışıyla bu saptama kabul görmüş saptamalardan biridir.

Demek ki, Kuzey Irak'ta bir Kürt devletin kurulması, Dicle ve Fırat'ın egemenlik hakkı konusunda uluslararası boyutta bir tartışma açabilecektir. Bu nedenle devlet stratejistleri açık önlemlerin alınmasını savunur: "Supolitik'in söz konusu olabilmesi için, su kaynakları üzerinde, Türkiye'nin egemenliğinin kesinlikle elden bırakılmaması gerekiyor. Bu, Suriye ve Irak'ın 'kaynağından paylaşma' önerilerine kapıları kapatmaktan öteye, örneğin Fırat ve Dicle'nin 'Kürdistan' topraklarında bulunduğunu savunan ve bu bölgede 'bağımsız Kürt devleti kurma' hedefini güdecek Kürt faaliyetlerini güvenlik açısından bertaraf etmek gerekir"[31] diyor Çandar. Buna rağmen bir Kürt devletinin kurulması halinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin bu devlet üzerinde oynayabileceği tek kozunun da "su kozu" olacağı açıktır. Bu koz belli ki, dün olduğundan daha yüksek boyutlu sorunları üretme tehlikesine gebedir. Ne var ki bu kez sorunun tarafları Türkiye-Suriye-Kuzey Irak Kürt devleti değil, Türkiye-Suriye-ABD olacaktır. Irak Kürt devletini İsrail misyonuyla elinde tutmak isteyen ABD, mandater devlet olarak çatışmaya doğrudan Kürtler adına katılacaktır.

Üçüncüsü, bölgede Filistin-İsrail çatışmasının çözümü doğrultusundaki bütün adımların içinde "su sorununun çözümü" de yer aldığına göre, İsrail sorununun küreselleştirilmiş çözümüne yönelik ABD planlarının içinde bir biçimi ile su sorununa ilişkin tartışmaların olmaması, su sorununu atlanması olanaksızdır.

Son gelişmelerin ürettiği bir başka yeni durum da şudur: Eskisinden farklı olarak artık Türkiye su sorununu, başka sorunların çözümünde kullandığı bir yan konu olarak düşünmeyecektir. Supolitik, sorun olarak bağımsız ifadelendirilmeyi gündeme getirmektedir. Bölge üzerinde daima kullanılacak stratejik bir araç olarak düşündüğü sorunu, değişik dönemlerde uygulayacağı değişik politikalarla sorunu bir yandan gündemde tutarken kesin ve kalıcı çözümlerden hep kaçarak sorunun çözümünü her zaman sürüncemede bırakmayı tercih edecektir. Her türlü fırsattan yararlanarak ya da hatta doğrudan kendisinin yaratacağı provokatif girişimlerle hazırlayacağı gerginlik ortamlarında dile getirmeye çalışacağı su sorununun her zaman sorun olarak kalmasını isteyecektir. Bölge politikalarının başına oturtarak gündemde tutacağı bu sorunu artık diğer sorunlar içerisinde dışa vurulan bir sorun olmaktan çıkararak, doğrudan doğruya kendisiyle tanımlanan bir yapıya kavuşturacaktır.

Irak'ın işgalinden öncesine kıyasla su sorununun bölgede, bileşik ve tırmanan bir krize dönüşmesi olasılığı daha azdır. Zira, bölge devletleri arasındaki güçler arası denge bir süper gücün varlığıyla tartışmasız ve kıyas kabul etmez bir oranda değişmiştir. Dolayısıyla, artık su sorunu üzerinden başlayacak bir krizin bütün bölgeyi etkisi altına alarak yayılacağını ve büyüyeceğini düşünmek mümkün değildir. Böylesi bir durumda, kaçınılmaz olarak gündeme gelecek olan ABD müdahalesi, sorunun süper güç tarafından belirlenmiş öneriler doğrultusunda çözümünü sağlayabilir.

Ancak, bölge ülkelerinin çıkarlarını doğrudan gözetmeyen; bölge ülkelerinin bağımsız, özgür iradeleriyle dostlaşarak alacakları kararlarla tanımlanmamış bir çözümün geçici olacağına kesin gözüyle bakmak gerekir. Su sorunun çözümü, su olanaklarının genişletilmesiyle mümkündür. Doğa koşullarıyla sınırlanmış olan Ortadoğu bölgesinde bu olanağın sınırları da sonuç itibarıyla dardır. O halde, sorunun çözümüne akılcı yaklaşım, "mevcut kaynakların akılcı ve etkin kullanımı" anlamını taşımaktadır. Bu türden bir amaç, öncelikle bölgesel ölçekte işbirliğini gerektirmektedir. Böylesi bir işbirliği anlayışı, su sorununun somut tarafları tarafından ortak olarak benimsendiğinde çözüme yönelik en önemli adımın atıldığı, en sorunlu aşamanın aşıldığı söylenebilir. "Akılcı kullanım"ın ikinci adımı ise, kaynakların tasarruflu kullanımını gerçekleştirmek olarak tanımlanabilir. Doğa kaynaklarını zorlayarak su olanaklarını genişletmek fazla mümkün olmadığına göre, su kullanımında tasarrufu gerçekleştirerek su miktarını genişletmek daha olası bir girişimdir.

Su sorunun çözümünün gerçekleşebileceği tek ortam, bölgesel güven ilişkilerinin güçlü olarak yaşanabildiği bir güven ortamı olduğuna göre, şimdilik sorunun Ortadoğu'da çözümden haylice uzakta olduğumuzu söyleyebiliriz. Ancak, bunun olanaksız olduğunu söylemek ise, topraklarından su yerine güvensizlik fışkıran Ortadoğu'nun, ürün olarak da sadece umutsuzluk ürettiğini söylemekle özdeş bir anlam taşır. Oysa, en çöküntülü krizlerinde bile yeniden umut yaratma becerisini üretebilmiş Ortadoğu'da, insanın düşürülemeyecek tek niteliği umuda bağlılıktır. Bu umudun saptırılmış kaynaklara yönelmesini engellemek ise, aydının, ilericinin, devrimcinin görevidir.

Dip notlar

1- Prof. Dr. Bahattin Ögel. Türk Mitolojisi. Birinci Cilt. 1989. s. 106-107; 432.

2- Kitab el-Asvad'dan aktarmalar: Erol Sever. Yezidilik ve Yezidilerin Kökeni. Berfin Yay. 1993. s. 134.

3- S. H. Hooke. Ortadoğu Mitolojisi. İmge Kitabevi Yay. 1991. s. 25.

4- Gaffeh, Fırat nehri üzerinde, ulaştırmacılıkta kullanılan yuvarlak bir kayık türü.

5- S. H. Hooke. age. s. 28.

6- Friedrich Engels. Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni. Sol Yay. 1978. S. 37

7- Altın Hilal: "Doğu Akdeniz ve Toros-Zagros kavisi." (Abdullah Öcalan. Sümer Rahip Devletinden Demokratik Uygarlığa. Weşanen Serxwebun. 2001. s. 24.)

8- Abdullah Öcalan. Sümer Rahip Devletinden Demokratik Uygarlığa. Weşanen Serxwebun. 2001. s. 24.

9- Abdullah Öcalan. Sümer Rahip Devletinden Demokratik Uygarlığa. Weşanen Serxwebun. 2001. s. 25.

10- Bu çalışmada su sorununu sadece Ortadoğu ülkeleriyle sınırlı olarak ve esas olarak Türkiye üzerinden ele almaktayız. Bu nedenle örneğin Nil üzerinde uzun tarihsel açıklamalara yer verilmediği gibi, Türkiye'nin Meriç nehrine ilişkin uluslararası sorunları gibi konularda yazının kapsamı dışında bırakılmıştır.

11- Akifer, milyonlarca yıl önce deniz iken, coğrafi oluşumlar nedeniyle sonradan yer altında kalan su depoları.

12- Nil sularının Sina yarımadasına taşınması önerisi, suyun kontrolünün İsrail'in eline geçeceği düşüncesiyle Arap ülkelerinin şiddetli tepkisini çekti. Öneri bu nedenle geri çekildi.

Özal'ın Seyhan ve Ceyhan nehirlerinden su satmaya dayanan Barış Suyu Projesi ise, İsrail'i de proje kapsamı içerisine dahil ettiği için Arap ülkeleri öneriyi soğuk karşıladılar.

"Ama asıl neden, aktif ve bölgeyi kontrol etme amaçlı dış politika gütme amaçlanırken Türkiye'nin su satabilecek kadar su zengini olduğu izleniminin uyanmasıdır. Nitekim başta Suriye ve Irak olmak üzere birçok Arap ülkesi, Türkiye'den, Barış Suyu Projesi çerçevesinde Seyhan ve Ceyhan'dan su satmak yerine, Fırat ve Dicle'den daha fazla su bırakmasını istemişlerdir." (Erdem Denk. Ortadoğu. Su Sorunu, Türkiye ve Ortadoğu. Bağlam Yay. 1993.. s 154. Makale: "Ortadoğu'da Su Sorunu.") Özal'ın önerisi, ölümünden sonra sessiz sedasız unutulmaya bırakılmıştır.

13- Bkz: Rıfat Uçarol. Su Sorunu, Türkiye ve Ortadoğu. Bağlam Yay. 1993. s. 361-400. Makale: "Tarihte Dicle-Fırat Nehirleri, Basra Körfezi ve Çevresinde Önemli Gelişmeler."

14- Y.a.g.e., S. 364.

15- Y.a.g.e., S. 372.

16- Bu anlaşma, Türkiye ile Suriye arasında sınırları belirleyen bir ön anlaşma niteliğindedir. Sorunları çözmekten çok, savaşa son vermiş ve sorunları ortaya koymuş, ama çözümünü daha sonraya bırakmıştır. Bu nedenle de bir antlaşma (traite) değil, bir anlaşma (accord) olarak adlandırılmıştır. Kaynak olarak: Türkiye'nin Siyasal Antlaşmaları. Birinci Cilt. Düzenleyen: İsmail Soysal. 1989. TTK Yay. S. 48.

17- Türkiye'nin Siyasal Antlaşmaları. Birinci Cilt. Düzenleyen: İsmail Soysal. 1989. TTK Yay. S. 52.

18- Kast edilen 1914-1918 Emperyalistler Arası Birinci Paylaşım Savaşı'dır.

19- Türkiye'nin Siyasal Antlaşmaları. Birinci Cilt. Düzenleyen: İsmail Soysal. 1989. TTK Yay. S. 129.

20- Antlaşmanın tam metni: Resmi Gazete. 12.09.1947. Sayı: 6705

21- Erdem Denk. Ortadoğu. Özgür Üniversite Forumu.Sayı 4. s.157. Makale: Ortadoğu'da Su Sorunu.

22- Antlaşmanın tam metni: Resmi Gazete. 15.10.1966. Sayı: 12427.

23- Antlaşmanın tam metni: Resmi Gazete. 10.12.1987. Sayı: 19660.

24- Dışişleri Bakanı Kamran İnan, "uluslararası su" kavramının kabul edilemeyeceğini; çünkü kaynakları Türkiye'de olan Dicle ve Fırat'ın "yüzde yüz Türk akarsuları" olduğunu savunmaktadır. (14.07.1991. Milliyet Gazetesi.) Ne var ki bu düşünce uluslararası platformlarda kabul görmemiştir.

25- Bkz: Adel Darwish - John Bulloch. Su Savaşları. Çev: Mehmet Harmancı. Altın Kitaplar Yay. 1994. s. 71.

26- Erdem Denk. Age. S.161.

27- Erdem Denk. Age. S.163.

28- Harmon, ABD'nin eski adalet bakanlarındandır. 1895'de Meksika iye ABD arasındaki Rio Grande nehri ile ilgili bir anlaşmazlıkta, "Bağımsız ve egemen bir devlet olarak Amerika'nın, bu nehrin kendi ülkesinde kalan kısmı üzerinde suyu istediği gibi kullanabileceğini; aşağıya su bırakıp bırakmamakta serbest olduğunu" savunmuştur.

29- Doç. Dr. Cengiz Okman. Su Sorunu, Türkiye ve Ortadoğu. Bağlam Yay. 1993. s. 401. Makale: "Su Sorunu ve Ortadoğu'da Stratejik Durum".

30- Cengiz Çandar. Su Sorunu, Türkiye ve Ortadoğu. Bağlam Yay. 1993. s. 447. Makale: "Türkiye İçin Bir Supolitik Olabilir mi?"

31- Cengiz Çandar. Age. S.453.

"Yüzünü göremem ama sadeliğin aramızdaki sınırları kaldırır"

DOĞAN

Rüzgar, zamanın boşluğunda hiç kimsenin anlayamadığı bir öfkeyle esiyordu. Bulutlar sessiz akıyor ve acı aynı gürültüyle sürüyordu. Gül solmamış, ayrılıklar unutulmamıştı. Ve Kürdistan gurbetti hala. Mızrak ucu gölgesi değil üzerine düşen. Ömürler dizilmişti ona giden yolda. Her ömür Kürdistan'a açılan kapıdır. Beklemek ise bir neslin hükmüdür. Olgun başaklar gibi değil ama. Çünkü gençlerimiz kan üzerine yemin eder hala.

Taş duvarlı evin kapısında duruyordu. Kimi, ne zamandan beri bekliyordu ve ne zamana kadar bekleyecekti? Geçici bir yalnızlığın nöbetini tutuyordu sanki. Bekleyiş kadar sessizdi dudakları. Çünkü sadece rüzgarı dinliyor ve ona anlatıyordu sırlarını. O sırlar ki, yarımların toplamıydı. O, yaşanmışlığa 'sır' demişti.

Halı serili odanın süssüz, kireci yer yer dökülmüş duvarına yaslanarak oturdu. Kınalı saçlarından bir tutam alnının bir kısmını kapatıp, arkadaki örüğe karışmıştı. Yuvarlak yüzünde iki gamzesi her zaman gülen bir ifade verirken, alnındaki derin izler yaşamının zorluklarından bahsediyordu. O ise bekliyordu sadece. Dizlerine dayanarak oturan kız torununun saçlarını okşuyordu, incitmeden.

"Hoş geldin evimize. Duydum anlatacakların varmış" dedi.

"Doğan'ı tanıyordum" dedim birdenbire.

Eli küçük kızın saçları arasında dona kaldı. Tüm vücudu hareketsizleşti. Odadaki her şey susmuştu. O, nefes dahi almıyordu sanki. Gözleri bir yere takılı kaldı. Konuşmam mı gerekiyordu yoksa ben de bu sessizliğe sonsuza dek katılmalı mıydım?

"Nasılsınız?" diye sorduğumda, dünyanın en ağır ve çözülmesi en zor cevabını vereceğini bilmiyordum.

"Kürdistan nasılsa ben de öyleyim!" dedi.

Sesi öyle derinden ve gür geliyordu ki bir başka dünyanın insanı değildi, ama neden yabancılık duyduğumu anlayamıyordum. Acısı mıydı beni ondan uzak tutan?

"Oğlunuzu tanıyordum. Bizim için yeri doldurulamayacak arkadaşlardan birisiydi. Onun ailesini görmek bana onur veriyor" dedim.

"Oğlumun sizin gibi insanlar tarafından sevilmesi bizim için gururdur. Oğuldur, yüreğim yanar, ama alnımız açıktır" dedi ve devam etti. "Bana Doğan'ı anlat, saatlerce hem de. Hiç durmadan. İyi dinlerim ben."

"Birbirimiz hakkında anlatabileceğimiz çok uzun şeylerimiz yoktur aslında. Çünkü söz karşılamaz gerçeği."

"Sen yaşadıklarının önünde eğilirsin, ben ise bilinmezliğe gözyaşı dökerim. Bu yüzden acım biraz da sırdır. Bu sırrın birazı bende birazı da Doğan'dadır. Doğan ki tarih olup sırrı ile düştü toprağa, bana onun acısını taşımak kaldı."

"Acını paylaşıyoruz. Senin kadar olmasa da yüreğimizde yaradır vakitsiz gidenler" dedim.

"Bir kuyunun dipsiz karanlığını paylaşabilir misin? Karanlıktayım şimdi."

Sustum. İpil ipil düşen bir yağmur sabahı hüznü çöktü aramıza. Ne desem tesellinin ötesine geçmeyecekti. Belki de ona yapacağım en büyük iyilik dinlemek olacaktı. Oysa dinlemek anlamaktır. Ruhta duyumsamaktır. Tane tane konuşarak devam etti.

"Ağlamak bir sonuçtur. Kör olmak ise bunun bir ispatı. Her şeyi yaratan doğa nasıl yok edeceğini de bilir. Sen ana değilsin belki, ama bir ananın yüreğini anlayabilir, bir ana gibi yanabilirsin. Evlat acısı ülke acısına benzer, arkadaş sevgisine benzer. Bu nedenle beni dinlediğini biliyorum, ben de seni dinlerim. Sanma ki acımı başka bir şeyden üstün tutarım. Üstünlük varsa eğer affet, cahilliğimden, tanımazlığımdandır."

"Kürdistan'a ulaşma sancılarıdır bunlar. Hepimiz bir ucundan tutarız bu sevdanın. Kimimiz nazını, kimiz kahrını çeker. Ama bu sevdada cahillik yoktur. Çünkü Kürdistan bir erdeme yürüyüştür" dedim.

Gülümsedi ve sonra donuk bakışlarıyla tekrar dalıp gitti uzaklara. Pencereden sızan ışık küçük odayı iyice aydınlatıyordu. Perdesiz, boyasız demir çerçeveli pencereden inanılmayacak kadar koyu maviliğe bürünen gökyüzü görünüyordu. Küçük kız pencereden dışarı bakıyordu. İnsanın kendi yazgısını çizdiğini sandığı bu çağda kaderini dinliyordu. İki neslin acılarını ve kahramanlıklarını dinleyerek büyüyordu. Çünkü özgürlük bir tercih değil, onun için zorunluluktu. Zincirini gören köle özgürlüğe yol almış demektir. Ana buruşmuş, nasırlı ellerini uzattı.

"Tut ellerimi, sıcaklığını duyayım. Yüzünü göremem, ama sadeliğin aramızdaki sınırları kaldırır. Doğan'ın aynı yolun yolcusu olanlar, Doğan'dır benim için. Sanma ki öfkeliyim. Öfke acıları dindirir. Ben ise ne pişmanım ne de öfgitmesine göz göre göre izin vermezdim. Şu an başım dik, alnım açık olmazdı. O Kürdistan için doğmuştu ve onun için yaşadı. Bu ne benim istemimle, ne de acılarımla oldu. Bu, bize bir mirastı sadece. Acım beni düşürmez, öfkelendirmez. Aksine başım göklere erer. Gözlerime inen perde güçsüzlüğümdür, ama yüreğim dopdoludur. Onun Apo için yaşadığını bilmek bir asır yeter onurlanmaya. Böyle bilesin. Bak, bu çocuklar Doğan'ın ve Doğan gibi yüzlercesinin hikayesini dinler. Farklı olacaklarını mı düşünüyorsun? Hepsi Kürdistan'ı şimdiden yaşar, yüreklerinde taşırlar. Buna ne ben engel olabilirim, ne de başka bir güç. Çünkü her yürek kendi yolunu çizer, hem de arkasına bakmadan. Bana ise beklemek kalır ve ufuklara dalıp dalıp bakmak" dedi.

Ağlayabilseydi yaşlar sicim gibi dökülürdü gözünden. Dudakları titriyordu. Ellerini birbirine bağlamıştı. İnce, zayıf bacaklarını topladı. Yüzü sakinleşmiş, söylenmesi gereken her şeyi söylemişti. Birbirimizi anlıyorduk. Suskunluk bir dil oldu aramızda. Onun acı dolu olduğunu düşündüğüm yüzünde şimdi başka bir ifade vardı. Onu izlemek, beni kendi cahilliğimle buluşturdu.

Bu nedenle hep derim ki, "Kürdistan bir erdemdir."

dıran arkadaşların güven veren cömertliği miydi, yoksa soğuk bir kış gecesinde tanıştığım bu dünyanın beni çeken cazibesi mi?

"Gidelim" dedi."Eğer hazırsanız tabii!"

Elbetteki hazırdım. Hem de yıllar öncesinden bu anı bekliyor gibiydim. Bin bir biçimde hayal edip, kurguladığım bu anın böylesine sessiz ve sade geçeceğini bilmiyordum. Her şey töreni bir havada sürüyordu. Köylülerin konukseverliği, gerillaların büyüselliği ve benim şaşkınlığım...

Kapı açılınca yüzüme sert bir rüzgar çarptı. Dağ soğuğuydu bu. Tahmin ettiğimden daha çetin bir dünyaya geldiğim hissini duyumsadım, içim üşüdü. Gideceğimiz yer nasıl bir yer diye düşündüm birden. Beni bu düşünceye iten soğuğa karşı korunma istemiydi. Yabancısı olduğum bu dünyada beni nelerin beklediğini bilememek, bir yandan gerilla olmanın heyecanını yaşatırken diğer yandan da adını koyamadığım ve söylemeye de çekindiğim bir korku yaratıyordu.

Orta boylu olan arkadaş önümde yürüyordu, diğeri ise en önde yol açıyordu. Ben ise onların ayak izlerine basarak yürüyordum. Rüzgar bir tokat gibi çarpıyordu yüzüme. Gözlerimi açmakta güçlük çekiyordum. Önümde yürüyen arkadaş sanki tüm düşündüklerimi biliyor gibiydi. Üşü-

keli. Bekleye bekleye dizlerim çürüdü. Oysa dönmeyeceğini biliyordum. Doğan'ın gittiğini duyduğumda ağlamak kalıyordu bana. Şimdi gözümden tek bir yaş akmaz, kurudu. Sizler için akıtacak gözyaşım kalmadı. Gözlerime perde indi. Yine de içim huzur dolu. O Apo'ya layık oldu ve bize yol gösterdi."

"Sana baktıkça Kürdistan gibi oluyorum. Ana, acılarını güç yapandır. Her yerde analardır önde giden. Güneş'e en çok onlar sahip çıkar şimdi. Acının büyüklüğünü anlarım, duyarım yüreğimde. Ona esir düşmemen sevindirdi beni" dedim.

Daha cümlelerim bitmemişti ki, yüzündeki gülümseme odanın havasını değiştirdi. Dağ meltemi geldi geçti yüzünden. Omuzları dikleşti.

"Doğan altı yaşındayken onun normal bir evlat olmayacağını biliyordum. İnsan tanımaz mı, bilmez mi yavrusunu. On yaşında koptu evden. Eve uğramaz oldu. gözü arkadaşlardan başkasını görmez, dili Başkan'dan ötesini söylemez oldu. On yaşında, daha dizimin dibindeyken anlamıştım onun benim olmayacağını. Abileri, ablaları, kardeşleri vardı, ama o farklıydı. Eğer acıya teslim olsaydım güzel kızım,

İlk gerilla

Soğuk bir kış gecesiydi. Her şey soğuğa eşlik edercesine susmuştu. Sessiz bir soğuk sürüyordu dışarıda. Dağlardan, o büyük kavganın sürdüğü yerlerden fırtınadan arta kalan rüzgarın sesi geliyordu kulaklarımıza. Toprak damlı evlerin duvarlarını yalayıp geçiyordu rüzgar. Yıldızlar ve gökyüzü yerlerinde miydi, bilmiyorum. Bacalardan yükselen duman ve yakılan tezek kokusu köyün her yanını sarmıştı. İçimde, bir şeyleri terk etmenin gücü ve aradığıma kavuşmanın sevinci vardı.

Gece bitimsiz gibi akarken, kısa aralıklarla kapı çalındı. Bu sesin tek muhatabı benmişim gibi ayağa fırladım. Beklediklerim gelmişti. Kısık lamba ışığının aydınlattığı odaya iki erkek arkadaş girmişti. Biri uzun boylu, diğeri orta boylu esmer, güleçti. İçeri girer girmez bana baktı ve gülümsedi. Selam sırası gelince

"Hoş geldiniz" dedi. Fazla konuşmaya gerek kalmamıştı. Arkadaş olmanın ilk avantajını yaşıyordum. Sanki yıllardır biriktirdiğim tüm sevgim dolup taşacaktı yüreğimden. Beni bu kadar heyecanlanmenin hangi hallerde neler düşündürdüğünü iyi biliyor olmalıydı ki, hemen kefiyesini çıkarıp, bana uzattı.

"Sağ ol istemiyorum" dedim. İhtiyacım olduğu halde almadım. Çünkü benim yüzümden o da kefiyesiz kalacaktı.

"Ben alışkınım. Sen soğuk alırsın, al bir şey olmaz" dedi.

İkinci bir itirazı yapmadan aldım.

"Adın ne" diye sordu.

"Daha isim bulmadım. Ama Rojin olsun istiyorum" dedim.

"Tamam. Adın Rojin. Artık bir gerillasın. Benim adım da Doğan. Bizde önce isim paylaşılır" dedi, gülümseyerek.

Sıcak gülümsemesiyle içime, tarifi imkansız olmayan, ama sözcüklere de sığmayan bir mutluluk doğdu. Geçici ya da sahte değildi duyumsadığım. Bir çocuk gibiydim. Dağın sihirli dünyasına girmiştim artık.

Kar ayaklarımın altında gevrek gevrek eziliyordu. Her adımımda sanki değişen yaşamımı soluyordum. Başlangıcın bilinmez olmasına rağmen. Bilinmezlik kaygı getirir her zaman. Ardı arkası kesilmeyen ve cevabı bilinmeyen sorular insanın içini yiyip bitirir.

"Nereye gidiyoruz?"

"Noktaya, arkadaşların olduğu yere."

"Çok arkadaş var mı orada?"

"Tahmin edemeyeceğin kadar" dedi ve anlatmaya başladı. Henüz kendime bile sormadığım ve soramadığım sorulara cevap veriyordu. İleride bu soruların cevaplarını arayacağımdan emin konuşuyordu. Söyledikleri kış soğuğunda ılık bir meltem gibi esiyordu içime. Bana sadece dinlemek kalıyordu. Bunları nereden biliyordu, nasıl anlıyordu, yıllar sonra anlayacaktım. Ama o gece kampa ulaşıncaya kadar, gerilla yaşamımın ilk yıllarına yetecek bilgiyi aldım.

O, tüm yaşanmışlıkların süzgeci gibiydi. Tecrübeleri bir ırmak kadar akışkandı. Yıldız altında, donmuş kar soğuğunda, sıcak sohbet eşliğinde ulaştığımız kampta ayrıldık. Vedalaşmadan, teşekkürümü almadan gitmişti. Sonradan, gerillanın vedalaşmak gibi bir adetinin olmadığını öğrendim. Vedalaşmak gerillada yoktu. Yokluk ile varlık arasına ölüm girse bile.

İkinci görüşmemiz yine bir alandan başka bir alana geçiş anında oldu. Ama bu sefer yaşam farklılığının ürkekliğini değil, benzerliğin samimiyetini kazanmıştım. Tatvan'dan Mutki alanına geçiyorduk. Doğan arkadaş kuryemizdi. Sonradan öğrendiğime göre Garzan'ın ilk kuryesiymiş.

Yürüyüş anında yine moral veriyor, konuşuyor ve en zor anlarda yardımcı oluyordu. Onu, bende bıraktığı izi gibi gördüm. Hatta onun daha farklı yönlerini de tanıdım. Coğrafyayı ayrıntılı tanıması, arkadaşlarla olan diyalogundaki saygınlığı, emekçiliği. Yol boyunca bıkmadan, usanmadan bize meyve topluyordu. Doğadan nasıl faydalanacağını iyi biliyordu ve doğayla aralarındaki o gizli uyumu tüm arkadaşlarıyla paylaşabiliyordu. Onunla her karşılaşmamız bir eğitim gibi geçiyor ve ben kendimi hep sorgulamak zorunda hissediyordum.

Mutki'den Sason'a doğru geçerken yine o kuryemizdi. Kışı Sason'da beraber geçirmiştik. Bu süre içinde onu daha iyi tanıdım. Neden bu kadar sevildiğini çözmeye çalıştım. O, insanın tüm korkularını kendinde yenmişti. Buydu çevresine güven veren. Olması gereken ve yaşanılan arasındaki uçurumu fark edince insan, ilk gözüne çarpan davranışlar buna dair oluyor. İşte Doğan arkadaş insanın yaşayabileceği korkuların bir çoğunu kendisinde yenmişti. Bunu yaşamın her alanında hissettiriyordu. Mesela yoldaşlarına bağlılığını yüzlerce kez ispatlamıştı. Onunla her yere gider, her mevzide çatışır, hatta ona gelen mermiye doğru atılabilirsin. Hırçın akan bir nehirden önce o geçer, soğuk havada önce o korunacak yer bulur, yaşama adapte olanlarla en çok o tartışırdı. Yaşamı sevmenin yöntemini öğretirdi. Bunları hep yapıyordu ve bu, onun için yaşam biçimi haline gelmişti.

Doğan arkadaşın arkadaşlara bağlılığının büyüklüğü düşmana olan tepkisinden geliyordu. Düşmana ve onun yarattığı kişiliğe öylesine intikam duyuyordu ki, bu onu inatçı kılıyordu. Güleç yüzünde öfke, asi çizgilere dönüşmüştü. Onu "Ser hışk" lakabını almaya kadar götürmüştü. Ağzından düşmeyen bir tek cümlesi vardı, "Her şey arkadaşlık için."

Karargahta geçirdiğimiz kış aylarında arada bir sohbetlerimiz oluyordu. Ama unutamadığım bir anısı hala dipdiri durur hafızamda.

Ovada halk çalışmalarında olduğum dönemde Batmanlı bir aile bana radyo hediye etmişti. O yıllarda radyo sahibi olmak, oldukça lüks sayılıyordu ve bugünkü gibi her arkadaşa radyo bulunmazdı. Karargahta kaldığımız süre boyunca karargah komutanından tüm arkadaşlara kadar, herkes radyomu istedi. Sadece Doğan arkadaş istememişti. Bir gün ona,

"Sen neden istemiyorsun?" diye sordum.

"Eğer ben radyoyu istersem, sen verirsin. Ama ben almak istemiyorum. Çünkü ona en az benim kadar senin de ihtiyacın var" dedi.

Onun bu tavrından sonra hiç kimse radyomu istemedi. Karargahtan ayrıldığım gündü. Radyoyu ona vermek istedim, kabul etmedi. Israrımdaki kararlılığı görünce reddetmedi.

Son görüşme

Helkız'a gidiyorduk. Değişmez mekanımıza doğru yol alırken, güneşten önce Helkız'a ulaşmaya karar vermiştik. İki bölük Golaf'ta eylem planlaması için buluşmuştuk ve oradan beraber ayrılıyorduk. Yine bir hareketlilik başlıyordu. Gerillanın aşina olduğu, ama hep ilkmiş gibi yaşadığı o eylem heyecanı sarmıştı herkesi. Bu heyecan hiç eksilmezdi ve herkeste bir başka çeşit yaşanırdı. Eylem, her sohbetimize, tartışmamıza konu oluyordu. Başarı, inisiyatif, zorluk ve yoldaşlık... Tahmin edilenler ve edilmeyenler yanında bir de sürprizler vardı savaş ortamında. Anılardan silinmeyen, hafızalara büyük harflerle yazılan izler de bu sürprizlerdir.

Golaf'ı arkada bırakırken, onu bir daha görüp göremeyeceğimi bilemediğim için, dönüp arkama baktım. Karanlıkta bile aynı heybetiyle sessiz görünüyordu. Bizleri uğurluyordu sanki. Neden Helkız'a gittiğimizi o iyi biliyordu. Çünkü '94 operasyonlarını o da en az bizim kadar zorlu geçirmişti. Ve inanıyorum ki, o da en az bizim kadar istiyordu bu acımasız yönelime bir cevap vermeyi. İşte bu yüzden sanki ayrılmamıza seviniyordu. "Hoşçakal Golaf" dedim yavaşça. Duysun istedim. Yıldızlarla buluşmuş zirvesine son kez bakıp patikanın keskin virajını döndüm.

Sabaha doğru, daha şafağa dair izler yokken Helkız'a ulaştık. Çakıl taşlarının ayaklar altında çıkardığı sesler dışında çok sessizdi her yer. Helkız'ın ağaçsızlığına hep kızmışımdır. Volkanik bir dağ olması suçunu hafifletiyordu, ama yine de ağaçsız bir dağ tercihim olamazdı. Sason'un en yüksek dağlarındandır Helkız. Öykusünü hep merak etmişimdir. Adı bir genç kızı çağrıştırıyordu bana. Sonradan öğrendiğime göre bir padişahın kızı varmış, adı Helkız'mış. Sevdiğiyle evlenmesine izin verilmeyince, onlar da bu dağa kaçmış. Padişah adamlarını göndermiş. Helkız ele geçmemek için kendisini uçurumlardan atmış. Ne tuhaf! Bu öyküyü daha öğrenmemiştim ki, Helkız adında bir arkadaşımız çatışmada cephanesi kalmayınca kendisini aynı uçurumlardan atmıştı.

Tarihimiz, uçurumlardan kendisini atan kadınlarla doludur. Bese'den, Helkız'dan, Beritan'a kadar. Arada daha ismini sayamayacağım kadar kadın, uçurum saklamış yüreğinde. Her kadının bir uçurumu vardır. Bazıları kayalıklardan atar kendilerini, bazıları ise hiç tereddüt etmeden pimini çeker bombasının. Ölümü sevmek değildir bu. Onurlu yaşamın tercihidir. "Teslim olmaktansa parçalanmayı yeğlerim" demektir. Kaldı ki, bu da, yaşama dair en güzel duyguların taşınmasından doğar.

Helkız'ın kuzeyinde Mereto, güneyinde Gamıka, bir yanında Sason, ve çevresi korucu köyleriyle çevrilmiştir. Helkız'a gitmek zor olduğu gibi kalmak da bir o kadar zordur. Hele orada eylem yapmak daha zordur. Çünkü alanı korucular tutuyordu. Onlar hem araziye hakimdi hem de kraldan daha kralcıydı. Helkız volkanik bir dağ olduğu için fazla geniş değildir. Bu nedenle tepeyi kim tutarsa çatışma boyunca avantaj ona geçiyordu.

Tepecilerimiz tepeye ulaşır ulaşmaz, düşmanın bazı tepelere konumlandığını fark etmişlerdi. Sabaha kadar yürümüş olmanın yorgunluğunu daha atlatamadan düzenleme yapıldı ve hızla çatışma düzenine geçildi. Bölükler tepelere ayrıldı. Takımlar ve timler biçiminde mevzilendi. Çatışma sırasında tüm arkadaşların güvenliğinde ve savunmasında olan bir yerde ise hasta, savaşa yeni katılmış arkadaşlarla birlikte bölge komutanı ve çatışma koordinesi olan Dılgeş arkadaş kalıyordu. Ben ve kısa bir süre önce İstanbul'dan partiye katılmış olan doktor arkadaş da, yaralanma olduğunda olay yerine gitmek için bekliyorduk.

Saat yediye geliyordu. İnceden inceye bir kar yağıyordu. Fırtına yoktu, ama rüzgar üşütüyordu. Ateş yakmış, çevresinde daire oluşturmuş, kahvaltı yapıyorduk. Tam bu sırada tüm mevzilerdi çatışmalar başladı. Çok uzakta olmayan mevzilerden ardı arkası kesilmeyen mermi sesleri geliyordu ve biz hangi duygularla kahvaltı yapıyorduk! Yapıyorduk demek yerinde olmaz. Kimsenin ağzını bıçak açmıyordu. Moralsiz değildik, ama, böylesi anlarda en büyük morali, arkadaşların yanında savaşmanın vereceğini biliyorduk. Onun ötesi avuntudur ve bunu herkes bilir. İşimiz zordu bu yüzden.

Grup sorumlusu Doğan arkadaş çok durgun görünüyordu. Ateşi karıştırıyor, yüksek sesle konuşuyordu. Mermi seslelaklarımızda. Ancak bizi uyardığı gibi kendisini yere atmamıştı. MG-3'le yapılan taramada kafasından yaralanmıştı. Arkasındaki koca kayalığa çarpıp, yere yığıldı. Nokta bir anda kıyamet gününe döndü. Ne yana baksam yere düşen arkadaşlar, barut kokusu, ardı arkası kesilmeyen mermi sesleri ve uyarı bağırışları... Ateşin kenarına düşen iki arkadaşa baktım. Yapacak hiçbir şeyin olmadığını anladığımda inleyen bir arkadaşın yanına gittim. Yarası hafifti. Bir yandan arkadaşlarla ilgileniyor, diğer yandan uzaktan uzağa Doğan arkadaşa bakıyordum. Ona yaklaşamıyordum. Doktor arkadaş ilgileniyordu. "Demek yaşıyor" diyordum doktorun onun yanında geçirdiği her dakikada.

Yaklaşırsam kötü sonu görecekmişim gibi düşünüyordum. Onu hep ilk gördüğüm hali ile anımsamak istiyordum. Biliyordum ki kötü sahneler hiçbir zaman unutulmuyor ve bizler en acı veren anları daha çabuk hatırlar, hatta hep o anı anımsarız. Doğan arkadaşı yaralı hali ile değil, güleç haliyle sonsuza dek hatırlamak istiyordum. Birden doktor arkadaş bana dönerek, "yardım eder misin?" diye seslenince, gitmek zorunda kaldım.

onlara söylemeye cesaret edemedi. Herkesin iyi olduğunu, bir arkadaşın yaralandığını söylemişti. Doğan arkadaşın yaralandığını ve diğer arkadaşların şehadetlerini söylese arkadaşların ne denli olumsuz etkileneceklerini iyi biliyordu. Arkadaşlar kısa sürede tepeyi ele geçirdiler. Cihazda tekmil veriyorlardı. İntikam saldırısı yaptıklarını, çok kayıp verdirdiklerini söyleseler de rahatlayamıyor, acımızı dindiremiyorduk. Dılgeş arkadaş sürekli bize bağırıyor, "Doğan'ı kurtarın!" diyordu. Düşmandan kayıp ne kadar çok olursa olsun, bizim için önemli olan arkadaşlarımızdı. Onlar yeri doldurulamaz boşluklar yaratır. Öldürerek değil, severek yaşamı yaratıyoruz. Sevgiden giden bizden gidiyordur. Yerini ölülerle değil, yine ancak sevgiyle doldururuz.

Çatışmadaki arkadaşlara hiçbir şey yansıtmamıştık. Çünkü herkesi etkileyecekti ve çatışmada istenmeyen sonuçlara yol açabilirdi. Bu nedenle sadece çatışma sonrasına değil, geri çekilme bitinceye kadar söylememeye karar verdik. Doğan arkadaşı dört arkadaşla birlikte noktanın beş on dakika yukarısındaki mağaraya götürdük. İnlemesi hiç dinmiyordu, iki ar-

rini duymamak için özel bir çaba sarf ediyordu sanki. Doğan arkadaş savaşkanlığı ve cesareti ile tanınıyordu. Böylesi anlarda sanki hep en önde olması gerekiyormuş gibi hissettiğinden dolayı arkada kalınca duygusal olarak yıpranıyordu. Gözleri uzaklara dalıyordu. Bazen ayağa kalkıyor, yüzünü mermi seslerinin geldiği yöne çeviriyordu. Onun bu durgunluğu tüm arkadaşları etkiliyordu. Çünkü Doğan arkadaş girişkenliği, atikliği ve sevgi dolu davranışlarıyla tüm arkadaşların sevgisini kazanmıştı. Olduğu her yerde model gibiydi. Ondan öğrenecek o kadar çok şey vardı ki! Bu nedenle onun sevindiği, üzüldüğü şeyler hepimizi çok etkiliyordu.

Gün öğleye kavuşuyordu. Kar aynı tonda ve aynı hızda yağıyordu. Çatışma sesleri gittikçe artıyordu. Dılgeş arkadaş tüm mevzilerle bağlantı kuruyordu. Hepsi çok iyiydi. Çatışmanın akşama kadar sürmesi gerekiyordu. Gecenin inanılmaz avantajından faydalanarak geri çekilecektik. Daha kendimizi düşünmeye vakit bulamadan, noktamızın karşısında duran tepenin arkasındaki uçurumlardan üç asker sızmalı bir şekilde çıkmış, tepenin zirvesinde duruyorlardı. Tepedeki yabancı görüntüyü ilk Doğan arkadaş görmüştü. Önce onların arkadaş olabileceklerini düşündük. Ancak bu yön ne mevzilere yakında ne de orada arkadaşların olabileceğinden Dılgeş arkadaşın haberi vardı. Askerlerin o uçurumu çıkıp tepeyi tutacaklarını hiç tahmin etmiyorduk. Daha ne olduğunu anlamadan Doğan arkadaşın,

"Yere yatın!" diye bağırışı çınladı ku-

Alnından aldığı yaradan sızan kan, yanağından boğazına doğru sızıyordu. Bizi duymuyordu, konuşamıyordu da. Sadece inliyordu. Hem de daha önceden duymadığım bir acıyla. Belki de Doğan arkadaşa hiç yakıştıramadığım için bana yabancı geliyordu bu inleme. Yüzünde de yabancı bir ifade vardı zaten. Donmuş mu desem, acılı mı, öfkeli mi? Bilemiyorum. Ama şunu iyi biliyordum ki Doğan arkadaşın insana huzur veren, insanı heyecanlandıran bakışı, ifadesi değildi bu.

Bazı arkadaşlarımız vardır, bunlar, sanki bakışlarıyla, davranışlarıyla etkili olmak için dünyaya gelmişlerdi. Ve her davranışı başkalarına güç vermek, örnek olmak için yaparlardı. Kendisi için istemek, beklemek ya da dar bir dünyaya tıkanıp, kalmak yoktur onların yaşamında. Bu yüzden onlar gidince bizden de bir parça gider gibi olur. Çünkü onlar emekle girmişlerdi yüreklere, oradan çıkmaları da bir o kadar zordu. Sesini duymamak için kulaklarımı tıkamak istedim. Bakmamak için başımı gökyüzüne kaldırıyor, yüzüme düşen birkaç kar tanesinin eriyip, gözyaşıma karışmasını bekliyordum. Ağladığımı kimse görsün istemiyordum. Hele Doğan arkadaşın görmesini hiç istemiyordum. İki arkadaş şehit düşmüştü ve Doğan arkadaş yaralıydı. Çok duygusallaşmıştım. Soğukkanlı olamıyordum. Ne yapacağımı dahi bilmiyordum.

Bu arada Dılgeş arkadaş bir grup arkadaşı düşmanın ateş açtığı tepeye gönderdi. Olup biteni kısaca anlattı, ama şehitleri ve Doğan arkadaşın yaralandığını

kadaş yanında kaldı ve biz de hızla noktaya indik. En zoru Doğan arkadaşla vedalaşmaktı. Onunla ilk tanıştığımızda da vedalaşmadan ayrılmıştık. Belki o tekrar karşılaşacağımızdan emindi, ama ben bilmiyordum. Gerçi savaş koşullarında neyin, ne zaman olacağı belli değildir. Bazen yıllar öncesinde ayrıldığın arkadaş ile nice tehlike ve yaşanmışlık ardından tekrar görmenin heyecanını yaşarken, bazen de iki saatlik bir uzaklıkta ayrılık –hatta yan yana bile– gelebilir.

Onunla yine vedalaşmayacaktım. Yaşamayacağından emin olmama rağmen bunu yapmayacaktım. Ona gideceğimi söylemeden ayrılmalıydım. Son kez, kana bulanmış yüzüne baktım. İstemediğim halde ona veda ediyordum. Bu gencecik beden hangi hayaller ve idealler uğruna savaştı. Neler düşlüyordu, nasıl yaşıyordu ve bir mermi ile nasıl uçtu tüm emekler. Yaşadıklarının yüceliğinin yarımlığına mı üzüleyim, yoksa yaşanmamışlığına mı? Göz yaşlarım artık kaygısızca akıyordu. Aklımdan Doğan arkadaş gibi vakitsiz düşen kaç arkadaş geçiyordu. Hepsi biraz Doğan'dı. O bir çok yoldaşın güzelliğini aynı anda kendisinde toplamıştı ve acısını büyük kılan da oydu. Onunla birlikte vakitsiz gidenlerin güzelliklerinin de gitmesiydi. Daha fazla kalmanın bir anlamı yoktu. Her zaman birbirimize söylediğimiz gibi "görüşürüz" dedim. Doğan arkadaşa söylemiştim, ama bana diğer arkadaş cevap verdi. Gülümsedim. Hiçbir zaman cevapsız kalmıyordu ve unutulmuş olmuyordu yaşam. Boşluk hemen dolduruluveriliyordu.

Kızgınlıkla, öfkeyle, dinmez bir acıyla noktaya koşarak indim. Acele etmeliydim. Çünkü çatışma sesleri azalmıştı, arkadaşlar her an noktaya dönebilirlerdi. Onlar ulaşmadan önce noktada olmalıydım. Doğan arkadaşın yokluğunu nasıl açıklayacağımızı bilmiyordum. Böylesi anlarda arkadaşları dört gözle bekleyen odur ve savaşa dair en heyecanlı sahnelerin anlatılacağı arkadaş da Doğan arkadaştır. Adım gibi emindim ki, noktaya gelen her arkadaş önce onu soracaktı. İyi bir yalan bulmalıydık.

Hava ağır ağır kararıyordu. Güne beraber başladığımız iki arkadaş aramızda yoktu ve Doğan arkadaş yaralıydı. Güneş kayar gibiydi dağların ardına. Her şeye rağmen yaşamın sürdüğüne dair izler taşıyordu bu hüzünlü akşam. Havanın kararmasıyla birlikte gruplar gelmeye başladı. Yorgunluğun aktığı gözler ışıl ışıldı. Hepsi gün boyu yürüttükleri o çetin mücadeleyi anlatmak istiyordu ve ben hepsini dinlemek istiyordum. Savaşı başka bir açıdan paylaştıysam da onları dinleyerek o heyecanlı anları da paylaşmak istiyordum. Belki de gün boyu yaşadıklarımı unutmak istiyordum. Dılgeş arkadaş uyarı yaptı,

"Arkadaşlar acele edin. Geri çekilme alanımız oldukça uzak. Hemen yola koyulmalıyız" dedi. Hareket saati gelip çattığında, cevabını beklemeden sordukları "Doğan arkadaş nerede" sorusuna şimdi ayrıntılı bir cevap bekleyerek soruyorlardı. Vereceğim her cevabın yalan olduğunu hemen hissedeceklerini iyi biliyordum. Ben de arkamı dönüp "bilmiyorum" diyordum.

Sonra şehit düşen iki arkadaşın yokluğu fark edildi. Dılgeş arkadaş sert bir komutla,

"Bazı şeyleri öğrenmek zorunda değilsiniz. Örgütsellik diye bir şey var herhalde. Çabuk askeri düzene geçin, gidiyoruz" dedi. Bu uyarı üzerine kimse soru sormadı.

Düşman bulunduğumuz yeri tahmin ediyordu. Çevremize çember pusu atmıştı. Saatler ilerledikçe çemberi daraltıyordu. Planladığımız yola girer girmez bir pusunun içinde olduğumuzu anladık. Yolumuzun yönünü aşağı doğru kaydırdık ama çok ağır yürüyorduk. Öncüler hem yolu keşfediyorlardı hem de önümüzde pusu olup olmadığını kontrol ediyorlardı. Bu nedenle beş dakikada kat edeceğimiz yolu yarım saatte alıyorduk. Hiç hesaba katmadığımız şey ise, arkadaşların mağaranın önünden geçerken, Doğan arkadaşın sesini duyacak olmalarıydı. İçeriden Doğan arkadaşın bağırışı ve inleme sesleri geliyordu. Arkadaşlar o kadar ağır yürüyorlardı ki, mağarada inleyen sesin Doğan arkadaşa ait olduğunu anlıyorlardı. Artık saklayacak bir şey kalmamıştı. Sesi duyan, yönetimin yanına koşuyor,

"Doğan arkadaşı da götürelim" diyordu. Ağlayanlar, mağaraya gitmek isteyenler oldu, ama Dılgeş arkadaş hiç kimsenin sırasından çıkmasına izin vermiyordu. Diyebilirim ki o yarım saatlik yürüyüş tüm arkadaşlara işkence gibi gelmişti ve gün boyu aldıkları moral bir anda uçup, gitmişti.

Doğan, büyük ve karanlık mağarada, kendinden geçmiş bir halde inlerken, biz çatışmada hafif yaralanmış arkadaşlarla birlikte oradan uzaklaşıyorduk. Ardımızda unutulmaz anıları ve güzel yoldaşları bırakarak gidiyorduk. Karanlık ne gözyaşımızı saklayabiliyor ne de acımızı dindiriyordu. Doğan arkadaşın kısa bir süre sonra şehit düşeceğine emindik, sadece bekliyorduk. O anı görmediğimiz için hepimiz biraz olsun şanslı mı sayılırdık, bilemiyorum. Ama Doğan ve diğer arkadaşları kaybettiğimiz için ve acılarını paylaşarak hafifletemediğimiz için de şanssız sayılırdık.

Yoldaşın sevgisini paylaşmanın onuru kadar, onun yokluğunu doldurma çabası da değerlidir. Çünkü o biraz ben, biraz da Kürdistan'dır.

BÊZAR'A YAKARIŞ

Not: TC'nin Bezar Dağında kimyasal silah kullanarak şehit edilen arkadaşların künyelerini yayınlıyoruz

Adı, soyadı: **Deniz GÜNER**
Kod adı: **Rizgar**
Doğum yeri ve tarihi: **Elbistan, 1 Temmuz 1976**
Mücadeleye katılım tarihi: **Eylül 1993**
Şehadet tarihi ve yeri: **17 Mayıs 1994, Bêzar dağı-Adıyaman**

Adı, soyadı: **İsmail TÜMEN**
Kod adı: **...**
Doğum yeri ve tarihi: **Gave Adıyaman, ...**
Mücadeleye katılım tarihi: **...**
Şehadet tarihi ve yeri: **17 Mayıs 1994, Bêzar dağı-Adıyaman**

Adı, soyadı: **Şexo ÇAYIR**
Kod adı: **...**
Doğum yeri ve tarihi: **Azıkanlı-Adıyaman, ...**
Mücadeleye katılım tarihi:
Şehadet tarihi ve yeri: **17 Mayıs 1994, Bêzar dağı-Adıyaman**

Adı, soyadı: **Doğan OTER**
Kod adı: **Seyitxan**
Doğum yeri ve tarihi: **Çokpınar köyü Adıyaman, 1978**
Mücadeleye katılım tarihi: **1994**
Şehadet tarihi ve yeri: **17 Mayıs 1994, Bêzar dağı-Adıyaman**

Adı, soyadı: **Kamber YAVUZ**
Kod adı: **Welat**
Doğum yeri ve tarihi: **Dadağan köyü Adıyaman,** ...
Mücadeleye katılım tarihi: **1992**
Şehadet tarihi ve yeri: **17 Mayıs 1994, Bêzar dağı-Adıyaman**

Adı, soyadı: **ALİ ELÇİ**
Kod adı: **...**
Doğum yeri ve tarihi: **Kotur-Adıyaman, ...**
Mücadeleye katılım tarihi:
Şehadet tarihi ve yeri: **17 Mayıs 1994, Bêzar dağı-Adıyaman**

Adı, soyadı: **Kember YAMAÇ**
Kod adı: **...**
Doğum yeri ve tarihi: **Kotur-Adıyaman,** ...
Mücadeleye katılım tarihi: **...**
Şehadet tarihi ve yeri: **17 Mayıs 1994, Bêzar dağı-Adıyaman**

Adı, soyadı: **Hüseyin İLHAN**
Kod adı: **...**
Doğum yeri ve tarihi: **Malatya, ...**
Mücadeleye katılım tarihi: **...**
Şehadet tarihi ve yeri: **17 Mayıs 1994, Bêzar dağı-Adıyaman**

Adı, soyadı: **Ulfan ÇİNTAY**
Kod adı: **...**
Doğum yeri ve tarihi: **Malatya, ...**
Mücadeleye katılım tarihi: **...**
Şehadet tarihi ve yeri: **17 Mayıs 1994, Bêzar dağı-Adıyaman**

Adı, soyadı: **Şükrü TÖRE**
Kod adı: **...**
Doğum yeri ve tarihi: **Malatya, ...**
Mücadeleye katılım tarihi: **...**
Şehadet tarihi ve yeri: **17 Mayıs 1994, Bêzar dağı-Adıyaman**

Adı, soyadı: **Ferhat BURAN**
Kod adı: **...**
Doğum yeri ve tarihi: **Malatya, ...**
Mücadeleye katılım tarihi: **...**
Şehadet tarihi ve yeri: **17 Mayıs 1994, Bêzar dağı-Adıyaman**

Adı, soyadı: **Hüseyin KANLIBAŞ**
Kod adı: **...**
Doğum yeri ve tarihi: **Malatya, ...**
Mücadeleye katılım tarihi: **...**
Şehadet tarihi ve yeri: **17 Mayıs 1994, Bêzar dağı-Adıyaman**

Adı, soyadı: **Yusuf BOZTAŞ**
Kod adı: **...**
Doğum yeri ve tarihi: **Malatya, ...**
Mücadeleye katılım tarihi: **...**
Şehadet tarihi ve yeri: **17 Mayıs 1994, Bêzar dağı-Adıyaman**

Adı, soyadı: **Hüseyin SARITAŞ**
Kod adı: **...**
Doğum yeri ve tarihi: **Malatya,** ...
Mücadeleye katılım tarihi: **...**
Şehadet tarihi ve yeri: **17 Mayıs 1994, Bêzar dağı-Adıyaman**

Ey! Gem vurulmaz, boyun eğmez dağlar
Ey! Her karışı kanla sulanan koca Bêzar
Ey! Yigit canlarıyla kızıllaşan güneş
Ey! Tarihin beşiği Nemrut

Duyun! Duyun bizi, 28 can daha verdik bu topraklara. Her biri kıpkızıl mayıs renginde, tam da Mayıs'ın on yedisinde. Nice tohumlar ektik Bêzar'a, nice yiğitler. Canları Bêzar'ın koynuna gömdük, tohum çiçek açsın diye. Ve Mezopotamya'yı rengarenk süslesin diye, can verdik birer birer. Bir bilseniz, Bêzar dağındaki yaşam çiçeklerini? Ve bir bilseniz Napalmlara inat yeşeren kan çiçeklerini. Bir bilsen Bêzar, bir bilsen! Bir bilsen 28 can, 28 fidanın Napalm ve kimyasal gazlara direnişlerini. O an neden bir ah bile etmedin Bêzar? O an neden kucak açmadın evlatlarına. Vicdanın o kadar mıydı? Bêzar. Vicdanın taş mıydı? Oysaki sen gördün. Sen de şahit oldun o kansız ölüme.

Anlat Bêzar anlat!

Toprağın nasıl bir başka kavrulduğunu, havanın nasıl bir başka solduğunu, taşların nasıl siyahlaştığını, canların nasıl kömürleştiğini. Anlat Bêzar anlat! Ve kömürleşmiş canları. Anlat ki tarih utansın, anlat ki, Gılgamış bir kez daha bu topraklarda ölümsüzleşsin, anlat ki Şamaş'ın güneşi Nemrut'ta değil, Bêzar'da doğsun. Ve duysun sesini, taşlaşmış yürekler, felç olmuş beyinler. Karanlıklar aydınlansın artık, karanlıklar aydınlansın Bêzar! Bilmelisin çoktan doğmuş güneş, taa Eruh'tan doğmuş, Gabar'a uzanmış, ulaşır olmuş Cudi'ye Zagros'a. Koca Agırı'den bile görülür olmuş. Sen neden daha güneşi ararsın öyle.

Ey! Bêzar.

Ülkemin bahtsız gelini lal olmuş, biçare olmuşsun yine. Kolay değil 28 cana mezar olmak. Kolay değil bilirim. Tarihinden bilirim, yaşlıdır tarihin. Bir çınar kadar yaşlıdır. Belki de daha yaşlı. Kim bilir? Belki de Adem'e kadar uzanır tarihin. Yanı başında Nemrut hala dimdik ayaktadır. Güçlüdür nedense. Parlak bir güneşten alır o gücü. Tarihe uzanır ve sabahın o tan atmasında ufukta görünür. Ama ya sen! Sen öylemisin Bêzar? Söyle bana? 28 cana sahip çıkamadın, söyle? Sen mi suçlusun, yoksa tarihin lanetlileri mi?

İtiraf et!

Yoksa tarih asla seni affetmeyecek. Seni lal etmişler değil mi? Sana söyletmeyecekler. Bir müddet itiraf etmeyeceksin gerçekleri, biliyorum. Ama, bir şey daha biliyorum ki, bir gün söyleteceğiz sana. Bir gelecek, bir mabet dikip Bêzar'ın üstüne, adına "Bêzar özgürdür" diyeceğiz. Ve 28 canın ismini o puslu zirvelerinde güneşe çakacağız ve her tan atımında bu ülkenin çocukları gelip adak adayacaklar güneşe. Selam duracak o yiğitlere. Bir an için soluyacaklar seninle o Napalm gazını. Belki ölmeyecek onlar, ama 28 canın kansız ölümünü hissedecekler iliklerinde. O zaman Melik isminde bir yiğidi görecekler çocukları! Görecekler tan atımında güneşe uzanan bir turna katarını. Melik önde, arkasında 27 can daha var, keşke şimdi bir anlatsam da, pir anlatsam Melik'i. Bilmem ki, nasıl anlatsam Bêzar! Bilmem ki, nasıl anlatsam Melik'i?

Ya o daha Güneş yüzü görmemiş gencecik 27 canı nasıl anlatsam? Eksik anlatsam da bağışla beni Bêzar, bağışla. Ben yine Melik'i anlatayım o cengaverlerin anısına. Nasıl anlatayım? O dağ yüzlü cengaveri? O Piran gülüşlüyü nasıl anlatsam? Koye Spi'ye bakan tek katlı betonarme evlerini? Daha beşikte iken annesinden duyduğu:

Oy lawo...oy lawo.
Derdî koli mayey tu zafo
Ez çi vajo çi ne vajo
Ez kira vajo kira ne vajo

Ağıtları nasıl anlatsam? Piran'da çocukluğunu mu? Okula giderken çalışkanlığını mı? Ve 'ben emeğimle öğrendim, siz de emeğinizle öğrenin' deyişini mi anlatsam sizlere. Yoksa, Adana'ya babasının tayini çıkıp Adana günlerini mi anlatsam? Hayır hayır! En iyisi üniversite yıllarını anlatmak. Ya o yılları nasıl anlatsam? Kendisiyle buluşma, özüyle tanışma ülkesiyle sözleşmesini mi anlatsam? Nasıl anlatsam o yılları? Kabına sığmayan bir delikanlıyı mı anlatsam? Fırtınalaşan bir ülke özlemini mi anlatsam yoksa Melik'in gerilla olup dağlara çıkmasını mı anlatsam Bêzar? Dağlardan bir şahin gibi süzüldüğü o anı anlatmak o kadar zor ki. Ve o dağları feth eden yürüyüşünü mü? Bilmem ki hangisini anlatsam Bêzar? En iyisi o dağlardan kopup gelen sevdasıyla İskenderun günlerini mi anlatsam.

Nasıl anlatsam?

Siz bilir misiniz dağı şehre taşırmayı, şehri dağlaştırmayı? Ya siz bilir misiniz Melik'in komutasında yaşamın güzelliğini, duruluğunu, roman sadeliğinde o akıcı anlatımını? Bilemezsiniz, çünkü, görmediniz. Emeğin, bilginin deryasında Melik'in nasıl yüzdüğünü. Çünkü görmediniz; Ondaki yoldaşlığa bağlılığı, sevgi, saygıyı ruhlara akan inancı. Çünkü görmediniz halk sevgisini, Önderiğe bağlılığını. Ama eminim ki görseydiniz siz de severdiniz benim gibi onu. Siz de severdiniz, ciddiyetini, örgütçülüğünü ve üstün insan vasıflarını. Onunla olsaydınız bir parça kendinizden bilirdiniz derim size. Onunla fırtınalaşır, dağlara kanat çırpardınız. O'nu, O'nu görenler bilir. O'nu anlatmak, Onunla yaşamak, Onunla olmak nedir bilir misiniz? Bir parça gerillayla olmak, bir parça tarihle olmak gibidir.

Ey yüzü yaşlı Bêzar!

Onunla en son sen birlikte oldun Bêzar! Yönünü sana vermişti sana sığınmıştı. Seni dost bilmişti 27 yoldaşıyla. Çocuklar gibi şendiler bir oğul şefkatıyla sığınmıştılar sana. "Bu dağ zelzele olup, yıkılsa da başımıza taş yağmaz" dercesine güveniyorlardı sana Bêzar. Söyle Çiyayê Bêzar! Hiç acımadın Onlara değil mi? Susma öyle Bêzar! Susma !!! Sen de suçlusun Bêzar, sen de.

Sessiz duruşun neden?

O zehirli gazları emişin neden?

Oysa ki bir alazlansan içinde, bir volkan olup patlasan o tarihin kerberosların üzerine.

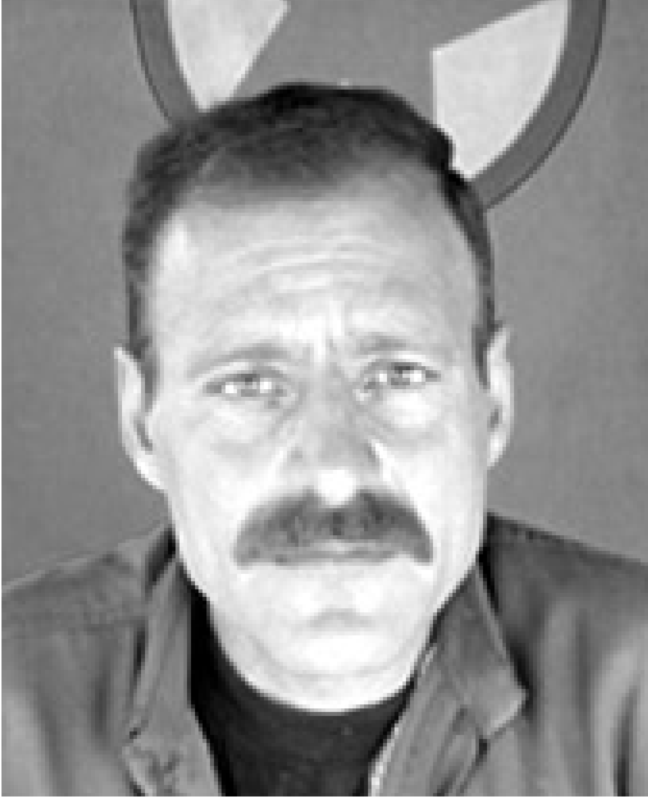
Ne olurdu sanki? O zaman Melik ve 27 cana mezar olmazdın belki. O canlara, bir can katmazdın belki. Sanmaki Bêzar, seni insafsız yargıladığımı, seni değil, senin şahsında senin bedenin üzerinde yanan, yıkılan bu vahşeti yargılıyorum. Öfkem sana değil, seni bu vahşete zorla tanıklık eden insanlık düşmanı lanetlileredir.

Mücadele Arkadaşları

Deniz Güner (Welat)

Şehitler devrimci emeğin yoğunlaşmış bir ifadesidir

Adı, soyadı: **Selman Akbaş**
Kod adı: **Zamani**
Doğum yeri ve tarihi: **Mardin Çelikek köyü ...**
Mücadeleye katılım tarihi: **1992**
Şehadet tarihi ve yeri: **21 Şubat 2003, Çığ altında şehit**

İnsan emeğin mülkiyeti konu edilmesi ile başlayan, insanın kendisine, topluma ve doğaya yabancılaşma süreci aynı zamanda özgürlük ve eşitlik arayışını beraberinde getirdi.

İnsanlığın doğuşuna ve yükselişine kaynaklık eden Ortadoğu bu anlamda çelişkilerin başlangıç alanıdır. Uygarlıksal gelişmenin yatağı olan Ortadoğu bir anlamıyla da insanlığın yarattığı birikimlerin temelidir. Ortadoğu'nun bu konumu günümüzde daha bir anlaşılır hale gelmektedir.

Ortadoğu'nun merkezinde yer alan Kürdistan ise, tüm çelişkilerin bileşkesi gibidir. İnsan emeğinin yarattığı uygarlık değerlerinin doğduğu yerdir. İlk insan, ilk yerleşim, ilk üretim, ilk aile, devlet, kültür, sanat kısaca her şey özgürlüğün ve eşitliğin yaşandığı neolitik devrimin geliştiği alandır. Kürdistan'da derinden yaşanan neolitik devrim etkilerini günümüze kadar taşırırken, ilk yabancılaşmanın yaşandığı alan olması itibariyle de egemen sistemin şiddetli etkilerini günümüze kadar yaşamıştır.

Tarihsel, sosyolojik gerçekliği böyle olan bir alanda yaşamak ve yaşam mücadelesi vermek başlı başına bir olaydır. O nedenle kahramanlıklarla ihanetlerin at başı koştuğu bir gerçekliği vardır.

Ezilenler adına mücadele yürütmek demek, egemenlerin tüm hışmını üzerine çekmek, her türlü zulmü göze almak ve her türlü fedakarlıkta bulunmak demektir. İşte genelde Ortadoğu, özelde Kürdistan'da özgürlük ve eşitlik mücadelesi yürütmenin anlamı budur. Bu nedenle adına kahramanlık destanlarının, şiirlerinin ve türkülerinin dizildiği, yazıldığı ve söylendiği özgürlük kahramanlarının doğuş gerçeği böyledir.

Bireyde toplumu, toplumda bireyi çözümlemek mümkündür. Birey ve toplum arasındaki diyalektik bağ tartışmasızdır. Tarihsel, toplumsal birikimin ifadesi olan birey, az veya çok onu yansıtır. Hangi yönlü yansıttığı veya yansıtacağını ise bilinci belirler. Bilinci oranında etkin rol oynar. Bu anlamda devrimci bilince sahip birey, hem geçmişi çözümler, hem günceli anlar, hem de geleceği formüle eder. Kişiliği geçmişten geleceğe uzanan köprü gibidir.

Kuşkusuz topluma öncülük edenler az yetişir. Nicelik olarak az olan, ama nitelikleriyle topluma yön veren öncüler geleceğin yaratıcılarıdır. Bu anlamıyla ezilenler nezdinde kahraman olarak görülen öncüler, egemenler nezdinde tehlikelidirler ve etkisizleştirilmeye çalışılırlar.

Şehit ve şehitlik kavramları bu noktada devreye girer. Her ne kadar egemenler tarafından çarpıtılarak kullanılıyorsa da, bu kavramlar en çok özgürlük ve eşitlik mücadelesinde yaşamını yitirenler için kullanılır. Milyonları bulan şehitler ordusu, bu kavramları kutsallık derecesinde değer görür hale getirmiştir. Şehitler ezilen ve sömürülen insanlığın yüz akı, onur ve gurur kaynaklarıdır.

Kürdistan gibi bölünüp, parçalanılarak paylaşılan bir ülkede mücadelenin daha zorlu gelişeceği, bedellerinin daha ağır olacağı açıktır. Egemen gerici sistemin inkar ve imha çizgisindeki ısrarı, bu bedeli daha da ağırlaştırmıştır.

Özgürlük ve eşitlik hareketi olarak PKK'nin doğuşu, Kürdistan'da yeni bir dönemin başlangıcına yol açar. Yabancılaşmanın her türüne karşı öze dönüşün ifadesi olan bu çıkış, egemen sistemin uzantılarının hışmına uğrar. Kürdistan halkı, PKK şahsında direnişe geçer ve on beş yıllık savaş pratiği sergilenir. Her türlü eşitsizlik ortamında, gücünü haklılığından alan bu direniş yepyeni değerler ortaya çıkarır. Örgüt, Önderlik, strateji, taktik, savaş, barış, gazilik, şehitlik gibi olgularda ifadesini bulan direniş süreci, yok oluşun eşiğine getirilen bir halkın yeniden dirilişini ifade eder.

Ulusal toplumsal kurtuluş mücadelesi tüm Ortadoğu'yu ve giderek uluslararası alanı etkiler hale gelir. Ezilen sömürülen insanlık için, bilinç, direnç ve umut kaynağı olarak giderek artan oranda etkili olur.

Sosyal, siyasal ve kültürel etkileri oldukça derin olan özgürlük mücadelesiyle egemen sistem sorgulanmaya, yargılanmaya başlanır. Beş bin yıllık egemenlik sistemi temelden sarsılmaya başlar. İnsanlığın özgür geleceği olan sosyalizmin eşitlikçi ve özgürlükçü değerlerine özlem daha bir gelişir. Kürdistan dağlarında yanan isyan ateşleriyle ısınan halklar harekete geçmeye başlar. Gerillanın özgürlük yürüyüşüne katılan milyonlar ile adeta deprem yaşanır.

Otuz yılı aşkın bir süreci bulan özgürlük mücadelesi böylesine görkemli değerleri ortaya çıkarır. Kuşkusuz bu mücadelede saf tutan, emek veren, bedel ödeyen herkes kahramanlık destanlarının yaratıcılarıdır.

Ulaşılması en güç mertebe olan şehadet mertebesine ulaşan şehitler gerçeğini anlamak, o nedenle oldukça önemlidir. Onlar en değerli varlıkları olan canlarını feda ederek bu konuma ulaşmışlardır. Gelecek kuşaklara Onları taşıma sorumluluğu her özgürlük militanının görevi olmaktadır.

İşte bu kahramanlardan biride Zamani yoldaştır. Çığ felaketinde şehit düşen Zamani yoldaş, Mardin'in Çelikek köyünden, Güneybatı Kürdistan'a göç eden bir ailenin ilk çocuğudur.

Kürdistan'ın bölünüp parçalanması ve paylaşılması gerçeğini en yakıcı bir şekilde Zamani yoldaşın ailesinde görmek mümkündür. Bir dönem Güney Kürdistan'da peşmergelik yapan babası, yaşanan yenilgiler sonrası peşmergeciliği bırakır ve Güneybatı Kürdistan'a geri döner.

Ailede yurtseverlik duyguları güçlüdür. Ekonomik sıkıntılar sonucu aile tekrar Kuzey Kürdistan'a dönüş yapar. Önce Hasankeyf ve Batman çevrelerinde kalınır. Yaşamın zorlukları aileyi Türkiye metropollerine göç etmek zorunda bırakır.

Kürdistan'ın her üç parçasında yaşanan zorluklar onları Çukurova'nın Adana'sına göç etmek zorunda bırakır. Yurtseverlik duygularıyla yüklü olarak geldikleri Çukurova'da yaşam mücadelesi verirler.

Çukurova yoğun bir Kürt nüfusu barındırır. Ekonomik sıkıntılar içerisinde yaşayan Kürtler aynı zamanda ulusal kimliklerini koruma mücadelesi de verirler. Şehirlerin varoşlarında kümelenerek kendilerini korumaya çalışırlar.

Sınıfsal ve ulusal çelişkinin rahatlıkla görülebildiği bir alan olan Çukurova'da Adana, merkezi bir rol oynar. Dolayısıyla Adana gelişmelerden ilk etkilenen ve etkileyen konumdadır.

Ailenin altı erkek, iki kız kardeşten oluşan çocuklarının en büyüğü olan Zamani yoldaş, babasını kaybedince tüm aileye bakmak ve ihtiyaçlarını karşılamak zorunda kalır.

Erken yaşta yüklenilen bu ağır sorumluluk, O'nu yaşıtlarından farklı kılar. Emek savaşımında yerini alır, elektrikçilik yapar. Bu da ulusal çelişkinin yanı sıra, sınıfsal çelişkinin de şiddetli bir tarzda yaşanmasına yol açar.

12 Eylül darbesi sonrasında yaşanan vahşet ortamını sınırlı da olsa görür ve düzene yönelik tepkisi daha da bir gelişir. 1984 15 Ağustos Atılımı ise Onda bambaşka etkiler yaratır. Sevinci görülmeye değerdir. Ulusal kimliğini daha cesaretlice sergiler ve savunur hale gelir. Her yerde olduğu gibi, Adana'da da Kürtler arasında yakınlaşma, birleşme durumu gelişir.

Kürdistan'dan gelen haberlere kulak kabartırlar, mücadelenin gelişimi onları da sarıp sarmalar. Adeta tek gündem maddeleri ülkedeki mücadele olur. Elbette metropollerde de mücadele yankısını bulur ve hareketlilik başlar.

Adana'da yurtsever gençliğin mücadeleye katılımı ve eylemlilikleri ilgiyle izlenir. Varoşlarda yaşayan halk, ilgisini desteğe dönüştürür. Gülbahçe, Dağlıoğlu, Anadolu, Barbaros gibi varoşlar kitle gösterilerine sahne olur.

Özgürlük hareketi sempatizanlarıyla hareket eden Zamani yoldaş, hızla bir propagandacı ve örgütleyici haline gelir. Aile ortamı yurtsever duyguların verdiği güçle çalışma merkezi haline gelir. Gençliği gerillaya katılmaya çağıran Zamani yoldaş, her ailenin bu yükümlülüğünü dile getirirken, kendisi de kararlılığını vurgulamış olur. Kardeşlerinin yaşça küçük oluşu nedeniyle kendisi gerillaya katılır ve '92 yılında ülkeye yönelir. Özlemlerini duyduğu vatan topraklarına tekrar kavuşma coşkusunu yaşar.

Artık Zamani yoldaş bir gerilladır. Propagandasını yaptığı kahramanlıklarına methiye dizdiği gerilla, bu kez kendi kişiliğinde temsilini bulmaktadır. Botan ve Zagros eyaletlerinde gerilla faaliyetlerinde bulunur. Takım komutanlığı düzeyine kadar yükselir.

Cesareti ve soğuk kanlılığıyla tanınan Zamani yoldaş, gerilla saflarında bu yeteneklerini mahirane bir biçimde sergiler. Yoldaşlarda sevgi ve saygı kaynağı haline gelmekte gecikmez.

Birçok alanda faaliyet yürüten Zamani yoldaş için Kuro Jahro'nun ayrı bir anlamı vardır. Çevresindeki dağlara göre daha bir yüksek olan Kuro Jahro, büyük direnişlerin yaşandığı bir dağdır. Bir açıdan Avaşin'e, bir açıdan Zap'a, bir açıdan da Gare'ye yüksekten bakan Kuro Jahro 1995-97 güney savaşlarında stratejik rol oynar.

Onlarca yoldaşın şehit düştüğü çatışmalara sahne olan Kuro Jaro'da gerilla direnişine katılan Zamani yoldaş oradaki şehadetleri unutamaz.

Devrim sonrasında Kuro Jahro'da yaşama isteğini sık sık dile getiren Zamani yoldaş, orada yaşadığı anılarını resimlerine ve şiirlerine yansıtırdı. Çok iyi çalamadığı saz eline geçtiğinde hüznünü dizelere dökerdi. Türkülerle yoldaşları anardı.

Bir gerillanın yoldaşlarına bağlılığı eşsizdir. Acılarını, sevinçlerini, zorluklarını ve umutlarını paylaşırlar. Her şehit düşen yoldaş, özlemlerin bileşkesi olur. İşte Zamani yoldaş bu duygularla yüklü olarak anılarda yol alırdı.

Botan alanından Güney Kürdistan'a göç etmek zorunda bırakılan binlerce yurtseverin oluşturduğu Etruş kampına bir süre için görevli olarak giden Zamani yoldaş, halk sevgisini iliklerine kadar yaşar.

Yoksulluk, hastalık, açlık içerisinde olan binlerce yurtseverin özgürlük umudu ve direnci O'nu oldukça etkiler. Halkın her türlü zorluğa rağmen direnişte ısrarına tanık olur. Gençlerin gerillaya katılımı ile kamp adeta gerilla ailelerinden oluşur.

Bir anlamda Zamani yoldaşın ailesi de gerilla ailesi olduğundan onlarla özdeşleşir. Gece gündüz demeden halkı için çalışır, her türlü zorluğu paylaşır. Görevini tamamladıktan sonra tekrar dağlara, yani gerilla saflarına döner.

Zamani yoldaşın yaşamında bir dönüm noktası olan uluslararası komplo sarsıcı etkiler yaratır. Her özgürlük militanı, her gerilla gibi O da şok durumunu yaşar. Önderliğin esaretini kabullenemez. Duygu fırtınalar içerisindedir. İntikam duyguları içerisinde düşmana yönelmek için sabırsızlanmaktadır.

Önderlik gerçeğini yakından bilinlerdendir. Tüm özgürlük değerlerinin yaratıcısı ve bileşkesi olan Önderliğe uzanan elleri kırmak isteğiyle dolup taşarken, derin sorgulamaları da yaşar. "Yetersiz yoldaşlığın" nedenleri üzerinde düşünür. Ağır duygusallığın etkisiyle sağlıklı bir düşünce ortamını ve yoğunlaşmasını da yakalayamaz.

Önderliğin esaretiyle zaten intikam eylemleri başlamıştı. Ülke içinde, dışında, dünyanın her tarafında ayağa kalkan Kürt halkının eylemlerine gerillanın fedai tarzındaki yanıtı karşısında komplocu güçler ürküntüye kapılmışlardı. Komplo istedikleri sonuca ulaşmamıştı. Ama Önderlik ellerinde esirdi. Bu esareti kabul etmeyen milyonların yeni bir direniş sürecine girecekleri tabiiydi.

Komplo koşullarında mücadele nasıl geliştirecek? Hangi stratejik, taktik yaklaşımlarla bu mümkün olacak? Örgütsel gelişme nasıl sağlanacak, gibi birçok soru kafaları meşgul ederken, Önderliğin belirleyiciliği, öngörülü ve çözümleyici konumu bir kez daha kendini göstermekte gecikmedi.

Önderliğin demokratik çözüm bildirgesi sürecin olası gelişim doğrultusunu ortaya koyarken, tüm sorulara da ana hatlarıyla yanıt oluşturuyordu. AİHM'e sunulan "Sümer Rahip Devletinden Demokratik Uygarlığa" başlıklı Demokratik Uygarlık Manifestosu ise her şeyi netleştiriyordu. Önderlik savunması ile ideolojik, politik, örgütsel ve askeri çizgi netleştirilirken, yeni mücadele sürecinin yolu da açılıyordu.

Zamani yoldaş o süreçte eğitim ortamındadır. Xınere alanında yürütülen eğitim çalışmalarına katılım göstermektedir. Önderlik savunması Xınere'ye ulaştığında yaşanan coşku görülmeye değerdir. Özgürlük hareketinin her militanı Önderlik çizgisinde eriyerek yetkinleştiğinden, savunmaların anlam ve önemini en iyi bilen konumundadırlar.

Savunmalar ekseninde planlanan eğitimler oldukça verimli geçer. Savunmaları anlamaya, özümsemeye ve kişiliğine yansıtmaya çalışan her bir yoldaş gibi, Zamani yoldaş da yoğun çaba içerisine girer. Yoldaşların kolektif birikimi tamamlayıcı rol oynar. Eleştiri özeleştiri gerçeğini yetkince yaşarlar. Daha bir aydınlanmış, güçlenmiş şekilde eğitimlerinin başarıyla tamamlarlar.

Zamani yoldaş eğitimdeki yoğunlaşmasını pratikleştirmek üzere Demokratik Aydınlanma Birliği çalışmalarına katılım gösterir. Bir grup yoldaşla birlikte yeni kurulması düşünülen matbaanın sorumlusu kılınır. Emekçi karakteri ön planda olan Zamani yoldaş matbaanın yer seçiminden tutalım, tüm çalışmalarında aktif olarak yer alır, öncü rol oynar. Gece gündüz demeden çalışır ve matbaayı kurar.

Demokratik uygarlık çizgisi temelinde çıkan yayınların basımı ve dağıtım görevini üstlenen matbaa, yoldaşların kırtasiye ihtiyaçlarını da karşılar. Dağ koşullarında yürütülen böylesi önemli bir çalışmayı başarıyla yürütür.

Zamani yoldaş teknik becerisi ile tanınır. Adana'da edindiği tecrübe, çalışmalarına katkı sunar. Militanlığının bir gereği olarak emekte sınır tanımaz. Moral ve coşkusunu çalışma ortamına yansıtarak yoldaşlarını motive eder.

Öyle çalışmalar vardır ki, genele hizmet eder ve kolektif kazanıma yol açar. Zamani yoldaşın bu anlamda her bir yoldaşa emeği geçmiştir, denilebilir. Örgütsel emeğin yaratıcılarından olan Zamani yoldaş o nedenle saygı uyandırmıştır.

Demokratik aydınlanma çalışmalarının önemini ve anlamını iyi bilince çıkararak pratikleşen Zamani yoldaş, kış sürecinin ağır koşullarında çalışmalarını aksatmamıştı. Çok yönlülüğü kişiliğinde yer etmiştir.

Sosyal etkinlikleri, sanat etkinlikleri göze çarpıyordu. Saz çalması, resim yapması, şiir yazması kişiliğindeki çok yönlülüğü yansıttığı gibi, ideolojik moral değerlerle örülü militan yaşamın ifadesiydi.

Geçen yıllara oranla kışın oldukça ağır geçmesi çığ tehlikesini de doğurmuştur. Xınere alanı Zagroslar'ın bir uzantısıydı ve oldukça kar alıyordu. Nitekim yoğun kar yağışı ile birlikte kopan bir çığ kütlesi Zamani yoldaşı aramızdan aldı.

Devrim sonrası Kurê Jahro'da yaşama istemini gerçekleştiremedi, ama anlamlı bir yaşamın sahibi olarak ölümsüzler kervanındaki yerini aldı.

Şehit Şerif kabristanında defnedilen naaşı önünde saygı duruşunda bulunan ve O'nu son yolculuğuna omuzlarında uğurlayan yoldaşları, Zamani yoldaşa karşı sorumluluğun gereği olarak anısını yaşatma kararlılığını yinelediler.

Zamani yoldaş devrimci emeğin yoğunlaşmış bir ifadesi olarak bilinçlere kazındı. Dünümüz, bugünümüz ve geleceğimiz olan şehitlerimiz, bilinç, direnç ve inanç kaynaklarımız olarak mücadelede yaşatılacaklardır.

Zamani yoldaş şahsında anılarına bağlılığın bir gereği olarak özgürlük ve eşitlik mücadelesini zafere ulaştırma kararlılığımızı yineliyoruz.

Şehitlerimiz ölümsüzdür!

Mücadele arkadaşları

APOCU HAREKET GERİCİ STATÜKOLARA MÜDAHALE GÜCÜDÜR

Baştarafı 5'te

ABD'ye o biçimde karşı olunamadığı, Irak'ta açıkça ortaya çıktı. O tarz bir karşıtlığın başarı şansı da yok, yenilgi getirdi. Sadece gerçekleri söylemekle yetinmek olmaz. Bu bir aydın yaklaşımı olur. Devrimci örgütler, siyasetçiler yapmakla yükümlüdürler ve bu biçimde aydınlardan ayrılırlar.

ABD'nin çözdüğünün lafını etmemiz yeterli değil, "sistemleri çözmek, sadece ABD'nin işidir, bizim değil, biz yapamayız" diyemeyiz. Eğer yapamamışsak, bu, zayıflığımızdan, hatalarımızdan kaynaklandı, yapılamazlıktan değil. "Ancak bu kadar olur, mücadeleyle buraya gelinebilir. Halkların daha fazla sistem değiştirme güçleri yoktur. Ancak daha büyük askeri güçler, daha küçük olanları çözebilir" gibi bir eğilim giderek görülüyor. Bu, kesinlikle devrimci bir zihniyet değildir. Bundan güce tapınma çıkar. "Değiştirici bir güç olabilmek için büyük ekonomik ve askeri kaynaklara sahip olmak gerekir" demek; halklar durdukları yerde öyle bir kaynağa sahip olamayacaklarına göre, "halklar, devrimci demokratik güçler hiçbir şey yapamazlar. Ancak en büyük devlet her şeyi yapar" demektir. Amerika, biraz bu zihniyeti yaymaya çalışıyor. Eğer biz de buna katılırsak, ABD zihniyetine teslim olmuş oluruz. Bu, ne bilimsel ne de devrimci bir yaklaşımdır. Dünyanın bütün devrimleri –en başta da PKK devrimi– bu gerçeği yadsıyor, bu gerçeğin böyle olmadığını ortaya koyuyor. Şimdiye kadar ki gelişmeler nasıl yaratıldı? Apocu hareketin tarihine bakalım, Önderliğin tarihi gelişmelere ilişkin yaptığı değerlendirmeleri gözden geçirelim, gerçeklerin öyle olmadığını açık görürüz. Demek ki, sadece büyük askeri, ekonomik imkanlara sahip olanlar değişiklik yapmıyorlar.

Önderlik savunmalarında ortaya konulan çizgi doğrultusunda ne kadar aktif, etkili, sonuç alıcı pratik geliştirirsek, dış müdahalenin önünü o kadar alırız. Biz, bu sorumluluğun altındayız. Önderliğin ortaya koyduğu doğrular temelinde yeterince örgütlenme gelişmemiş, eyleme dökülmemiş, dolayısıyla politik sonuçları alınamamıştır. Zayıf kalmıştır. Biz pratikte etkili politikalar, taktikler izleyemedik, demokratik serhildanı, bu gerici statükoyu parçalayacak büyük bir güç, motor kuvvet olarak geliştiremedik. Halkımız birkaç yıldır Kuzey'de, Doğu'da, Güney'de, Küçük Güney'de, yurtdışında büyük bir fedakarlıkla eylemlere katılıyor. Elinde olan her şeyi mücadeleye veriyor. Kimsenin eline böyle bir halk gücü geçmez. Halk Özgürlük mücadelesinden, Önderlik gerçeğinden çok etkilenmiş. Mücadelenin istediği her türlü cesaret ve fedakarlığı gösteriyor. Bu büyük mücadele gücü birçok çevreyi ürkütüyor. Demokratik değişimi dayatıyor, bunlar birer gerçek. Ama yürütülen eylemlere bakalım; üst üste yığılıp bir kanala akamadı, politik havuzda biriktirilip sistem değişikliği ortaya çıkarmadı. Strateji hakimiyetimiz zayıf olunca; taktiklerimiz, bir stratejik zincirin halkaları biçiminde oluşmadı. Serhildanlar gericiliği zorladı, açığa çıkardı, ona darbe vurdu, ama çözemedi.

Değişim bir süreçtir. Onu doğru okumak, zamanında müdahale etmeyi bilmek, gelişme yaratacak stratejik ve taktik bilince sahip olmak gerekli. Bu strateji ve taktiklerin gerektirdiği eylemle örgütü geliştirmede gerekli sorumluluğu, duyarlılığı, cesareti ve yeterli fedakarlığı göstermek gerekli. Bunlar üst üste bindi mi, sıfırdan büyük gelişmeler ortaya çıkarılabiliyor. Bu nedenle; serhildanı iyi yürütemediğimizi kabul ederek; nerede ve nasıl yürütemedik, ne tür hatalar yaptık, ne tür eksikliklerimiz var, ne kadar anladık veya niye serhildanı yeterince uygulayamadık? Bunları sorgulayıp eleştirmemiz gerekiyor. Yeni durum değerlendirmemizin en önemli yanlarından biri özeleştiridir.

15 Şubat 2001 ile başlattığımız bahar kampanyasından, yurtdışındaki ulusal, siyasal kimliği sahiplenmeye, arkasından anadil kampanyasına, seçim kampanyasına, Önderliği sahiplenme kampanyasına, şimdi halk kampanyasına... Sanki bir stratejik zincirin halkaları değil de, hepsi ayrı yerlerden çıkmış ayrı olgular gibidir. "Bu, sadece bir mücadeledir, halkı mücadeleye çağırdık, kitleler eylem yaptılar" demekle yetinemeyiz. Sonuçları toplanıp bir siyasete dönüşmedi. Bunların sonuçlarının toplanıp siyasete dökülmesi ne demektir? Güçlü bir serhildan örgütünün oluşması demektir. Yine sol demokratik blokun, Türkiye iktidarını ele geçirdiği ya da geçirmeye hazır hale geldiği bir güce ulaşması demektir. Şimdi ortada ne öyle bir blok ne de serhildan partisi var. Birçok eylem yapmışız, ama büyük bir birikim ortaya çıkmadı. Her eylem kampanyası halka halka birbirine bağlanıp bir stratejik zincir olarak Türkiye'deki oligarşik rejimi çözüme götürecek bir yönelim düzeyine ulaşmadı. Oligarşik yapının çözülmemesi, ne onun güçlülüğünden oluyor ne de halkların serhildanlarının rejimleri çözecek yeteneğe sahip olmamasından. Bizim bu işi doğru ve yeterli yapamamamızdan kaynaklanıyor. Soyut bazı teorik kalıplardan değil, yürüttüğümüz kampanyalardan, yaptıklarımızdan yola çıkarak bunu sorgulamamız gerekiyor. Serhildan partisi nerede, serhildan örgütünü ne kadar geliştirdik? Serhildanın öncüleri kadın ve gençlik örgütleri ne durumda, ne kadar örgütlü öncülük haline gelebildi? Serhildanın motor gücü gerilla, halkı gerçekten ne kadar serhildana davet ediyor, etkiliyor, sürüklüyor, geliştirilen baskılar karşısında halkı ne kadar savunuyor?

Önderlik, *"altı ay benim istediğim gibi uygulama yapılsa rejimler sökülür atılır"* dedi. Biz, 2001 başını esas alırsak iki buçuk yıl oldu. Değil bir altı ay, beşinci altı ay da tamamlanmış altıncı altı aya giriyoruz, ama hiçbir yeri söküp atamadık. Önderliğin tanımı bir abartıdır diyebilir miyiz? Hayır! Kesinlikle ne bir abartı ne de bizi teşvik etmek için söylenmiş bir sözdür, gerçeğin ifade edilmesi oluyor. O zaman, sadece "şunlar oldu, şunlar olmadı, şu kadar başarılı olduk" demekle yetinmek değil de, olması gerekeni ortaya koyup bunun neresine ulaşıldığını, eksik kalmışsa neden ulaşılmadığını sorgulayarak bu sürece bakmamız gerekiyor.

Önderlik, *"demokratik yöntemlerle bu değişimin olmasını tercih ederiz"* dedi. Sürecin çatışmaya giden bir süreç olabileceğini değerlendirerek, bu konuda tarih olarak 1 Eylül'ü belirledi. Herkesin kendi yaklaşımını ortaya koyacağı, demokratikleşmenin adımlarının yer alacağı yol haritası denen bir planlamanın ortaya çıkması gerektiğini; bu çıkmazsa, mevcut kilitlenmeyi demokratik değişim yönünde çözecek müdahale gerektiğini vurguladı. Demokratik yöntemle değişim olmazsa, bu kilitlenme, tıkanma çatışma yaratır. Eğer demokratik halk güçleri müdahale etmez, inisiyatifi ele geçirmezse, Amerika Irak'ta olduğu gibi müdahale edecek. Dolayısıyla Türkiye'de de Amerikan egemenliği gelişecek. Ona izin vermemek için, dış müdahale zeminini kurutmak, buna zemin olan içteki tıkanmayı aşmak için, mevcut duruma demokratik müdahale gerekiyor. Demokratik yöntemlerle olursa iyi, bu olmazsa çatışma ile yapmak gerekiyor. Önderlik, *"gerilla bu görevi üslenmeli"* dedi. Dolayısıyla gerillaya bu fonksiyon, bu görev düşüyor. Demokratik siyasal mücadele stratejisinde gerillanın rolü nedir? Meşru savunma stratejisinde gerillanın konumu nedir? Güvencedir, teminattır, demokratik serhildanın üzerinde yükseldiği temel güçtür. Demokratik serhildanın tıkandığı yerde, önünü açan kuvvettir.

Demokratik siyasetin işlemediği, demokratik değişim için yol haritasının oluşmadığı koşullarda bu gericiliği darbeleyecek bir gerilla hamlesini her bakımdan geliştirebilmek gerekecektir. Böyle bir darbeyi vurur, serhildanın önünü açarsa, dönemin stratejisine ve taktiğine bağlı hareket etmiş olur, stratejiye bağlı olarak taktik görevler üslenen ve yerine getiren bir kuvvet haline gelir. Biz böyle bir sürece doğru gidiyoruz. Tek yanlı, üstün körü, ucuz karar veren olmayalım, ama tarihin önümüze koyduğu görev ve sorumlulukları üstlenmekten de geri durmayalım. Demokrasi istemek, özgürlük istemek, işlerin demokratik yöntemlerle olmasını arzu etmek iyidir. Ama bunlar her zaman ve her yerde olmaz, böyle bir süreç mücadeleyle yaratılır, kazanılır. Bunu ortaya çıkaracak bir mücadeleyi yürütmemiz gerekiyor. Dolayısıyla kendimizi çok yönlü taktik mücadele yürütecek bir konuma getirmemiz gerekiyor.

Ortadoğu'nun demokratik uygarlık çıkışını onur ve özgürlük savaşıyla gerçekleştiriyoruz

Baştarafı 8'de

ABD Irak'tan bazı dersler çıkardı. Irak işgalinden sonra Amerika Ortadoğu'yu biraz daha yakından gördü ve tanıdı denilebilir. Zaten Amerika'nın temel özelliği; pragmatizmdir. Bu nedenle güncel olarak yeni bilgileri, yeni durumu değerlendirmesini biliyor. Şimdi Kürtlerin Saddam Hüseyin rejiminin çözülmesindeki rolünü görünce, mevcut statükoyu çözmede bölgede Kürtlerin taşıdığı anlamı, önemi de gördü. Saddam Hüseyin rejiminin çözülmesinde Amerika'nın bölgede en çok dayandığı güç, Güneyli Kürtler; işbirlikçi güçler, KDP, YNK oldu. Kürt özgürlük hareketi olarak Amerika'ya karşı Saddam Hüseyin rejimini, Ortadoğu'daki eski statükoyu, Kürtler üzerindeki inkar ve imha statükosunu korumak elbette bizim işimiz olmazdı. Bu şekilde yaklaşmadığımız için bazıları; Amerika işbirlikçisi olduğumuzu, özgürlükten, bağımsızlıktan, demokrasiden vazgeçtiğimizi söylediler. Elbetteki, Saddam'ı koruyarak özgürlükçü olunmaz. Kendimizi saldırı hedefi yapmadık, olayların dışına da ittirmedik, halklardan uzak da tutmadık. Bu tutum olmasaydı; şimdi Irak'ta ABD ile çeşitli çevrelerin çatışması değil, Kürtlerle Arapların çatışması yaşanıyor olacaktı. Kürt ve Arap milliyetçilikleri bu denli karşı karşıyaydı. Bunu bizim tutumumuz önledi. İki halkı bir arada tutan temel çizgi durumundayız. Dayanışmayı, kardeşliği geliştiriyoruz.

Yeni bir tarih yapma fırsatı yakalıyoruz

Şu artık ortaya çıktı; Türkler, Araplar ve Farslar yanında bölgenin temel bir gücü olarak Kürt toplumu, tarih sahnesine çıkıyor. 20. yüzyıl sisteminin aşılması bunu ortaya çıkartacak. Neden? Çünkü bu sistem Kürtlerin inkarı üzerinde kuruldu. Bu sistemin parçalanması her şeyden önce Kürtleri ortaya çıkaracaktır. Fakat Kürtlerin bu statükonun parçalanmasında ve yeni Ortadoğu'nun kuruluşunda tarih sahnesine bu yeni çıkışları nasıl olacak? Hangi çizgide olacak? Çatışma bunun üzerinedir. Türkiye, İran, Suriye ve Saddam Hüseyin rejimleri 20. yüzyılda yaptıklarıyla Kürtlerin karşıtlığını tümüyle kazandıkları için, Kürtler eski statükodan yana olamazlar. Burada iki eğilim var; birisi, kayıtsız, şartsız Amerika işbirliğine yönelen eğilimdir, diğeri de halkların demokratik birliğini geliştirme eğilimidir. Yani demokrasi ve özgürlük eğilimi. Önderlik bunu formüle etti, böyle bir çizgiyi geliştirdi. Savunmalarda; Kürtlerin mevcut ortamı doğru değerlendirerek, halklarla ittifaklar oluşturarak, yeni bir Ortadoğu'yla yeni bir dünya yaratma mücadelesine öncülük etmeleri gerektiğinin altı çizilmektedir. Özgürlük hareketimizin izlediği yol, izlediği çizgi bu çerçevede gelişiyor. Bu anlamda ABD ile Ortadoğu devletleri arasındaki çatışma, bizim Ortadoğu'da halkların birliğine ve kardeşliğine dayalı demokrasi ve özgürlük çıkışını yapmamızın zeminini daha çok güçlendiriyor. Gericilik kendi içinde çatışarak zayıflıyor, halklar için çıkış ortamını güçlendiriyor. Bütün Ortadoğu çapında gerici çatışmanın yarattığı zemin, halkların özgürlük ve demokrasi çıkışı için oldukça elverişlilikler arz ediyor.

Bu anlamda, 14 Temmuz gibi bir büyük çıkışı geliştirebilmemiz gerekiyor. 14 Temmuz bir onur savaşımı başlattı. "İnsanlık onurunun çiğnenmesi kabul edilemez" dedi ve bunu topluma mal etti. Şimdi de hem eski gerici statükoya karşı hem de dıştan gelen imparatorluğu hedefleyen emperyalist egemenliğe karşı bölgenin onur ve özgürlük savaşımını geliştirerek, Ortadoğu'nun demokratik uygarlık çıkışını gerçekleştirmek gerekiyor.

Böyle bir noktada, 1 Eylül'e doğru giderken demokratik yöntemle çözüm sürecinin gelişmesi çok işleyeceğe benzemiyor. Yanılmamak gerekiyor. Geriye; demokratik çözümü geliştirecek çok yönlü, daha aktif yeni bir taktik mücadele süreci içerisine girmek kalıyor. ABD müdahalesinin zeminini zayıflatmak, gerici statükoyu halkların demokratik siyasi mücadelesiyle parçalamak üzere aktif mücadeleyi geliştirmek gerekiyor. Bu noktada demokratik serhildanı geliştireceğiz. Bu temel mücadelemizdir zaten. Bunları daha somut değerlendirip, çözümleyip buna dayalı demokratik halk serhildanını daha güçlü geliştirmemiz gerekiyor. Sadece Kuzey'de ve Türkiye'de değil, Irak'ta da geliştirmek mümkündür. Küçük Güney ve Suriye'de de böyle bir başlangıç yapıldı. Bu süreç, bunun da önünü açtı. Doğu ve İran da böyledir. Böylece topyekün bir serhildan ortamına gidiyoruz. Bu önemli bir durum. Serhildanların artık gerçek içeriğine de kavuşması gerekiyor. Bu anlamda eylem zenginliğine ihtiyaç var. Gericiliğin saldırıları karşısında, meşru savunma çizgisinde serhildan hareketinin daha aktif, daha geniş, daha doğru bir çizgide güçlendirilmesi gerekiyor. Bu da giderek serhildanın düzeyini geliştirmeyi gerektiriyor. Geçen dönemin tek yanlı ateşkesine dayalı, çoğunlukla da bayramları kutlamayı öngören serhildan yaklaşımından; ateşkesin bittiği, değişik eylem biçimlerinin iç içe geçtiği, aktif mücadeleyi ifade eden bir serhildan yaklaşımına ulaşmamız gerekiyor.

Bu anlamda 1 Eylül'den itibaren, çok büyük olasılıkla, tek yanlı ateşkesi kaldırmak zorunda kalacağız. Bu; meşru savunma çizgisinde çok yönlü bir mücadele sürecinin gelişmesi, taktik sürecin kapsamlı hale gelmesini ifade ediyor. Tıkanan, demokratik serhildanla çözüm üretilemeyen sürecin önünü açacak bir mücadele gücü olarak gerillanın, barış ve savunma gücü olarak işlev görmesi, devreye girmesini gerektiriyor. Burada işte, gericiliği parçalayacak, caydırıcı rol oynayacak bir gerilla etkinliğine ihtiyaç var. Son aylarda, yıllarda büyük bir öz veriyle, çabayla yürüttüğümüz ateşkes durumunu artık sürdürmemiz mümkün görünmüyor. Bu durumu sürdürmemiz, oligarşinin ve emperyalizmin bölge üzerindeki egemenliğini daha fazla artırmasına hizmet ediyor. Onun için bir barış, demokrasi, özgürlük duruşu olmuyor. Anlamlı ve geliştirici değildir.

Bu nedenle Önderliğin öngördüğü demokratik çözüm için yol haritası oluşmaz, işlemez ise; o koşullarda artık ateşkesin sürmesi, gerillanın tek yanlı ateşkes içerisinde kalması mümkün değildir. "Bu, strateji değişikliği midir?" diye soruluyor; değildir. Bu şekilde ele almak, kesinlikle yanlış olur. İki günde bir strateji değişmez, durduk yere, değişik stratejiler uygulanmaz. Strateji değiştirecek düzeyde bir yeni durum ortaya çıkmadı. Mevcut siyasal durum, temel ilkeleriyle devam ediyor. Bu nedenle strateji değiştirmiyoruz. Demokratik siyasal mücadele stratejimiz esastır. Bu, stratejiyi yeni taktiklerle hayata geçirmeyi öngörüyoruz. Serhildanı daha çok yönlü, daha aktif, daha kapsayıcı hale getirmeyi hedefliyoruz. Bu anlamda bir taktik yenilenmemiz, açılımımız, taktik genişleme durumumuz var. Serhildan taktiğini değiştirmiyoruz. Serhildanı; daha büyük, daha kapsamlı harekete geçirmeyi öngörüyoruz. Ama bunu sadece sivil, pasif kitle eylemliliği olmaktan çıkartarak, gericiliğe darbe vuracak kitle eylemliliğini, kitle şiddetini meşru savunma kapsamına, gerillanın rol oynadığı bir mücadele kapsamına ulaştırmayı hedefliyoruz. Böyle bir mücadele sürecinin, gelişebilecek şiddet olaylarının hedefi; eskisi gibi karşıt güçleri tümden tasfiye etmek değil, demokratik siyasi mücadelenin önünü açmaktır. Mevcut örgütlülüğümüzü daha çok ilerletebilmenin, yine Türkiye ortamını etkilemenin ve demokratik halk güçlerini örgütleyip siyasi sahneye çekmenin yolu buradan geçiyor. Serhildan mücadelesi gelişecektir. Bu demektir ki; Özgür kadın hareketi, devrimci gençlik hareketi ve diğer kitle hareketlerimiz gelişecek. Yine yasal siyasetin gelişmesine kapıyı açık tutacağız, gerekli desteği vereceğiz. Mücadeleyi ve örgütlenmeyi Kürdistan'la ve Kürt toplumuyla sınırlı olmaktan çıkartarak, Türkiye'ye, Türk toplumuna yayacağız. En önemli hedefimiz, projemiz bu olacak. Buna özel bir önem vereceğiz, çaba harcayacağız. Kadın örgütlülüğü böyle bir açılımı yapmak için önemli bir hazırlığı ifade ediyor. Bu dönemde gençlik hareketi üzerinde de yoğunlaştık. Propaganda, ajitasyon ve sanatsal etkinliklerimiz, yaptığımız konferanslar çerçevesinde, daha örgütlü ve daha güçlü bir gelişme çizgisine girecek. Kültür faaliyetlerimizi, basın yayın faaliyetlerimizi, serhildan hareketimizi, kadın, gençlik örgütlenmemizi sınırlı bazı düzeylerle yetinecek durumda yürütemeyiz. Çok hızlı ve güçlü geliştirmemiz gerekiyor.

Amerika'nın yaptıklarına bakarak, eski rejimlerin de parçalandıklarına bakarak kendimizi avutamayız. Gericilik gerçekten yıkılıyor. Hem de gümbür gümbür devriliyor. Yıkılan Saddam heykellerinde bunu gördük. Bu anlamda yeniyi yaratıcı, etkili bir mücadele içerisine girebilmemiz gerekiyor. Önderlik çizgisi, savunmalar; böyle bir mücadelenin program, strateji ve taktiğini veriyor. Bize düşen bunun mücadelesini yürütmektir. O zaman geriye ne kalıyor; kendi inisiyatifimizi, etkinliğimizi geliştirmemiz. Başkalarından bir şey bekleyen, olup bitenleri seyreden değil de; günlük yaşananları doğru anlayan, iyi tahlil eden, onlardan yeterli görev çıkartan ve anı anına o görevleri doğru yerine getiren bir konumda olmalıyız.

Bu süreçte örgütsel çalışmalarımız her alanda hızlandı. Önümüzdeki süreçte bunu çok daha sistemli hale getirebiliriz. Bu anlamda yeni bir çıkışa doğru gidiyoruz. Bu da gerillanın çok daha etkili, aktif olacağı bir süreç olacak, serhildan hareketimizin güçlenmesine yol açacak. Tarihsel olarak yeni bir mücadele sürecine girme, roller oynama şansı elde ediliyor. Tarihi değiştirme, yeni bir tarih yapma fırsatı, imkanı yakalanıyor. Bu noktada görev ve sorumlulukları yerine getiren militan; çizgiye de, geçmişe de, anıya da en iyi bağlanmış, onların gereklerini en doğru yerine getirmiş militan olur. Dolayısıyla tarih yapan, başarı kazanan militan olur.

KADEK Genel Başkanlık Konseyi Üyesi Mustafa Karasu 14 Temmuz direnişini değerlendiriyor

14 Temmuz ruhu Kürdistan devriminin ruhudur

Mücadele tarihimizde ilk toplu tutuklamalar '78 yılında Ağrı'da bir faşistin vurulması olayı sonrasında oldu. Altı yedi arkadaş toplu olarak tutuklanmasıyla başlayan bu süreç daha sonra, Antep'te de bazı arkadaşların tutuklanmalarıyla devam etti. Fakat tutuklamaların yoğun olarak başlaması '79 yılının ortalarından sonra oldu. Maraş Katliamı'ndan sonra Maraş ve çevre illerle, İstanbul ve Adana gibi şehirlerde sıkıyönetim ilan edilmişti. '79 yılının nisan ayında sıkıyönetim alanı genişletilerek Urfa ve Diyarbakır da içine alındı. Yani 12 Eylül öncesinde bir sıkıyönetim dönemi oldu. Operasyonlar ve tutuklamalar sıkıyönetime zemin hazırlamak için yapılmıştı.

Sıkıyönetim ilanından sonra '79 yılıyla birlikte bizde de tutuklanmalar hızlandı. Özellikle Hilvan ve Siverek'te mücadelemizin önemli bir boyuta ulaşması, Batman ve Ceylanpınar gibi işçilerin yoğun olduğu merkezlerde işçi mücadelesinin gelişmesi, yine birçok yerde faşistlere karşı mücadelede Apocuların etkin olarak devreye girmesi devleti genelde devrimci harekete, özelde de Apocu harekete karşı saldırıya yöneltti. O zamanlar Yıldırım Merkit bizimle birlikteydi. Daha sonra cezaevinde itirafçı oldu. Mazlum arkadaş, Yıldırım Merkit ve Aysel Çürükkaya birlikte yakalanmışlardı.

Mazlum arkadaşın merkez toplantısına giderken üzerindeki belgelerle birlikte yakalanması, Hilvan ve Siverek mücadelesinin önümüzdeki süreç planlamasının düşmanın eline geçmesine neden olmuştu. Tamamen açık ve net bir biçimde olmasa da, o belgelerde genel olarak gerilla mücadelesini başlatacağımıza yönelik bir planlama vardı. Eğer Siverek mücadelesi başarılsaydı, bir taraftan Çermik ve Ergani'ye kayılacak, diğer taraftan Hilvan'dan Viranşehir'e, Mardin'den de Botan'a ulaşılacaktı. Böylece mücadelemizin geliştiği alanlardan bir daire şeklinde yayılarak gerilla savaşını başlatma planlaması yapılmıştı. Başkan Apo daha o zaman arkadaşların önüne böyle bir plan koyuyordu. 12 Eylül öncesi durumumuz iyiydi, kitle desteği büyük bir güçtü. Hilvan mücadelesi istediğimiz gibi ilerleme kaydetseydi, gelişmeler daha da farklı olacaktı. Fakat bu gücü gösteremedik. Gövde çok büyüdüğü halde, onu idare edecek taktik önderlik gelişmedi. Hareket giderek halkın umudu haline gelmişti. Belki yeniydi, dolayısıyla tecrübesizdi, ama toplumda harekete yönelik büyük bir sempati vardı ve bu çok önemliydi.

Bu gelişme 12 Eylül'ün kadrolara yönelik operasyonlarını hızlandırmasına yol açtı. Tutuklananların yüzde yetmişi 12 Eylül'den sonra değil önce oldu. Özellikle '79 yılından sonra Hilvan ve Siverek'te büyük operasyonlar yapıldı. Devlet bu iki yeri tam bir karakol haline getirmişti. Devletin, bir evi kuşatıp içindekileri alır gibi, şehirleri tümden kuşatma ve herkesi tutuklama durumu oldu. Bu yönelim '79 yılında hızlandı. Bu yılın ekim ayında Mazlum arkadaş, bir ay sonra da Hayri arkadaş yakalandı. Ondan sonra ocak, şubat ve mart aylarında Siverek'te Muzaffer ve Rıza arkadaşlar, daha sonra da diğer kadrolar yakalandı. Özellikle mayıs ayında Diyarbakır'da büyük operasyonlar oldu.

'Kızıl Hafta' içerisinde her yerde devrimci şiddet çok güçlü uygulandı. Bu hafta içerisinde gücümüzü gerçekten gösterdik. Her tarafta kepenk kapatma eylemleri, ilkokullara kadar bütün dereceli okullarda boykotlar oldu. Bir de birkaç yerde işkenceci polislere karşı eylemler yapıldı. Bunların hepsi bir hafta içinde çok yoğun kampanyayla gerçekleştirilince, devletin bize yönelimi arttı. 12 Eylül darbesi böyle bir zeminde geldi. En fazla Kürdistan'daki gelişmeler 12 Eylül'ü gündeme getirdi. Eğer Kürdistan'daki gelişmeler olmasaydı, Türkiye devrimci hareketi farklı bir biçimde ezilebilirdi. Bir de Kürdistan'daki hareket Türkiye'deki gelişmeleri tahrik ediyordu. Kürdistan'da gençlik ve işçi hareketleri ileri bir düzeye ulaşmıştı. Devlet buna tahammül edemedi.

12 Eylül'ün amacı PKK'nin başlattığı mücadelenin kökünü kazımaktı

Ben '79 yılının 12 Eylülü'nde yakalandım. Yani 12 Eylül darbesinden bir yıl önceydi. O zaman Diyarbakır Siyasi Şube Müdürü benimle konuşurken, *"ya siz bu topraklarda yaşayacaksınız ya da biz; ikimiz birden yaşayamayız. Bu ülkeyi size bırakmayız. Sizi mutlaka ezeceğiz"* demişti. Yani o konuda tam bir kararlılığa ulaşmışlardı. Zaten yakalandığım zaman Başkan Apo'yu arıyorlardı. Sorgudan sonra siyasi şube tutukluyu karşısına alıp tehdit ediyordu. Bana da öyle yaptılar. Masada başkaları da vardı. Polisler, ellerinde Başkan Apo'nun kazaklı bir fotoğrafı ile geldiler. Bu fotoğraf '80'li yıllarda Hürriyet gazetesinde çıkmıştı. Her polise Başkanın fotoğraflarından onar yirmişer tane veriyorlardı. Daha sonra soruşturma için bizi kolordu komutanının yanına götürdüler. Beni tanıtırken *"Siyasal Bilgiler Fakültesi'ndendir, Apo'nun okulundandır"* diyorlardı. Beni orada da tehdit ettiler. *"Birkaç gün sonra Apo'yu da yanına getireceğiz. Biliyoruz, şu anda Mardin'in Kızıltepe ilçesindedir. Yakında O'nu da getireceğiz"* diyorlardı. Cezaevine gider gitmez arkadaşlara rapor yazarak durumu aktardım, Başkanın kaldığı yer konusunda polisin bilgi sahibi olduğunu söyledim. Başkan yurtdışına çıkmıştı, fakat ben bunu bilmiyordum. Başkan çıkmadan önce devlet istihbarat alarak nerede olduğunu tespit etmiş, ama hareket etmede geç kalmıştı.

Cezaevlerine insan doldurulmasının nedeni, bu operasyonun amacı, PKK tarafından Kürdistan topraklarına atılan tohumların kökünü kazımaktır. Böyle bir yaklaşımla, kısa bir süre sonra 12 Eylül darbesi geldi. Darbeyle birlikte bütün cezaevlerinde bir sinme oldu. Bizden önce Mamak'a yönelmişlerdi. Diyarbakır'a '80 yılının sonunda yöneldiler. Özel bir ekip gelmişti. ***Gestapo*** dediğimiz bir havacı başçavuş vardı. Bu, özel eğitilmiş biriydi. Zaten gelir gelmez, bütün koğuşları dolaştı. Elinde bir zincir, bir de tahta cop vardı. Onları göstererek, *"bu benim tespihim, bu da köteğim. Bundan sonra sizleri bunlarla terbiye edeceğim"* diyordu.

Diyarbakır Cezaevi'nde önemli bir arkadaş yapısı vardı. PKK kadrolarının yüzde yetmiş veya sekseni buradaydı. Mamak Cezaevi'nde olanlar gazetelere yansımış, bilgi bize de sızmıştı. Buna karşı bizim mücadele kararlılığımız vardı. Faşist rejimin uygulamalarına kesinlikle boyun eğmeyeceğimizi söylüyorduk. Herkes boyun eğse de, biz boyun eğmeyecektik. Bu kararlılık çok önemlidir. Şundan dolayı önemlidir: Diyelim ki, bu cezaevinde on beş tane Kürt örgütü, bir o kadar da Türk sol örgütü var. Türk solundan bazıları direnme kararı içinde olsalar da, Kürt örgütlerinden hiçbiri direnme kararı almadı. *"Darbe gelmiştir, artık üste boyun eğip sessiz kalmak gerekir. Koşullar düzelir ve ortam değişirse mücadele edilir. Ama cezaevlerinde direniş olmaz"* diyorlardı. Kendilerine direniş önerimizi ilk götürdüğümüzde, Kürt örgütlerinin bize söyledikleri bu oldu. TİKKO ve bazı Türk sol gruplardan *"direnişe biz de katılırız"* şeklinde bir cevap geldi.

İlk direniş

12 Eylül'e karşı ilk tavrımız, on beş günlük açlık grevi oldu. Eylemi ben yönetiyordum. Bu nedenle diğer gruplarla görüşerek onları da eyleme katılmaya çağırmıştım. Zaten bizim kaldığımız 22. koğuş üst koğuştu. Kürt örgütleri alttaki koğuşta kalıyorlardı. Kendileriyle zaman zaman görüşüyorduk. Eylem öncesi de bu temelde bir görüşmemiz oldu. Fakat onlar direnişe katılmadılar. Burada gösterilen direnme gücü ve kararlılık, PKK'nin yarattığı yeni kimliğin, yani yeni Kürt kişiliğinin cezaevinde ortaya konulmasıdır. Biz olmasaydık, istisnasız bütün Kürt örgütlerinin yapacakları şey susmaktı. Nitekim pratikleri de öyle oldu.

Cezaevinde ilk defa bu kadar uzun süreli bir açlık grevi oluyordu. Buna karşı dışarıdan, inzibatlar, askerler getirildi ve cezaevi basıldı. Ardından herkese zorla yemek yedirerek açlık grevlerini kırmaya çalıştılar. İnsanların eline zorla kaşık verdiler, coplar ve kalaslarla döverek yemek yedirdiler. Bunun sonucunda eylemi bırakanlar olsa da, çoğunluk eylemi sürdürdü. Açlık grevi on beş gün devam etti. Ancak eylemin hiçbir etkisi olmadı. Hiçbir talep karşılanmadığı gibi, şiddet uygulamaları daha fazla arttırıldı. Giderek ilk ayrışma başladı. O zaman bizim koğuştan birçok arkadaşı hücrelere götürdüler. Daha çok Hilvan ve Siverek'ten tutuklanan arkadaşların grubu ayrı bir koğuşta kalıyordu. Onların bir kısmını da hücreye götürmüşlerdi.

1981 yılının ocak ayından sonra kadrolarla kitleyi ayrıştırma, bunun için öncü olarak bilinen isimleri, dosyasında PKK kadrosu olarak adı geçenleri ve direnen sempatizanları hücrelere koyma, diğerlerini ayrıştırıp kolaylıkla teslim alma, yani geneli öncüden kopararak iradesini daha çabuk kırma politikası izlendi. Böylelikle yavaş yavaş hücrelere dolduruldu. Diyarbakır Cezaevi'nde hücreler iki bölümlü, simetrik tiptedirler. Cezaevi dört katlı bir binadır. Her katta on hücre, her bir tarafta kırk olmak üzere toplam 80 hücre vardı. Hücreler tek kişilikti; ama bazen beş, bazen kırk veya elli kişi koyuyorlardı. Tutuklular hiç oturamayacak biçimde bu hücrelere sıkıştırılırdı.

Şöyle bir uygulama daha vardı: Arkadaşları koğuşlardan alıp götürüyor, "Türk'üm, doğruyum, çalışkanım diyeceksin" ya da "yemek duasını okuyacaksın" diye dayatıyorlar, bu ikisini yapmayanları işkencelerden geçirerek ayrıştırıyorlardı. Bunun gibi birçok gerekçeyle yapılan ayrıştırmalarla öncü kadrolarla kitleyi birbirinden ayırarak teslim almak hedefleniyordu.

Gercüş ve Hisar'da tutuklanıp getirilen bazı yurtseverler vardı. Onların içinde Hisarlı Nuri Aslan adında bir yurtsever vardı. Çok değerli bir insandı. Yurtseverlik duygularını ve coşkusunu en üst düzeyde O insanda gördüm. Yaşlıydı, ayağı sakattı, ama çok kararlıydı, bir militan gibiydi. Daha sonra –'92 veya '93 yılında– Gercüş ya da Batman'da kontralar tarafından katledildi. Bir de Derikli yaşlı biri vardı. Cezaevlerinde yurtsever yaşlıların birçoğu PKK'ye inanarak faşist rejime karşı koyuyordu. O ikisinin eline kaşığı zorla verdiler ve döve döve yemek yedirmeye çalıştılar. Ağızlarından kan geldi. Yatırdılar, tekrar denediler. Onlar yemeyince dövüp götürdüler. O zaman gençlere de yöneliyorlar, ama yaşlılara özellikle saldırıyorlardı. "Geçmişte bunların iradesi kırılmıştı, şimdi kalkıp gençlerin yaptığını nasıl yaparlar?" diye yönelim daha fazla onlara oluyordu. Fakat Nuri Aslan da, Abdulkadir dayı dediğimiz diğer yurtsever de en ufak bir kararsızlık bile geçirmeden açlık grevine devam ettiler. İşte o zaman bana "biz buradan çıkıp köylülere on beş gün aç kaldığımızı söylediğimizde kimse inanmayacak" demişlerdi. Yani o zamanlar o kadar aç kalıp da ölünmeyeceği bilinmiyordu.

24 Şubat'ta yeni bir ekip, ***Esat Oktay Yıldıran****'ın* ekibi geldi. Bunlar marşlarla içeri girdiler. Sesleri duyunca yeni bir durum olduğunu fark ettik. Esat, bizim önümüzden de geçti ve bütün katları tek tek dolaştı. Herkesi tehdit etmiş, en son bizim kaldığımız 35. koğuşa gelmişti. Etrafımızda dolaştı. Bir Amerikan parkası giymişti. Arkasında Co diye çağırdığı bir köpek vardı. Kendisine ürkütücü ve esrarengiz bir hava vererek geldi. Kendisini tanıtırken, adının Esat Oktay Yıldıran, görevinin iç güvenlik amirliği olduğunu ve bundan sonra komutanın kendisi olacağını söyledi. Kıbrıs'tan geldiğini ve orada kimsenin kendilerine dayanamadığını belirterek, *"Kıbrıslılar bizi bilir. Vatan ve millet için çocukların bile kanını içeriz. Siz de burada bize tabi olacaksınız"* dedi. Öz itibariyle söylediği, iki ay sonra burada iradelerine teslim olmamış insanlar kalmayacağıydı. Bunu daha sonra şöyle ifade etmişti: *"Biz serbest bırakşak bile, cezaevinden çıkmak istemeyeceksiniz."*

Devamı Sayfa 21'de

"12 Eylül'e karşı ilk tavrımız, on beş günlük açlık grevi oldu. Biz 22. koğuşta, diğer Kürt örgütleri ise alttaki koğuşta kalıyorlardı. Eylem öncesi bir görüşmemiz oldu. Fakat onlar direnişe katılmadılar. Burada gösterilen direnme gücü ve kararlılık, PKK'nin yarattığı yeni kimliğin, yani yeni Kürt kişiliğinin cezaevinde ortaya konulmasıdır. Biz olmasaydık, istisnasız bütün Kürt örgütlerinin yapacakları şey susmaktı. Nitekim pratikleri de öyle oldu."

